

**Euroopa Liidu
struktuuritoetus**

Eesti tuleviku heaks

RAKENDUSKAVA	Eesmärk 1 (Objective 1)
	Abikõlblik piirkond: Eesti
	Periood: 2007 – 2013
	CCI number: CCI 2007EE161PO001
	Rakenduskava nimi: Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava
SEIRE	Aruande aasta: 2010
AASTAARUANNE	Seirekomisjoni poolt kinnitatud: 08.06.2011

SISUKORD

LÜHENDID	6
1. LÜHIKOKKUVÕTE	8
2. SUMMARY	16
3. RAKENDUSKAVA ELLUVIIMINE	23
3.1. Ülevaade majandusarengust	23
3.2. Ülevaade rakenduskava elluviimisel tekkinud märkimisväärsetest probleemidest	25
3.3. Suured muudatused valdkondlikes prioriteetides strateegiates või valdkonnaspetsiifilistes õigusaktides.	27
3.4. Panus Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegia (edaspidi <i>RSKSi</i>) prioriteetidesse.	29
3.5. Panus Lissaboni strateegiasse.	30
3.6. Panus Eesti 2020 eesmärkidesse	31
3.7. Panus Läänemere strateegiasse.	31
3.8. Panus horisontaalsetesse teemadesse ja maakondlik jaotus.....	34
3.9. Rakenduskava riskid	38
4. JÄRELEVALVE.....	41
4.1. Läbiviidud kontrollid ja rikkumiste tõttu tagasinõutud toetus	41
4.2. Läbiviidud projektauditid ning kokkuvõtte auditite tulemustest.....	48
5. SEIRE JA HINDAMINE	49
5.1. N+ reegli täitmine EL Nõukogu (EÜ) määruse artikkel 93 kohaselt.....	50
5.2. Toimunud komisjonide koosolekud	50
5.3. Hindamised ja uuringud	51
6. JUHTIMIS- JA KONTROLLISÜSTEEMID	52
7. PRIORITEETSETE SUUNDADE ELLUVIIMINE	55
7.1. Prioriteetne suund 1 „Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime“	55
7.1.1. Meetmete arv prioriteetses suunas	55
7.1.2. Finantsprogress	56
7.1.3. Ettevõtluse suuna indikaatorite ja eesmärkide täitmine.....	58
7.1.4. Struktuurivahendite täiendavus.....	73
7.1.5. Hinnang rakendamisele.....	73
7.2. Prioriteetne suund 2 „Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu.....	74
7.2.1. Meetmete arv prioriteetses suunas	74
7.2.2. Finantsprogress	75
7.2.3. T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suuna indikaatorite ja eesmärkide täitmine.	76
7.2.4. Struktuurivahendite täiendavus.....	80
7.2.5. Hinnang rakendamisele.....	81
7.3. Prioriteetsed suunad 3 “Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud“ ja 4 „Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri edendamine“	82
7.3.1. Meetmete (ja projektide) arv prioriteetses suunas	82
7.3.2. Finantsprogress	83
7.3.3. Transpordi suundade indikaatorite ja eesmärkide täitmine.	85
7.3.4. Struktuurivahendite täiendavus.....	93
7.3.5. Hinnang rakendamisele.....	94
7.4. Prioriteetne suund 5 „Infoühiskonna edendamine“	95

7.4.1. Meetmete arv prioriteetses suunas	95
7.4.2. Finantsprogress	95
7.4.3. Infoühiskonna suuna indikaatorite ja eesmärkide täitmine	97
7.4.4. Struktuurivahendite täiendavus.....	105
7.4.5. Hinnang rakendamisele.....	105
7.5. Prioriteetne suund 6 Horisontaalne tehniline abi ja Prioriteetne suund 7	
Tehniline abi.	106
7.5.1. Meetmete arv prioriteetses suunas	106
7.5.2. Finantsprogress	106
7.5.3. Horisontaalne tehniline abi ja Tehniline abi suundade indikaatorite ja eesmärkide täitmine	107
7.5.4. Hinnang rakendamisele.....	110
8. SUURPROJEKTIDE RAKENDAMINE	111
8.1. Suurprojektide indikatiivne loetelu	111
8.2. Suurprojektide rakendamine aruaruandlusperioodi lõpu seisuga.....	112
8.3. Mahukate projektide elluviimine	113
9. TEAVITAMINE JA KOMMUNIKATSIOON	115
9.1. Hinnang teavitustegevustele sh parimad näited	115
9.2. Avaliku arvamus 2010. a uuringu kokkuvõte	118
9.3. Kommunikatsiooniplaani hindamise kokkuvõte.....	119
9.4. Indikaatorite sihttasemete täitmine	120
10. ETTEPANEKUD JA SOOVITUSED	123
LISAD.....	124
LISA 1: TAOTLUSTE ARV (KUMULATIIVNE)	124
LISA 2. KUMULATIIVNE FINANTSTEAVE 2007-2010	127
LISA 3: TAOTLEMISE JA RAKENDAMISE SEIS MAAKONDADE LÕIKES ..	132
LISA 4. VAIDED	133
LISA 5: TEAVE ABIKÕLBLIKE KULUDE JAOTUMISE KOHTA SEKKUMISVALDKONDADESSE	137
LISA 6: NÕUKOGU (EÜ) MÄÄRUSE 1083/2006 artikli 67 JÄRGNE RAHASTAMISTABEL.....	142
LISA 7. TUUMIKINDIKAATORITE SAAVUTUSTASEMED KUMULATIIVSELT*	143
LISA 8. FINANTSTABEL RAKENDUSKAVA PANUSEST LMS-I	144
LISA 9. STRUKTUURIVAHENDITE VALIKUKRITEERIUMITE HINDAMINE, SOOVITUSED MAJANDUSKESKKONNA ARENDAMISE RAKENDUSKAVAS (AUGUST 2010).....	145

TABELID:

Tabel 1. Rakenduskava projektide mõju horisontaalsetele teemadele.....	34
Tabel 2. Üldine kokkuvõte riskidest	39
Tabel 4. Tagasinõutud summad	42
Tabel 5. OLAFis registreeritud rikkumised	42
Tabel 6. Paikvaatluste katvus prioriteetsete suundade lõikes perioodil 01.01.2007-31.12.2010.....	46
Tabel 7. AA läbi viidud projekti auditid 2010.....	49
Tabel 8. N+ reegli täitmine	50
Tabel 9. Juhtimis- ja kontrollisüsteemide auditid 2010. a	54
Tabel 10. Ettevõtluse suuna meetmed seisuga 31.12.2010.....	55

Tabel 11. Lepingutega kaetus finantsinstrumentides 31.12.2010.....	56
Tabel 12. Prioriteetse suuna 1 Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime indikaatorid.....	58
Tabel 13. T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suuna meetmed	74
Tabel 14. Prioriteetse suuna 2. Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu indikaatorid.	76
Tabel 15. Kokkuvõtlikult informatsioon esitatud investeeringuprojektide ning toetuse saajate poolt kavandatud väljund- ja tulemusindikaatorite kohta.	78
Tabel 16. Rahastus teaduse tippkeskuse teadlase kohta (eurodes)	80
Tabel 17. Lepingutega kaetus investeeringute kavas 31.12.2010.....	82
Tabel 18. Prioriteetse suuna 3. Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud ning prioriteetse suuna 4. Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine indikaatorid.	85
Tabel 19. Infoühiskonna suuna meetmed	95
Tabel 20. Lepingutega kaetus investeeringute kavas 31.12.2010.....	95
Tabel 21. Prioriteetse suuna 5. Infoühiskonna edendamine indikaatorid.	97
Tabel 22. Infoühiskonna rakendusplaani Eesmärk 5.1. Infoühiskonna võimaluste kasutus ja ligipääsetavus on suurenenud indikaatorid.	101
Tabel 23. Infoühiskonna rakendusplaani indikaatorid.....	102
Tabel 24. Infoühiskonna rakendusplaani „Eesmärk 5.2. Avalik sektori teenuste pakkumine on läbipaistev ja tõhusalt toimiv“ indikaatorid.	103
Tabel 25. Infoühiskonna rakendusplaani indikaatorid.....	104
Tabel 26. Rakendusplaani prioriteedi „E-ID laiaulatuslik kasutuselevõtt“ eesmärgi iseloostustavad indikaatorid.	105
Tabel 27. Horisontaalse tehnilise abi ja Tehnilise abi meetmed.....	106
Tabel 29. Suurprojektid	111
Tabel 30. Suurprojektide rahastamistabel (kumulatiivne) 31.12.2010.	112
Tabel 31. Mahukate projektide rakendamine perioodil 2007-2010.....	113
Tabel 32. Teavitustegevused perioodil 2007-2010.....	118
Tabel 33. Kommunikatsiooniplaani eesmärk 1 indikaatorid	120
Tabel 34. Kommunikatsiooniplaani eesmärk 2 indikaator	121
Tabel 35. Kommunikatsiooniplaani eesmärk 3 indikaator	121
Tabel 36. Kommunikatsiooniplaani eesmärk 3 soovitatud indikaator.....	122
Tabel 37. Rakendamine prioriteetsetes suundades 01.01.2007-31.12.2010.	124
Tabel 38. Finantstabel perioodi 01.01.2007 – 31.12.2010 kohta.*	127
Tabel 39. Sertifitseeritud abikõlblikud kulud perioodil 01.01.2007-31.12.2010.....	131
Tabel 40. Taotlemise ja rakendamise seis maakondade lõikes 01.01.2007-31.12.2010.	132
Tabel 41. Esitatud vaided meetmete lõikes perioodil 01.01.2007-31.12.2010.....	133
Tabel 42. Toetuste jagunemine sekkumisvaldkondade vahel perioodil 01.01.2007- 31.12.2010.....	137
Tabel 43. Rakenduskava prioriteetsed suunad rahastamisallikate lõikes eurodes.	142
Tabel 44. Tuumikindikaatorid, kumulatiivne 01.01.2007-31.12.2010.	143
Tabel 45. Finantstabel rakenduskava panusest LMSi.....	144
Tabel 46. Share of ERDF investments contributing to priority areas of the strategy (sum of flagship projects+ other projects contributing to the strategy).....	144
Tabel 47. Struktuurifondide valikukriteeriumite hindamise tulemused.	145

JOONISED:

Joonis 1. Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava prioriteetsed suunad ja meetmed.....	9
Joonis 2. Rakenduskava prioriteetsete suundade kohustused ja väljamaksed (Stuktuurifondide (<i>edaspidi</i> SF) vahendid mln EUR) 01.01.2007-31.12.2010.....	10
Joonis 3. Eesti SKP kasv ja tarbijahinnaindeksi muutus (% v.e.a.).....	24
Joonis 4. Rahuldatud taotluste arv maakondade lõikes 01.01.2007-31.12.2010.....	36
Joonis 5. Rahuldatud taotluste arv elaniku kohta maakondade lõikes 01.01.2007-31.12.2010.....	36
Joonis 6. Kinnitatud projektide eelarve elaniku kohta maakondade lõikes 01.01.2007-31.12.2010.....	37
Joonis 7. Finantsprogress Ettevõtluse suunas meetmete lõikes 01.01.2007-31.12.2010.....	57
Joonis 8. Finantsprogress T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas 01.01.2007-31.12.2010. (SFCS).....	75
Joonis 9. Finantsprogress transpordi prioriteetsetes suundades 01.01.2007-31.12.2010 (SFCS).....	84
Joonis 10. Finantsprogress Infoühiskonna suunas 01.01.2007-31.12.2010 (SFCS)...	96
Joonis 11. Rakenduskavas võetud kohustused perioodil 01.01.2007-31.12.2010.....	130
Joonis 12. Rakendusava väljamaksed perioodil 01.01.2007-31.12.2010.....	130

LÜHENDID

AA	Auditeeriv asutus
EAS	Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus
EK	Euroopa Komisjon
EL	Euroopa Liit
ERF	Euroopa Regionaalarengu Fond
ERF transpordi suund	prioriteetne suund 4 Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine
ESF	Euroopa Sotsiaalfond
ettevõtluse suund	prioriteetne suund 1 Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime
HTA	horisontaalne tehniline abi
HTM	Haridus- ja Teadusministeerium
IKT	info- ja kommunikatsioonitehnoloogia
infoühiskonna suund	Prioriteetne suund 5 Infoühiskonna edendamine“
IT	infotehnoloogia
JKS	juhtimis- ja kontrollisüsteemid
KA	korraldusasutus
KredEx	Krediidi ja Ekspordi Garanteerimise Sihtasutus KredEx (al 01.05.2011 Sihtasutus KredEx)
MA	makseasutus
MKM	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
MNT	Maanteeamet
OLAF	Euroopa Komisjoni Euroopa Pettustevastane amet
PJK	prioriteetse suuna juhtkomisjon
RA	rakendusasutus
rakenduskava	Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava
RIA	Riigi Infosüsteemide Arenduskeskus (al 01.06.2011 Riigi Infosüsteemi Amet
RSKS	Riiklik struktuurivahendite kasutamise strateegia
RÜ	rakendusüksus
SF	struktuurifondid
SFCS	struktuuritoetuse registri kesksüsteem
Start-up Eesti	Kõrge potentsiaaliga innovaatiliste ettevõtete arendamise programm „Start-up Eesti“
TAK	tehnoloogia arenduskeskus
T&A	teadus- ja arendustegevus
T&A ja kõrghariduse infrastruktuur suund	Prioriteetne suund 2 Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu
TJA	Tehnilise Järelevalve Amet
transpordi suunad	prioriteetne suund 3 Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud ja prioriteetne suund 4 Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine koos
TS	toetuse saaja
tugipakett	Ettevõtjate laenukapitali kättesaadavuse parandamise täiendav tugiprogramm

VKE
ÜF
ÜF transpordi suund

väike ja keskmise suurusega ettevõtted
Ühtekuuluvusfond
prioriteetne suund 3 Strateegilise tähtsusega
transpordiinvesteeringud

1. LÜHIKOKKUVÕTE

Käesolev seirearuanne kajastab Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava (edaspidi *rakenduskava*; Joonis 1) elluviimist 2010. a-l. Aruanne hõlmab nii finantsilist kui sisulist informatsiooni prioriteetsete suundade ja meetmete rakendamise kohta seisuga 31.12.2010, perioodil 01.01.2007- 31.12.2010. Aruandes kajastatakse esmalt rakendamist rakenduskava tasandil ning seejärel prioriteetsete suundade kaupa täpsemalt. Välja tuuakse rakenduskava eesmärkide indikaatorite sihttasemetete täitmine, finantsprogress, antakse ülevaade tekkinud probleemidest ning järelevalve ja seire tulemustest. Eraldi alapeatükid annavad ülevaate suurprojektide rakendamise hetkeseisust ning teavitamise tegevustest. Aruanne on kumuleeruv ja koostatud lähtudes põhimõttest, et varasemates aruannetes sisaldunud informatsiooni üldiselt ei taasesitata.

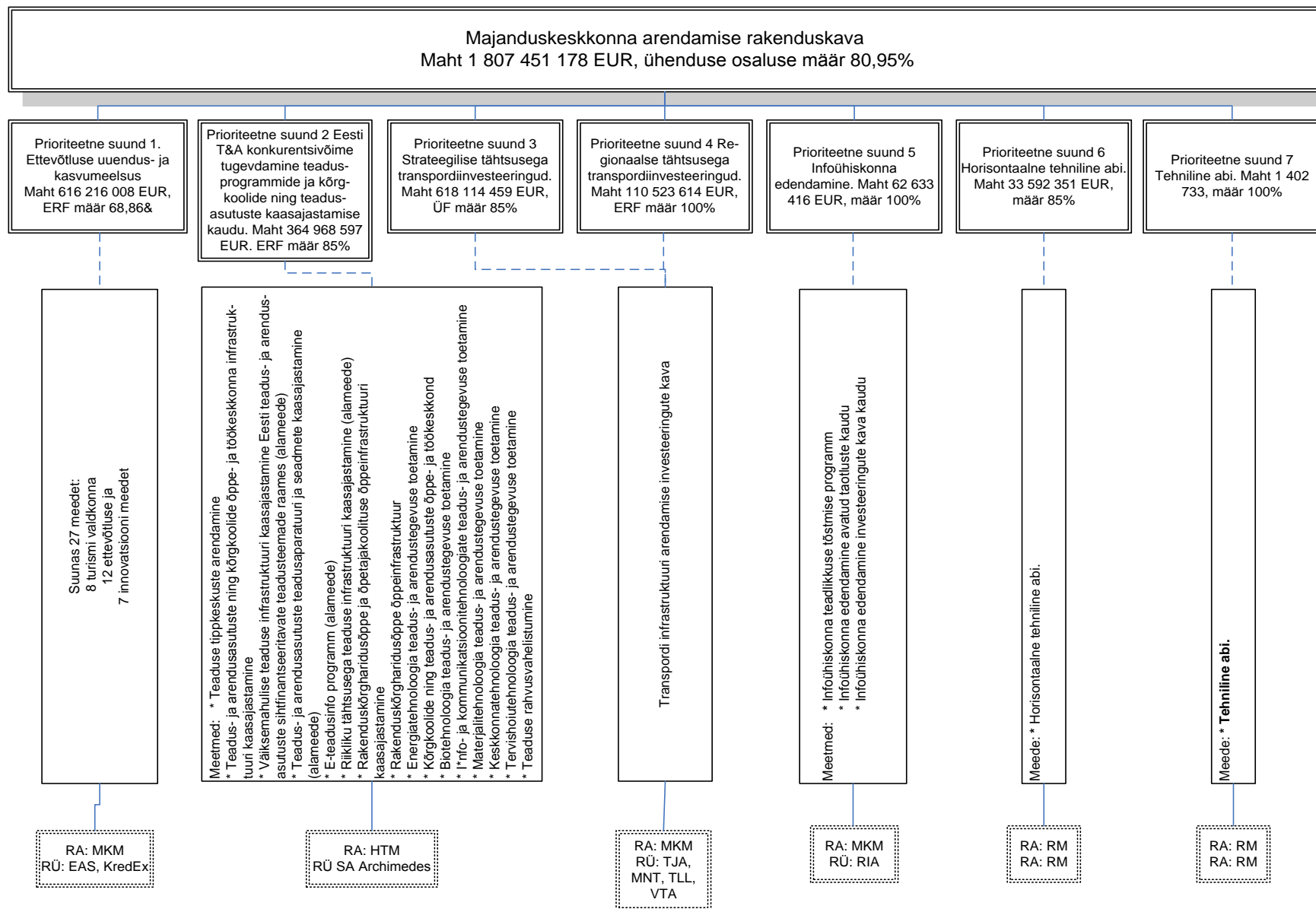
31.12.2010 seisuga oli avatud 34 meetet 43-st. 2010. a lisandus prioriteetsesse suunda 1 „Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime“ (edaspidi *ettevõtluse suund*) kolme meetme (ühisturundustoetuse, välismessitoetuse ja eksporditurunduse toetuse) ühendamisel loodud Ekspordi arendamise toetus. Avamata on veel seitse prioriteetse suuna „Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu“ (edaspidi *T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suund*) meetet ja ettevõtluse suunas avatakse meetmete kasutamata vahenditest kaks uut meetet - Kõrge potentsiaaliga innovaatiliste ettevõtete arendamise programmi „Start-up Eesti“ (edaspidi *Start-up Eesti*) ning Allutatud laenu programm, mis avatakse mõlemad 2011. a esimeses pooles.

T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas on meetmete ettevalmistustööde teostusaeg veninud planeeritust pikemaks, sest meetmete avamine sõltub riiklikest programmidest, mida on paralleelselt välja töötatud.

31.12.2010 olid avamata järgmised meetmed:

1. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate teadus- ja arendustegevuse toetamise programm (planeeritakse avada III kvartalis 2011);
2. Materjalitehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamise programm (2012);
3. Keskkonnatehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine programmi ja avatud taotlusvooruna (II kvartal 2011);
4. Tervishoiutehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine programmi ja avatud taotlusvooruna (II kvartal 2011);
5. Teaduse rahvusvahelistumise programm (25. jaanuaril 2011);
6. Biotehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamise avatud taotlusvoor (aprill 2011);
7. Kõrgkoolide ning teadus- ja arendusasutuste õppe- ja töökeskkonna parendamise avatud taotlusvoor (mai 2011).

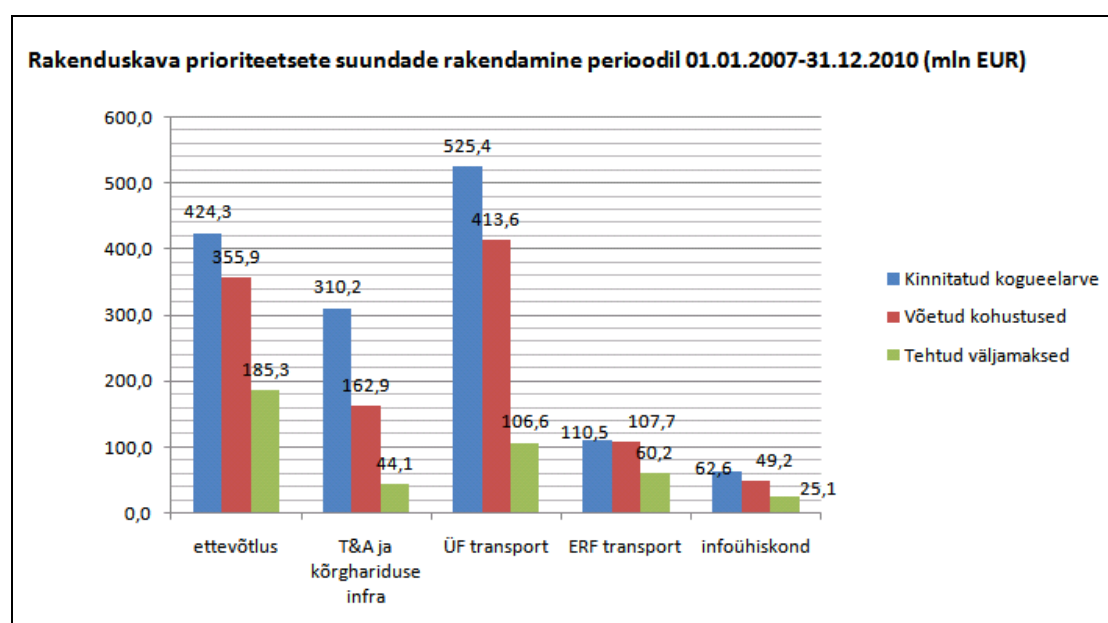

Joonis 1. Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava prioriteetsed suunad ja meetmed.

Seisuga 31.12.2010 oli rakenduskavas meetmete raames laekunud 3099 vastavaks tunnustatud taotlust, millest rahuldati 1980 ehk 63,6% toetussummas 1,102 mld eurot (joonis 2). Aruandeperioodi lõpuseisuga oli neist lõppenud 793 projekti toetussummas 430 mln eurot ja katkestatud 42 projekti ehk 2,1% rahuldatud taotlustest.

Kuna aruandlusperioodi lõpu seisuga on projektidega kaetud 75,3% ühenduse eelarvest ning välja makstud 29,4%, mis vastab N+2/3 plaanidele (joonis 12, tabel 8) võib finantsprogressi pidada väga heaks (joonis 2). Prioriteetne suund 4 „Regionaalse tähtsusega transpordiinvesteeringud“ (edaspidi *ERF transpordi suund*) on peaaegu täismahus projektidega kaetud (97,4%) ning üle poole eelarvest on ka toetuse saajatele välja makstud. Üle kolmveerandi suuna mahust on kaetud ka ettevõtluse suunas, prioriteetses suunas 3 „Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud“ (edaspidi *ÜF transpordi suund*) ning prioriteetses suunas 5 „Infoühiskonna edendamine“ (edaspidi *infoühiskonna suund*).

Joonis 2. Rakenduskava prioriteetsete suundade kohustused ja väljamaksed (Stuktuurifondide (edaspidi SF) vahendid mln EUR) 01.01.2007-31.12.2010.

Rakenduskava 57-st indikaatorist 29 puhul täideti või ületati (24) 2010. a kontrolltase, andmed puuduvad 11 indikaatori osas ning 17 indikaatoril jäi kontrolltase saavutamata. Kontrolltase ületati enamasti kiirema rakendamise ning ka väliste tegurite mõjul. Alatäitmise põhjustasid enamasti aeglasem rakendamine (projektid pole veel lõppenud) ning välised tegurid, enamasti majanduslanguse periood. Puuduvad kontrolltasemetest kuue osas pole 2010. a andmed veel kättesaadavad (nt lisandväärtus töötaja kohta) ning nelja osas selguvad uuringu tulemused pärast aruande esitamist. Mõlemal juhul täiendatakse 2011. a aruannet 2010. a saavutustasemetega.

Ettevõtluse suund

Indikaatorite 2010. a sihttase on täidetud/ületatud 8 indikaatori osas, kahe indikaatori osas on mahajäämus väga väike. Täidetud on enamuse ekspordiindikaatorite 2010. a sihttasemed ning erasektori finantseeringuid ja koostööprojekte kajastavad indikaatorid. Väga hea tulemusena võib välja tuua ekspordivate ettevõtete arvu (9421),

mille osas on ületatud juba ka 2015. a sihttase. Probleme on 3 makromajandusliku indikaatori (lisandväärtus töötaja kohta, turismiteenuste ekspordi kasv ja hooajalisuse vähenemine) 2010. a sihttaseme täitmisega. 10 indikaatori osas pole 2010. a kohta andmed veel kättesaadavad (andmed saadakse kuni aastase nihkega, nt lisandväärtus töötaja kohta) ning tabelit (tabel 12) on täiendatud 2009. a andmetega. Nelja indikaatori hetkeseisu hindamiseks on vajalik viia läbi uuring, mida tehakse regulaarselt iga paari aasta tagant.

Kogu programmiperioodiks planeeritud SF vahenditest on suuna raames 2010.a lõpuks välja makstud 43,7% ja projektidega kaetud 83,9% suuna eelarvest. Seega võib prioriteetse suuna finantsprogressi hinnata väga heaks.

Innovatsioonitoetuste valdkonnas võib 2010.a tulemusi pidada rahuldavaks. Oluliselt on kasvanud ettevõtjate huvi väiksema mahuga ning lühikese elluviimise ajaga toetuste vastu, eeskätt innovatsiooniosakute vastu. Samal ajal vähenes 2010. a-l huvi suuremahuliste ning pikaajaliste projektide, näiteks tootearenduse toetuse vastu. Ettevõtjatelt saadud tagasiside kohaselt keskenduti majanduslanguse tingimustes pigem kiiret tulemust andvatele ja madala riskiga parendustegevustele. Suuremahulisi, pikaajalisi ning kõrge riskitasemega tootearenduse projekte lükati aga edasi. Aruandlusperioodi lõpus oli märgata huvi kasvu ka suuremahuliste, pikaajaliste ning suure ambitsiooniga tootearenduse projektide vastu. Esitatud taotluste läbimõelduse tase ning ettevalmistamise kvaliteet on oluliselt tõusnud ning taotlejad panevad projektides suuremat rõhku lisaks arenduskompetentsile ka turunduse ja müügikompetentsi kaasamisele. Projektid on äriliselt tugevamalt läbi töötatud. Tavapäraseks on muutunud ka praktika, kus juba arendustöö alustamisel on ettevõtjad kaasanud tootearenduse protsessi potentsiaalseid kliente, kes aitavad tagada arendustöö vastavuse turu ootustele. Samuti alustavad ettevõtted uute toodete tutvustamist turule juba arendustöö faasis, mis võimaldab pärast arendustöö lõppu jõuda senisest kiiremini esimeste müügitehinguteni.

Eksporditoetuste valdkonnas oli 2010. a-l peamiseks muutuseks eesmärgi saavutamisele suunatud kolme eraldiseisva toetusmeetme liitmine üheks Ekspordi arendamise toetuse meetmeks. Uues meetmes on ettevõtjatel võimalik taotleda toetust kõigi seniste meetmetega toetatud tegevustele. 2010. a-l jäi toetuse saajate võimekus ja nende projektide ettevalmistuse kvaliteet veidi alla 2009. a projektide keskmistele hinnetele.

Tehnoloogiainvesteeringute valdkonnas näitas 2010. a ettevõtete investeerimisaktiivsus järsku tõusu võrreldes 2009. a-ga. Ettevõtjate tagasisidest selgub, et enamus oleks jätnud investeeringud tegemata või edasi lükanud, kui ei oleks saanud kasutada investeerimistoetust. 2010. a-l suurenes praktiliselt kõigis toetatud ettevõtetes mõningal määral tootmise efektiivsus ja kasvas lisandväärtus. Samas uusi tooteid välja ei arendatud ja uusi tehnoloogiaid kasutusele ei võetud, pigem oli tegu vanade seadmete väljavahetamisega moodsamate vastu. Tuleb arvestada, et meetme mõju ettevõtete rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmisele ja suurema lisandväärtusega toodete ekspordile ei ilmne koheselt ning esialgsed hinnangud saab anda pärast 2010. a majandusaruannete avalikustamist.

Turismoetuste valdkonnas oli 2010. a edukas. Rahvusvaheliste ürituste ja konverentside meede kujunes väga populaarseks, rahastatud projektid tõid kaasa suure hulga ööbimisi üle kogu Eesti ning aitasid oluliselt kaasa Eesti kui reisisihi tuntusele

ja positiivse maine tugevdamisele. Turundustoetuste osas näitas 2010. a head koosmõju kolmanda sektori, ettevõtjate ja riigi turundustegevuste osas välisurgudel. Kõik kolm osapoolt turustasid Eestit ja oma tooteid meie sihturgudel (eelkõige lähiturgudel), koordineerides omavahel kampaaniate toimumise aegu ja sõnumeid. Tänu sellele oli meie sihturgudel Eesti oma (atraktiivsete) toodete ja teenustega potentsiaalsetele klientidele paremini ja rohkem nähtaval. Statistika näitab, et 2010. a oli meie jaoks turismis edukas (eriti Soome ja Venemaa turg).

Parendustegevusena on vajadus turundusmeetmete ja -kanalite arendamiseks nii, et need ärgitaks taotlejaid olema toetuse taotlemisel vähem konservatiivsed ning praktiseeriksid rohkem uuenduslikke võimalusi. Tootearendustoetuste osas viidi tegevusi ellu vastavalt kavandatule ning väikeprojektide toetuse raames hakkasid lõppema esimesed projektid.

Finantsinstrumentide rakendamisele on hinnang lähtudes aruandeperioodil väljastatud mahtudest ning nõudlusest meetmete järele väga hea. Kasvanud on nii laenude kui käenduste väljastusmahud, projektide menetlemine ja järelevalve väljastatud laenude üle toimub efektiivselt ning sihtgruppi kuuluvatele ettevõtjatele on suudetud pakkuda täiendavat finantseeringut, mida pangad ei ole olnud valmis tegema. Kolmest finantsinstrumendist on sisutegevused lõpetatud 2010. a lõpuks Riikliku ekspordi krediidikindlustuse programmis (programmi vahendid suudeti finantseerida ca ühe aastaga) ning samuti on suurem osa indikaatoritest täidetud ettevõtjate laenude riiklike tagatiste ja kapitalilaenu programmi puhul, mille sulgemine toimub juba 2011. a I poolal.

Ettevõtjate laenukapitali kättesaadavuse parandamise täiendava tugiprogrammi vahendite suuremale kasutamisele sai takistuseks teenuste hilisem avanemine kui algselt planeeriti ning vajadus oli ning seda eriti krediidiliini osas. Seoses majanduskeskkonna taastumisega 2010. a-1 ei olnud ka edupõhise allutatud laenu järgi nii suurt nõudlust, kui seda oli veel 2009. a-1. Eelnev tingis olukorra, kus aruandeperioodi lõpuks ei olnud ühelt poolt vähese aja ja teiselt poolt turunõudluse tulemusena võimalik vahendeid maksimaalselt ära kasutada.

Hinnang ettevõtjate suunale on hea. Kohustused on üles võetud 83,9% osas ning väljamakseid 43,7% SF vahendite osas. Indikaatorite osas on sihttase ületatud 8 indikaatori osas, mahajäämus on 5 indikaatori osas, mida on ennekõike mõjutanud majanduslanguse periood.

T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suund

Indikaatorite 2010. a sihttase on täidetud/ületatud 6 indikaatori osas, mahajäämus on ühe indikaatori osas ning ühe indikaatori kohta pole aruande esitamise hetkel andmed veel kättesaadavad. Nii eesmärgi 2.2. „T&A asutuste ja kõrgkoolide teadus- ja õppetöö keskkond on kaasajastatud“ kui ka eesmärgi 2.3. „Eesti T&A rahvusvaheline konkurentsivõime on tõusnud“ osas on kõikide indikaatorite 2010. a sihttasemed saavutatud.

Kumulatiivsed väljamaksed 2010. a lõpu seisuga olid 14,21% suuna SF vahendite rahalisest mahust. Vahendite kasutamine prioriteetses suunas on seega olnud tagasihoidlik.

Teadus- ja arendusasutuste ning kõrgkoolide õppe- ja töökeskkonna infrastruktuuri kaasajastamise meetme investeeringute kavasse on lülitatud kokku 19 objekti, millest 8 on kõrghariduse ja 11 T&A asutuste objektid. **Kõrghariduse valdkonnas** jõudis

2010. a-l rahastamisotsuseni 3 objekti, **T&A valdkonnas** 6 objekti, seega on kõikide investeeringute kavas olnud objektide osas 2010. a seisuga taotlus esitatud ja rahastamisotsus tehtud. Taotlejad on järjest enam kursis taotlusele esitatavate nõudmistega ja esitavad täpsemaid ning väiksemate puudustega taotlusi, mis omakorda vähendab järelepärimisi ja lühendab taotluste menetlusaega.

Kõrghariduse valdkonna Rakenduskõrgharidusõppe ja õpetajakoolituse õppeinfrastruktuuri kaasajastamise alameetme I eeltaotlusvooru kogumahtu suurendati hindamiskomisjoni ettepanekul 0,71 mln euro võrra 5,71 mln euronis seoses rahastamist väärivate eeltaotluste suure mahuga. Taotlusvoorus otsustati osaliselt või täies mahus rahastada 16 projekti 29-st esitatud eeltaotlusest. Määruse muudatusega loobuti järgmistes taotlusvoorudes eeltaotlemise etapist, kiirendades sellega vahendite kasutamist.

T&A valdkonnas tegi meetme hindamiskomisjon ettepaneku suurendada Väikesemahulise teaduse infrastruktuuri II avatud taotlusvooru mahtu, kuna rahastamist väärivate projektide maht ületas oluliselt taotlusvooru rahalist mahtu 0,45 mln euro võrra 2,36 mln euronis.

Esitatud taotlused on mõlemas valdkonnas olnud üldjuhul kvaliteetsed, SA Archimedes ei ole teinud taotluse tehnilise mittevastavuse tõttu ühtegi taotluse mitterahastamise otsust. Seoses asjaoluga, et taotlejate ring prioriteetses suunas on piiratud ning toetuse saamise tingimused on taotlejatele taotlusvoorudes osalemise käigus selgemaks saanud, esineb eksimusi toetuse taotlemisel ja projektide hilisemal elluviimisel järjest vähem.

Viivitused meetmete avamisel on tingitud T&A valdkondlike programmide pikemast ettevalmistamise ajast, kui oli algselt planeeritud. Osaliselt on see omakorda tingitud riigieelarvesse planeeritud mahtude alataitmise. Ajalisest nihkest on mõjutatud ka potentsiaalsed taotlejad. Kuna meetme vahel on tihe seos (aparatuurimeetmed, infrastruktuuri meede), siis taotletakse toetust erinevatel aegadel avanevatest erinevatest meetmetest.

Rahastatud projektide elluviimisel on probleeme toetuse saajate vähese teadlikkusega riigihangete seaduse rakendamisest, ehituslepingute katkestamised nii tööde teostaja kui tellija poolt ning sellega seotud nihetega projektide aja- ja väljamaksete graafikutes, samuti toetuse ebapiisavus projekti elluviimiseks.

Rakendusasutuse (edaspidi RA) ja rakendusüksuse (edaspidi RÜ) hinnang prioriteetse suuna rakendamisele aruandeperioodil on rahuldav. Kuigi mitmed meetmed on edukalt käivitunud, on suur osa meetmeid siiski avanemata. Riigieelarves kavandatu mittetäitmine on suurel määral seotud eeltoodud probleemiga meetmete kavandamisel, sest eelarve planeerimisel on lähtutud esialgsest meetmete avanemise ajakavast, mida ei ole täies ulatuses suudetud täita.

Transpordi suunad

Indikaatorite 2010. a sihttase on täidetud/ületatud 4 indikaatori osas, mahajäämus on 5 indikaatori osas ning 2 indikaatori osas pole andmed 2010. a kohta veel kättesaadavad. Mahajäämus on lõpetatud projektide arvus, kuid arvestades töös/poleli olevaid projekte võib prognoosida indikaatorite täitmist. Projektide edasilükkumine on peamiselt tingitud hangete vaidlustamistest. 2010. a-l valmisid

transpordi ERF suunas esimesed projektid: Piirissaare ja Laaksaare sadamate rekonstrueerimine ning Veerenni-Filtri tee ühendustee ehitamine Tallinnas¹.

Investeeringute kava viimase muudatusega (18. novembril 2010. a) muudeti kava lisa- ja põhinimekirja. Tulenevalt projektide eelarvete ning ka osade projektide tegevuste täpsustumisest korrigeeriti 12 projekti eelarveid. Kava põhinimekirja pääses seni lisanimekirja esimesel positsioonil olev projekt „Tartu läänepoolne ümbersõit“ kogusummas 21 053 249 eurot, ÜF toetuse määraga 85%. Kava lisanimekirjas on hetkeseisuga veel 1 projekt „Põhjaväila ehitus ja Russalka eritasandristmiku rekonstrueerimine Tallinnas“ kogusummas 42 820 805 eurot, ÜF toetuse määraga 85%. Projektide eelarvete ja tegevuste muutmise põhjuseks olid nii 2009. a-l toimunud ehitushangete odavnemised kui ka 2010. a-l taas elavnenud ehitusturg. Täpsustused mitmete suuremahuliste projektide tehnilised projektid.

2010. a-l alustati viie projekti rakendamist:

1. Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimine Tallinnas;
2. Elektrifitseeritud raudteeliinide kontaktvõrgu rekonstrueerimine;
3. Türi-Viljandi raudteelõigu rekonstrueerimine;
4. Raudtee ülesõidukohtade ümberehitus riigi tugimaanteel nr 39 Tartu–Jõgeva–Aravete ja riigi kõrvalmaanteedel nr 14200 Pikkjärve–Tõrve ning nr 14204 Kaarepere–Palamuse;
5. Väikesaartega ühenduse pidamiseks laevade soetamine.

MKMi hinnang suuna rakendamisele aruandeperioodil on üldjoontes hea. Investeeringute kavast olevast 28-st projektist rakendatakse 19 projekti, lõppenud on 2 projekti ning Ühenduse osaluse väljamakseid on teostatud 166,7 mln eurot.

Infoühiskonna suund

Indikaatorite 2010. a sihttase on täidetud/ületatud 7 indikaatori osas, mahajäämus on 2 indikaatori osas, millest avaliku sektori kodulehekülgede vastavusse viimine EL veebi-käideldavuse põhimõtetega osas jääb ka 2015. a sihttase saavutamata.

Aruandeperioodil kinnitas Vabariigi Valitsus 2010-2011. a investeeringute kava üldmahus 5,8 mln eurot. Kahel korral muudeti 2009. a investeeringute kava ning pikendati projektide kestust ja kustutati projekte investeeringute kavast.

Aruandeperioodil jätkati ka 2008. a ja 2009. a ning alustati 2010. a investeeringute kava projektide rakendamisega. Infoühiskonna kolme aasta investeeringute kavadele on eraldatud 21 mln eurot, millest on kasutatud 10,8 mln ehk ca 51%.

Aruandeaastal muudeti avatud taotlemise meetme määrust ning lisati täiendavaid toetatavaid tegevusi. 2010. a-l viidi läbi kaks taotlusvoorut mahtudega 3,5 ja 2,9 mln eurot. Voorude eesmärkideks olid kaasaegsete e-teenuste kättesaadavuse parendamine läbi lairiba internetiühendust võimaldavate sideühenduste loomise maapiirkondadesse ning eurole üleminekuks infosüsteemide korrastamine. 2010. a-l kuulutati välja

---

¹ Projekt „Veerenni-Filtri tee ühendustee ehitamine Tallinnas“ lõppes 30. juunil 2010. a. Kuid kuna pärast projekti lõppu tuvastati projekti raames mitteabikõlblikke kulusid ca 31 tuhat eurot, siis toetuse tagasinõudmise protsess jätkus veel 2011. aastal. Täpsustatud lõpparuanne projekti kohta on 31.12.2010 seisuga esitamata.

taotlusvoor, mille eesmärgiks oli inimeste teadmiste ja oskuste suurendamine nende infoühiskonda kaasamiseks mahuga 1,2 mln eurot.

Arvestades ühelt poolt väga head ülevaadet info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (edaspidi *IKT*) seisust riigis ja võimalikest arenguperspektiividest, mis on väljendunud Infoühiskonna arengukavas ja selle rakendusplaanis ning toetuse taotlejate valmisolekut arendusprojektide läbiviimiseks teiselt poolt, on loodud eeldused edukaks struktuuritoetuste rakendusperioodiks. Prioriteetsel suunal on käivitunud programm, rakendunud iga-aastased investeeringute kavad ja viiakse ellu avatud taotlusvoorudest toetatud projekte. Suunas on lõppenud 28 projekti 176-st. Seetõttu on RA ja RÜ hinnang suuna rakendamisele tervikuna hea.

Horisontaalse tehnilise abi (edaspidi *HTA*) ja tehnilise abi suund

2010. a lõpu seisuga on rahuldatud 51 HTA projekti kogueelarvega 11,5 mln eurot ehk 18% suuna eelarvest. Ületatud on viis suundade kuuest indikaatorist, seal hulgas kõik horisontaalse tehnilise abi indikaatorid. Plaanipärane on indikaator „Prioriteetse suuna spetsiifiliste hindamiste arv“ osas, kus 2010. a-ks polnud plaanis ühtegi hindamist.

Hinnang taotletud HTA vahendite kasutamisele on hea, kuna aruandlusperioodil on HTA-s tehtud väljamakseid 73% ulatuses kinnitatud projektide eelarvetest. Hinnang tehnilise abi vahendite kasutamise osas on rahuldav, sest väljamakseid on perioodil tehtud vaid 5% ulatuses meetme ja 7,8% ulatuses kinnitatud projektide eelarvetest, mis on kasutamiseefektiivsuse poolest väga madal. Põhjuseks võib olla vahendite liiga optimistlik planeerimine ja rakendamise jooksul vähene reaalne kasutamine.

Üldjoontes on vahendite kasutusosakaal optimaalne, arvestades, et vahendeid peab administreerimiskuludeks jätkuma 2015. a lõpuni.

2. SUMMARY

This Monitoring Report covers the implementation of the Operational Programme of the Development of Economic Environment (hereinafter: *OP*; Figure 1) in 2010. The report includes both financial information and the essence of implementation of priority axes and measures as at 31.12.2010, about the period from 01.01.2007–31.12.2010. The report first describes the implementation on the level of the Implementation Plan and then more specifically concerning each priority axis. It presents the achievement of the target levels of indicators, the financial progress, and provides an overview of the problems that have arisen and of the results of supervision and monitoring. Different subsections give an overview of the current situation of implementation of major projects and communication activities. The report is cumulative and has been drawn up according to the principle that information presented in earlier reports is generally not presented again.

34 measures of 43 had been opened as at 31.12.2010. In 2010, the export development support was added to Priority Axis 1 „Innovation and Growth Capacity of Enterprises“ (hereinafter: *Enterprises Axis*) as a result of combining three measures (joint marketing support, trade fair support and export marketing support). Seven measures of the Priority Axis „Improving the competitiveness of Estonian R&D through the research programmes and modernisation of higher education and R&D institutions“ (hereinafter: *R&D and Higher Education Infrastructure Axis*) have not been opened yet, and two more measures will be opened under the Enterprises Axis on account of funds left over from measures – Start-up Estonia, the programme for the development of innovative enterprises with a high potential (hereinafter: *Start-up Estonia*) and the Subordinated Loan Programme, which will both be launched during the first half of 2011.

The period of preparation for measures under the R&D and Higher Education Infrastructure Axis has been longer than planned as national programmes have been worked out in parallel.

The following have not been opened yet:

1. Programme for the support of R&D activities in the field of information and communication technologies (it is planned to open it in III quarter of 2011);
2. Programme for the support of R&D activities in the field of materials technology (2012);
3. Support to R&D activities in the field of environmental technology in the form of a programme and an open call for proposals (II quarter of 2011);
4. Support to R&D activities in the field of health care technology in the form of a programme and an open call for proposals (II quarter of 2011);
5. Research internationalisation programme (on 25 January 2011);
6. Open call for proposals for support to R&D activities in the field of biotechnology (April 2011);
7. Open call for proposals for the enhancement of the study and work environment of higher education and R&D institutions (May of 2011).

As at 31.12.2010, 3099 applications had been received which were deemed as complying with the requirements, for the measures of the OP, and 1980 of them, i.e. 63.6% were granted support in the total amount of 1.102 billion euros (Table 1). By the end of the accounting period, 793 of these projects had been completed with the

support amount of 430 million euros and 42 projects had been broken off, i.e. 2.1% of the applications granted.

As the projects covered 75.3% of the Community budget by the end of the accounting period and 29.4% had been disbursed, the financial progress can be regarded as very good (Figure 2). Priority Axis 4 „Development of regional transport infrastructure“ (hereinafter: *ERF Transport Axis*) has been covered with projects in almost full volume (97.4%) and more than a half of the budget has also been disbursed to beneficiaries. More than three-quarters of the volume of the Enterprise Axis, Priority Axis 3 „Transport investments of strategic importance“ (hereinafter: *CF Transport Axis*) and Priority Axis 5 „Development of information society“ (hereinafter: *Information Society Axis*) have also been covered.

29 indicators of the 57 set in the OP have achieved or exceeded (24) the control level set for the year 2010. Information on 11 indicators for 2010 is not available yet and control level was not reached by 17 indicators. Control level was mostly exceeded due to faster implementation and exterior factors. Indicators were not reached due to slower implementation (projects are not finished yet) and also exterior factors such as economic downfall. The 2011 monitoring report will be completed with the data about indicator levels achieved in 2010.

Enterprise Axis

The target level of indicators for 2010 has been achieved/exceeded for 8 indicators, and two indicators are only very little lagging behind. Target levels of most export indicators for 2010 have been achieved, also for indicators characterising private financing and cooperation projects. The number of exporting businesses (9421) can be pointed out as an excellent result which has already exceeded even the target level of 2015. There are problems with achieving the target levels of 2010 of 3 macroeconomic indicators (value added per employee, increase in exports of tourism services and decrease in seasonality). Information on 10 indicators for 2010 is not available yet (the information becomes available up to a year later, e.g. value added per employee) and the table (Table 12) includes information on 2009. For the evaluation of the current status of certain indicators it is necessary to conduct a survey, which is regularly conducted every couple of years.

43.7% of the SF funds planned for this Axis for the whole programming period have been disbursed by the end of 2010 and the projects cover 83.9% of the budget of the Axis. Thus the financial progress of the Priority Axis can be evaluated as very good.

In the field of innovation support, results of 2010 can be regarded as satisfactory. Businesses have become considerably more interested in getting support in lower volume and with a shorter period of implementation, above all in innovation vouchers. At the same time their interest in large-volume and long-term projects, e.g. product development support decreased in 2010. According to feedback received from entrepreneurs, they focused more on low-risk improvement activities which provided fast results in the conditions of economic recession. Large-volume, long-term and high-risk product development projects were postponed, however. At the end of the accounting period an increased interest in also large-volume, long-term and highly ambitious product development projects could be observed. The applications have become much more well-considered and prepared at better quality and the applicants emphasise also more the involvement of marketing and selling competence in addition to development competence. Projects have been increasingly well-considered

from business aspects. Increasingly, businesses have involved also potential clients in the product development process already at the beginning of development activities as they help to ensure the conformity of the development work with the expectations of the market. Enterprises also start introduction of the new products to the market already at the development stage to be able to make the first sales transactions much sooner after the completion of the development activities.

In the field of export support the main change in 2010 consisted in combining three separate support measures with the same objective into one support measure – export development support. This new measure enables entrepreneurs to apply for support for all activities supported from earlier measures. In 2010 the capability of beneficiaries and the quality of preparation of their projects remained a little below the average evaluations of the projects of 2009.

In the field of technological investments, the investment activities of enterprises sharply increased in 2010 in comparison with 2009. According to the feedback received from entrepreneurs, most of them would not have made their investments or would have postponed them if they had not been able to use the investment support. In 2010, production efficiency and value added increased to some extent in practically all enterprises supported. No new products were developed, however, and no new technologies were taken into use, it was rather the replacement of old equipment with more up-to-date equipment. It has to be taken into account that the impact of the measure on increasing the international competitiveness of businesses and on exporting products with a higher added value will not be immediately apparent and that preliminary evaluations can be made after presentation of the financial statements of 2010.

2010 was a successful year **in the field of tourism support**. The measure for the support of international events and conferences turned out very popular, the projects financed brought along a large number of overnight stays all over Estonia and considerably helped to make Estonia better known as a tourism destination and to strengthen its positive image. With respect to marketing support, 2010 demonstrated a good interaction between the marketing activities of the third sector, businesses and the state in foreign markets. All three parties marketed Estonia and their products on our target markets (above all nearby markets), coordinating with each other the times and messages of their campaigns. Therefore Estonia was better and more visible to potential clients with its (attractive) products and services on our target markets. According to the statistics, 2010 was a successful tourism year for us (particularly in the Finnish and Russian markets).

As to enhancement activities, it is necessary to develop marketing measures and marketing channels so that they would encourage applicants to be less conservative in applying for support and take more innovative opportunities. With respect to product development support, activities were implemented as planned and the first projects of the small projects support measure were coming to an end.

Use of **financial instruments** can be evaluated as very good, proceeding from the volumes issued during the accounting period and the demand for the measures. Both the volumes of loans and sureties issued have increased, processing of projects and supervision over the loans issued is effective, and additional financing has been provided to businesses which banks were not ready to provide. From three financial instruments, the actual activities were completed by the end of 2010 in the National

Export Credit Insurance Programme (the programme funds could be financed in approximately one year) and most indicators were achieved also in the National Business Guarantees and Capital Loan Programme which will be closed already during the first half of 2011.

More extensive use of the funds of the additional support programme which would improve the availability of loan capital to entrepreneurs was impeded by the delay in the opening of the services compared to initial plans but it was necessary, particularly the credit line. In connection with the revival of the economic environment in 2010 also the demand for performance-based subordinate loans was not so high as it had still been in 2009. All this led to the situation where maximum use of funds was not possible by the end of the accounting period due to the lack of time, on the one hand, and lack of market demand, on the other hand.

R&D and Higher Education Infrastructure Axis

The target levels of indicators for 2010 have been achieved/exceeded for 6 indicators, one indicator is lagging behind and information on one indicator is not available yet by the moment of submission of this report. Both with respect to the objective 2.2. „The study and work environment of higher education and R&D institutions has been modernised“ and objective 2.3. „International competitiveness of Estonian R&D has increased“ the target levels of all indicators for 2010 have been achieved.

Cumulative disbursements as at the end of 2010 constituted 14.21% of the volume of SF funds of the Axis. So the funds of the Priority Axis have been modestly used.

The investment plan for the measure of modernisation of the infrastructure of the study and work environment of higher education and R&D institutions includes 19 objects, 8 of them in institutions of higher education and 11 in R&D institutions. **In the field of higher education**, 3 objects reached the financing decision in 2010, **in the R&D field** 6 objects, so the applications have been submitted and financing decision adopted in 2010 for all objects included in the investment plan. Applicants have become more familiar with the requirements set for the applications and submit more accurate applications with fewer shortcomings, which reduces in its turn the number of inquiries and shortens the processing periods of applications.

In the higher education field the total volume of the first preliminary call for proposals of the modernisation of the study infrastructure for professional higher education and teacher training sub measure was increased according to the proposal of the evaluation committee by 0.71 million euros to 5.71 million euros due to the large volume of preliminary applications which were worth financing. At the call for proposals stage it was decided to provide partial or full financing to 16 projects of the 29 preliminary applications submitted. With an amendment to the regulation the preliminary call for proposals stage was dropped in the next calls for proposals to accelerate the use of funds.

In the R&D field the evaluation committee of the measure made a proposal to increase the volume of the second open call for proposals of Small-scale Research Infrastructure as the volume of projects worth financing considerably exceeded the budget of the call for proposals, by 0.45 million euros to 2.36 million euros.

The applications submitted have generally been at high quality in both fields, the Archimedes Foundation has not adopted any decisions on declining financing due to

technical non-conformity of applications. As the circle of applicants is limited under this Priority Axis and the eligibility conditions have become clearer for applicants in the course of participation in calls for proposals, the number of mistakes in application for support and in subsequent implementation of the projects is decreasing.

Delays in opening the measures are caused by longer periods of preparation of sectoral R&D programmes than it was initially planned. This in its turn has partially caused under-execution of the volumes planned for the state budget. The delays have an impact also on the potential applicants. As this measure is closely related to other measures (equipment measures, infrastructure measure), the support is applied for from different measures that are opened at different times.

During the implementation of the projects financed there are problems with the poor familiarity of the beneficiaries with the requirements of the Public Procurement Act, with breaking off construction contracts both by the contractors and the customers and the related delays in the time schedules and payment schedules of projects, also with inadequacy of the support for the implementation of the project.

The Implementing Authority and the Implementing Agency evaluate the implementation of the Priority Axis as satisfactory during the accounting period. Although several measures have been successfully launched, a large part of measures have still not been opened yet. Failure to execute the state budget is largely related to the above-mentioned problem with planning measures as the budget was planned proceeding from the initial time schedule of opening measures which could not be followed to a full extent.

The transport axes

The target levels of indicators for 2010 have been achieved/exceeded for 4 indicators, 5 indicators are lagging behind and information on 2 indicators is not available yet for 2010. There is no lagging behind in the number of projects any more but considering the ongoing projects we forecast the achievement of the indicators. Delays in starting projects are mainly caused by disputes over procurements. In 2010 the first projects were completed under the ERF Axis: reconstruction of the Piirissaare and Laaksaare ports and construction of the Veerenni-Filtri tee connecting road in Tallinn².

With the last amendment to the Investment Plan (on 18 November 2010) the additional list and the priority list of the plan were changed. Due to the specification of the project budgets and also specification of the activities of certain projects, the budgets of 12 projects were adjusted. The project Tartu Western Detour Road in the total amount of 21 053 249 euros, with the CF support rate of 85%, which had been the first in the additional list, was now included in the priority list of the plan. The additional list of the plan currently includes 1 more project: „Construction of Põhjaväil and reconstruction of the Russalka multi-level crossroads in Tallinn“ in the total amount of 42 820 805 euros, at the CF support rate of 85%. Changes in project budgets and activities were caused both by the decrease in prices at the public

---

² The project „Construction of the Veerenni-Filtri tee connecting road in Tallinn“ was completed on 30 June 2010. But as ineligible costs in the amount of ca 31 thous. euros were found in the project after the completion of the project, the reclaim process continued still in 2011. The specified final report of the project as at 31.12.2010 has not been submitted.

procurements of 2009 and by the new revival of the construction market in 2010. Technical projects of several large-scale projects were specified.

In 2010 implementation of five large projects was started:

1. Reconstruction of the Ülemiste traffic junction in Tallinn;
2. Reconstruction of the contact network of electric railway lines;
3. Reconstruction of the Türi-Viljandi railway section;
4. Reconstruction of level-crossings on the basic state road No. 39 Tartu–Jõgeva–Aravete and on the secondary state roads No. 14200 Pikkjärve–Tõrve and No. 14204 Kaarepere–Palamuse;
5. Acquisition of ships for maintaining connections with small islands.

The general evaluation of the Ministry of Economic Affairs and Communications of the implementation of the Axis in the accounting period is good. 19 of the 28 of the projects included in the Investment Plan are being implemented, 2 projects have been completed and disbursements of Community participation have been made in the volume of 166.7 mln euros.

The Information Society Axis

The target levels of indicators for 2010 have been achieved/exceeded for 7 indicators, 2 indicators are lagging behind and among them, the target level of 2015 will not be achieved for bringing the web sites of the public sector into conformity with EU web accessibility principles.

During the accounting period the Government of the Republic approved the Investment Plan for 2010–2011 in the total volume of 5.8 mln euros. The Investment Plan for 2009 was amended twice and the duration of projects was extended and some projects were removed from the Investment Plan.

Also the implementation of the projects of the OP of 2008 and 2009 was continued during the accounting period and implementation of the projects of the Investment Plan of 2010 was started. 21 mln euros have been allocated to the Information Society investment plans of three years, 10.8 mln, i.e. ca 51% of it has been used.

The regulation for open calls for proposals was amended during the accounting year and additional activities supported were added. In 2010, two calls for proposals were conducted with volumes of 3.5 and 2.9 mln euros. The objective of the calls for proposals was to enhance the accessibility of up-to-date e-services through the creation of communication connections in rural areas for broadband internet connections and the reconditioning of information systems for the transition to euro. In 2010 a call for proposals was announced for the purpose of improvement of the knowledge and skills of the population for their involvement in the information society in the volume of 1.2 mln euros.

Considering on the one hand the excellent overview of the situation of information and communication technology (hereinafter: *ICT*) in the country and the possible development perspectives which have been expressed in the Information Society Development Plan and its OP and on the other hand the readiness of support applicants to implement development projects, preconditions have been created for a successful implementation period of structural support measures. The programme has

been launched under the Priority Axis, annual investment plans have been launched and the projects supported as a result of open calls for proposals are being implemented. 28 projects have been completed under this Axis. Therefore the Implementing Authority and the Implementing Agency evaluate the whole implementation of the Axis as good.

The Horizontal Technical Assistance (hereinafter: *HTA*) and Technical Assistance axes

As at the end of 2010, 51 HTA applications for projects were granted with the total budget of 11.5 mln euros, i.e. 18% of the budget of the Axis.

Use of the funds applied for HTA is evaluated as good as the disbursements made for HTA during the accounting period constitute 73% of the budgets of approved projects. Use of the funds for technical assistance is evaluated as satisfactory as the disbursements made during the period account for only 5% of the budget of the measure and 7.8% of the budgets of approved projects, which is very low from the aspects of effective use. The reason may lie in too optimistic planning and low actual use during the implementation.

The proportion of use of funds is generally optimal, considering that there should be enough funds for administrative costs until the end of 2015.

3. RAKENDUSKAVA ELLUVIIMINE

Peatükk annab esmalt ülevaate majandusarengust aastal 2010, tekkinud märkimisväärtetest probleemidest ja olulistest muudatustest aruandlusperioodil, mis on rakenduskava elluviimist mõjutanud. Samuti kokkuvõtte finantsprogressist ning rakenduskava panusest erinevatesse strateegiatesse ning horisontaalsetesse eesmärkidesse.

3.1. Ülevaade majandusarengust

Pärast kaks aastat kestnud sügavat langust pöördus **Eesti majandus** 2010. a-l taas tõusule. Aastases võrdluses kestis langus üheksa kvartalit järjest – 2008. a esimesest kvartalist kuni 2010. a esimese kvartalini. Sesoonselt korrigeeritult läbis kogutoodang oma põhja aga juba 2009. a kolmandas kvartalis ning eelmise kvartaliga võrreldes taastus kasv 2009. a lõpus. Pärast 13,9% langust 2009. a-l kujunes 2010. a majanduskasvuks 3,1%. Kasvu taastumisse panustasid 2010. a-l netoeksport ja varude suurenemine ning viimases kvartalis ka kapitali kogumahutus ning eratarbimine.

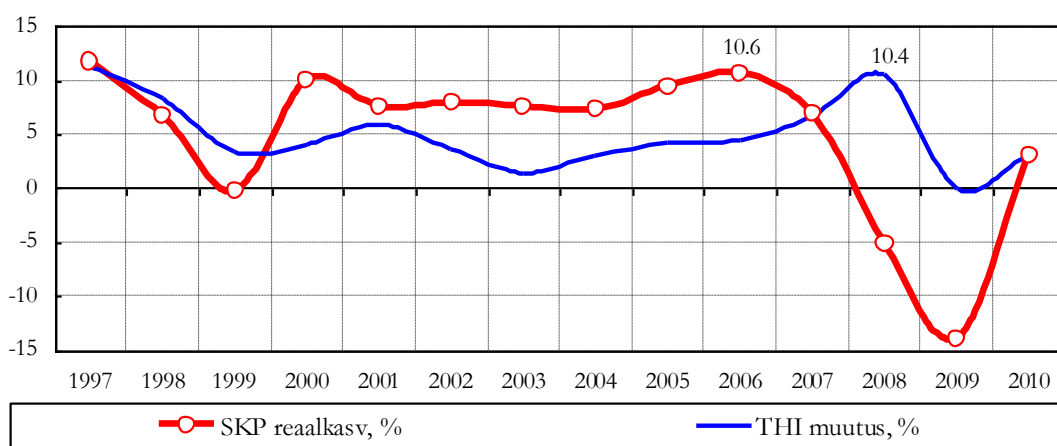
Majandussektorite löikes mõjutas 2010. a SKP kasvu (joonis 3) kõige enam ettevõtete sektor, kus suurenes lisandväärtus 2009. a-ga võrreldes 5%. Välisõudluse paranemise toel suurenesid tööde mahud nii tööstussektoris kui ka enamikes teenindusharudes, mis tõi kaasa müügitulude kasvu ja kasumlikkuse taastumise. Oluline mõju oli ettevõtete tegevuskulude ja ennekõike tööjõukulude kärpimisel, millega kaasnes efektiivsuse kasv ja konkurentsivõime suurenemine. Tegevusaladest oli kõige suurema mõjuga töötlev tööstus, mis panustas SKP kasvu 2,6 protsendipunkti. Lisandväärtus suurenes tugeva ekspordi tõttu enamikes töötleva tööstuse harudes, kuid kõige enam mõjutas kasvu elektroonikaseadmete tootmise lisandväärtuse suurenemine (1,6 korda). Olulisel määral mõjutas SKP suurenemist veel energeetika, kinnisvara, rentimine ja äritegevus, metsamajandus ning veondus ja laondus, mille lisandväärtus suurenes välis- ja sisenõudluse paranemise koosmõjul. Kiiresti kasvas ka finantsvahenduse lisandväärtus, mõjutatuna peamiselt pankade teenustasutulude ja intressitulude suurenemisest. Kõige enam vähenes lisandväärtus ehituses (10%), mis oli tingitud ehitusmahtude langusest kohalikul ehitusturul.

2010. a märksõnaks oli toorainete kallinemine rahvusvahelistel turgudel, mis tõstis **hinnataset** nii meil kui euroalal. Suurriikide mahukad abipaketid majanduste turgutamiseks, arenevate riikide kiire kriisijärgne taastumine ning ka ebasoodsad ilmastikutingimused põhjustasid toorainete märgatava kallinemise möödunud aastal. Lisaks mõjutasid tarbijahindu eelarvepositsiooni parandamiseks tehtud maksumeetmed ning kaupmeeste marginaalide järk-järguline taastamine langusperioodi madaltasemelt. Neil põhjustel kiirenes inflatsioon kogu möödunud aasta vältel ja 2010. a kokkuvõttes ulatus 3,0%-ni. Nafta hind tõusis möödunud aastal eelmainitud põhjustest tingitud nõudluse kasvu tõttu ligemale kolmandiku võrra, seejuures euro odavnemine võimendas veelgi mõju Eesti tarbijahindadele. Tarbimiskorvist üle poole moodustavate teenuste ja tööstuskaupade hinnatõusurverved olid möödunud aastal tagasihoidlikud.

2008. a lõpus alguse saanud **ehitusressursside hinnalangus** jätkus ka 2010. a-l, ulatudes 2,8%-ni, kuigi langustempo aeglustus. Kui esimesel poolaastal olid veel languses kõigi ehitusressursside hinnad, siis aasta teisel poolel pöördusid

ehitusmaterjalide ja tööjõuressursside hinnad kasvule. Pakkumispoolne konkurent Eesti ehitusturul oli mullu endiselt tugev, kuid vaatamata sellele liikusid reaalhinnad ehituses alates kevadest tõususuunas. Võrreldes ehitusturu põhjaga 2009. a-l, kasvasid pakkumishinnad ehituses mullu hinnanguliselt 10-15%. Enim mõjutas tõusu ehitusmaterjalide kallinemine, mis on tingitud toorme- ja kütuse kallinemisest maailmaturul ja ehitusmaterjalitööstuse hinnasurvest. Samuti on tööjõuhindade langus asendunud tõusutrendiga, mõjutatuna väljarände tõttu vähenenud oskustöölise arvust kohalikul ehitusturul.

Eelmise aasta kokkuvõttes vähenes **hõive** 4,2% ehk 25 tuhande inimese võrra. Kui 2010. a esimeses pooles hõive langes aastatagusega võrreldes, siis aasta viimases kvartalis pöördus hõive 2,1%-lisele tõusule, mis oli esmakordne kasv alates 2008. a teisest kvartalist. Majanduse kiire taastumine tõi kaasa tööjõunõudluse märgatava suurenemise. Hõive kasvu panustas kõige enam töötlev tööstus, kus hõivatute arv suurenes võrreldes aastataguse ajaga 14,6 tuhande inimese võrra. Kuna majanduskasvu kiirenemine tulenes peamiselt tootmismahtude suurenemisest tööstussektoris, siis toimus ka hõive suurenemine põhiliselt läbi tööstusvaldkonna töötajate arvu tõusu. Tööpuudus tipnes 2010. a esimeses kvartalis, ulatudes 19,8%-ni. Aasta teises kvartalis algas tööpuuduse langustrend ning neljandaks kvartaliks oli töötute arv alanenud 93,3 tuhande inimese ehk 13,6%-ni. Kui kahe eelmise kvartali puhul vähenes töötus peamiselt vähem kui aasta töötuna olnute vähenemise tõttu, siis neljandas kvartalis vähenes olulisel määral pikaajaliste töötute arv (võrreldes kolmanda kvartaliga 10,3 tuhande inimese võrra).

Allikas: Statistikaamet.

Joonis 3. Eesti SKP kasv ja tarbijahinnaindeksi muutus (% v.e.a.)

Panganduses toimus 2010. a-l stabiliseerumine. Ühest küljest pankade tegevustulu vähenes võrreldes eelmise aastaga vähese uute laenude väljastamise ja kasvavate rahastamiskulude tõttu. Teisest küljest kasvas pankade kasumlikkus tulenevalt uute laenuprovisjonide ja juba olemasolevate allahindluste vähenemisest. Samal ajal jätkus pankade laenuportfelli vähenemine.

Paljude **ettevõtete finantsseis** on aga jätkuvalt raske. Kuigi käivete langused on enamasti peatunud ja paljud sektorid on suutnud ka hindu tõsta, mis võimaldas suurendada marginaale, siis buumiaastatel võetud laenud ja tehtud investeeringud, mis kriisi ajal kaotasid oma väärtust, takistavad ettevõtete arengut. Sellest tulenevalt, kui kriisiga paremini toime tulnud ettevõtete üle toimub juba aktiivne pankadevaheline

konkurents, siis paljud ettevõtted on jätkuvalt likviidsus- ja/või makseprobleemides, rääkimata kapitalipuudusest uute investeeringute tegemiseks. 2010. a lõpus tehtud Konjunktuuriinstituudi uuringust selgus, et finantsolukord on jätkuvalt peamiseks investeeringute tegemise piirajaks töötleva tööstuse ettevõtete seas.

Nii 2008, 2009 kui ka 2010. a-l olid Eesti tulemused Euroopa **turismiga sektori** keskmisega võrreldes paremad. Kui paljudes Euroopa riikides vähenes välituristide arv majanduslangusest tulenevalt juba kogu 2008. a II poolaasta jooksul, siis Eestis majutatud välituristide arv kasvas 2008. a-l 3,8%. 2009. a-l vähenes Euroopa riikidesse reisimine 5%, sh. Kesk- ja Ida-Euroopasse -10%. Eestis majutatud välituristide arv vähenes 2009. a-l vaid 3,7%. 2010. a-l kasvas Euroopa riikidesse reisimine 3%, sh. Kesk- ja Ida-Euroopasse +4%. Eestis majutatud välituristide arv kasvas 2010. a-l 13%. Samas olid Eesti tulemused teiste Euroopa riikidega võrreldes nõrgemad siseturismi osas, kuna majanduskriis mõjutas tugevalt nii Eesti elanike puhkusereise kui ka tööga seotud reise (seminarid, motivatsioonireisid jne.) tasulistesse majutuskohtadesse.

3.2. Ülevaade rakenduskava elluviimisel tekkinud märkimisväärsetest probleemidest

- **Riigieelarvelistele asutustele tuleb toetus välja maksta kulude tegemisega samal aastal.** Probleemiks on riigieelarveliste asutuste (näiteks Teadmiste ja tehnoloogiasirde meetmes Tallinna Tehnikakõrgkool ja Eesti Mereakadeemia) toetuste väljamaksmise ajastamine. Riigieelarvelistele asutustele peab toetuse välja maksuma kulude tegemisega samal aastal. Eriti keeruline on toetuse maksmine aasta lõpus tehtavate kulude eest, kus aeg kulude tegemisest kuni kalendriaasta lõpuni on väga lühike. Lahenduseks on ettemaksete kasutamine, mis tagab vahendite olemasolu. Probleem eesmärkide ja indikaatorite täitmist ei mõjuta, kuid võib tekitada raskusi rakendamisel.

- **Meetmete avamise venimine.** Viivitused teadus- ja arendustegevuse meetmete ettevalmistamisel on jätkuvalt T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suuna rakendamisel probleemiks. Enamiku TA&I strateegias toodud valdkondlike programmide käivitamine oli planeeritud 2010. a-sse, kuid nendest avati vaid Energiatehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamise programm. 2010. a lõpus kinnitati Biotehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamise programm ja taotlusvoor plaanitakse avada aprillis 2011. Pikem ettevalmistusaeg on olnud osaliselt tingitud sellest, et ettevalmistatavad programmid on seotud riiklike valdkondlike programmidega ja nende valmimine on viibinud. Näiteks materjalitehnoloogia riiklikule programmile on tellitud uuring Eesti materjalitehnoloogilise võimekuse kohta ja sellest tulenevalt nihkub ka valdkondliku programmi valmimine. Praeguse prognoosi kohaselt käivitub enamus valdkondlikke programme 2011. a I ja II kvartalis. Meetmete ettevalmistamisega seotud probleemistikku on teadvustatud nii RÜ kui ka RA poolt.

Tugipaketi puhul oli probleemiks turuletoomise venimine, sest ideaalis oleks pakett pidanud ettevõtjatele kättesaadav olema juba 2009. a alguses, kuid programm sai kinnitatud alles aprillis 2009. Sellest tulenevalt avanes edupõhine allutatud laen aprillis 2009, projektipõhine laenuressurs mais ja krediidiin alles 2010. a alguses.

Kuigi meetmetega alustatakse hiljem, siis 2015. a-ks suudetakse seatud eesmärgid ja indikaatorite saavutustasemed täita.

- **Ettemaksetega kaasnevad põhjendamatud kulud.** Probleem on Tehnoloogia arenduskeskuste (edaspidi TAK) meetmes. Vastavalt Nõukogu määrusele 1083/2006 on riigiabi saavatel toetuse saajatel (TAK toetuste andmine on reguleeritud riigiabi loa alusel) ettemaksed lubatud üksnes pangatagatise või samaväärse toimega avaliku sektori finantsvahendi olemasolul. Et kindlustada TAKidele pangagarantii kättesaadavus, on pangagarantii tagatud 75% ulatuses Sihtasutus KredExi (edaspidi *KredEx*) ja 25% ulatuses TAKide omanike garantiiga. Teisisõnu, tulenevalt eelmainitud regulatsioonist maksavad TAKid pankadele tasusid eelnevalt 100%-liselt maandatud riski eest. Seetõttu on suurtest toetussummadest lähtuvad rahaliselt suuremahulised riskitasud ühelt poolt põhjendamatud ja teisalt teadus- ja arendustegevusega tegelevatele ettevõtjatele tihtilugu ülejõukäivad. Lahendus on välja töötamisel.

- **Toetuse saajate vähene teadlikkus riigihangete seaduse rakendamisest.** Antud probleem T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas on ühest küljest tingitud toetuse saajate vähesest teadlikkusest riigihangete seaduse sisust ning teisest küljest asjaolust, et enamuse antud suuna toetustest kasutavad suured ülikoolid, kelle jaoks hangete korraldamise koordineerimine eri üksuste vahel on tõeliseks väljakutseks. Osalt on tegemist ka tõlgendamise küsimustega. Suurimaks probleemiks on hangete (võimalik) tükeldamine, kus toetuse saaja on enamasti teadmatusest (või ka tahtlikult) kasutanud vale menetlusliiki (näiteks ostnud mingil perioodil mitu seadet riigisisese avatud hankemenetlusega, samas neid seadmeid koos hankides tulnuks hange välja kuulutada rahvusvahelisena). Ülikoolidega on arutatud ka hangete korraldamise vajalikkust teadustöös vajalike kemikaalide ja laboritarvikute ostmisel.

Riigihangete seaduse mittejärgimine on viinud kahel korral reaalse tagasinõudeni toetuse saajalt. Suurimaks probleemiks on riigihangete seaduse järgimine meetmes Teadusaparatuuri ja –seadmete kaasajastamine.

Probleemi maandamiseks korraldab RÜ toetuse saajale infopäevi, kus juhitakse täiendavalt tähelepanu riigihangete seaduse nõuetele.

Probleemi tõttu suuna eesmärgid saavutamata ei jää.

- **Ehituslepingute katkestamine** nii tööde teostaja kui tellija poolt ning sellega seotud nihked projektide aja- ja väljamaksete graafikutes. Ehituslepingute lõpetamine ja vaidlustamine on pidurdanud T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas meetme Teadus- ja arendusasutuste ning kõrgkoolide õppe- ja töökeskkonna infrastruktuuri kaasajastamine 3 projekti elluviimist (TÜ Narva Kolledž, TTÜ keemiahoone, Eesti Lennuakadeemia). Ühel juhul on tegemist ehituse madalseisu perioodil alapakkumisega saadud lepingu lõpetamisega ehitaja poolt (millega kaasnes leppetrahvi tasumine), teistel juhtudel oli tegemist ehitaja ja tellija vahelise vaidlusega, millest ühe puhul leping lõpetati ning viidi läbi uus hange.

Kuna perioodi lõpuni on veel aega, ei sea mõningate projektide nihked ohtu suuna eesmärgi täitmist. Lisaks välja toodud projektidele on suur hulk projekte, mis ei ole probleemsed ja liiguvad plaanipäraselt. Seega lepingutega seonduv on küll probleem, mis põhjustab nihkeid, aga enamasti pole see lahendamatu.

- **Toetuse võimalik ebapiisavus projekti elluviimisel.** Seoses ehituse madalseisu möödumisega on probleemiks uute sõlmitavate lepingute kõrgem hind võrrelduna planeerituga. Kui aastal 2009 võis täheldada, et hangete tulemusel kujunesid hinnad tugevalt alla planeeritud maksumuse (kohati kuni kolmandiku võrra), siis 2010. a-ks

oli olukord muutunud. Nt on planeeritust kallimaks kujunenud TÜ Narva Kolledži, samuti TLÜ Teadusmaja ehitamine. Sama probleem on ka transpordi suundades, kus madala hinnaga tehtud pakkumused hankemenetlustes on majanduse elavnedes ning hindade tõustes tekitanud töövõtjatele lisakulutusi ning pannud töövõtjat kasutama kõikvõimalike meetodeid lepingute tõlgendamiseks enda kasuks. Probleemile puudub läbiv lahendus, iga projektiga tegeletakse individuaalselt.

- **Hangete vaidlustused.** 2009-2010. a-l vaidlustati transpordi suundades 10 hanget, vaidlustusi esitati ca 18. Seetõttu muutusid ja muutuvad jooksvalt ka projektide ajakavad. Muuhulgas vaidlustati Tallinna ringtee Vão–Saue teelõigu ehituse projekti, Raudtee ülesõidukohtade ümberehitus riigi tugimaanteel nr 39 Tartu–Jõgeva–Aravete ja riigi kõrvalmaanteedel nr 14200 Pikkjärve–Tõrve ning nr 14204 Kaarepere–Palamuse ja E263 Aruvalla-Kose teelõigu projekteerimise ja ehituse hankeid, mis mõjutavad ka projektide elluviimist ja ajakava.

Hetkel võib eeldada, et perioodi lõpptulemustele vaidlustused suurt mõju ei avalda kuna projektide hanked on planeeritud varuga nii, et ka vaidlustuste puhul oleks projektide valmimine 2014. a lõpuks saavutatav (mõningate eranditega 2015. a). Hetkel vaidlustuste tõttu projekte ära jätma pole plaanis hakata.

- **Tehnilise abi projektid** nähti algselt ette ühe-aastased, sest projektide eelarved kujunevad iga-aastase riigieelarve koostamise protsessis. Samas oma sisult hõlmab tehniline abi kogu programmiperioodi, mistõttu ei ole otstarbekas projektide aastane abikõlblikkuse aeg, seda eriti horisontaalse tehnilise abi meetmes, millest kaetakse personali- ja üldkulusid. Vältimaks suuremal hulgal kulude muutumist mitteabikõlblikeks (ühel kalendriaastal tekkinud kulu laekumine järgmisel aastal loetakse riigi tuludesse, mitte aga toetuse saaja eelarvesse) hakati probleemi lahendusena alates 2009. a teisest kvartalist riigiasutustele andma toetust vaid ettemaksena ning alates 2010. a-st lõppevad projektid programmiperioodi lõpul ning projekti eelarve kujuneb kumulatiivsena vastavalt riigieelarves taotletud summadele. Ettemaksete süsteem on toimunud efektiivselt ning 2010. a tuginedes võib tõdeda antud meetodika otstarbekust, mida jätkatakse ka järgnevatel aastatel. Probleem on lahendatud ning rakenduskava indikaatorite ja eesmärkide täitmist probleem ei takista.

- 2010. a **tehnilise abi ja horisontaalse tehnilise abi** vahendite kasutamist analüüsid ei tekkinud **vajadust programmiperioodi viimasteks aastateks vahendite metoodilist jaotamist** toetuse saajate vahel, kuna vahendeid on kasutamata veel suures ulatuses. Kui kasutamiskiivsus peaks järgnevatel aastatel kasvama, siis ressursside jätkumiseks tuleks tõstatada taas programmiperioodi vahendite põhimõtete ja metoodika väljatöötamine.

3.3. Suured muudatused valdkondlikes prioriteetides strateegiates või valdkonnaspetsiifilistes õigusaktides.

18. mail 2010. a esitati Euroopa Komisjonile (edaspidi *EK*) **rakenduskava muudatusettepanekud**, millega tehti paar sõnalist täpsustust, lisati Läänemere strateegia peatükk ning suurendati ühenduse osalust ettevõtluse suunas 48 828 499 euro võrra ja transpordi ERF suunas 9 586 747 euro võrra. Vahendid tõsteti Majanduskeskkonna arendamise rakenduskavva Elukeskkonna arendamise rakenduskava suunast 3. Energiamaajanduse arendamine. Erasektori osalust ettevõtluse

suunas suurendati samuti vastavalt 48 828 499 euro võrra. Tulenevalt majandusolukorrast ning ettevõtete konkurentsivõime suurendamiseks otsustati suurendada ettevõtlusmeetmete toetusmahtu (tehnoloogiainvesteeringute toetuse, T&A projektide toetuse ja eksporditurunduse toetusmeetme eelarveid). Transpordi ERF suuna vahendid suunati regionaalsete teede võrgustiku arendamiseks.

Muudatused esitati nii rakenduskava rahastamisplaani 2007-2013 – kogueelarve suundade lõikes, rahastamisplaani ühenduse osaluse aastate ja fondide lõikes kui ka ühenduse osaluse jaotusesse kulutuste kategooriate lõikes. Muudatusettepanekud olid eelnevalt rakenduskava seirekomisjoni poolt heaks kiidetud 04.12.2009, 27.01.2009 koosolekutel ning 13.04.2010 kirjalikul hääletusel.

2010. a-l muudeti meetme määruste ülestest õigusaktidest kulude abikõlblikkuse määrust, teavitamismäärust, toetuse tagasinõudmise ja -tagasimaksete määrust ning toetuse väljamaksmise määrust.

Abikõlblikkuse määruse muudatused jõustusid 2010. a sügisel. Täpsustati toetusest hüvitatavate kulude personalikulu abikõlblikkuse reegleid ning kohaliku omavalitsuse poolt kehtestatud maksud, näiteks müügitaks, ja sundvõõranditasu nimetati sõnaselgelt abikõlblikuna. Samuti muudeti lihtsamaks toetuse väljamaksete korda sellega, et kui kulude analüüs on korraldusasutusega (edaspidi KA) kooskõlastatud, siis toetuse saaja ei pea kulusid täiendavalt kuludokumentidega tõendama. Muudatuste abil loodetakse, et väheneb rikkumiste ja toetuse väljamaksmisest keeldumise ning toetuse tagasinõuete hulk.

Teavitamismääruse muudatused jõustusid veebruaris 2010. Peamised muudatused seisnesid KA ja juhtministeeriumide rolli selgemas jaotamises kommunikatsioonitegevuste planeerimisel ja korraldamisel. Muudatustega sätestati, et juhtministeeriumitel tuleb KAga kooskõlastada iga-aastased kommunikatsioonikavade tegevusplaanid ning arvestada sealjuures KA ettepanekutega. Muudatuse eesmärk oli tagada tõhusam KA ülesannete täitmine rakenduskavade ülese teavitamistegevuse osas.

Tagasimaksete määruse muudatused jõustusid augustis 2010. Muudatusega lihtsustati nii toetuse andjate kui ka toetuse saajate olukorda sellega, et sätestati konkreetset juhtumid, sealhulgas seoses riigihangete läbiviimisega, mida peetakse rikkumisteks. Sealjuures fikseeriti rikkumiste mõju ehk tagasinõude määrad. Sisuliselt ühtlustati tagasinõuete määrad EK finantskorrektsiooni reeglite juhendis tooduga. Juhtumipõhine reguleerimine loob aluse toetuse saajate võrdseks kohtlemiseks ning püütakse vältida olukorda, kus EK kontrollimisel tuvastatakse, et RÜ poolt teostatud tagasinõue ei olnud EK jaoks proportsionaalne rikkumise suhtes.

Väljamaksete määrus muudatused jõustusid juunis 2010, eelkõige puudutasid muudatused RÜde ülesandeid. RÜdele seati sõnaselge kohustus, et isegi projekti jooksul võib toetuse osakaal olla mõnevõrra erinev, siis viimase väljamakse juures tuleb jälgida, et toetuse andmise otsusega määratud fondi ja riikliku struktuuritoetuse vahendite proportsiooni ei ületata. Selleks, et vältida arusaamatusi hangete ja sealhulgas riigihangete läbiviimise kontrollimise kohustuse osas, lisati RÜdele kohustuseks kulude abikõlblikkuse tuvastamisel kontrollida ka riigihangete läbiviimisreeglite täitmist. Toetuse saaja jaoks sõnastati ettemaksete tegemist prognoosi alusel selgemaks. Samas lühendati ettemaksete ärakasutamise tõendamise aega - nii peab vähemalt kord kvartalis esitama ettemaksete ärakasutamise tõendid.

2009. a sügisel asutas valitsus aktsiaseltsi KredEx Krediidikindlustus. 2010. a esimeses pooles tegeleti tegevusloa taotlemisega, mis saadi Finantsinspeksioonilt maikuus ning reaalselt tegevust alustati juulis. Kõige olulisem muudatus senises **eksporditagatiste pakkumises** on oluliste piirangute vähenemine, mis kehtisid KredExile tulenevalt Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) riigiabi nõuetest. Kui KredExi poole said pöörduda vaid EL-i eksportivad väikeettevõtted või riskantsematesse riikidesse eksportivad ettevõtted, siis tulevikus ei ole ekspordisihtriigid, ettevõtte suurus ja tegevusmahud enam määravad. KredEx Krediidikindlustus AS saab pakkuda krediidikindlustust kõigile soovijaile ning lisaks eksporditurgude ostjate krediidiriskidele on võimalik kindlustada ka kodumaiseid krediidiriske. Sellest tulenevalt oli vajadus muuta Riikliku ekspordi krediidikindlustuse programmi ning lisada KredEx Krediidikindlustus AS programmi partneriks, kes alates juulist ainult ise programmi raames finantseerimisotsuseid tegi.

Laenude suuremas mahus tagamiseks esitati Vabariigi Valitsusele mais ettepank **Ettevõtluse toetamise ja laenude riikliku tagamise seaduse** muutmiseks, mis suurendaks tagatiste piirmäära 127,8 mln euron. Valitsus kiitis muudatuse heaks juulis ning Riigikogus võeti seaduse muudatus vastu novembris. Tagatiste piirsumma tõstmine 32 mln euro võrra võimaldab pankadel täiendavalt anda välja laene hinnanguliselt 250-300 ettevõttele kogumahus 53 mln eurot.

2010. a-st rakendati **Teadus- ja arendustegevuse toetusmeetme** projektides uut hindamismetoodikat. Uue metoodika alusel hindavad projekte üksnes antud valdkonna tehnoloogia- ja majanduseksperdid ja rahastamisotsus langetatakse konsensuslikult. Sealjuures töötavad eksperdid vajadusel ka nõustajatena, tehes ettepanekuid ja konsulteerides projekti sisulisi küsimusi. Et tagada ekspertide vastavus ette antud nõuetele, siis kaastakse hindamisse ka väliseksperthe. Lisaks on uuena lisandunud suurem fookuseerimine projekti tulemuste majanduslikule rakendamisele ja projektiga kaasnevale majanduslikule mõjule.

Rakenduskõrgharidusõppe ja õpetajakoolituse infrastruktuuri kaasajastamise meetmes muudeti varasem kaheetapiline taotlemine (eeltaotlus ja taotlus) üheetapiliseks.

3.4. Panus Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegia (edaspidi *RSKSi*) prioriteetidesse.

Üldiselt toetavad rakenduskava meetmed ja tegevused otseselt nii Lissaboni strateegia eesmäärke, Läänemere strateegia eesmäärke kui ka Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegias ja rakenduskavas toodud strateegilisi eesmäärke ning on ka seotud teiste rakenduskavade ja strateegiatega.

Ettevõtluse suund panustab prioriteeti 2 Teadus- ja arendustegevuse võimekuse ning ettevõtete uuendusmeelsuse ja tootlikkuse kasv, andes neile tõe ja toetuse oma tegevuse restruktureerimiseks eksporditurgudel kasvava konkurentsi tingimustes toimetulekuks. Samuti on suuna eesmärgiks suurendada laenukapitali kättesaadavust, rahvusvahelistumist ning turismitoodete- ja teenuste arengut ning ka nendele eesmärkidele vastavad meetmed on rakendamisel. Samasse prioriteeti panustavad ka T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suuna meetmed kombineerides omavahel T&A

ning ettevõtlusalased poliitikameetmed, võimendamaks majandusarengut kahe valdkonna vahelise sünergia loomise ja suurendamise kaudu.

Transpordi suunad panustavad transpordisüsteemi kitsaskohtade kõrvaldamisega otseselt RSKSi prioriteeti nr 3 „Paremad ühendusvõimalused“. Transpordi infrastruktuuri arendamiseks (prioriteedi 3 üks peamistest tegevustest) investeeritakse nii maantee-, raudtee-, mere- kui õhustranspordi infrastruktuuri, mis kõik parandavad ühendusvõimalusi ning suurendavad transpordisüsteemi ohutust ja usaldusväärsust. Investeeringud raudteesse täidavad lisaks läbilaskevõime suurendamisele ka ühistranspordi ja kergliikluse arendamise eesmärgi, kuna liikumiskiiruse suurendamine raudteel on vajalik just reisirongiliiklust silmas pidades. Ühistransport on liikumisviisina enamasti kombineeritud kergliiklusega, mistõttu ühistranspordi kasutuse suurenedes tõuseb reeglina ka kergliikluse osatähtsus.

Transpordiinvesteeringud aitavad ühtlasi kaasa seotud prioriteetide „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng“ ja „Säästev keskkonnakasutus“ eesmärkide saavutamisele transpordivõimaluste avardumise ja ühistranspordi arendamise kaudu.

Infoühiskonna suuna meetmed toetavad elektrooniliste ühendusvõimaluste ning avaliku sektori e-teenuste arendamist RSKSi prioriteedis nr 3 „Paremad ühendusvõimalused“. RSKSis on välja toodud, et eesmärgiks on arendada inimeste teadlikkust, oskusi ja motivatsiooni e-teenuste kasutamiseks ning vastav meede on antud suunast ka rakendatav.

3.5. Panus Lissaboni strateegiasse.

Enamik ettevõtluse suuna meetmeid on otseselt seotud Lissaboni strateegia eesmärkide täitmisega. Ekspordimeetmed panustavad rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmise eesmärgi. Toetustega paraneb Eesti ettevõtjate, toodete ja teenuste tuntus ja maine välisriikides. Eksporditurunduse toetamisega kasvab ekspordikäive toetatud ettevõtetes ning läbi turundustegevuse suureneb konkurentsivõime välisriikides. Suuna meetmed aitavad väike ja keskmise suurusega ettevõtetel (edaspidi *VKE*) ja uutel ning potentsiaalsetel ettevõtetel tagada parema finantsvahendite kättesaadavuse. See suurendab uute ja innovaatiliste äriideede juurdevoolu ja ettevõteteks kasvamist, mis omakorda loob juurde uusi töökohti. Lissaboni strateegia keskmes on tagada parem tööhõive ning konkurentsivõimeline ettevõtluskeskkond, seetõttu ettevõtluse arendamise kaudu toetab prioriteetne suund siingi strateegia eesmärgi. Kuna Eestis on viimastel aastatel kõrge tööpuudus, aitab vastavate meetmete rakendamine kaudselt ka tööturu probleeme lahendada. Turismile suunatud meetmetega vähendatakse Eesti turismisektorile omast hooajalisust. Lisanduva nõudluse tekitamine madalhooajal ja hooajalisuse vähendamine panustab püsivate ja stabiilsete töökohtade loomisesse turismisektoris, luues rohkem aastaringseid töökohti.

Lissaboni strateegias on välja toodud, et homsed ettevõtted peavad olema tänastest uuendusmeelsemad, tootlikumad ja kasulikumad. Selleks pööratakse suurt rõhku ettevõtete tehnoloogia uuendamisele, millele on suunatud näiteks Klustrite arendamise toetus ja Tööstusettevõtja tehnoloogiainvesteeringu toetus. Ühtlasi aitab Klustrite arendamine kaasa ettevõtete võimekuse tõstmisele osaleda edukalt rahvusvahelistes projektides, sest vastasel juhul ei ole nad kasvava konkurentsi tingimustest

jätksuutlikud. Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni eesmärki Lissaboni strateegias panustab Teadus- ja arendustegevuse projektide toetamise meede, mis toetab jätkusuutlikku arengut uute konkurentsivõimeliste toodete, teenuste, tehnoloogiate, tootearendusprotsesside arendamisel või olemasolevate täiustamisel. Lisaks panustab see meede otseselt Lissaboni strateegia teadus- ja arendustegevuse rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamise eesmärki.

T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suund panustab Lissaboni strateegia konkurentsivõime kasvu eesmärki. Lisaks eelnevatel aastatel käivitunud olulisematele T&A infrastruktuuri arendamise meetmetele on jätkunud töö riiklike T&A programmidega, rakendatud on T&A aparatuuri kaasajastamise meetmed. On keskendunud otseselt ettevõtlust soodustavate prioriteetsete valdkondade vertikaalsetele toetusmeetmetele. Lisaks annavad sinna oma panuse ka aruandlusperioodi lõpu seisuga veel avanemata programmid ja alameetmed.

Transpordi suunad otseselt Lissaboni strateegiasse ei panusta, kui siis kaudselt läbi transpordi infrastruktuuri tõhustamise, mis avardab töötajate liikumisvõimalusi, laiendades sellega nii tööandjatele kui töövõtjatele võimalusi tööturul tegutseda. Täiendavalt parandab raudteeinfrastruktuuri arendamine ettevõtete ligipääsu toorainele ning laiendab võimalusi oma toodangut turustada. Mõju on siiski kaudne. Infoühiskonna suuna tegevused toetavad samuti Lissaboni strateegia eesmärke. Eelkõige on EK poolt koordineeritav strateegiadokument „Digital Agenda“ üks sisulistest dokumentidest, mis on aluseks ka „Infoühiskonna arengukava 2013“ rakendusplaanide koostamisel. Lisaks panustavad infoühiskonna projektid horisontaalselt enamustesse valdkondadesse, mida Lissaboni strateegia puudutab ehk IKT on laiemalt nõ „võimaldaja“.

3.6. Panus Eesti 2020 eesmärkidesse

Rakenduskava panustab Euroopa 2020 eesmärkidesse nr 1. 75% elanikkonnast vanuses 20-64 aastat peab olema tööga hõivatud ja nr 2 Investeerida teadus- ja arendustegevusse 3% SKPst.

3.7. Panus Läänemere strateegiasse.

Perioodil 2007-2013 on EL struktuurivahendid üheks oluliseks rahastamisallikaks projektidele, mis võimaldavad Läänemere strateegia (edaspidi *LMS*) eesmärkide poole liikuda. Kuna *LMS* võeti vastu 2009. a lõpus, kui enamik rakenduskava meetmeid oli juba väljatöötatud, siis ei arvestata projektide valikul otseselt *LMS* seosega. Ehkki meetmed panustavad *LMS* eesmärkidesse, ei ole üheski suuna meetmes panust *LMS*i eesmärkidesse otseseks valikukriteeriumiks seatud.

Ülevaade finantstabelist ja rakenduskava panusest *LMS*i on toodud Lisas 8.

Ettevõtluse suuna meetmed panustavad otseselt või kaudselt kolme poliitika valdkonda:

- Prioriteeti nr 7. „Kasutada ära piirkonna teadustöö ja innovatsioonialast täit potentsiaali“ panustavad osaliselt Klastrite arendamise toetus ja Start-up Eesti programm, mis käivitub 2011. a-l.

Klastrite programm panustab riigisiseste tugevate klastrite tekkele, kes kaasavad piiriüleseid partnereid ning kes võiks tulevikus piiriülesest programmist osa võtta. Start-up Eesti meede pole veel avatud ja seetõttu pole panus LMS-i hetkel mõõdetav. Meetme eesmärkide põhjal võib väita, et planeeritud tegevuste ja toetatavate projektide eesmärk on luua kontakte, mis on üks LMS prioriteetse valdkonna 7 alaeesmärkidest.

Valdkonna nr 7 arengule panustavad kaudseltselt ka Tehnoloogia arenduskeskuste meede ja Teadus- ja arendusprojektide toetamise meede.

- Prioriteeti nr 8 „Väikeettevõtlusalgatuse „Small Business Act” rakendamine: soodustada ettevõtlust, tugevdada väikseid ja keskmise suurusega ettevõtteid ning tõhustada inimressursi kasutamist“ panustab osaliselt Klastrite arendamise toetus ning kaudseltselt Ettevõtluslaenude riiklike tagatiste ja kapitalilaenu programm, Tugipakett ning ekspordi toetamise meetmed.

Finantsinstrumendid panustavad kaudseltselt, sest kuigi mõlemad programmid tagavad VKE-dele parema ligipääsu kapitalile ei ole programmid seotud LMS otseste eesmärkidega.

Ekspordi toetusmeetmete eesmärgiks on ettevõtjate ekspordialase konkurentsivõime suurendamine, et kasvaks eksportivate ettevõtjate hulk ning suureneks ettevõtjate vaheline koostöö sihturgudele suunatud turundustegevuste planeerimisel ja elluviimisel. Seega panustavad meetmed kaudseltselt, sest meetmete projektid suunatud üksikettevõtetele mitte riikidevaheliste ühenduste koostööle.

- Prioriteeti nr 12 „Säilitada ja suurendada Läänemere piirkonna atraktiivsust, eelkõige hariduse, noorsoo, turismi, kultuuri ja tervishoiu valdkonna meetmete kaudu“ panustavad kaudseltselt erinevad turismi valdkonna meetmed, mis panustavad turismi arengusse turustades reisivõimalusi Eestis ja seega kaudseltselt ka Läänemere piirkonnas, kuid samas puuduvad rahvusvahelised ühisprojektid ning ühiste eesmärkide ja strateegiate seadmine Läänemere-äärsete teiste turismiettevõtjatega ning ettevõtete projektid piirnevad ühe ettevõttega. Seetõttu ei saa ka projekte lugeda otseselt LMSi panustatavateks.

T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suuna meetmed panustavad otseselt või kaudseltselt kahte poliitika valdkonda.

- Prioriteeti nr 7 „Teadustöö ja innovatsioonialase potentsiaali ärakasutamine“ panustavad meetme Teadusaparatuuri ja -seadmete kaasajastamine alameede Riikliku tähtsusega teaduse infrastruktuuri kaasajastamine ja meede Rahvusvahelise koostöö toetamine. Riikliku tähtsusega teaduse infrastruktuuri kaasajastamine polnud 2010. a lõpuks veel projekte kinnitatud. Alameetme eesmärgiks on toetada tegevusi, mis toetavad riikliku tähtsusega infrastruktuuri loomist või terviklikku väljaarendamist, tõstavad atraktiivsust ja konkurentsivõimet rahvusvahelises teaduse tööjaotuses, toetavad teadusaparatuuri ja -seadmete ning struktureeritud informatsiooniallikate ühiskasutust ning teadlaste juurdepääsu nendele. Seega loovad need tegevused võimaluse Eesti teadlastel osaleda rahvusvahelistes teadusprojektides.

Meetme Rahvusvahelise koostöö toetamine all kinnitati 2011. a jaanuaris programm Teaduse rahvusvahelistumine, mille eesmärgiks on Eesti teadlaste rahvusvahelise koostöö võimaluste parandamine ning koos sellega nii riiklike, regionaalsete kui ka ELi strateegiadokumentides kirjeldatud ülesannete lahendamisele kaasa aitamine. Meetmed soodustavad Läänemere-äärsete võrgustike loomist ja konkreetsemat panust on oodata järgnevatel aastatel.

Samuti panustab prioriteeti nr 7 meede Teaduse tippkeskuste arendamine, mille raames tehakse koostööd piirkonna teadusasutuste vahel ning osaletakse ühistel rahvusvahelistel konverentsidel.

- Prioriteeti nr 12 „Säilitada ja suurendada Läänemere piirkonna atraktiivsust, eelkõige hariduse, noorsoo, turismi, kultuuri ja tervishoiu valdkonna meetmete kaudu“ panustavad kaudselt meetmed Rakenduskõrgharidusõppe ja õpetajakoolituse õppeinfrastruktuuri kaasajastamine ja Teadus- ja arendusasutuste ning kõrgkoolide õppe- ja töökeskkonna infrastruktuuri kaasajastamine, mis omakorda peaks tagama paremad tingimused teha koostööd Läänemere-äärsete kõrgkoolide vahel. Kuna meetmed panustavad Läänemere strateegiasse kaudselt ning on alles rakendamisjärgus, siis on panust projektide võimalike osakaaludena kogu projektist realistlikum hinnata projektide lõppedes.

Praegusel hetkel ei ole valikukriteeriumites otseselt viidatud seosele Läänemere strateegiaga. Samas on viidatud EL strateegiadokumentides ja poliitikainitsiatiivides kirjeldatud ülesannete täitmisele, kuhu alla läheb ka Läänemere strateegia. On üsna tõenäoline, et programmi Teaduse rahvusvahelistumine üheks valikukriteeriumiks võib saada panus Läänemere strateegiasse.

Transpordi suundade projektid panustavad prioriteetsesse valdkonda nr 11. „Parandada nii sise- kui ka välistranspordivõrku“. Suundade projektid on suunatud transpordi infrastruktuuri parendamisele ning aitavad kaasa siseriiklike transpordiühenduste arengule, Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringute puhul ka Eestit teiste Läänemere-äärsete riikidega liitvate transpordiühenduste arengule.

Transpordi suundade projektid aitavad kaasa nii Rail Baltica kui Via Baltica arendamisele (mis mõlemad on LMS lipuprojektideks) - Tallinn-Tapa raudteelõigu rekonstrueerimine, ooteplatvormide rekonstrueerimine tervel Rail Baltica Eesti lõigul, Via Baltica Pärnu ümbersõidu rekonstrueerimine.

Infoühiskonna suund panustab LMS poliitika valdkonda nr 6. „Kõrvaldada tõkked Läänemere piirkonna siseturult, sealhulgas parandada tolli- ja maksundusalast koostööd“. Suuna projektid arendavad ID-kaardi elektrooniliseks kasutamiseks vajaliku infosüsteemi, tänu millele võimaldatakse e-ID abil avalike teenuseid kasutada ka teiste riikide kodanikel. Tegevustega suurendatakse tehnilist võimekust ning valmisolekut kasutada e-identifitseerimist riikidevaheliselt.

- Kaudselt panustab suund kiire internetiühenduste kättesaadavuse parandamisega LMS horisontaalsesse eesmärki „Tagada kiire lairibaühendus maapiirkondades“. Projekte rakendatakse piirkondades, kus täna vastava infrastruktuuri puudumise tõttu ei ole kiire lairibaühendus lõppkasutajatele kättesaadav. Kiire interneti baasinfrastruktuuri ehitus aitab kaasa teenuste loomisele, arendamisele ja mitmekesistamisele Läänemere piirkonnas.

IKT tegevused võimaldavad piiriülest rakendamist ning tulenevalt sarnasustest ja huvist on koostöövõimalused tõenäolisemad tekkima just Läänemere riikidega.

Täpsem ülevaade panusest LMSi on ära toodud Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava 2010. a Läänemere strateegia aruandes, mis esitati EK-le 15.03.2011 ning on leitav struktuurifondide kodulehel: <http://www.struktuurifondid.ee/laanemerestrategie/>.

3.8. Panus horisontaalsetesse teemadesse ja maakondlik jaotus

Meetmete mõju horisontaalsetele teemadele võib pidada rahuldavaks (tabel 1). Lõppenud projektidest omab 29,0% positiivset mõju keskkonnahoiule, 30,5% infoühiskonna edendamisele ja 32,0% regionaalsele arengule. Väiksem on rakenduskava projektide mõju kodanikuühiskonna arengule (15,0%) ning võrdsete võimaluste edendamisele (20,1%). Mõju on vähene, sest kolmandale sektorile on suunatud vaid mõningad meetmed.

Rakenduskava meetmed ei ole suunatud otseselt ühelegi horisontaalsele teemale ning horisontaalseid meetmeid ei ole seatud valikukriteeriumiks. Küll aga ei tohi hindamiskriteeriumid horisontaalsete teemadega vastuollu minna. Infot horisontaalsete teemadega arvestamise kohta kogutakse taotlejatelt taotlemise käigus ning projekti lõppedes, samuti projekti elluviimise käigus toetuse saajatelt RÜdele esitatavates aruannetes. Taotlejad ja toetuse saajad annavad hinnangu, kuidas ja mil määral nende poolt elluviidavad projektid mõjutavad horisontaalseid teemasid.

Tehnilise abi prioriteetsed suunad, mis on üle-eestilised, avaldavad kaudset mõju infoühiskonnale ja kodanikuühiskonnale tänu tööhõivele infotehnoloogilistele arendustele andmebaaside ja infovahetuse keskkonna loomise näol. Samas horisontaalsete teemade osas mõju ja vastavust ei hinnata ning selle valdkonna infot ei koguta.

Tabel 1. Rakenduskava projektide mõju horisontaalsetele teemadele.

Indikaator	Lõpetatud projektide arv, millel on olnud positiivne mõju horisontaalsele teemale	Positiivse mõjuga projektide arv võrrelduna kõikide projektide arvuga (%)
Projekti mõju keskkonnahoiule ³	230	29,0%
Projekti mõju võrdsete võimaluste edendamisele	160	20,2%
Projekti mõju infoühiskonna edendamisele	242	30,5%
Projekti mõju regionaalse arengu edendamisele	257	32,4%
Projekti mõju kodanikuühiskonna arengu edendamisele	120	15,1%

Allikas: SFCS (09.05.2011)

Mõju regionaalsele arengule

Regionaalsesse arengusse panustab ettevõtluse suund kaudselt, sest kõik meetmed on üle-riigilised ning seega on võimalus ka maapiirkondade ettevõtete arenguteks. Ettevõtluse areng loob uusi töökohti, vähendab sotsiaalseid pingeid ning parandab inimeste elukvaliteeti kõigis piirkondades. Üheski meetmes regionaalseid projekte ei eelistata ning seetõttu oleneb panus konkreetse projekti võimekusest ning suutlikkusest toetust saada. Ettevõtluse ja majanduse üldine areng aitab kaasa tööpuuduse vähenemisele ja sissetulekute kasvule kõikides elanikkonnakihtides ning seega kaudselt ka võimaluste võrdsustumisele ühiskonnas.

³ Ehk keskkonnaseisundile

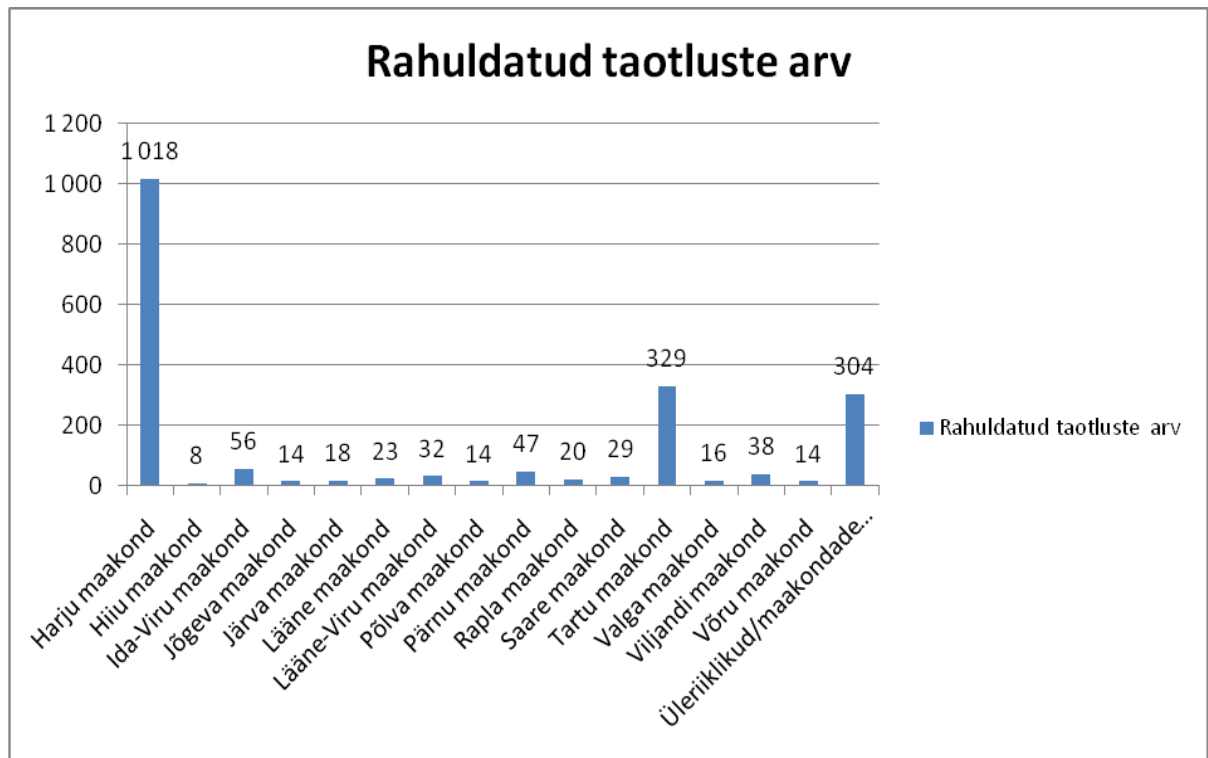
Regionaalsesse arengusse panustab oluliselt transpordi ERF suund olles meetme sisult ja regionaalsetelt projektidelt suunatud regionaalse arengu saavutamisele. Infoühiskonna suund panustab samuti teemasse, sest avatud taotlusvoor lairiba ehitusest oli suunatud vaid maapiirkondadele eesmärgiga tõsta maapiirkondade baasvõrgu suutlikkust lairibateenuste kasutuseks. Lairiba infrastruktuuri kättesaadavus parendab ettevõtete infrastruktuuri, tervishoiuteenuste osutamise ning hariduse ja avalike teenuste kättesaadavuse võimalusi piirkonnas ning suurendab kaugtöö võimalusi.

Rakenduskava meetmed panustavad Eesti regionaalarengu strateegia 2015 alaeesmärkidesse „Inimeste põhivajaduste parem tagatus igas Eesti paigas“ ning „Eri piirkondade püsiv konkurentsivõime“. Transpordi meetmetega parendatakse inimeste liikumisvõimalusi ja piirkondade vahelist sidusust, ERF transpordi suuna vahendid on otseselt regionaalsetele projektidele. Rail Baltica jt. rahvusvaheliste transpordiühenduste arendusprojektide ettevalmistamine on ühe eesmärgina ka Eesti regionaalarengu strateegias välja toodud. Väljaarendatud infrastruktuurivõrgustik ning ühistranspordiprojektid ühendavad maapiirkondi linnaliste keskustega.

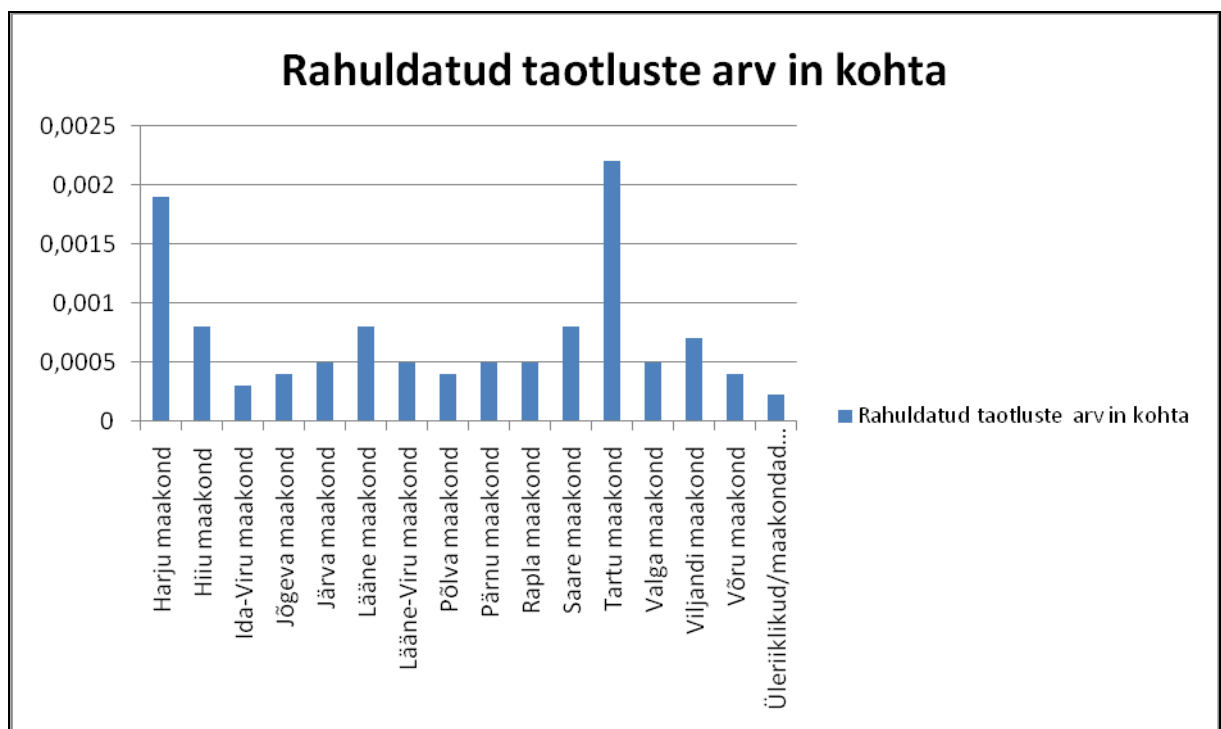
Infoühiskonna arendamine (sh lairiba infrastruktuuri investeeringud) loob paremad võimalused e-teenuste kasutamiseks suurendades avalike teenuste kättesaadavust maapiirkondades.

Horisontaalsed teemad ei kuulu enamasti meetmetes projektide valikukriteeriumite hulka, vaid transpordis on seatud ka valikukriteeriumiks. Transpordi ERF suunas sisalduvad enamjaolt transpordiinvesteeringud, mis otseselt toetavad regionaalse arengu edendamist. Nende tulemusena paraneb avalike teenuste kättesaadavus, kohaliku elukeskkonna kvaliteet ning luuakse paremad tingimused ettevõtluse arenguks, kuna ühendusvõimalused on oluline tegur ettevõtte strateegia kujundamisel. Ka paljudel ÜF-suuna projektidel on olemas oluline regionaalne mõõde (nt Türi-Viljandi raudteelõigu rekonstrueerimine, Pärnu ümbersõidu rekonstrueerimine, Jõhvi liiklussõlme rekonstrueerimine, sadamate rekonstrueerimine Saaremaa ja Hiiumaaga ühenduse pidamiseks).

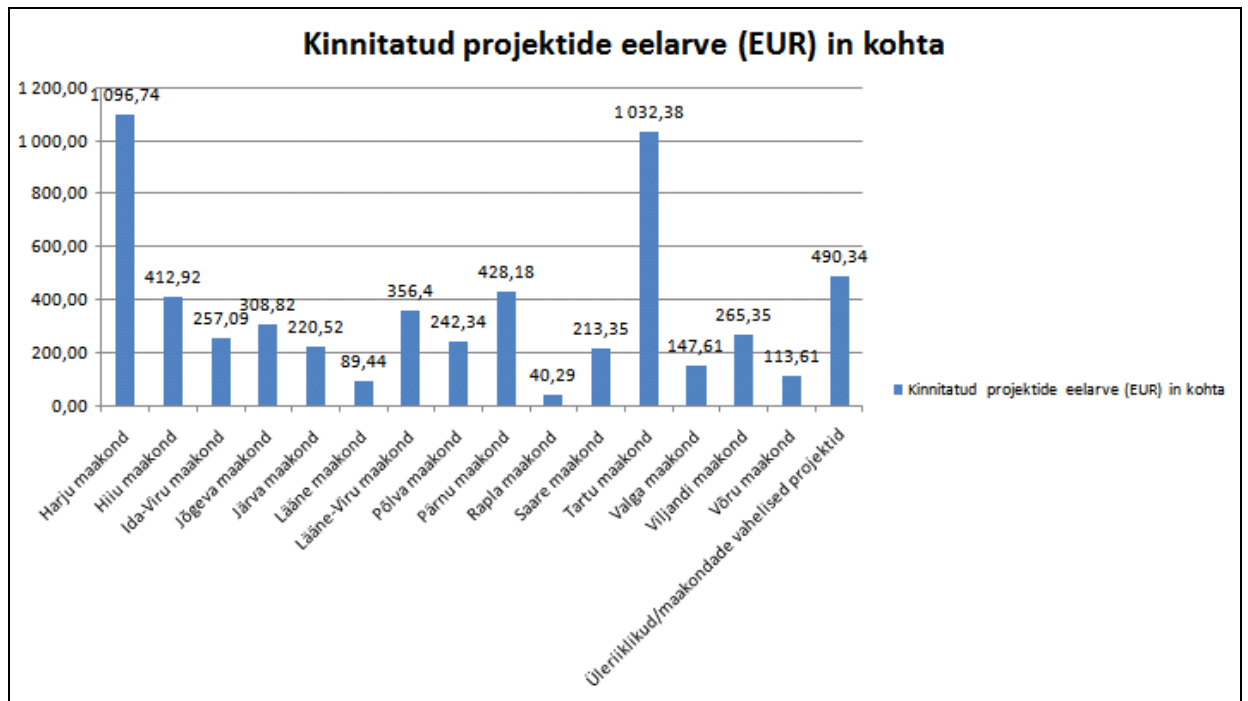
Toetuse **jagunemisest maakondade vahel** (Lisa 3 ja joonis 4-6) on näha, et enim on toetusi nii arvuliselt, elaniku kohta kui ka toetusmahult elaniku kohta heaks kiidetud Harju (1018) ja Tartu maakonnast (329).

Joonis 4. Rahuldatud taotluste arv maakondade lõikes 01.01.2007-31.12.2010.

Joonis 5. Rahuldatud taotluste arv elaniku kohta maakondade lõikes 01.01.2007-31.12.2010.

Joonis 6. Kinnitatud projektide eelarve elaniku kohta maakondade lõikes 01.01.2007-31.12.2010.

Mõju keskkonnohioiule/- seisundile

Mõju keskkonnale on transpordi infrastruktuuri arendamises reeglina negatiivne, isegi kui leitakse ka keskkonna seisukohast optimaalne lahendus. Transpordisüsteemi arendamisel saab transpordisektori keskkonnamõjusid siiski leevendada. Sellisteks meetmeteks on ÜF-suunas ühistranspordi arendamine (nt rongide soetamine ning raudtee, ooteplatvormide ja kontaktvõrgu rekonstrueerimine) ja mõlema suuna puhul keskkonna suhtes ohutumate ja säästlikumate lahenduste valimine, keskkonnanõuete järgimine, loomadele ohutute transpordikoridoride loomine, mürabarjäärade rajamine jmt.

Ettevõtluse kasv tähendab samuti suuremat koormust keskkonnale, kuid teisalt aitavad majanduse struktuuraalsed muutused ja uute tehnoloogiate kasutuselevõtt kaasa loodusressursside säästlikumale kasutamisele, väheneb jäätmete ja keskkonda paisatavate heitmete hulk. Kuna ka T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas toetatakse infrastruktuuri uuendamist ning arendamist, siis on projektidel keskkonnale enamasti positiivne mõju (mõnel projektil ka neutraalne).

Infoühiskonna arendamise mõju keskkonnale on samuti positiivne, kuigi seda on keeruline mõõta. Erinevad e-teenused ja e-lahendused vähendavad vahemaid ning vajadust liikuda transpordivahendiga. Uue suunana kavandatakse osaliselt ka SFist toetada „IKT rakendamise jätkusuutliku kasvu, puhta elukeskkonna ja parema elukvaliteedi heaks“, mis haarab endas eesmärgi, et tõusnud on roheline majanduse, sh roheline infotehnoloogia (edaspidi *IT*) alane teadlikkus ning IKT-d kasutatakse targalt protsesside optimeerimiseks ning ressursside säästlikumaks kasutamiseks.

Mõju võrdsete võimaluste edendamisele

Ühtegi otseselt võrdsete võimaluste edendamisele suunatud meetet rakenduskavas ei ole. Transpordisüsteemi arendamiseks tehtavad kulutused, mis lähtuvad erinevate sotsiaalsete gruppide elukorraldusest ja kohalikest vajadustest, pakuvad paremaid osalemisvõimalusi haridus- ja majanduselus, aga ka suhtlemiseks ja sotsiaalse kapitali kasvatamiseks. Seega panustatakse **võrdsete võimaluste arendamisse**, sest ühistranspordi arendamine loob inimestele võrdsemaid liikumisvõimalusi (nt on ühistranspordi kasutajate hulgas rohkem naisi, samuti saab muuta ühistranspordi kättesaadavaks piiratud liikumisvõimega inimestele) ning sellega paraneb ka avalike teenuste kättesaadavus.

Mõju infoühiskonna edendamisele

Infoühiskonna suund on 100%-liselt suunatud **infoühiskonna arendamisele**, seega kõik antud suunas ellu viidavad projektid omavad positiivset mõju infoühiskonnale. Ka T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suuna projektidest omavad üle poole positiivset mõju infoühiskonna edendamisele.

Mõju energiasäästule

Energiatõhusust ei ole samuti üheski rakenduskava meetmes otseselt ametlikuks valikukriteeriumiks seatud, kuid samas on uute tehnoloogiate kasutuselevõtt ning infotehnoloogia areng kaudselt energiasäästlikud (ja ka keskkonnasäästlikud) tegevused.

Turismitoodete arendamise väikeprojektide toetamise ja Turismitoodete arendamise toetamise meetmete hindamismetoodikas oli üheks hindamiskriteeriumiks kooskõla Riikliku turismi arengukava eesmärkidega, sealhulgas hinnati looduskeskkonna säästlikku kasutust ja teiste säästva arengu põhimõtete järgimist projektis. Samas energiatõhusust tagantjärele projekti tulemustes ei mõõdetata.

Teadus- ja arendustegevuse projektide toetamise meetmes hinnatakse panust horisontaalsetesse teemadesse vastavalt meetme määruse boonuskriteeriumitele „keskkonnasääst“ või kuulumine tehnoloogiaprogrammide prioriteetsete arendussuundade hulka. Antud boonust on kasutatud nt biotehnoloogia projektide puhul.

3.9. Rakenduskava riskid

Võrreldes 2009. a-ga, on hindamise protsessis toimunud positiivseid arenguid, mis võimaldab tulevikus saavutada tulemuslikumat tervikut riskide ülevaatesse. Paranenud on järgmised valdkonnad:

- Täpne ja selge riskide määratlemine;
- Pidevad tegevused ja töö maandavate meetmetega riski omaniku tasandil (sh koostöö erinevate asutuste vahel);
- Juhtkonna vahetu kaasatus ja huvi riskide hindamise protsessi;
- Efekttiivne süsteem lihtsalt uuendavata hindamissüsteemiga võimaldab jälgida riskitasemete muutust ajas;
- Ühtlustatud infotase – konsolideeritud tulemused võimaldavad saada võrreldavat infot (uued riskivaldkonnad, allüksuste prioriteetidid rakenduskavade lõikes jms)

Maandavad tegevused on kavandatud peamiselt kõrge ja keskmise tasemega riskide maandamiseks. 2009. a on näidanud, et suurem osa planeeritud tegevusi on olnud probleemi lahendamisele keskendunud ning on aidanud konkreetset riskitaset vähendada. Siiski on mõned kõrged riskid jätkuvalt kõrged ning vajavad pidevat suunatud tähelepanu ja tegevusi (sh riigihanked, personal jms). Alljärgnevalt on toodud kokkuvõtte tabelina kõikide rakenduskavade peamistest riskidest (tabel 2).

Tabel 2. Üldine kokkuvõtte riskidest

Valdkond	Kirjeldus
Planeerimine ja poliitikate kujundamine	Vahendite lõppemine meetmetes, hoolimata reaalsest vajadusest.
	Meetmete raames läbiviidavad projektid ei garanteeri rakenduskavade eesmärkide saavutamist.
Projektitaotluste valik ja hindamine	Taotlejate huvipuudus (vähene kaasfinantseerimise võimekus, konkurents erinevate meetmete vahel jms), seab ohtu rakenduskava eesmärkide täitmise.
Järelevalve	Riigihangete seaduse mitmeti tõlgendamine toob kaasa rikkumised, elluviimise tähtaegade edasilükkumised ja mitteabikõlblikud kulud.

Allikas: Rahandusministeerium

Kokku toodi Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava riskide hindamise käigus välja 31 riski, millest enamus hinnati, kas keskmiseks või madalaks. Palju toodi riskide hindamise käigus välja üldiseid kõiki suundi hõlmavaid riske.

Rakendamise venimise oht taotluste madala kvaliteedi tõttu ning toetuse saaja poolne reeglite rikkumise oht on jätkuvalt üleval ning jäävad tõenäoliselt üles kuni perioodi ja taotlemiste lõpuni (tabel 3). Kuigi Ettevõtluse arendamise sihtasutus (edaspidi EAS) ka pidevalt maandab riski ei ole võimalik toetuse saajate reeglite rikkumist täiesti välistada. T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas toodi välja, et riigihangete seaduse mitmeti tõlgendamine võib kaasa tuua rikkumised ning mitteabikõlblikud kulud. Riigihangete risk on üleval ka transpordi suundades.

2010. a-l toodi uue riskina välja võimalus, et indikaatorite sihttasemeid ei täideta. Kuna rakendamise perioodi sisse jääb ka majanduslanguse aeg, siis pole välistatud, et see omab mõju ka teatud indikaatorite saavutamisele.

Tabel 3. Rakenduskava riskid 2010. a hindamise tulemusel, suundade lõikes (võrreldes 2009. a hindamise tulemustega on viis riski jätkuvalt samad).

Prioriteetne suund	Risk	Ette võetud/võetavad abinõud	Vastutaja	Tähtaeg	Probleemi staatus*
Ettevõtluse suund	Pahatahtlik/ mittepahatahtlik reeglite rikkumine toetuse saaja poolt, projekti muudatustest mitteteatamine	Nõustamine, teavitamine, teavitamine ka sanktsioonidest, kiire tuvastamine (pidev järeelseire)	EAS	pidev	Lahendamisel

Prioriteetne suund	Risk	Ette võetud/võetavad abinõud	Vastutaja	Tähtaeg	Probleemi staatus*
	Esitatud taotluste madal kvaliteet ning toetusesaajate nõrk võimekus projekti elluviimisel venitab rakendamise protsessi – täiendavate andmete küsimine -seab ohtu prognoosid, väljamaksed	eelnõustamine ja kliendihaldussüsteemi juurutamine. Taotlejate võimekuse tõstmine- juhendid, juhendamine, koolitus.	EAS	pidev	Lahendamisel
	Projekte ei rakendata taotluste kohaselt ja mahus, oht et ei saavutata projekti eesmärgi. Projekti odavnemisel perioodi lõpus ei jõua uusi projekte rahastada.	pidev seire. 2 a enne väljamaksete lõppu (2013) meetmete/projektide ülevaatus	EAS	pidev	Lahendamisel
	Indikaatorite sihttasemeid ja eesmärgi ei täideta perioodi lõpuks	tõhustatud jooksev hetkeseisu seire ja indikaatorite regulaarne seire.	MKM	Pidev	Lahendamisel
T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suund	Riigihangete seaduse mitmeti tõlgendamine toob kaasa rikkumised ning mitteabikõlblikud kulud	Pidev suhtlus ja seisukohtade ühtlustamine, RA ja RÜ regulaarsed kohtumised kerkinud probleemide ühiseks lahendamiseks ja seisukohtade kujundamiseks	HTM, Archimedes, KA, Makseasutus (edaspidi MA), Auditeerivasutus (edaspidi AA)	2011.a pidev tegevus	Lahendamisel
Transpordi suunad	Projekti raames riigihangete vaiete hulga kasv. Meetme vahendite kasutamine lükkub programmiperioodi lõppu, oht N+2/3 reegli mittetäitmisele ja vahendite mittekasutamisele.	KA juhendid: 1) Enamlevinud probleemid riigihangete korraldamisel; 2)KA juhend: "Riigihangete eelkontrolli protseduuri kirjeldus"; Toetuse saajate koolitus ja nõustamine; Hangete eelkontroll	MKM ja RÜd	2011.a pidev tegevus	Lahendamisel
	Vead riigihangete läbiviimisel (elluvijate vähesest teadlikkusest riigihangete ja abikõlblikkuse reeglitest, riigihangete seaduse mitmeti tõlgendamise võimalus)	Riigihangete kontroll-lehed, elluvijatele on korraldatud infopäevi ja koolitusi.	MKM ja RÜd, KA, MA, AA	2011.a pidev tegevus	Lahendamisel

Prioriteetne suund	Risk	Ette võetud/võetavad abinõud	Vastutaja	Tähtaeg	Probleemi staatus*
Infoühiskonna suund	Toetuse taotleja ei suuda taotlust nõuetekohaselt ette valmistada.	Selgitamine ja nõustamine. Konkreetsele võetud jooksev taotlemine, kus on lubatud eeltaotluse täiendamine, millele eelneb küsimuste esitamine ja toetuse taotleja ära kuulamine. Voorulises taotlemises esitame täpsustavaid küsimusi	MKM ja RIA	Pidev	Lahendamisel
Infoühiskonna suund	Hindamiskriteeriumid piiravad heade ideede komisjoni jõudmise, sest taotlus on nõrk	Selgitamine ja nõustamine. Olu-liste voorude puhul enne taotluste vastuvõttu teha teabepäev. Keerulisemate voorude puhul või vähekompetentsetele sihtrühmadele suunatud voorudes rakendada jooksvat taotlemist, kus saab taotlust parandada	MKM, RIA	Pidev	Lahendamisel
Mõlemas tehnilise abisuunas	Vahendite jaotumine toetuse saajate vahel programmiperioodi viimastel aastatel	Töötada välja põhimõtted ja meetodika ning jooksvalt jälgida eelarvete täitmist	KA	N/A	lahendamisel

* Kui lisatakse „Lahendatud”, siis järgmise perioodi aruandes enam ei kajastata.

Allikas: MKM 2010. a riskide hindamise koondtabel; T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri prioriteetse suuna seirearuanne

4. JÄRELEVALVE

4.1. Läbiviidud kontrollid ja rikkumiste tõttu tagasinõutud toetus

Rakenduskava meetmetes on tehtud tagasinõudeid kokku 468 129,88 EUR ulatuses (tabel 4; tabel 5). Viie aasta reegli täitmise eiramisega seotud rikkumisi pole tuvastatud.

Tabel 4. Tagasinõutud summad

Tagasinõutud summad	Fond	Summa
Prioriteetne suund 1 Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime	ERF	322 321,01
Prioriteetne suund 2 Eesti teadus- ja arendustegevuse konkurentsivõime tugevdamine	ERF	106 049,58
Prioriteetne suund 4 Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine	ERF	31 454,88
Prioriteetne suund 5 Infoühiskonna edendamine	ERF	5 267,57
Prioriteetne suund 6 Tehniline abi	ERF	3 036,84
KOKKU	ERF/ÜF	468 129,88

Allikas: SFCS (11.04.2010)

Tabel 5. OLAFis registreeritud rikkumised

Avastamise aasta	Rikkumise number	Rikkumise OLAFi number	Prioriteetne suund	Meede	Rikkumise liik	Rikkumise finantsmõju (EL)
2010	Veeteede Amet/2007-2013/10/01/02	10001/FC	Strateegilise tähtsusega transpordi-investeeringud	Transpordi infrastruktuuri arendamine	614 - hankereegli rikkumine	107 401,03
2010	EAS/2007-2013/10/46/01	10040	Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime	Teadus- ja arendustegevuse projektide toetamine	325 – mitteabikõlblik kulu	10 060,78
2010	EAS/2007-2013/10/44/02	10035	Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime	Ettevõtja turismiturunduse toetamine	999 - pankrot	61 099,54
2010	EAS/2007-2013/10/38/02	10034	Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime	Ettevõtja turismiturunduse toetamine	999 - pankrot	69 854,75
2010	Maantee Amet/2007-2013/10/01/03	10031	Strateegilise tähtsusega transpordi-investeeringud	Transpordi infrastruktuuri arendamine	325 – mitteabikõlblik kulu	31 454,88
2010	EAS/2007-2013/10/33/01	10026	Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime	Eksporditurunduse toetamine	999 - pankrot	76 622,16
2010	EAS/2007-2013/10/27/01	10025	Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime	Eksporditurunduse toetamine	999 - pankrot	31 699,47
2010	EAS/2007-2013/10/17/01	10014	Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime	Tööstusettevõtja tehnoloogiainvesteeringu toetus	999 - pankrot	603 844,54
2010	Archimedes/2007-2013/10/02/01	10012	T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu	Teadus- ja arendusasutuste ning kõrgkoolide õppe- ja töökeskkonna infrastruktuuri kaasajastamine	614 - hankereegli rikkumine	83 565,85
2010	EAS/2007-2013/10/13/02	10011	Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime	Eksporditurunduse toetamine	999 - pankrot	95 867,47
2010	Archimedes/2007-2013/10/01/04	10002	T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu	Teadus- ja arendusasutuste ning kõrgkoolide õppe- ja töökeskkonna infrastruktuuri kaasajastamine	614 - hankereegli rikkumine	103 541,73

Allikas: SFCS (02.05.2011)

Ülevaade tehtud paikvaatlustest meetmete lõikes on toodud tabelis 6.

Ettevõtluse suunas viis **EAS** aruandeperioodil toetuse saajate juures läbi 400 paikvaatlust, 6 erakorralist paikvaatlust ning 56 järelkontrolli. Aruandlusperioodil esines enim rikkumisi seoses toetuse saajate pankrottidega, hankereeglite rikkumistega ning toetuse saajate likvideerimistega. Kahjuks jääb sellelaadne risk toetuse mittesihipärasest kasutamisest ning eesmärkide mittetäitmisest maandamata. Enamlevinud veaks on ka projektikulude eristamisnõude eiramine, mille vähendamiseks on tehtud paikvaatluste käigus selgitustööd toetuse saajatele. EAS-i siseselt tehti sisekoolitusi konsultantidele ja rõhutati kulude eristamise olulisust. Ennetava parendustegevusena on EAS tõhustanud kontrolli toetuse saajate poolt läbiviidavate riigihangete osas alates 2010. a maist, võttes asutuse siseselt kasutusele (lähtuvalt KA vastavast nõudest) täiendava kontroll-lehe ja juhendmaterjalid toetuse saajate poolt läbi viidud riigihangete õiguspärasuse kontrollimiseks. Kontroll-lehe kasutuselevõtt on aidanud paremini tuvastada puuduseid taotlejate poolt riigihangete läbiviimisel ning tõhustada EASi võimekust nõustada taotlejaid riigihangete läbiviimisel erinevates etappides. Selle tegevusega tugevdati kontrolli peamiselt just taotluste menetlemise juures, et leida üles vead ning hoida minimaalsena nende jõudmine väljamakseteni.

EASi Järelevalve üksus edastab divisjonidele igakuiselt informatsiooni projektide menetlemisel tehtud vigadest. Samuti tutvustatakse vigadega seonduvat kord kuus juhtkonna koosolekul. Tulenevalt vea iseloomust ning erakordsusest arutatakse seda järelevalve üksuse koosolekul ning kajastatakse ajaloolise mälu tabelis.

Aruandeperioodil viis **MKM** läbi Tugipaketi paikvaatluse. Paikvaatluse käigus ei tuvastatud mitteabikõlblikke kulusid, rakendamine oli üldjoontes korrektne, toetuse saajal soovitati tagada nõuetekohase struktuurifondide logo kasutamine kõigi SF vahenditest kaasrahastatud programmide infot kajastatavatel veebilehtedel.

T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas on valdav osa rikkumistest seotud hankereeglite eiramisega. Hankereeglite eiramine on suuresti tingitud toetuse saajate vähestest teadmistest nimetatud valdkonnas. Perioodiliselt toimuvad vastavasisulised koolitused toetuse saajate teadlikkuse tõstmiseks, RÜ korraldatavatel meetmete infopäevadel juhitakse alati eraldi toetuse saajate tähelepanu hankevaldkonna olulisusele.

Transpordi ERF suunas viis **MKM** läbi paikvaatluse Kärkla, Kuressaare, Ruhnu ja Tartu lennujaamade arendamise koondprojektis, täpsemalt Kärkla ja Kuressaare lennujaamas. Paikvaatluse käigus mitteabikõlblikke kulusid ei avastatud ning ühtegi tähelepanekut ei tehtud.

Samuti viis **MKM** läbi paikvaatluse RÜ protseduuride kontrollimiseks Tehnilise Järelevalve Ametis kahe projekti - Reisiplatvormide üleviimine eurokõrgusele ja Raudtee rekonstrueerimine Rail Baltica trassil (Tallinna-Tartu lõik) - näitel. Kontrolliti projekti dokumentatsiooni ning kuidas RÜ on projekti osas oma toiminguid teostanud. Kontrolli tulemusel leiti, et RÜ tegevus on korrektne ja protseduuridele vastav.

Maanteeamet (edaspidi MNT) tegi 2010. a septembris tähelepaneku projektis „Veerenni tn – Filtri tee ühendustee ehitamine Tallinnas“ projektijuhtimiskulude osas, millele järgnes ka struktuuritoetuse osalise tagasinõudmise otsus mitteabikõlblike kulude hüvitamise osas summas 31 454,88 EUR, mis tasuti 2011. a.

Infoühiskonna suunas rikkumisi ei ole esinenud. Tagasimaksud on põhiliselt kasutamata ettemaksete jääkide tagastamised. Üks 2009. a tagasimakse käsitleb ekslikult küsitud käibemaksu tagastamist nn toetuse saaja poolt avastatud vabatahtlik tagasimakse. Rikkumiste väike arv tuleneb väljamaksetaotluste 100% kontrollist ja projektide realiseerimise hankepõhilisusest.

MKM viis aruandeperioodil läbi paikvaatluse 2008. a investeeringute kava projektis „Riigi infosüsteemi kindlustavate süsteemide turvalisusse tõstmine“. Kohapealse kontrolli eesmärgiks oli veenduda, et projekt on ellu viidud vastavalt rahastamisotsusele, soetatud seadmed ja programmiarendused on kasutusele võetud ning neid kasutatakse eesmärgipäraselt, järgitud on riigihangete seaduse nõudeid ning ELi visuaalse identiteedi nõudeid. MKM kontrolli käigus eksimusi ei tuvastanud.

Horisontaalse tehnilise abi ja tehnilise abi meetmetest tehti 2010. a toetuse tagasinõude otsuseid seoses mitteabikõlblike kulude avastamisega. Kohapealsete kontrollide käigus avastati mitteabikõlblike kulusid, mis on toetuse saajale välja makstud. Toetuse saaja tagastas enamakstud struktuuritoetuse osa 2010. a keskpäigas.

Tehnilise abi ja horisontaalse tehnilise abi meetmete raames on 31.12.2010 seisuga läbi viidud korralisi paikvaatlusi kõikide toetuse saajate juures vähemalt korra projekti rakendamise perioodi jooksul. Tehnilise abi aktsepteeritud ja lõpetatud projektist on paikvaadeldud 71% kõikidest projektidest. Horisontaalse tehnilise abi aktsepteeritud või lõpetatud projektidest on kontrollitud 96% kõikidest HTA projektidest.

Kontrolli valim oli koostatud eeldusel, et see hõlmas kõiki väljamaksetaotlusi, mille projektis on tehtud väljamakseid. Paikvaatluse käigus kontrolliti kulude abikõlblikkust, riigihangete ja muude hangete reeglite järgimist, teavitamise nõuete täitmist ning soetatud asjade olemasolu. Kontrolliti ka kuludokumentide vastavust originaalile, väljamakse taotlusega esitamata kuludokumentide olemasolu ja nende tasumist tõendavaid dokumente; samuti töölepingu või ametisse nimetamise käskkirja ja osalise töötajaga töötaja töötajatabelite olemasolu ning nende täitmist. Tähelepanu pöörati ka raamatupidamisele ja sellele, mil moel on tehnilise abi kulud eristatavad muudest kuludokumentidest ning kas on säilitatud piisav kontrollijalg.

Järelevalve arendused. KA keskendus 2010. a-l järelevalvetegevuste osas RÜde kontrolliprotseduuride vastavuse väljaselgitamisele riigihangete kontrollimise, paikvaatluste läbiviimise ja väljamaksetaotluste menetlemise valdkonnas.

2010. a veebruaris valmisid miinimumnõuded riigihangete kontrolli protseduuride osas ning valdavalt võtsid RÜd KA poolt sätestatud nõuded ka 2010. a jooksul üle. 2010. a jätkati riigihangete teemaliste koolituste läbiviimisega. Kui 2009. a-l viidi administratsioonisiselt läbi kaks koolitust, kus osalejaid oli kokku 140, siis 2010. a-l suurenes see arv oluliselt: struktuurivahendite administratsioonile korraldati taas kaks koolitust (131 osalejaga), kuid sellele lisandus viis koolitust toetuse saajatele üle Eesti, kus kokku osales 562 inimest. Riigihangete koolitustega jätkatakse ka 2011. a-l (aprilli lõpu seisuga on toimunud juba kaks koolitust).

KA jätkab jooksvalt administratsiooni nõustamist riigihangete valdkonnas.

Paikvaatluste läbiviimise ja väljamaksetaotluste menetlemise kontrollimise protsessiga alustati 2009. a lõpus ning tegevused jätkusid kogu 2010. a jooksul. KA

kaardistas RÜ funktsioone täitvate asutuste olemasolevad protseduurid ning koostas kaardistuse alusel ja seda täiendades protseduuride üldise kontroll-lehe. Kontroll-lehte kasutas KA 2010. a I pooles toimivateks RÜde protseduuride parendamiseks. Kõikide RÜde vastavad protseduurid vaadati kontroll-lehtede valguses üle, vajadusel toimusid kahepoolsed kohtumised protseduuride täiendamise teema. 2010. a lõpuks on kõik RÜd oma kontrolliprotseduure täiendanud.

Sarnaselt varasematele aastatele jätkas KA 2010. a kvartaalseid kontrolle süsteemi toimivuse üle. Kui 2009. a lõpuni pidid RAd ja RÜd esitama kord kvartalis KAlle teatise süsteemide toimivuse kohta, siis alates 2010. a-st saab KA sisendi makseasutusele (MA) teatise esitamiseks struktuurivahendite operatiivsüsteemi projektiauditi ja paikvaatluse moodulist, juhtimis- ja kontrollisüsteemide (edaspidi JKS) auditi järeltoimingute tabelist ning KA kontrollide tulemustest. Iga kvartal esitab KA teatise MAle, milles kinnitatakse JKSi vastavust ja toimimist. Jätkusid ka regulaarsed seirekohtumised RAdega jooksvate probleemide kaardistamiseks ja neile lahenduse leidmiseks.

Alates 2008. a lõpust on toimunud järelevalve töörühma koosolekud. Töörühm, kuhu kuuluvad kõikide RAd ja RÜde esindajad, kogunes 2010. a ühe korra. Aasta teisel poolel otsustati eraldi töörühma koosolekut mitte kokku kutsuda, vaid liita järelevalve teemad rikkumiste ja tagasimaksete (RI/TA) seminariga, kuna RI/TA seminar on samuti suunatud paljuski järelevalve teemadele ning nii on võimalus kõiki rikkumiste, tagasimaksete ja järelevalvega seotud küsimusi ühel põhjalikul seminaril arutada. 2010. a II poolaastas toimus RI/TA seminar detsembris.

2011. a keskendub KA oma järelevalvetegevustega RAdele, analüüsides nende järelevalvetegevust RÜde üle ning pakkudes välja soovitusi protseduuride ja protsesside parendamiseks. Ettevalmistamisel on RAd suunalise järelevalve teostamiseks kontroll-lehed, et analüüsida ministeeriumite järelevalvealast tööd sh nende kontrolli vastavate RÜde töö üle paikvaatluste, projektivaliku protsessi, väljamaksetaotluste menetlemise ning riigihangete valdkondades.

Tabel 6. Paikvaatluste katvus prioriteetsete suundade lõikes perioodil 01.01.2007-31.12.2010.

Prioriteetne suund	Aktsepteeritud ja lõpetatud projektide arv kokku	Paikvaadeldud projektide arv kokku	Paikvaadeldud projektide osakaal kõikidest projektidest	Heakskiidetud projektide eelarved kokku (EL osalus, EUR)	Paikvaatlusega kaetud projektide eelarved kokku (EL osalus, EUR)	%	Projektides tehtud abikõlblikud kulud viimase paikvaatluseni (EL osalus, EUR)	%
Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamise programm	1	0	0%	19 513 620	0	0%	0	0%
Ühisturunduse toetus	32	5	15,6%	644 139	170 524	26,5%	46 078	7,2%
Välismessitoetus	283	22	7,8%	3 563 313	213 056	6,0%	88 247	2,5%
Tööstusettevõtja tehnoloogiainvesteeringu toetus	185	12	6,5%	63 727 706	2 104 580	3,3%	216 902	0,3%
Turismitoodete arendamise toetamine	3	0	0%	8 286 374	0	0%	0	0%
Turismitoodete arendamise väikeprojektide toetamine	11	2	18,2%	4 850 979	639 116	13,2%	319 558	6,6%
Klastrite arendamise toetus	57	11	19,3%	3 957 079	228 975	5,8%	141 156	3,6%
Ettevõtlusinkubatsiooni programm	1	1	100,0%	2 684 289	2 684 289	100,0%	162 558	6,1%
Innovatsiooniosakute toetusmeede	307	53	17,3%	1 209 873	194 682	16,1%	149 625	12,4%
Turismiinfo jaotuskanalite toetamine	9	5	55,6%	871 233	305 783	35,1%	92 728	10,6%
Tugipakett	1	1	100,0%	70 302 813	70 302 813	100,0%	70 302 813	100,0%
Turismiinfosüsteemide arendamise programm	1	1	100,0%	3 568 826	3 568 826	100,0%	835 751	23,4%
Katse- ja pooltööstuslike laborite infrastruktuuri investeeringute toetamine	8	0	0%	2 474 829	0	0%	0	0%
Loomemajanduse tugistruktuuride toetus	13	0	0%	4 920 615	0	0%	0	0%
Riiklik ekspordi krediidikindlustuse programm	1	0	0%	12 782 330	0	0%	0	0%
Rahvusvaheliste ürituste ja konverentside toetamine	21	3	14,3%	1 045 548	156 038	14,9%	139 188	13,3%
Riiklike turundusürituste programm	1	0	0%	2 300 819	0	0%	0	0%
Ettevõtluslaenude riiklike tagatiste ja kapitalilaenu programm	1	0	0%	17 832 628	0	0%	0	0%
Eksporditurunduse toetus	303	15	5,0%	25 245 140	982 274	3,9%	738 550	2,9%
Ettevõtja turismiturunduse toetamine	31	2	6,5%	2 152 634	171 395	8,0%	66 069	3,1%
Avaliku ja kolmanda sektori turismi turundustegevuste toetamine	30	5	16,7%	2 124 735	398 199	18,7%	310 273	14,6%
Teadus- ja arendustegevuse projektide toetamine	241	21	8,7%	35 171 283	1 503 766	4,3%	962 675	2,7%

Prioriteetne suund	Aktsepteeritud ja lõpetatud projektide arv kokku	Paikvaadeldud projektide arv kokku	Paikvaadeldud projektide osakaal kõikidest projektidest	Heakskiidetud projektide eelarved kokku (EL osalus, EUR)	Paikvaatlusega kaetud projektide eelarved kokku (EL osalus, EUR)	%	Projektides tehtud abikõlblikud kulud viimase paikvaatluseni (EL osalus, EUR)	%
Teadmiste- ja tehnoloogiasirde baasfinantseerimise toetamine	11	2	18,2%	3 533 105	904 102	25,6%	594 149	16,8%
Tehnoloogia arenduskeskuste toetamine	13	3	23,1%	63 123 832	3 278 767	5,2%	2 876 904	4,6%
Teaduse tippkeskuste arendamine	7	7	100,0%	29 983 333	29 983 333	100,0%	2 611 973	8,7%
Teadus- ja arendusasutuste ning kõrgkoolide õppe- ja töökeskkonna infrastruktuuri kaasajastamine	17	8	47,1%	101 067 787	48 081 649	47,6%	24 902 291	24,6%
Teadusaparatuuri ja -seadmete kaasajastamine	150	10	6,7%	25 225 715	583 880	2,3%	203 970	0,8%
Rakenduskõrgharidusõppe ja õpetajakoolituse õppeinfrastruktuuri kaasajastamine	8	0	0%	2 064 823	0	0%	0	0%
Energiatehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine	7	0	0%	4 574 729	0	0%	0	0%
Transpordi infrastruktuuri arendamine (ÜF)	13	6	46,2%	413 607 768	208 494 901	50,4%	36 570 482	8,8%
Transpordi infrastruktuuri arendamine (ERF)	8	5	62,5%	107 680 046	68 709 214	63,8%	27 597 233	25,6%
Infoühiskonna teadlikkuse tõstmise programm	1	1	100,0%	3 195 582	3 195 582	100,0%	1 088 406	34,1%
Infoühiskonna edendamine investeringute kavade kaudu	121	24	19,8%	24 415 644	4 172 713	17,1%	3 943 678	16,2%
Infoühiskonna edendamine avatud taotluste kaudu	54	2	3,7%	21 564 717	2 937 379	13,6%	1 953 684	9,1%
Tehniline abi	7	5	71,4%	818 530	661 946	80,9%	60 330	7,4%
Horisontaalne tehniline abi	22	21	95,5%	11 524 540	11 506 613	99,8%	7 887 265	68,5%
Kokku	1980	253	12,8%	1 101 610 958	466 134 397	42,3%	184 862 538	16,8%

* sisaldab projekti „Väikesaartega ühenduse pidamiseks laevade soetamine“ indikatiivses kogumalus 19 347 795 EUR. Projekti osale on tehtud rahastamisotsus Ruhnu laeva soetamiseks summas 3 801 600 EUR, menetlemisel on Kihnu ja Vormsi parvlaevade soetamise taotlus.

Allikas: SFCS (09.05.2011), MKM

4.2. Läbiviidud projektiauditid ning kokkuvõte auditite tulemustest

2010. a tööplaani kohaselt auditeeris AA koostöös RA ja RÜ siseaudiitoritega 31 projekti (kokku oli toetust saanud projekte 1958). Peamised projektiauditite käigus välja toodud vead olid seotud mitteabikõlblike kulude esitamise ja tasumisega ning riigihanke menetluse reeglite rikkumisega. Kokku tehti 23 olulist tähelepanekut ning tuvastati mitteabikõlblikke kulusid summas 296 311 eurot.

Tähelepanekud jagunevad järgmiste auditi alameesmärkide lõikes:

- **Struktuuritoetuse eesmärgipärane kasutamine:**
  - Toetuse saaja ei informeerinud oma ettevõtte andmetes toimunud muudatustest ega võimaldanud auditit läbi viia;
  - Tööjõukulude abikõlbliku osa arvestamisel ei ole toetuse saaja/partner alati aluseks võtnud töötajale konkreetsel kuul arvestatud töötasu ning tööjõukulude abikõlblikkuse määratlemisega seotud tööajatabelid sisaldavad vigu;
  - Toetuse saaja on esitanud väljamaksetaotluses eksitavat infot kulude koosseisu kohta;
  - Toetuse saaja on esitanud välja maksmiseks abikõlbmatuid kulusid (mitteabikõlblikud personalikulud, mitteabikõlblikud sanitaarremondi kulud, projektiga mitteseotud ühekordsete lisatasude summad, mitteabikõlblikud transpordi kulud, mitteabikõlblikud teenusekulud, mitteabikõlblikud amortisatsioonikulud, mitteabikõlblik käibemaks, mitteabikõlblikud koolituskulud);
  - Mitteabikõlbliku kulu arvestamisel ei ole aluseks võetud õiget arvet;
  - Tegevused on teostatud enne projekti abikõlbliku perioodi algust;
  - Abikõlblikuna on deklareeritud palgakulu koos maksudega, mida toetuse saaja ei ole tegelikult välja maksnud;
  - Osaliselt projektis hõivatud personal ei ole täitnud tööajatabeleid;
  - Teenuste ostmist tõendavad dokumendid ei kajasta tegelikku teenuse mahtu ning toetuse saaja on deklareerinud kulusid teenuste eest, mida ta pole tegelikult selleks hetkeks saanud;
  - Toetuse saaja on talle tegelikult osutatud teenuse eest tasunud rohkem;
  - Projekti raames on hüvitatud kulusid, mis on seotud varem tehtud tööde ümbertegemisega.
- **Raamatupidamisarvestuse õigsus:**
  - Programmi kuludesse on kantud mitteabikõlblikke kulusid (mitteabikõlblikud personalikulud, viga koolitusmaterjalide koostamise tasu arvestuses, viga tervisepäevade tasu arvestuses, mitteabikõlblikud sisustuskulud);
  - Projekti raames on hüvitatud käsunduslepingutega seotud mitteabikõlblikke kulusid.
- **Hangete läbiviimine:**
  - Taotlejaid ei ole hinnatud hanketeates sätestatud kriteeriumite alusel;
  - Hankemenetluste läbiviimisel esinesid puudused Riigihangete seaduses toodud nõuete järgimisel;
  - Hange on jaotatud osadeks;
  - Väljakuulutamiseta läbiraakimistega hankemenetluse raames ei ole koostatud hankedokumente ega pakkujate kvalifitseerimise tingimusi;

- Toetuse saaja on rikkunud riigihangete seaduse üldpõhimõtteid, kuna ei ole taganud riigihanke läbipaistvust ja kontrollitavust;
- Hanke läbiviimisel ei ole valitud asjakohast hankemenetluse liiki.
- **Rakendusüksusele suunatud tähelepanekud:**
  - Järelevalve üksus on ebakorrektselt läbi viinud paikvaatluse (ei ole teostatud piisavat kontrolli hangete menetlusprotsessi korrektsuse osas);
  - RÜ on alusetult abikõlblikke kulusid vähendanud;
  - Toetust on antud ettevõttele, kelle osas ei ole kindel, kas selle ettevõtte tegevus on jätkusuutlik, kas projekti rakendamisel on täidetud meetme eesmärgid ning kas ettevõtte suudab saavutada meetme määruuses nimetatud väljundindikaatoreid;
  - RÜ ei ole maandanud topeltrahastamise riski;
  - RÜ on aktsepteerinud kulusid, mis nende hüvitamise hetkel ei ole olnud abikõlblikud.
- **Muud tähelepanekud:**
  - Projekti raames tehtud väljamaksud on vastuolus õigusaktidega.

Detailne informatsioon kõikide oluliste tähelepanekute, tehtud soovitude ning soovitude rakendamise kohta on toodud AA 2010. a auditeerimise aastaaruandes (leitav Rahandusministeeriumi kodulehel: <http://www.fin.ee/doc.php?106828>).

Tabel 7. AA läbi viidud projekti auditid 2010.

Majanduskeskkonna RK							
Läbiviidud auditite statistika (tk)		Auditi tulemuste statistika (tk)		Tähelepanekute statistika (tk)		Tuvastatud mitteabikõlblikud kulud (EUR)	
Tööplaani-järgseid auditeid:	31	Märkustega, olulised tähelepanekud:	8	Olulisi tähelepanekuid:	23	Mitteabikõlblikke kulusid referentsperioodil:	126 735
		Märkustega, väheolulised tähelepanekud:	15	Väheolulisi tähelepanekuid:	66	Potentsiaalselt mitteabikõlblikke kulusid referentsperioodil:	118 922
		Märkusteta:	8			Potentsiaalselt mitteabikõlblikke kulusid tulevastel perioodidel:	50 654
Kokku:	31	Kokku:	31	Kokku:	89	Kokku:	296 311

Allikas: AA 2010. a auditeerimise aastaaruanne.

5. SEIRE JA HINDAMINE

Alates 2008. a lõpust toimub struktuurivahendite seire koos kõigi muude eelarveliste vahendite seirega, mis võimaldab paigutada struktuurivahendid laiemasse konteksti ja võimaldab kõigi riigieelarveliste vahendite koosmõjusid arvestada. Kui 2009. a-l oli eelarve ja välisvahendite ülevaated eraldi, siis suurim muutus 2010. a-l oli kahe aruande ühendamine. Senise igakuise välisvahendite ülevaate asemel esitatakse koondaruanne Vabariigi Valitsusele kord kvartalis, mille alusel teavitatakse Valitsuskabineti rakendamise hetkeseisust ja probleemidest/kordaminekutest ning vajadusel langetatakse otsuseid plaanide muutmiseks.

Lisaks aruande ühendamisele toimusid 2010. a-l seirekohtumised KA/Rahandusministeeriumi ja teiste valitsemisalade vahel, kus käsitleti lisaks struktuurivahendite spetsiifilistele teemadele ka riigieelarve kasutamise seonduvaid teemasid.

Lisaks seirekomisjonide kohtumisele toimus 2010. a-l iga-aastane KA kohtumine EKga, mille peamised arutelu teemad lisaks üldisele rakendamise hetkeseisule olid järgmised:

- Strateegiline planeerimine sh Läänemerestrategia ja uue programmiperioodi 2014 + ettevalmistused.
- Programmiperioodi 2004-2006 sulgemine
- KA poolsed järelevalve, koordinatsiooni ja riskide hindamisega seonduvad tegevused
- Finantskorraldusvahendite kasutamine
- Projektivalikukriteeriumide hindamine ja edasine hindamisplaan
- Kohalike omavalitsuste kaasfinantseerimise võimekus.

EK soovitude ja ettepanekutega on KA arvestanud ning vastasisulisest tegevustest EKd ka teavitanud.

5.1. N+ reegli täitmine EL Nõukogu (EÜ) määruse artikkel 93 kohaselt

30. märtsi 2011 lõpu seisuga on täidetud rakenduskava ja fondide N+ reegli sihttasemed aastaks 2011 (tabel 8). Samuti on täidetud 2012. a sihttasemed.

Tabel 8. N+ reegli täitmine

	Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava	
	ÜF	ERF
2011. a sihttase	123 914 363	71 879 338
2012. a sihttase	149 299 882	252 153 416
EK poolt laekunud ette- ja vahemaksed I kvartal 2011 seisuga	445 115 043	445 115 043
Saavutatud 2011. a sihttasemest (%)	241	376
Saavutatud 2012. a sihttasemest (%)	116	185

Allikas: Rahandusministeerium

5.2. Toimunud komisjonide koosolekud

Rakenduskava seirekomisjon kohtus 2010. a-l kaks korda ning lisaks toimus üks kirjalik hääletus. Komisjon otsustas kinnitada rakenduskava muudatustepepanekuna 41 542 571 euro lisandumine ettevõtluse suunda Elukeskkonna arendamise rakenduskava suunast 3. Energiamaajanduse arendamine. Samuti muudatustest tulenevalt erasektori osa suurendamine samas osakaalus. Heaks kiideti ka Läänemere strateegia peatüki lisamine rakenduskavva. Teisel koosolekul otsustas seirekomisjon heaks kiita 2009. a seirearuande, koosoleku käigus esitas EK omapoolsed ettepanekud aruande täiendamiseks, millega antud aruande koostamisel on arvestatud.

Ettevõtluse suunas toimus Prioriteetse suuna juhtkomisjonis (edaspidi *PJK*) kolm kirjalikku hääletust, millega kinnitati suuna muudatusettepanekud rakenduskavas (sh. 41 542 571 euro tõste Elukeskkonna arendamise rakenduskavast) ning kinnitati 2009. a seirearuanne. PJK tegi soovitusi seirearuande täiendamiseks.

T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas toimus aruandeaastal üks juhtkomisjoni koosolek ning üks kirjalik protseduur. Juhtkomisjon otsustas kinnitada 2009. a seirearuande ning meetmete Riikliku tähtsusega teaduse infrastruktuuri kaasajastamine ja Energiatehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine eelnõud.

Transpordi suundade juhtkomisjon tegi 2010. a-1 5 projekti rahastamisotsust, sh 1 siseriikliku otsuse suurprojekti kohta enne EK-lt heakskiidu saamist. Juhtkomisjonil toimus kaks koosolekut, mille käigus muudeti kaks korda Investeeringute kava (15.04.2010 ja 18.11.2010) ning kinnitati 2009. a suuna seirearuanne.

Prioriteetsel suunal ei ole eraldiseisvat seirekomisjoni. Seire toimub jooksvalt projekti tasandil juhtkomisjonides.

Kõigil EL poolt rahastatavate infotehnoloogia arendusprojektide juhtimisel tuleb juhendada projektijuhtimise põhimõtetest (http://www.ria.ee/public/SF_kasiraamat_2011.pdf). Projekti realiseerimine hõlmab projekti strateegilist ja operatiivset juhtimist, projekti enda tegemist ning finantside juhtimist. Projekti juhib strateegilisel tasandil projekti juhtrühm, operatiivsel tasandil projekti töörühm ning vajadusel on loodud töögrupid konkreetsete probleemide lahendamiseks

5.3. Hindamised ja uuringud

KA eestvedamisel viidi 2009. a detsembrist kuni 2010. a juunini läbi **struktuurivahendite valikukriteeriumite hindamine**. Uuringu korraldajaks oli konsortsium koosseisus Ernst & Young Baltic AS, Poliitikauuringute Keskus PRAXIS ning Balti Uuringute Instituut. Valikukriteeriumite vahehindamise eesmärgiks oli analüüsida, kas meetme tingimustes paika pandud projektide hindamiskriteeriumid on sobilikud struktuurivahendite strateegiadokumentides välja toodud eesmärkidele vastavate projektide väljavalimiseks.

Üldised järeldused ning soovitusid olid järgnevad:

- Eri tasandi eesmärkide vahelised seosed ei ole dokumentides alati piisavalt lahti kirjutatud. Seetõttu võivad jääda seosed rahastatud tegevuste ja eesmärkide vahel administratsioonivälistele inimestele arusaamatuks.
- Indikaatorite süsteem ei ole kõikehõlmav. On eesmärke, mille puhul indikaatorid ei ole eesmärgi mõõtmiseks parimad ja leidub ka näiteid, kus eesmärgi mõõtmiseks indikaator puudub.
- Hindamisjuhendid ei ole sageli läbipaistvad ja võimaldavad taotluste hindajatele liiga suurt subjektiivsust.
- Hindamisjuhendid ei ole paljudes meetmetes avalikud.
- Taotlejale ei anta enamasti piisavalt põhjendusi, miks nende taotluse hinne kujunes selliseks, et projekt ei saanud rahastust.

Arutelud vahehindamise fookuse osas algasid 2010. a sügisel ning hõlmasid kogu struktuurivahendite administratsiooni. Hindamisprojekti väljatöötamisse olid kaasatud kõik RAd ja RÜd ning projektiplaan kiideti ametlikult heaks hindamiste juhtkomisjonis. Vahehindamise läbiviimine jääb 2011. a-sse.

Hindamissoovitused jagunevad soovitusteks, mis on rakendatavad käesoleval perioodil ning soovitusteks, mis on rakendatavad järgmisel programmperioodil. Indikaatorite süsteemi ülevaatamist on osaliselt alustatud juba praegu. Hindamisjuhendite avalikustamise soovitus on praeguseks hetkeks juba kõigi asutuste poolt ellu viidud, nagu on avalikustatud enamiku asutuste poolt ka hindamiskomisjonide koosseisud. KA plaanib järgmise perioodi planeerimise käigus, mis on tihedalt seotud riigi strateegilise raamistiku ülevaatamisega, vaadata läbi ka struktuurivahendite eesmärkide hierarhia ja seosed.

Struktuurivahendite valikukriteeriumite hindamise (http://www.struktuurifondid.ee/public/Valikukriteeriumide_uuringuaruanne.pdf) käigus analüüsisid hindajad muuhulgas ka Elukeskkonna arendamise rakenduskava meetmeid. Lisas 8 on toodud soovitus, mis tehti käimasolevaks programmperioodiks.

Vaid prioriteetse suuna põhiseid ja siseseid hindamisi 2010. a-l läbi ei viidud.

6. JUHTIMIS- JA KONTROLLISÜSTEEMID

Aruandeperioodil muudeti **KredExis** JKSi kirjeldust koos seonduvate struktuurivahendite rakendamist puudutavate protseduuridega üks kord. Uuendatud protseduurid kinnitati 1. oktoobril 2010 ning valdavalt toimusid täpsustused RÜ funktsioonide osas. Protseduure täiendati ühe uue peatükiga, mis käsitleb auditi aruannete ja järeltoimingute menetlemist.

2010. a teisel poolel viis AA asutus KredExis läbi struktuurivahendite perioodi 2007-2013 JKS auditi (tabel 9), eesmärgiga hinnata KredExi kui RÜ struktuuritoetuse administreerimisega seotud JKSi tõhusust, kuid auditi käigus analüüsiti ka programmide elluviimisega seotud töökordasid.

Auditi käigus tehti neli olulist tähelepanekut, millest kolm olid suunatud toetuse saajale (edaspidi TS) ja üks RÜle:

- Programmide korral on laenu ja käenduste taotluste analüüsimise kontroll-jälg puudulik (TS)
- Kontroll-jälg erikontrolli teostamisest taotluste analüüsimisel ei ole piisav (TS)
- Struktuurivahenditega seotud dokumendid asuvad kolmes erinevas süsteemis, mille omavahelised seosed ei ole protseduurides kirjeldatud ning dokumendid on raskesti leitavad (TS)
- RÜs ei toimu terviklikku ja süsteemset riskide juhtimist ning puudub riskide hindamise ja juhtimise kord.

KredExi põhitegevusriskide hindamine teenuste tasemel toimub jooksvalt riske võttes ning iga teenuse juurutamise ja muutmise käigus. Riskidest kokkuvõtete tegemine ja aruandlus toimub kvartaalselt. Kehtestatud on enam kui 100 sisemist korda ja muud dokumenti, mille üheks peamiseks eesmärgiks on määratleda riskide haldamise seisukohalt efektiivsed protseduurid. Seega on KredExis tagatud olulisemate asutuse

toimimist ohustavate riskide hindamine. Aruandeperioodil alustati üldise riskide hindamise metoodika välja töötamist koostöös siseaudiitori teenust pakkuva audiitorfirmaga. Üldine riskide hindamise metoodika ei asenda olemasolevaid riskijuhtimise tegevusi, vaid annab täiendava vaate ja võimaldab reastada teadaolevad riskid tähtsuse ja võimaliku mõju järgi. Metoodika on plaanis välja töötada koos riskide hindamisega 2011. a esimeses pooles.

Lisaks tehti auditi käigus kaks väheolulist tähelepanekut ning kaks soovitus. Auditi käigus mitteabikõlblikke kulusid ei tuvastatud.

EASi JKSi suuri ja põhimõttelisi muudatusi aruandlusperioodil ei tehtud. Peamised muudatused on aruandlusperioodil olnud seotud sisemiste protseduuride täiendamisega, millest olulisemad on:

- Taotluste menetlemise ja finantseerimise korda täiendati juhendite ja vormide osas;
- Järelevalve üksuse poolt teostatavate paikvaatluste korras täiendati paikvaatluste ning erakorraliste paikvaatluste läbiviimise põhimõtteid;
- Hangete teostamise korda tehtud muudatused on peamiselt seotud eurole üleminekuga;
- Auditite menetlemise ja järeltegevuste elluviimise korras on uuendatud auditite ja nende järeltegevuste menetlusprotsessi (auditi algatamisest kuni järeltegevuste menetlemiseni) ja nende kajastamist infosüsteemis.

Riigi Infosüsteemide Arenduskeskus (edaspidi RIA) tegi JKSi 2010. a-l üksikud muudatused, uuendati dokumentide kehtivusaegu, nimetatid ümber ametikoht. Vastavalt AA poolt läbi viidud auditi käigus tehtud tähelepanekutele täiendati protseduure hankemenetluse kontrollil ja hankelepingute kooskõlastamisel nii avatud taotlemise täistaotluse menetlemisel kui ka investeeringute kava hankelepingute kooskõlastamisel. Lisandunud on uus kontroll-leht.

MKMis viis AA JKSi auditi läbi 2009. a sügisel (tabel 9), tähelepanekud esitati 2010. a alguses. Auditi käigus tehti 16 tähelepanekut, neist 5 olulist:

- Osade avatud taotlemisega meetmete tingimused ei vasta Perioodi 2007 – 2013 struktuuritoetuse seaduses sätestatud nõudele - meetme tingimustes pole sätestatud nõudeid juhaks kui TS ei pea lähtuma riigihangete seadusest;
- Avatud taotlusvooriga meetme tingimustes toodud nõuded ei ole kooskõlas perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse väljamaksmise tingimuste ja korra põhimõtetega - meetmetes on liigseid piiranguid;
- MKM ei kontrolli, kas infoühiskonna suunas juhul kui RIA on toetuse saaja on riigihanked läbi viidud vastavalt riigihangete seadusele ja MKMis puudub kontroll-leht hankelepingute kooskõlastamiseks juhul kui RIA on toetuse saaja infoühiskonna edendamise investeeringute kava raames;
- MKMi riigihangete eelkontrolli suunas ei hõlma kõiki olulisi riigihangete seaduse nõudeid ja kõikide teostatud kontrollitoimingute kohta puudub kontroll-jälg;
- Riskide juhtimise protsess ei ole süsteemne ning kontroll-jälg sellest on puudulik.

Tulenevalt auditi tähelepanekutest tegi MKM parandused meetme määrustes ning protseduurides, transpordi suunas lisas RA hindamiskomisjoni loomise põhimõtete ja hindamiskomisjoni liikmetele esitatud nõuete kontrollimise tulemusena

kooskõlastuskirjale kontroll-koha sõnastuses „Hindamiskomisjon vastab/ei vasta kehtestatud nõuetele“. Samuti kinnitati uus kontroll-leht ning uuendati varasemaid. Täpsustati nii MKMi JKSi kirjeldust kui ka rakendamise eeskirja- täiendati seire ja järelevalve peatükke ning tulenevalt auditi tähelepanekust täpsustati ka riskide hindamise protsessi.

Haridus- ja Teadusministeeriumi (edaspidi *HTMi*) JKSi täpsustati teiste osakondade rolli tõukefondide meetmete rakendamisel.

Archimedese JKSi tehti kaks olulisemat muudatust. Esiteks lihtsustati väljamaksetaotluste menetlemist meetme Teaduse tippkeskuste arendamise meetme väljamaksetaotluste menetlemisel. Teiseks tõhustati riigihangete kontrolli ning uuendati Riigihangete kontrolli juhendit.

RM täpsustas horisontaalse ja tehnilise abi toetuse taotlemist, mille käigus taotleb toetuse saaja vahendeid riigieelarve koostamise käigus ning tehnilise abi eelarve jõustub 1. jaanuaril, kui jõustub antud aasta riigieelarve. Ühtlasi toimub ka toetuse saajate eelarvete muutmine edaspidi vastavalt riigieelarve seaduses sätestatud korrale. Muudatused hõlmasid ka kirjavahetust, tagasinõude otsuste edastamisi ja kuludokumentide nimekirjaga kaasnevate dokumentide esitamist, mida on õigus teha nüüdsest ka elektroonselt. Ettemakse kinnikandmise ja väljamakse taotluse kontroll-leht koondati üheks kuludokumentide kontroll-leheks ning täiendati ka paikvaatluste kontroll-lehte.

Tabel 9. Juhtimis- ja kontrollisüsteemide auditid 2010. a.

Auditeeritud asutus	Auditi läbiviija	Auditi lõpp	Tulemus ⁴
Tallinna Lennujaam (RÜ)	TLJ siseaudiitor	31.12.2009	Kategooria 1
Riigi Infosüsteemide Arenduskeskus	AA	11.01.2010	Kategooria 2
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (RA, RÜ)	AA	10.03.2010	Kategooria 2
Maanteeamet (RÜ)	AA	13.12.2010	Kategooria 2
KredEx (RÜ)	AA	21.12.2010	Kategooria 2
Veeteedeamet (RÜ)	AA	Audit lõpetatakse 2011	

Allikas: AA 2010. a auditeerimise aastaaruanne.

⁴ I kategooria – JKS toimib;

II kategooria – JKS toimib, kuid mõningad parandused on vajalikud;

III kategooria – JKS toimib osaliselt, mistõttu on olulised parandused vajalikud;

IV kategooria – JKS ei toimi.

7. PRIORITEETSETE SUUNDADE ELLUVIIMINE

7.1. Prioriteetne suund 1 „Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime“

7.1.1. Meetmete arv prioriteetses suunas

Suunas rakendatakse kokku 27 meetet, millest 22 on avatud, 3 suletud ning kaks avamata. Tabelis esitatud meetmetele lisandub 2011. a mai kuust Allutatud laenu programm. (tabel 10).

Tabel 10. Ettevõtluse suuna meetmed seisuga 31.12.2010

Meetme nimetus	Rakenduskeem	Meetme kinnitamise aeg	Meetme indikatiivne maht SF (EUR)
Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamise programm	Programm	29.11.2007	19 513 620
Ühistrunduse toetus	Avatud taotlemine	01.08.2008	798 896
Välismessitoetus	Avatud taotlemine	03.08.2008	3 677 476
Tööstusettevõtja tehnoloogiainvesteeringu toetus	Avatud taotlemine	15.06.2008	63 609 980
Turismitoodete arendamise toetamine	Avatud taotlemine	29.08.2008	8 394 642
Turismitoodete arendamise väikeprojektide toetamine	Avatud taotlemine	29.08.2008	8 426 904
Klastrite arendamise toetus	Avatud taotlemine	24.08.2008	6 391 165
Ettevõtlusinkubatsiooni programm	Programm	30.03.2009	2 684 289
Innovatsiooniosakute toetusmeede	Avatud taotlemine	07.02.2009	2 876 024
Turismiinfo jaotuskanalite toetamine	Avatud taotlemine	22.03.2009	3 195 582
Tugipakett	Programm	02.04.2009	70 302 813
Turismiinfosüsteemide arendamise programm	Programm	29.11.2007	3 568 826
Katse- ja pooltööstuslike laborite infrastruktuuri investeeringute toetamine	Avatud taotlemine	16.07.2009	2 545 465
Loomemajanduse tugistruktuuride toetus	Avatud taotlemine	24.08.2009	6 263 342
Riiklik ekspordi krediidikindlustuse programm	Programm	07.10.2010	12 782 330
Rahvusvaheliste ürituste ja konverentside toetamine	Avatud taotlemine	02.11.2009	2 132 093
Riiklike turundusürituste programm	Programm	07.10.2009	2 300 819
Ekspordi arendamise toetus	Avatud taotlemine	22.10.2010	6 391 165
Ettevõtluslaenude riiklike tagatiste ja kapitalilaenu programm	Programm	31.01.2008	17 832 628
Eksporditurunduse toetus	Avatud taotlemine	17.02.2008	26 708 115
Ettevõtja turismiturunduse toetamine	Avatud taotlemine	23.05.2008	3 040 405
Avaliku ja kolmanda sektori turismi turundustegevuste toetamine	Avatud taotlemine	23.05.2008	3 081 500
Teadus- ja arendustegevuse projektide toetamine	Avatud taotlemine	25.05.2008	77 257 296
Teadmiste- ja tehnoloogiasirde baasfinantseerimise toetamine	Avatud taotlemine	08.06.2008	5 432 490
Tehnoloogia arenduskeskuste toetamine	Avatud taotlemine	29.06.2008	62 864 662
Start-up Eesti	Programm	23.02.2011	2 236 908
Kokku			424 309 435

Allikas: MKM

Tabel 11. Lepingutega kaetus finantsinstrumentides 31.12.2010

Meetme nimetus	Meetme indikatiivne maht SF (EUR)	Lepingutega kaetud maht SF (EUR)*
Tugipakett	70 302 813	41 338 556
Riiklik ekspordi krediidikindlustuse programm	12 782 330	13 427 886
Ettevõtluslaenu riiklike tagatiste ja kapitalilaenu programm	17 832 628	35 613 672**
Kokku	100 917 771	90 380 114

Allikas: Ettevõtluse prioriteetse suuna 2010. a aruanne

*lepingutega kaetust esitatakse vaid finantsinstrumentide puhul, sest teistes meetmetes on see võrdne võetud kohustustega.

** sõlmitud kapitalilaenu lepingud ja tagatissummad

2010. a-l lisandus suunda Ekspordi arendamise meede, mis ühendas senised Ühisturunduse, Välismessitoetuse ja Eksporditurunduse toetuse meetmed. Uues meetmes on ettevõtjatel võimalik taotleda toetust kõigi seniste meetmetega toetatud tegevustele. Ühendamise vajaduse tingis nendes sisalduvate toetavate tegevuste suur sarnasus ja kattuvus. Uue meetme eesmärgiks on Eesti ettevõtete konkurentsivõime tõstmine välisurgudel läbi ettevõtete turundusele ning müügile suunatud tegevuste toetamise. Liitmise eesmärgiks on suunata ettevõtjaid läbi mõtlema ja ellu viima pikaajalisemaid ekspordistrateegiaid ja plaane. Uue määruse peamiseks positiivseks mõjuks peaks saama esitatavate projektide senisest parem läbimõeldus ja seeläbi ka hilisem edukas rakendamine. Samuti lõpeb olukord, kus toetatavate tegevuste osas esines määruste lõikes dubleerimist, mis raskendas taotlejate olukorda neile sobiva meetme valikul.

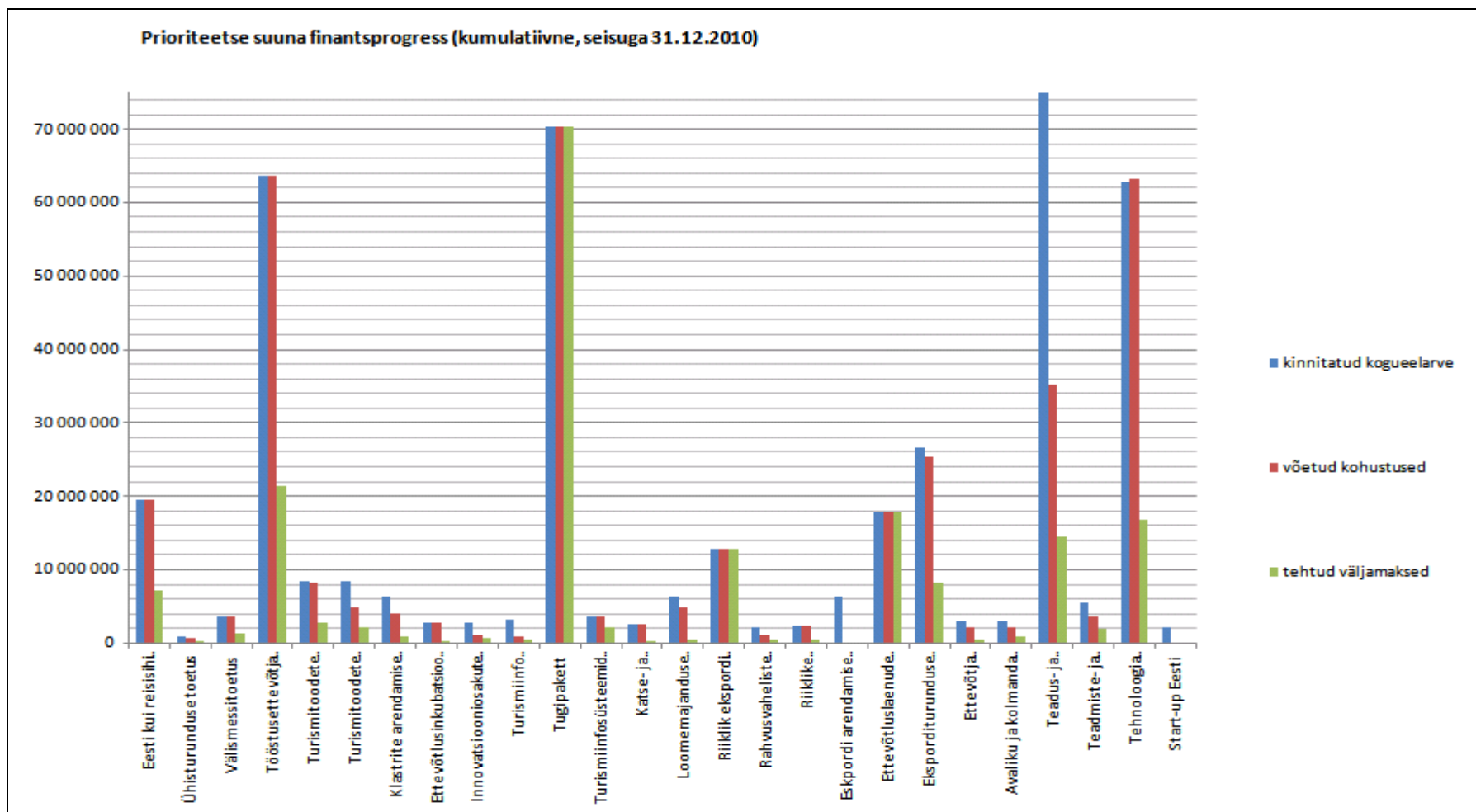
2010. a-l alustati ka uue programmi Start-up Eesti välja töötamist, mis kinnitati veebruaris 2011. Meetme eesmärgiks on kõrge potentsiaaliga innovaatiliste äriideede juurdevoolu kasvatamine ja ettevõteteks arenemise kiirendamine ning kõrgkoolide intellektuaalkapitali laiem kasutusele võtmine läbi eduka teadmiste- ja tehnoloogiasiidre.

2011. a-l on plaanis avada veel üks uus meede - Allutatud laenu programm. Programmi eesmärgiks on laenukapitali kättesaadavuse parandamise abil toetada Eesti ettevõtjaid tootlikkuse arengule suunatud tehnoloogiainvesteeringute tegemisel ning aidata kaasa Eesti ettevõtjate edukale rahvusvahelistumisele. Programmi raames toetatakse allutatud laenu andmist ekspordivatele või ekspordikavatsusega ettevõtjatele. Laene antakse tehnoloogiainvesteeringuteks või ettevõtjatele, kellel on laiem sotsiaalne ja majanduslik mõju. Programm avatakse Tugipaketi kasutamata struktuurivahenditest pärast Tugipaketi sulgemist 31.03.2011, eelarvega ca 27 mln eurot.

7.1.2. Finantsprogress

Ettevõtluse suuna eelarves täideti 2010. a-ks planeeritud väljamaksetest 113,6%, kogu programmiperioodiks planeeritud SF vahenditest on prioriteetse suuna raames 2010. a lõpuks välja makstud 43,7% ja kinnitatud projektide eelarvetega on kaetud 83,9% suuna eelarvest (Lisa 2, joonis 7). Seega võib prioriteetse suuna finantsprogressi hinnata väga heaks. Tugipaketi raames toimub prognooside kohaselt programmide lõpetamine 2011. a esimeses pooles, 2010. a lõpu seisuga kasutamata struktuurivahendeid summas 27 mln eurot, mis tõstetakse Allutatud laenu programmi. Riikliku ekspordi krediidikindlustuse programmi vahendid on kasutatud ja tegevused lõpetatud.

Joonis 7. Finantsprogress Ettevõtluse suunas meetmete lõikes 01.01.2007-31.12.2010 (SFCS, 09.05.2011).

7.1.3. Ettevõtluse suuna indikaatorite ja eesmärkide täitmine.

Kõikide suuna indikaatorite näitajate kohta puuduvad aruande esitamise hetkel andmed, sest 2010. a kohta pole andmed veel kättesaadavad või on hetkeseisu hindamiseks vajalik viia läbi uuring, mida tehakse iga paari aasta tagant. Vastav selgitus on lisatud tabelisse, samuti on ära toodud indikaatorite andmete allikas.

Tabel 12. Prioriteetse suuna 1 Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime indikaatorid.

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
Eesmärk 1.1: Eesti ettevõtetel on ligipääs tootlikkuse arengule suunatud investeeringuteks vajalikule kapitalile							
Lisandväärtus töötaja kohta (T)	Saavutustase eesmärgist %*	0	58,5% (sh 0-49 töötajaga ettevõtetes 64,2%)	54,5% (sh 0-49 töötajaga ettevõtetes 57,0%)			Eesti Statistikaameti andmed Eesti ettevõtete majandusnäitajate kohta.
	saavutustase	-	292,6 tuh EEK/ 18,7 tuh EUR (sh 0-49 töötajaga ettevõtetes 256,7 tuh EEK/ 16,4 tuh EUR)	272,3 tuh EEK/ 17,4 tuh EUR (sh 0-49 töötajaga ettevõtetes 228,1 tuh EEK/ 14,6 tuh EUR)	2010.a andmed avaldatakse andmebaasis 31.12.2011		
	eesmärk				325,0 tuh EEK/ 20,8 tuh EUR (sh 0-49 töötajaga ettevõtetes 250,0 tuh EEK/16,0 tuh EUR)	500,0 tuh EEK/ 32,0 tuh EUR (sh. 0-49 töötajaga ettevõtetes 400,0 tuh EEK/25,6 tuh EUR)	
	esialgne tase	225,0 tuh EEK/ 14,4 tuh EUR (sh. 0-49 töötajaga ettevõtetes 199,0 tuh EEK/ 12,7 tuh EUR) (2005)					

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
Kaasatud erasektori investeeringud uutesse masinatesse ja seadmetesse (T)	Saavutustase eesmärgist %*	0%	29%	34,1%	59,3% (124,6% 2010.a sihttasemest)		EAS/ KredExi andmebaas toetatud ettevõtete investeeringute kohta, arvestades masinatele ja seadmetele tehtud investeeringute osakaalu koguinvesteeringutes Eesti ettevõtetes keskmiselt (Eesti Statistikaamet)
	saavutustase	0	640 mln EEK/ 40,6 mln EUR	715 mln EEK/ 45,7 mln EUR	1,246 mld EEK/ 0,08 mld EUR		
	Eesmärk				1.0 mld EEK/ 0,06 mld EUR (2007-2010)	2,1 mld EEK/ 0,13 mld EUR (2007-2015)	
	esialgne tase	0 (2006)					
Eesmärk 1.2: Eesti ettevõtete edukas rahvusvahelistumine							
Eksportivate ettevõtete arv (M)	Saavutustase eesmärgist %*	-	91%	98,3%	108,3% (sh 125,6% 2010.a sihttasemest)		Maksu- ja Tolliameti andmed.
	Saavutustase	7558 (2007)	7913	8555	9421		
	Eesmärk				7500	8700 (2015)	
	esialgne tase	6797 (2005)					
Otseinvesteeringute positsiooni suhe SKP-sse (M)	Saavutustase eesmärgist %*	-		6-s koht EL-27 arvestuses	teiste riikide andmeid veel pole võrdluseks		Eurostat
	Saavutustase	72,57% (2007)	73,50%	81,4% (6-s koht EL-27 arvestuses)	84,6% (teiste riikide andmeid veel pole võrdluseks)		
	eesmärk				Kuulumine kolme kõrgema suhtarvuga riigi hulka	Kuulumine kolme kõrgema suhtarvuga riigi hulka (2015)	
	esialgne tase						
Eksportikäibe kasv toetatud ettevõtete hulgas (T)	Saavutustase eesmärgist %*	0%					EAS ja KredEx
	saavutustase	0	-	-23,5% (KredEx)	Andmed saadakse aastase nihkega		EASi andmete osas selgub 2010.a tulemus peale

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
	eesmärk				Keskmine nominaalkasv 20%	Keskmine nominaalkasv 20% (2015)	ettevõtete aastaaruannete esitamist, III kvartalis. Lisaks tuleb arvestada, et tulemusi mõõdetakse 2 a peale projekti lõppu.
	esialgne tase	Andmed pole veel saadaval (2006)					
Eksporditurunduse toetust saanud ettevõtete arv (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0%	23%	55,5%	87,6% (117,4% 2010.a sihttasemest)		EAS
	saavutustase	0	79	192	303		
	eesmärk				258	346 (2015)	
	esialgne tase	0 (2006)					
Eesmärk 1.3: Ettevõtete tehnoloogiline uuendumine, arendusvõimekuse ja tootlikkuse kasv							
Ettevõtete innovatsiooniinvest eeringud (M)	Saavutustase eesmärgist %*	-	84,6% (105% 2010 eesmärgist)				Innovatiivne tegevus Eesti ettevõtetes ehk Community Innovation Survey 4. (andmed iga 4a tagant)
	saavutustase	-	2,2%	N/A			
	eesmärk				2,1%	2,6% (2016)	
	esialgne tase	1,6% (2004)					
Ettevõtete tegelemine intellektuaalomandi kaitsega (M)	Saavutustase eesmärgist %*	-	-				Innovatiivne tegevus Eesti ettevõtetes ehk Community Innovation Survey 4. (andmed iga 4 a tagant)
	saavutustase	-	-	N/A			
	Eesmärk				16,7%	22,5% (2016)	
	esialgne tase	13,4% (2004)					
Uutest toodetest ja teenustest saadava müügitulu osatähtsus ettevõtete kogukäibest toetatud ettevõtete seas (T)	Saavutustase eesmärgist %*	0%	92,8% (142% 2010 a eesmärgist)	-			Innovatiivne tegevus Eesti ettevõtetes ehk Community Innovation Survey 4. (andmed iga 4 a tagant)
	saavutustase	0	23,2%	N/A			
	Eesmärk				16,3%	25% (2016)	
	esialgne tase	0 (2004)	0%				

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
Uute väljatöötatud tehnoloogiate, toodete ja teenuste arv toetatud ettevõtete seas (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0%	-	-			Innovatiivne tegevus Eesti ettevõtetes ehk Community Innovation Survey 4. (andmed iga 4 a tagant)
	saavutustase	0	N/A	N/A			
	Eesmärk				Aastas 50	Aastas 60 (2015)	
	esialgne tase	21 (2006)					
Toetatud projektide raames tehtud erasektori T&A investeeringud (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0%	13,40%	139,65%	146,55% (293,1% 2010.a sihttasemest)		EAS Arvestatakse projektide omafinantseeringu mahte.
	saavutustase	0	80,3 mln EEK/ 5,1 mln EUR	837,9 mln EEK/ 53,6 mln EUR	879,3 mln EEK/ 56,2 mln EUR		
	Eesmärk				300 mln EEK/ 19,2 mln EUR	600 mln EEK/ 38,35 mln EUR (2015)	
	esialgne tase	0 (2006)					
Eesmärk 1.4: Uute innovaatiliste äriideede juurdevool ja ettevõteteks kasvamine							
Teadus- ja tehnoloogiaparkide ning inkubaatorite asukasfirmade käibe kasv (T)	Saavutustase eesmärgist %*		68,9% (käibe kasv 2007-2008)	178,8% (käibe kasv 2007-2009)	2010 andmed selgumas		MKMi poolt teadus- ja tehnoloogiaparkidelt kogutav statistika.
	saavutustase	77,8%	- 22,7%	159,4%	2010 andmed selgumas		
	eesmärk				Käibe kasv keskmiselt 40% aastas (2007-2010)	Käibe kasv keskmiselt 40% aastas (2007-2015)	
	esialgne tase	Kasv 89% (2005)					
Asukasfirmade arv teadus- ja tehnoloogiaparkides (sh neis asuvates inkubaatorites) (T)	Saavutustase eesmärgist %*	52,7%	52,7%	55,2%	66,3% (83,6% 2010.a sihttasemest)		MKMi poolt teadus- ja tehnoloogiaparkidelt kogutav statistika.
	Saavutustase	166	166	174	209		
	eesmärk				250	315 (2015)	
	esialgne tase	175 (2006)					

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
Eesmärk 1.5: Edukas teadmiste ja tehnoloogiabiire							
Üli- ja kõrgkoolide spin-off ettevõtete arv (T)	Saavutustase eesmärgist %*	-	-	-	-		
	saavutustase	-	11 (algtase)	N/A	projektide taotlustes toodud prognoos: 2008 – 12 2009 – 16 2010 – 12		EAS
	eesmärk				Aastas 11	Aastas 16 (2015)	
	esialgne tase	5 spin-off ettevõtet aastas (2005)					
Ülikoolide ja T&A asutuste tulu enda loodud intellektuaalomandi kommertsialiseerimisest ja lepingulistest töödest ettevõtetele (T)	Saavutustase eesmärgist %*		711,5% (2007-2008)	483,7% (2007-2009)			EAS
	saavutustase	Ülikoolide lepinguline tulu, sh tulu ettevõtjatelt 269 803 000 EEK/17 243 555 EUR, kasv 107%	Ülikoolide lepinguline tulu, sh tulu ettevõtjatelt 365 038 000 EEK/ 23 330 180 EUR, kasv 35,3%	Ülikoolide lepinguline tulu, sh tulu ettevõtjatelt 375 355 000 EEK/ 23 989 557 EU, kasv 2,8%	N/A		2010.a andmed laekuvad 2011. a II pooles.
		(Ülikoolide lepinguline tulu puhtalt ettevõtjatelt 82 295 000 EEK/5 259 609 EUR	(Ülikoolide lepinguline tulu puhtalt ettevõtjatelt: 66 599 000 EEK/ 4 256 452 EUR)	(Ülikoolide lepinguline tulu puhtalt ettevõtjatelt 82 387 000 EEK/ 5 265 489 EUR)			
	eesmärk				Nominaalkasv keskmiselt 10% aastas (2007-2010)	Nominaalkasv keskmiselt 10% aastas (2007-2015)	

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
	esialgne tase	130 372 tuh EEK/ 8 332 tuh EUR (2005/2006)					
Ettevõtete ja ülikoolide vahelistes toetatud projektides osalenud tudengite arv (T)	Saavutustase eesmärgist %*	0%	-	215,4%	215,4% (311,1% 2010.a sihttasemest)		EAS TAK meetmetes osalenud tudengite arv (MA tudengid, doktorandid)
	saavutustase	0	N/A	ca 140	ca 140		
	eesmärk				Aastas 45 tudengit	Aastas 65 tudengit (2015)	
	esialgne tase	Aastas 26 tudengit (2006)					
Ettevõtete ja teadusasutuste vaheliste koostööprojektide arv (V)	Saavutustase eesmärgist %*	-	-	238%	323,3% (421,7% 2010.a sihttasemest)		EAS 188 on uued innovatsiooniosaku projektid ja 6 Teadus- ja arendustegevuse toetuse uued koostööprojektid.
	Saavutustase	-	-	143	194		
	Eesmärk				46 projekti aastas	60 projekti aastas (2015)	
	esialgne tase	30 projekti aastas (2006)					
Eesmärk 1.6. Toetada loomemajanduse arengut							
Loomemajanduse sektoris hõivatute osakaal (M)	Saavutustase eesmärgist %*						Statistikaamet. Andmed puuduvad, sest Statistikaamet ei kogu eraldi loomemajanduse sektoris hõivatute andmeid.
	saavutustase			N/A			
	eesmärk				3,7%	4,2% (2015)	
	esialgne tase	3% (2003)					
Loomemajandust edendavate projektide arv (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0%	0%	0%	130% (260% 2010.a sihttasemest)		EAS Loomemajanduse tugistruktuuride toetuse meetme projektide arv
	saavutustase	0	0	0	13		
	eesmärk				5	10 (2015)	
	esialgne tase	0 (2006)					

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
Turismiteenuste ekspordi kasv (M)	Saavutustase eesmärgist %*	-	28,7%	17,1%	20,3% (37,3% 2010. a sihttasemest)		Eesti Panga maksebilansi andmed
	saavutustase	-	17,6 mld EEK/ 1,12 mld EUR, kasv 15,8%	16,5 mld EEK/ 1,05 mld EUR, kasv 8,6%	16,9 mld EEK/ 1,08 mld EUR, kasv 11,2%		
	eesmärk				Nominaalkasv 30%	Nominaalkasv 55% (2015)	
	esialgne tase	15,2 mld EEK/ 0,97 EUR (2005)					
Ööbimiste arvu kasv majutuskohtades (T)	Saavutustase eesmärgist %*	-	64,8%	58%	66,2% (81% 2010 sihttasemest)		
	saavutustase	-	4,6 mln ööbimist	4,12 mln ööbimist	4,7 mln ööbimist		Statistikaamet
	eesmärk				5,8 mln ööbimist	7,1 mln ööbimist (2015), aasta kesk-m. kasv 7,2	
	esialgne tase	4,1 mln ööbimist (2005)					
Hooajalisuse vähenemine (T)	Saavutustase eesmärgist %*	-	-9,7%	-11,1%	-10,3% (-6,9% 2010 a sihttasemest)		
	saavutustase	-	38,40%	38,9%	38,6%		Statistikaamet
	eesmärk				36,1%	35% (2015)	
	esialgne tase	38% (2005)					
Turismiga seotud projektide arv (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0%	2,20%	13,7%	29,8% (52,2% 2010.a sihttasemest)		
	saavutustase	0	8	49	107		EAS
	eesmärk				205	359 (2015)	
	esialgne tase	0 (2006)					

T-tulemusindikaator, V-väljundindikaator, M-mõjuindikaator

Indikaatorite täitmise hetkeseis ettevõtluse suunas (tabel 12). Järgnevalt on kirjeldatud indikaatoreid, mille osas on 2010. a saavutustasemed kättesaadavad või on lisandunud 2009. a saavutustase.

Eesmärk 1.1: Eesti ettevõtetel on ligipääs tootlikkuse arengule suunatud investeeringuteks vajalikule kapitalile

- **Lisandväärtus töötaja kohta.** Majanduskriisi tõttu vähenes 2009. a-l lisandväärtus töötaja kohta oluliselt, kuid tööjõuturu elastsus ning ekspordi kiire taastumine on 2010. a-l loonud eelduse kiireks kasvuks. 0-49 töötajaga ettevõtete seas on 2010. a eesmärgile 25,6 tuhat eurot reaalne suhteliselt lähedale jõuda, hetkel on saavutatud 57,0%. Samas kõigi ettevõtete arvestuses jäädaakse tõenäoliselt mõne protsendipunktiga eesmärgile alla. 2015. a eesmärgid on küllaltki ambitsioonikad ja täitmine võib osutuda majanduskriisi järelmõjude (sisenõudluse aeglane taastumine) tõttu mõnevõrra keerukaks.
- **Kaasatud erasektori investeeringud uutesse masinatesse ja seadmetesse.** Saavutatud on 124,6% seatud 2010. a sihttasemest. 2010. a kasvu on mõjutanud Tööstusettevõtete tehnoloogiainvesteeringute toetusmeetme projektide käivitumine ning KredExi finantsinstrumentide rakendus. Kuna eraldatav toetusmaht järgnevatel aastatel väheneb, siis võib prognoosida aastase mahu kasvu langust, kuid perioodi 2015. a sihttase on saavutatav. Erasektori investeeringute jätkamist masinatesse ja seadmetesse soodustab ka avatava Allutatud laenu programmi tehnoloogialaenu alameede.

Kapitalile ligipääsu suurendavad **KredExi finantsinstrumendid**. Perioodil 2008-2010. a väljastati Ettevõtluslaenu riiklike tagatiste ja kapitalilaenu programmist 179 käendust tagatissummas 26,3 mln eurot laenusummas 40,8 mln eurot ning 15 kapitalilaenu 99,3 mln eurot. Valdkonniti kasutasid KredExi käendust kõige enam ehitusega, puidutöötlemise ning puit- ja korktoodete tootmisega, metallitootmise ja metalltoodete tootmisega, tervishoiu ja sotsiaalhoolekandega ning info ja sidega tegelevad ettevõtted. Võrreldes 2009. a-ga on eelkõige suurenenud ehituse ning tervishoiu ja sotsiaalhoolekande osakaal. Ehituse osakaalu suurenemine on seotud valdavalt ekspordile suunatud projektide (näiteks valmis majade ja ehitusteenuse eksport) pangagarantiide käendamise ja Eelmise aastaga võrreldes on vähenenud hulgi- ja jaekaubanduse ning mootorsõidukite ja mootorrataste remondiga, tekstiili- ja rõivatootmisega, toiduainete, jookide ja tubakatoodete tootmisega ning mööblitootmisega tegelevate ettevõtete osakaal.

Muutused laenu liikide lõikes ning KredExi klientide hulgas näitavad, et finantsturg hakkas 2010. a-l normaliseeruma. Kui 2009. a-l vajasisid varasemast enam KredExi tuge keskmised ja suurettevõtted, siis 2010. a-l kasvas mikro- ja väikeettevõtete osakaal. Seega võib oletada, et finantskriisi ajal rahastati paljusid keskmisi ja suurettevõtteid vaid KredExi toel ning mikro- ja väikeettevõtetel oli ligipääs finantseerimisele piiratud.

Tugipaketis väljastati 2010. a lõpuks kokku 22 edupõhist allutatud laenu summas 10,9 mln eurot, 16 projektipõhist laenu summas 18,9 mln eurot ning krediidiliini raames 88 laenu 34,9 mln eurot. Arvestades majanduses valitsevat olukorda on nõudlus programmi raames pakutavate teenuste järele endiselt suur, kuid teatav langus on toimunud allutatud laenu osas, mida mõjutab nii pankade poolne laenuressursi leebem jagamine kui ka krediidiliini avamine pankadele, tekitades seeläbi võimaluse ettevõtetel saada pikaajalisi laene otse pangast. Rahastatud ettevõtete näol on

valdavalt tegemist ekspordile orienteeritud töötleva tööstuse ja teenindussektori ettevõtetega, keda riskantselt sektorist, vähestest tagatistest või väikesest omafinantseeringu määrast tulenevalt pangad ei olnud valmis finantseerima.

Tööstusettevõtja tehnoloogiainvesteeringu toetuse kolmandas taotlusvoorus rahuldati 71 taotlust 169-st. Meetme raames on kokku positiivse rahastamisotsuse saanud kokku 185 projekti kogusummas 63,7 mln eurot (Lisa 1), lõpetatud on 55 projekti. Tagasiside ettevõtetelt meetme otstarbekuse kohta on positiivne. Seoses majandusolude kiirete muutustega on ca 50% ettevõtteid teinud käimasolevatesse projektidesse muudatusi nii sisulises kui ajalisel plaanis, mis kokkuvõttes on tõstnud projektide kvaliteeti.

Täiendava tegevusena avati meetme raames suure mõjuga investori toetusprogramm, mille käigus tehti 2 rahastamisotsust kogusummas 4,28 mln eurot.

Eesmärk 1.2: Eesti ettevõtete edukas rahvusvahelistumine

- Ekspordivate ettevõtete arv. Ekspordi osas on olnud arengud prognoositust oluliselt paremad. 2010. a eesmärgid täideti juba 2008. a-l. 2009. a-l täideti ka 2015. a sihttase. 2010. a-l kasvas Eesti eksport EL-is kõige kiiremas tempos saavutades jooksevhindades suurima mahu läbi aegade. Majanduskriisi ajal oluliselt kokku tõmmanud sisenõudlus sundis ettevõtteid rohkem välisurgudele suunduma ning seetõttu on ekspordivate ettevõtete arv suurenenud. Samuti on EAS-i ja KredExi toetusmeetmete fookus olnud kriisi tõttu suunatud peamiselt ekspordi soodustamiseks, mis on omakorda kiirendanud ekspordivate ettevõtete lisandumist.
- Otseinvesteeringute positsiooni suhe SKP-sse. 3 parema hulka Eesti 2010. a-l ei jõua (see eeldaks ühelt poolt investeeringute mahu väga suurt kasvu ja SKP langust, et suhtarv paraneks), mitmed EL riigid on tunduvalt paremas positsioonis. 2009. a-l oli Eurostati andmetel Eesti otseste välisinvesteeringute positsiooni mahuga SKP suhtes ELi riikide seas 6. kohal. 3. kohal paiknes Iirimaa, kus otsesed välisinvesteeringud moodustasid 106,1% SKP-st. Sellise taseme saavutamine oleks eeldanud Eestis välisinvesteeringute 36%list kasvu. Samas 4. ja 5. koht on suhteliselt käe ulatuses, mõlemas riigis jääb investeeringute suhe SKP-sse alla 100%. Kuigi mitmetes meist eespool olevatest riikidest on vastav näitaja ajas olnud suhteliselt kõikumine, võib 3 parema hulka jõudmine käia praeguste arengute jätkumisel üle jõu.
- Eksporditurunduse toetust saanud ettevõtete arv. 2010. a sihttase on ületatud, ettevõtete huvi on olnud stabiilselt väga suur ning arvestades huvi toetuse vastu täidetakse ka 2015. a sihttase. 2010. a oli sihtväärukest - 346 ettevõtet aastaks 2015 - täidetud 87,6%, mida võib pidada heaks tulemuseks.

Riiklik ekspordi krediidikindlustuse programmi raames rahastati aruandeperioodil 40 ettevõtet summas 10,6 mln eurot, kokku on rahastatud 51 ettevõtet kogusummas 13,4 mln eurot. Väljastatud eksporditagatiste toel tagati 21,7 mln euro ulatuses ekspordikäivet. Vastavalt programmile loetakse tegevused elluviiduks, kui programmi vahenditest on väljastatud riiklikke eksporditagatise programmi eelarve ja sellele lisandunud intressitulu ulatuses. Tulenevalt suurest nõudlusest õnnestus programmi tegevused lõpetada 2010. a IV kvartalis ja programmi ametlik sulgemine toimub 2011. a jooksul. Programmi vahenditest väljastatud eksporditagatiste lõppemisele järgnevalt kasutatakse vahendeid ekspordi riikliku tagamise seaduse alusel KredEx Krediidikindlustus AS-i deposiidi vahenditena.

Eksporditurunduse toetuse vastu on ettevõtjate huvi läbi aastate olnud jätkuvalt suur, esitatud taotluste arv ja rahastamisotsuste maht on pidevalt kasvanud (Lisa 1). Kokku on seisuga 2010. a lõpu seisuga meetme raames esitatud 439 vastavaks tunnistatud taotlust, millest rahastati 69% toetuste mahuga 25,28 mln eurot. Lõppenud on 71 projekti..

Kuigi keskmine toetuse summa on kasvanud (2009 - 83,6 tuhat eurot, 2010 - 92,6 tuhat eurot), siis keskmise väljamakse vähenemine viitab ettevõtete vähenevale võimekusele tegevuskavade elluviimiseks kavandatud mahus.

Tulemusindikaatoriks olevale ekspordikäibe kasvule toetatud ettevõtete hulgas on vara hinnangut anda, kuna projekti maksimaalne mõju avaldub üldreeglina teisel aastal peale projekti lõppu ja aruandeperioodil on lõppenud 71 projekti, nendest 2009.a lõpu seisuga ainult 4. Kuna valdav enamus projekte on kahe aasta pikkused, oleks mõistlik meetme mõju hinnata 71 lõppenud projekti põhjal vastavate ettevõtete 2012. a majandustulemuste järgi.

Ettevõtjate huvi **Välismessitoetuse** vastu oli 2010. a-l erakordselt suur, võrreldes 2009. a-ga esitati peaaegu kahekordselt rohkem taotlusi (Lisa 1). Peamiselt taotleti raha messidel individuaalseks osalemiseks.

Meetme mõju tulemustele on vara hinnangut anda, tulemusindikaatorit (ekspordikäibe kasv toetatud ettevõtete hulgas) mõõdetakse projektide elluviimise järgse seire raames.

Ettevõtete huvi **Ühisturunduse toetuse** vastu on olnud tagasihoidlik, mis peamiselt tuleneb vähesest võimekusest omavaheliselt turundusalast koostööd teha. Suuremat mõju toovad suuremate ja kogenud ettevõtete poolt algatatud ühisprojektid, kus on selgelt eristuv eestvedaja ja ühiste huvide alusel moodustunud kasusaajate grupp. Tulemustele on vara hinnangut anda, sest tulemusindikaatorit (ekspordikäibe kasv toetatud ettevõtete hulgas) mõõdetakse projektide elluviimise järgse seire raames.

Alates 2010. a novembrist lõpetati Eksporditurunduse, Välismessitoetuse ja Ühisturunduse meetmetes taotluste vastu võtmine ning toetust saab taotleda ühendatud Ekspordi arendamise toetuse meetmest.

Ekspordi arendamise toetusmeede avati novembris 2010. Vastavalt kõrgele huvile eksporditoetuste vastu võib prognoosida, et meetme eelarve kaetakse projektidega 2011. a mais-juunis.

Riiklike turundusürituste programmi rakendamisel aruandeperioodi jooksul probleeme ei olnud, nii erialaliidud kui eksporditörid olid kaasatud sihtturgude ja ürituste valikute tegemisel. Elluviidavad tegevused on peamiselt suunatud Rootsi, Norra, Taani, Saksamaa, Belgia ja Suurbritannia turgudele. Üldhinnang 2010. a tegevustele on väga hea, seda tulenevalt ettevõtete huvist ja tagasisidest ühisprojektidega tegeleda.

Eesmärk 1.3: Ettevõtete tehnoloogiline uuenemine, arendusvõimekuse ja tootlikkuse kasv

- Toetatud projektide raames tehtud erasektori T&A investeeringud. Erasektori investeeringutena arvestatakse ettevõtete projekti omafinantseeringut, mis 2010. a-l oli 879,3 mln krooni/ 56,2 mln eurot ning saavutati 146,55% 2015. a sihttasemest ning seega indikaatori täitmisega probleeme ei ole. Indikaatori täitmine näitab, et

ettevõtted on panustanud projektidesse omafinantseeringuna rohkem kui seatud indikaatori eesmärk, kohustuslik omafinantseering on meetmetes kuni 75%.

Eesmärki panustab **Tööstusettevõtja tehnoloogiainvesteeringu toetus**, mida kirjeldati eesmärgi 1.1 all, lk 66.

Klastrite arendamise toetuses keskenduti esitatud eeltaotluste projektide ja uute täistaotluste esitajate nõustamisele. Aruandlusperioodil esitati 9 täistaotlust, millest rahuldati 8. Aruandeperioodi lõpu seisuga on lõppenud 41 eeltaotluse projekti ja valdav enamus nendest on olnud edukad. 2010. a kujunes meetme seisukohalt väga edukaks, meede leidis kajastust nii teles, raadios kui ka kirjutavas meedias, mille tulemusena on meetme kohta tundnud huvi mitmed uued algatused ning tõusnud üldine teadlikkus.

Teadus- ja arendustegevuse (T&A) projektide toetamise meetmes jäi 2010. a-l taotlemise aktiivsus võrreldes 2009. a-ga oluliselt madalamaks, kuid esitatud projektid on varasemasega võrreldes oluliselt paremini ette valmistatud. 2010. a hinnati kokku 100 projekti, millest toetati 75 projekti summas 11,1 mln eurot. Taotluste taseme tõusule ning ambitsioonide reaalsemaks muutumisele on kaasa aidanud 2010. a-l avaldatud uued juhendmaterjalid ning senisest oluliselt kõrgemal tasemel rahvusvahelise ekspertiisi kasutamine.

Toetatud projektide raames tehtud erasektori T&A investeeringute maht on 9,6 mln eurot. Tulemust võib majanduse madalseisu arvestades pidada heaks, sest ettevõtete poolt teostatud T&A tegevusi võinuks olla rohkem nii projekti arvult kui mahult, kuid samas tuleb arvestada, et ettevõtted tegelesid sellel perioodil pigem kulude optimeerimisega kui suuremahulise investeerimisega arendustegevusse.

2009-2010. a-l lõppesid ka esimesed meetme põhiprojektid, mille majandustulemustele saab esimese hinnangu anda vastavalt 2011. a-l ja 2012. a-l tehtava järelaruandluse käigus.

Meetme finantsprogressi võib hinnata oodatuks, kogueelarvest on otsustatud ca 45%. Kogu perioodi kavandatud ajakavast jäädakse veidi maha tänu oodatust tagasihoidlikumale taotluste esitamisele 2010. a-l.

Innovatsiooniosakute toetusmeetmes hinnati 2010. a-l 221 projekti, millest toetati 193 summas 0,8 mln eurot (Lisa 1). Võrreldes 2009. a-ga tõusis taotlemise aktiivsus üle 20%, mida saab pidada väga heaks tulemuseks. Aktiivsuse kasvuga otsustati meetme eelarvet suurendada ca 2,9 mln euron. Sarnase aktiivsuse jätkumisel lõppevad vahendid 2012. a-l.

Meetme finantsprogressi võib pidada heaks, kuna esialgne eelarve sai täidetud, uuest suurendatud eelarvest on otsustatud ca 42% ning välja on makstud ca 27%.

Tehnoloogia arenduskeskuste toetamise taotluste finantseerimisotsused langetati 2009. a-l ning uusi taotlusvoore aruandeaastal ega ka järgnevatel ei planeerita. Seega keskendutakse antud meetmes peamiselt juba toetatud projektide rakendamisele. Juba finantseeritud projektide elluviimine on läinud valdavalt toetatud projektiplaanide kohaselt ning olulisi kõrvalekaldeid meetme elluviimise ajakavast ei esinenud.

Eesmärk 1.4: Uute innovaatiliste äriideede juurdevool ja ettevõteteks kasvamine

- Teadus- ja tehnoloogiaparkide ning inkubaatorite asukasfirmade käibe kasv. Kuigi käibe on aastate lõikes muutunud on keskmine kasv perioodil 2007-2010 jäänud soovitud tasemele.
- Asukasfirmade arv teadus- ja tehnoloogiaparkides (sh neis asuvates inkubaatorites). Seatud 250-st ettevõttest saavutati 209 ettevõtet ehk 2010. a sihttasemest saavutati 83,6%. 2015. a sihttasemest saavutati 66,3%. Mitmete suuremate infrastruktuuri rajatiste valmimine teadusparkides lükkus aasta-kaks planeeritust edasi - Tartus NanoLabi ehitus, Tallinnas Mehhatroonikumi ja Tehnomeedikumi majad ja Biolaborite pooltööstuslik labor ning Mehhatroonika keskus. Tegelikult valmivad ehitised perioodil 2011-2012 ja võib eeldada sihteesmärkide täitmist aastal 2015.

Ettevõtlusinkubatsiooni programmi senised tulemused näitavad, et inkubaatorite senine orienteeritus protsessile ei võimalda kiiret ja sujuvat üleminekut vastutusele majandustulemuste eest ning seetõttu osutusid hanke pakkumistel esitatud prognoosid ülehinnatuiks. Plaanis on olulised edasiarendused. Hindamine põhineb küll edaspidigi majandustulemustel, kuid sellele lisanduvad kvalitatiivseid hinnanguid andvad mehhanismid, sealhulgas inkubaatorite edusammude esitlus ekspertide paneelile ja tagasiside parendustegevusteks. Inkubaatoritele antakse mõistlik aeg puuduste kõrvaldamiseks ja algselt planeeritud tulemusteni jõudmiseks.

Hankelepingud kaheks aastaks sõlmiti inkubaatoritega pidevalt täidetud 105 inkubandi koha teenindamiseks ning 134 eelinkubandile teenuse osutamiseks. Inkubaatorid teenindasid 2010. a-l kokku 121 klienti.

2010. a lõpu seisuga deklareeris 25 inkubandist müügitulu 24 inkubanti. Nendest omakorda kuuel oli ka ekspordikäive.

Katse- ja pooltööstuslike laborite infrastruktuuri investeeringute toetuses viidi läbi programmi ainus taotlusvooru, kuhu esitatud 10 taotlusest rahuldati 8 projekti kogusummas 2,5 mln eurot. Huvi meetme vastu oli väiksem kui eelarve oleks võimaldanud ja toetuse said kõik projektid, mis ületasid hindamislävendi. Kuna toetuse saajate hulgas oli ka riigile kuuluvaid ettevõtteid ja tehnoloogiaparkide, siis oli nende jaoks suuremas mahus projektide planeerimise takistuseks kõrge nõutud omafinantseeringu tagamine. 2010. a jooksul tehti väljamakseid summas 0,4 mln eurot, mis on oodatust väiksem, kuna mitme projekti elluviimine on omafinantseeringu tagamise tõttu viibinud. Samas on praeguseks peaaegu kõigi toetatud projektide elluviimist alustatud ning võib prognoosida kõigi toetatud projektide lõpuleviimist taotlustes näidatud tähtajaks ja kujul.

Eesmärk 1.5: Edukas teadmiste ja tehnoloogiasiire

- Ülikoolide ja T&A asutuste tulu enda loodud intellektuaalomandi kommertsialiseerimisest ja lepingulistest tööd ettevõtetele. Ülikoolide lepinguline tulu, sh tulu ettevõtjatelt oli 2009. a 375 355 000 EEK/23 989 557 EUR ning kasv 2,8%. Perioodil 2007- 2008. a oli kasv ca 48,3%, kuid alates 2009. a on kasv aeglustunud. Esimeseks põhjuseks on majanduslangus, mille mõju saabus ülikoolidesse pisut hiljem, kuna varem planeeritud asjad tehti ära, aga uued tulevikku vaatavad plaanis pandi seisma, sest ettevõtjad keskendusid eelkõige ellujäämisele. Teiseks kuhjusid 2007-2013 perioodi käivitumisega (peamiselt avanesid toetusprogrammid 2008 algus, 2007 lõpp) ootel olevad asjad kokku, et

peale meetmete avanemist saaks toetust kaasata, hiljem on see efekt kadunud ja projekte tilgub juurde tavapärasel määral. Seega võib öelda, et kaks asja sattusid kokku samal ajal ja on ka vastavalt võimendunud. Siiski on vaatamata sellele igal aastal tulu kasvanud, kuigi kogu ülejäänud majandus ja ettevõtete kasutuses oleva raha hulk on oluliselt vähenenud.

- Ettevõtete ja ülikoolide vahelistes toetatud projektides osalenud tudengite arv. 2010. a-ks osales TAK meetmetest toetust saanud TAKides kokku aastas ca 140 tudengit, mis ületab 211,1% võrra 2010. a sihttasest ning 115,4% võrra 2015. a sihttasest. 2015. a sihttasest on täidetav, sest TAKides on töötajate arv välja kujunenud ning tudengite arv jääb umbes 140 osalevat tudengit aastas.
- Ettevõtete ja teadusasutuste vaheliste koostööprojektide arv. Indikaatori arvestuses loetakse kokku vastaval aastal rahastatud projektid. 2010. a-l rahastati 188 uut innovatsiooniosaku projekti ja 6 Teadus- ja arendustegevuse toetuse koostööprojekti. Seega on hetkel mitmekordselt ületatud 2010. a sihttasest, kuid kuna vahendeid kasutatakse planeeritust kiiremini võib 2015. a-ks vahendite lõppemise tõttu koostööprojektide arv väheneda. Projektide arv on oodatust suurem, sest Innovatsiooniosakute toetusmeetmes toetatakse väiksemahulisi projekte. Kuna indikaator on aasta põhine ei ole kindel 2015. a sihttaseme täitmine, soovitud sihttasest täidetakse varem.

Eesmärki panustav **Innovatsiooniosakute toetusmeede** on kirjeldatud eesmärgi 1.3 all lk 68 ning **Tehnoloogia arenduskeskuste toetamise** meede lk 68.

Teadmiste- ja tehnoloogiasirde baasfinantseerimise ja eriprojektide toetamise (SPINNO+) meetmes lõppesid esimesed neli baasfinantseerimise projekti, mis kestsid 2 aastat. Kuna 2009. a lõpus tehti neile rahastamisotsused juba ka järgmiseks kaheks aastaks, siis jätkus järgmine projekt sujuvalt ilma pausita. Ülejäänud kolm projekti jõuavad lõpuni 2011. a kevadel. Kokku osaleb meetmes 5 ülikooli ja 2 rakenduskõrgkooli.

Aruandeaasta jooksul valmistati ette meetme muudatus, millega muutusid 2011. a algusest toetuse mahu määramise alused. Olulisemateks muutusteks on senisest pikema perioodi tulemuste arvestamine toetuse arvutamisel ja lepingute arvestamine erinevate osakaaludega sõltuvalt partnerist. Seega on toetuse määramisel suurem kaal sõlmitud lepingutel, mille partneriks on ettevõtte.

Esitatud vahe- ja lõpparuannete põhjal oli 2010. a-l kõrgkoolide poolt osutatud teenuste maht 22,7 mln eurot, mis on 3% rohkem võrreldes 2008. a-ga. Arvestades majanduskriisi mõju 2009. a tulemustele Eestis tervikuna, siis võib pidada positiivseks tulemuseks ka eelnevate aastatega võrreldes sama taseme hoidmist.

Eesmärk 1.6. Toetada loomemajanduse arengut

- Loomemajandust edendavate projektide arv. Loomemajanduse tugistruktuuride toetusmeetmes on heaks kiidetud 13 projekti, mis on 130% kavandatud 2015. a sihttasemest. Seega on hetkel sihttasest täidetud ja kui projekte ei katkestata siis on eesmärki ületatud.

Heaks kiidetud projektide maht on 4,9 mln eurot, mis moodustab 78,5% meetme kogu eelarvest (Lisa 1). **Loomemajanduse tugistruktuuride toetusmeetme** peamiseks eesmärgiks oli luua eelkõige alus ja tingimused loomeettevõtlust toetavale

tugistruktuurile, mis väljendus enamasti suuremahulistes investeeringutes loomemajanduse arenduskeskuste väljaarendamiseks (investeeringud põhivarasse - hoonete ehitamine, renoveerimine, loomeettevõtjate teenindamiseks vajaliku muu materiaalse vara soetamises). Tänu sellele loodi tugev alusbaas loomeettevõtjate edendamiseks ja loomeettevõtjate suutlikkuse tõstmiseks. Järgmiseks suuremaks eesmärgiks on hakata senisest jõulisemalt panustama loomeettevõtjate ekspordivõimekuse tõstmisesse. Sellele on suunatud ka teine ja viimane läbiviidav taotlusvoor 2011. a sügisel, kus arenduskeskuselt oodatakse eelkõige projekte, mis suunatud erinevate sisutegevuste elluviimisele, eriti aga ekspordi edendamisele. Investeeringuid ja põhivara soetamist uues voorus enam ei toetata.

Eesmärk 1.7. Kindlustada Eesti turismisektori konkurentsivõimeline ja jätkusuutlik areng

- Turismiteenuste ekspordi kasv. Turism sai tugevalt kannatada majanduskriisi ajal ning toona seatud eesmärgid on praeguseks osutunud liiga optimistlikuks. Kuigi turismi sektor on Eestis taastunud EL keskmisest oluliselt kiiremini, jäävad seatud eesmärgid nii 2010. a kui 2015. a osas täitmata. Turismiteenuste ekspordis oleks praeguste arengute valguses reaalne saavutada 2015. a-ks 1,3 mld euro tase. Turismiteenuste ekspordi suurendamiseks muudeti reisisihi programmi fookust ning avati Rahvusvaheliste ürituste ja konverentside toetusmeede. Seni on suudetud taastada ööbimiste arvu kasv majutuskohtades. Reaalne mõju ekspordi kasvule avaldub aeglasemalt, sest väliskeskkonnast tulevad mõjud on suuremad.
- Ööbimiste arvu kasv majutuskohtades. 2010. a-l kasvas ööbimiste arv 4,12 mln-ilt 4,7 mln-i ööbimiseni ning saavutati 66,2% 2015. a sihttasemest. Eesmärkide eeldatust väiksem täitmine tuleneb suurel määral siseturismi märkimisväärselt langusest majanduskriisi tõttu aastatel 2008 ja 2009 – võrreldes kriisieelse 2007. a-ga oli 2010. a-l siseturistide ööbimiste arv 15% väiksem. Väliturismi mõjutas tugevalt lisaks majanduskriisist tingitud reisimisaktiivsuse vähenemisele ka Tallinna saabuvate rahvusvaheliste lendude arvu oluline vähenemine alates 2008/2009 talvehooajast. Sellest tulenevalt muudeti Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamise tegevuste fookust ja suunati rohkem tegevusi lähituristidele, mis andis väga häid tulemusi. 2010. a-l kasvas ööbimiste arv Venemaalt 49% ja Soomest 18%.
- Hooajalisuse vähenemine. Kuna 2009. a-l hooajalisus majanduslanguse ajal hoopis suurenes 0,9% võrra, siis hetkel on hooajalisus võrreldes esialgse tasemega suurenenud. Indikaator on seatud väga ambitsioonikalt, sest hetkeseis on sarnane EL keskmisega. Samas Majanduskeskkonna arendamise rakenduskavast ja Elukeskkonna arendamise rakenduskavast investeeritud turismiobjekte on võimalik küllastada aastaringselt ning seega luuakse eeldus hooajalisuse vähendamisele. Ka Rahvusvaheliste ürituste ja konverentside toetamise meede loob samad eeldused, sest toetatavad üritused toimuvad aastaringselt. Positiivset mõju on näha ka odavlennufirmade liinide avamisest Eestis, tänu millele on suurenenud linnapuhkuste arv madalhooajal. Siiski küllastab enamus turiste ja eelkõige esmaküllastajad Eestit suvehooajal.
- Turismiga seotud projektide arv. 2010. a-ks on toetatud 107 turismiprojekti, mis on 29,8% sihttasemest. Kuna keskmine projekti maksumus on planeeritud kõrgem, siis rakendatakse vähem projekte ning 2015. a sihttase jääb saavutamata.

Turismiinfosüsteemi arendamise programmis arendati 2010. a-l turismiinfosüsteeme (sh www.visitestonia.com). Oluliselt uuendati kampaaniate halduse keskkonda ning ettevõtjatele suunatud andmete halduskeskkonda. Andmebaasi on sisestatud 6 276 objekti, süsteemiga on liitunud 515 aktiivset kasutajat. www.visitestonia.com külastatavus kasvas 2010. a-l 67%. Hinnang meetmele on hea, positiivset tagasisidet on saadud nii ettevõtjatelt kui veebilehe külastajatelt.

Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamise programmis korraldati 2010. a-l meediakampaaniaid Soomes, Saksamaal, Itaalias, Leedus, Lätis, Rootsis, Venemaal ja Eestis eesmärgiga kasvatada huvi Eesti kui sihtkoha vastu ning kinnistada www.visitestonia.com ja www.puhkaeestis.ee kodulehed infoallikatena reisi planeerimisel. Peamisteks kampaania sõnumiteks oli kultuuripuhkus ning Tallinn 2011 kultuuripealinnaga seonduva kuvamine. Lisaks kampaaniatele korraldati sihtturgudel infopäevi reisikorraldajatele, pressireise sihtturu ajakirjanikele ning tutvustusreise sihtturu reisikorraldajatele, osaleti turismimessidel ning korraldati sihtturgudel eriüritusi.

2010. a planeeritud eelarvest täideti 87,8%, sest tegevused tehti planeeritust soodsamalt ning kõik tegevused ei lõppenud aruandeaastaga. Seatud eesmärgid said siiski täidetud.

Turismiinfo jaotuskanalite toetusmeetmes toetati 2010. a-l Narva, Rapla, Viljandi ja Võru turismiinfokeskuseid. Kuna taotluse esitamisele eelnenud väljakuulutatud hangetele ei laekunud piisavalt pakkumisi, siis lükkus selle tulemusena edasi ka taotluste esitamine. Eelarveliselt suurte taotluste puhul on esinenud planeerimise detailsusest tulenevalt palju muutmistaotlusi. Üldiselt on meede rakendunud siiski plaanipäraselt ning pooled turismiinfokeskuseid on saanud toetust (plaan on toetada iga maakonna üht keskust ühe korra).

Rahvusvaheliste ürituste ja konverentside toetamise meetme esimese taotlusvooru (laekus 92 taotlust) projektid kinnitati jaanuaris 2010. Otsustati toetada 8 konverentsi, 6 kultuuriüritust ja 7 spordiüritust, kokku 1,1 mln euro ulatuses. Toetatud projektide abil lisandub Eesti erinevatesse regioonidesse 93 522 ööbimist ajavahemikul 2010-2013. Esimene taotlusvoor osutus väga populaarseks, mistõttu oli teiseks taotlusvooruks järele jäänud väikese eelarve pärast mõistlik teha määruse tingimused rangemaks (muuhulgas tõsteti minimaalset nõutud väliskülastajate arvu).

2010. a teises pooles avati rahvusvaheliste spordiürituste teine taotlusvoor eelarvega ca 320 tuhat eurot. Laekunud taotluste hindamine toimus 2011. a alguses.

Hinnang meetmele ja selle rakendamisele on hea - tegemist on väga mõjusa meetmega, mis aitab tõhusalt kaasa seatud eesmärkide täitmisele.

Turismi turundustoetus avalikule ja kolmandale sektorile on oluliselt aktiveerinud nii regionaalseid ühendusi kui katusorganisatsioone (Eesti Spa Liit, Eesti Hotellide ja Restoranide Liit jne) oma valdkonna ja/või sihtkoha turundustegevuste läbiviimisel välisest turgudest ja võib öelda, et avaliku ning kolmanda sektori, turismiettevõtjate ja riigi turundustegevused eriti lähiriikides on andnud positiivseid tulemusi ning kasvatanud nii siia tulnud turistide arvu kui ka nende poolt veedetud ööde arvu.

2010. a-l hinnati 18 avaliku ja kolmanda sektori turismiturunduse taotlust, millest toetust sai 14 projekti kogusummas ca 905 tuhat eurot.

Turismi turundustoetuses ettevõtjale oli 2010. a-l ettevõtjate aktiivsus toetuse taotlemisel väiksem kui varasemalt. Suur osa aktiivseid turismiettevõtteid oli juba toetuse saanud ning nende projektid on käimas (enamasti 3 aastased projektid), teisalt mängis kindlasti oma rolli ka keeruline majandusolukord, kus paljud ettevõtjad hoidsid tõenäoliselt kokku just turundustegevuste arvelt. Ettevõtted kasutasid toetust rohkem läbi liitude ning esitasid ettevõtete vahelisi ühisprojekte (liitude taotlused), mis olid antud ajahetkel efektiivsemad.

2010. a-l hinnati 12 turismi turundustoetuse taotlust ettevõtjatelt, millest rahuldati 9 kogusummas ca 524 tuhat eurot. Meede on rakendunud plaanipäraselt, eelarve vahendid ammenduvad 2011. a jooksul.

Turismitoodete arendamise väikeprojektide toetusmeede suleti rahaliste vahendite ammendumisega veebruaris 2010. Meetmesse laekus 47 eeltaotlust, millest rahuldati 11. 2010. a-l tehti täistaotluste finantseerimisotsuseid ca 3,2 mln euro ulatuses, mis moodustab 83% meetme aastaelarvest.

Meetme tegevuste elluviimine kulges 2010. a-l vastavalt planeeritule.

7.1.4. Struktuurivahendite täiendavus

Struktuurivahenditest rahastatud programmidele lisanduvad finantsinstrumentide poolelt KredExi ja KredEx Krediidikindlustus AS poolt omavahenditest elluviidavad tegevused ning need täiendavad üksteist, sest omavahenditest rahastatakse eelkõige tegevusi ja valdkondi, mis SF reeglitest tulenevalt ei ole lubatud.

Edukalt on võimalik kombineerida nii KredExi enda poolt pakutavaid teenuseid laenuressurssi pakkumise ja käendustega kui ka erinevate teiste ettevõtjate toetusmeetmetega, tagades SF ja riigiabi reeglite järgimise.

7.1.5. Hinnang rakendamisele

Hinnang suuna rakendamisele on hea. Kõik esialgselt planeeritud meetmed on avatud, ettevõtete huvi toetuste vastu on väga suur ning väljamaksed toimuvad on oodatust kiiremalt. Suurim oli ettevõtjate huvi tehnoloogiainvesteeringute toetusmeetme ning erinevate ekspordi toetusmeetmete vastu. Mitmed finantsinstrumentid suletakse 2011.a esimeses pooles. 2010. a-l planeerisid ettevõtted oodatust vähem mahukaid TjaA investeeringuid, kuid 2010. a lõpus projektide arv kasvas.

Kuigi mitmete indikaatorite osas puuduvad 2010. a saavutustasemed, võib 2009. a andmete põhjal väita, et probleemne on üldindikaatorite täitmine Eesti majandusnäitajate kohta. Samas on sihttasemed saavutatavad kaasatud erasektori omafinantseeringute osas (ka TjaA projektide puhul), ettevõtete ja teaduasutuste vaheliste koostööprojektide arvus ning ekspordi näitajates.

7.2. Prioriteetne suund 2 „Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu

7.2.1. Meetmete arv prioriteetses suunas

T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas on 12-st meetmest (koos alameetmetega 16) avatud 5 (koos alameetmetega 8) (tabel 13). Avamata meetmetest 6 kinnitatakse 2011. a-l, üks meede 2012. a-l.

Tabel 13. T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suuna meetmed

Meetme nimetus	Rakenduskeem	Meetme kinnitamise aeg	Meetme indikatiivne maht SF (EUR)
Teaduse tippkeskuste arendamine	avatud taotlemine	18.01.2008	38 264 369
Teadus- ja arendusasutuste ning kõrgkoolide õppe- ja töökeskkonna infrastruktuuri kaasajastamine	investeeringute kava	16.01.2008	115 182 212* (lepingutega kaetud ca 46%)
Väiksemahulise teaduse infrastruktuuri kaasajastamine Eesti teadus- ja arendusasutuste sihtfinantseeritavate teadusteemade raames (alameede)	avatud taotlemine	17.04.2009	12 974 065
Teadus- ja arendusasutuste teadusaparatuuri ja seadmete kaasajastamine (alameede)	avatud taotlemine	12.06.2009	37 979 126
E-teadusinfo programm (alameede)	programm	20.10.2009	5 752 048
Riikliku tähtsusega teaduse infrastruktuuri kaasajastamine (alameede)	investeeringute kava	20.10.2009	26 286 861
Rakenduskõrgharidusõppe ja õpetajakoolituse õppeinfrastruktuuri kaasajastamine	avatud taotlemine	20.05.2009	10 014 955
Rakenduskõrgharidusõppe õppeinfrastruktuur	avatud taotlemine	20.05.2009	12 571 421
Energiatehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine	avatud taotlemine	31.03.2010	6 391 165
Kõrgkoolide ning teadus- ja arendusasutuste õppe- ja töökeskkond	II kvartal 2011	25.03.2011	6 056 000
Biotehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine	aprillis 2011	03.12.2010	6 391 165
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate teadus- ja arendustegevuse toetamine	III kvartal 2011		8 408 056
Materjalitehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine	2012		8 408 057
Keskkonnatehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine	II kvartal 2011	01.04.2011	8 408 057
Tervishoiutehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine	II kvartal 2011	19.04.2011	8 408 057
Teaduse rahvusvahelistumine	jaanuar 2011	25.01.2011	11 299 114
Kokku			310 223 307

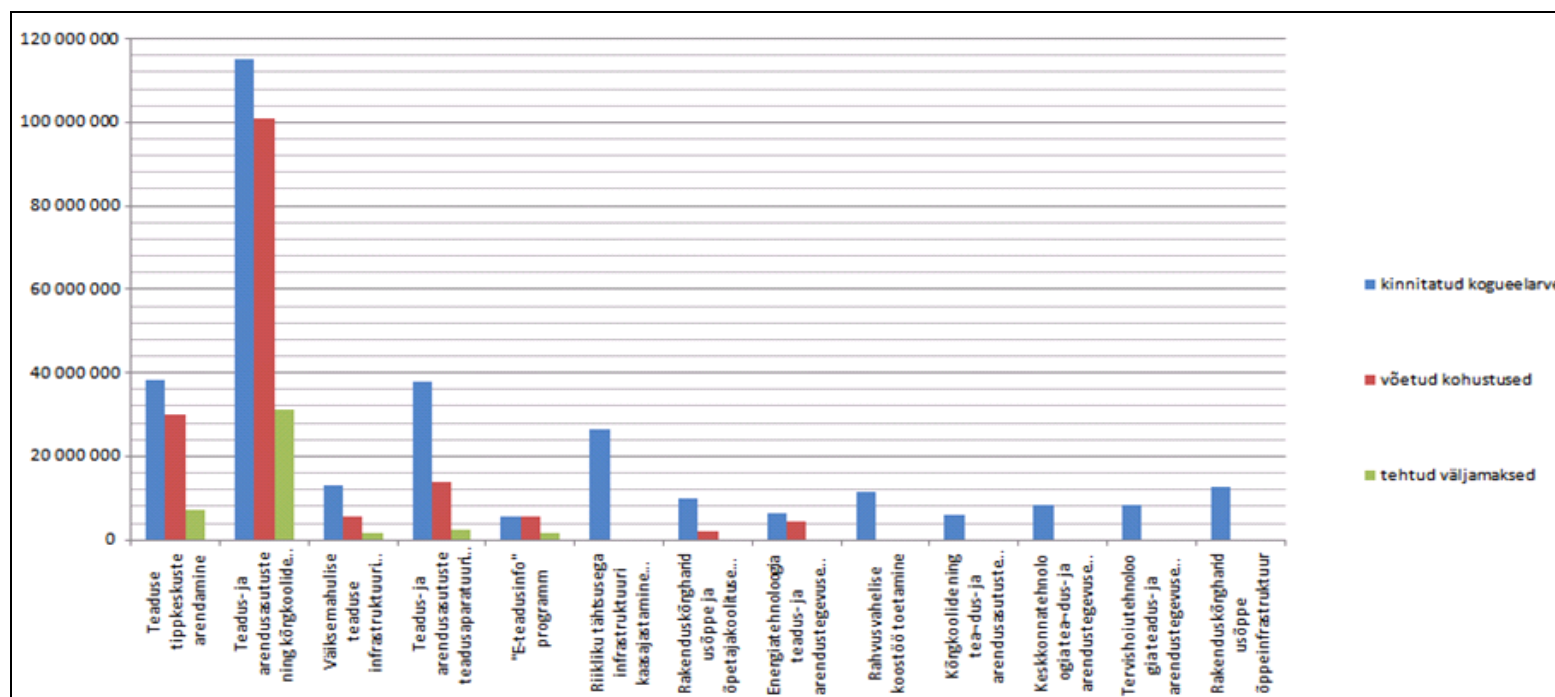
Allikas: HTM

*lepingutega kaetust esitatakse vaid investeeringute kava meetmetes, sest teistes meetmetes on see võrdne võetud kohustustega.

7.2.2. Finantsprogress

T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suuna kumulatiivsed väljamaksed 2010. a lõpu seisuga olid 44 091 914 EUR, mis moodustab 14,21% kogu prioriteetse suuna rahalisest mahust. Vahendite kasutamine prioriteetses suunas on seega olnud tagasihoidlik (Lisa 2, joonis 8).

Finantsprogress võrrelduna 2010. a riigieelarvega on planeeritud oluliselt väiksem, sest meetmete avamine on veninud ja teisalt on nihkunud projektide tegevused seoses hangete ja hankepingute vaidlustustega. Riigieelarve kohaselt oli prioriteetses suunas planeeritud väljamakseid teha 84 962 500 EUR ulatuses, tegelikud väljamaksed ulatusid 22,73%-ni. Suurim oli vahe planeeritu ja tegeliku saavutuse vahel meetmes Teadus- ja arendusasutuste ning kõrgkoolide õppe- ja töökeskkonna infrastruktuuri kaasajastamine, kus probleemiks oli põhiliselt väljamaksetaotluste mitteesitamine prognoositud ajal toetuse saajate poolt.

Joonis 8. Finantsprogress T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas 01.01.2007-31.12.2010 (SFCS, 09.05.2011).

7.2.3. T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suuna indikaatorite ja eesmärkide täitmine.

Ühe suuna indikaatori näitajate kohta puudub aruande esitamise hetkel saavutustase, sest 2010. a kohta pole andmed veel kättesaadavad. Vastav selgitus on lisatud tabelisse, samuti on ära toodud indikaatorite andmete allikas.

Tabel 14. Prioriteetse suuna 2. Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu indikaatorid.

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
Eesmärk 2.1. Eesti T&A on fokuseeritud kõrge teaduse kvaliteedi ja ettevõtluspotentsiaaliga temaatilistele valdkondadele							
Prioriteetsete sotsiaalmajanduslike eesmärkidega seotud T&A kulutuste kasv (T)	Saavutustase eesmärgist %*						Eurostatist ei ole andmeid aruande koostamise hetkeks veel laekunud. Täpset laekumise aega ei oska öelda.
	Saavutustase						
	Eesmärk	61,6% (2015)			40%	50%	
	esialgne tase	45,1% kogukulutustest (2004)	49,2% kogukulutustest (2006)	52,0% kogukulutustest (2007)			
Käivitatud riiklikud T&A programmid (V)	Saavutustase eesmärgist %*		0	0	16,7% (20% 2010.a sihttasemest)		HTM; programmi/projekti seirearuanded
	Saavutustase		0	0	1		
	Eesmärk	6 (2015)			5	6	
	esialgne tase	0 (2006)	0	0			
Eesmärk 2.2. T&A asutuste ja kõrgkoolide teadus- ja õppetöö keskkond on kaasajastatud							
Teadlased, kelle töökohad on uutes või kaasajastatud teadus- ja arendusasutustes (T)	Saavutustase eesmärgist %*		0	0	34,8% (139% 2010.a sihttasemest)		Programmide/projektide vahearuanded
	Saavutustase		0	0	278		
	Eesmärk	800 (2015)			200	800	
	esialgne tase	0 (2006)	0				
Tudengid, kes kasutavad uusi või kaasajastatud ruume kõrgkoolides (T)	Saavutustase eesmärgist %*		0	0	153,4% (575,25% 2010.a sihttasemest)		Programmide/projektide vahearuanded
	Saavutustase		0	0	2301		
	Eesmärk	1500 (2015)			350-400	1500	
	esialgne tase	0 (2006)	0				

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
Uued või kaasajastatud teadus- ja arendusasutused (hooned) (V)	Saavutustase eesmärgist %*		0	0	23,1% (96,11% 2010.a sihttasemest)		Programmide/projektide vahearauanded
	Saavutustase		0	0	5766,5 m ²		
	Eesmärk	25000 m ² (2015)			6000 m ²	25000m ²	
	esialgne tase	0 m ² (2006)	0				
Uued või kaasajastatud kõrgkoolihooned (V)	Saavutustase eesmärgist %*		0	0	76,8% (307,22% 2010.a sihttasemest)		Programmide/projektide vahearauanded
	Saavutustase		0	0	9 216,74 m ²		
	Eesmärk	12000 m ² (2015)			3000 m ²	12000m ²	
	esialgne tase	0 m ² (2006)	0				
Eesmärk 2.3. Eesti T&A rahvusvaheline konkurentsivõime on tõusnud							
Andmebaasis ISI Web of Science jooksva aastal ära näidatud publikatsioonid, mis on avaldatud tippkeskustes töötavate teadlaste poolt (aastas) (T)	Saavutustase eesmärgist %*		69,7%	96,33%	115,7% (173,5% 2010.a sihttasemest)		ISI Web of Science
	Saavutustase		209	289	347		
	Eesmärk	300 (2015)	209		200	300	
	esialgne tase	0 (2006)	0				
ERF poolt kaasfinantseeritud tippkeskuste arv (V)	Saavutustase eesmärgist %*		100%	100%	100%		Programmide/projektide vahearauanded
	Saavutustase		7	7	7		
	Eesmärk	7 (2015)	7		7	7	
	esialgne tase	0 (2006)	-	-			

T-tulemusindikaator, V-väljundindikaator, M-mõjuindikaator

Indikaatorite täitmise hetkeseis T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas (tabel 14):

Eesmärk 2.1. Eesti T&A on fokuseeritud kõrge teaduse kvaliteedi ja ettevõtluspotentsiaaliga temaatilistele valdkondadele.

- Indikaatorite Prioriteetsete sotsiaalmajanduslike eesmärkidega seotud T&A kulutuste kasv ja Käivitatud riiklikud T&A programmid täitmine sõltub eelkõige valdkondlike programmide käivitamisest. Kuna valdkondlikud programmid avatakse hiljemalt 2012. a-l siis suudetakse indikaator 2015. a-ks täita.

Eesmärk 2.2. T&A asutuste ja kõrgkoolide teadus- ja õppetöö keskkond on kaasajastatud (tabel 15 ja tabel 16).

- Teadlaste arv, kelle töökohad on uutes või kaasajastatud teadus- ja arendusasutustes. 2010. a sihttase 200 ületati 39% võrra, 2015. a sihttase (800) ületatakse samuti. Taotlustes on tulemusindikaatoritena märgitud ühtekokku 1477 teadlast, seega võib öelda, et tulemusindikaatorid on alaplaneeritud.
- Tudengite arv, kes kasutavad uusi või kaasajastatud ruume kõrgkoolides. 2010. a-l täideti indikaatori sihttase 2010. a sihttaseme (350-400) osas 575,25% ning 2015. a osas 153,4% (1500). Taotlustes on tulemusindikaatoritena märgitud ühtekokku 9967 tudengit. Toodud andmetest nähtub, et tulemusindikaatorid on alaplaneeritud.
- Uute või kaasajastatud hoonete maht. Teadusasutuste puhul 2015. a sihttasemeks 25 tuh m² ning kõrgkoolide puhul 12 tuh m². Infrastruktuuri meetme raames on esitatud taotlustes toodud andmete põhjal uute või kaasajastatavate pindade maht teadusasutuste puhul 61,8 tuh m² ja kõrghariduse objektide puhul 46,3 tuh m². 2010.a on lõpetatud 1 teadusobjekt (Tartu Ülikooli keskkonna- ja materjalialanäüüsi teaduskeskus), mille maht oli 5,8 tuh m² (teaduspind) ning 2 kõrgharidusobjekti – Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli Kohtla-Järve õppehoone ja Tallinna Tehnikaülikooli uus õppehoone, mille mahud olid vastavalt 8,7 tuh m² ja 486 m². 2010. a-ks püstitatud kontrolltasemed on üldjoontes saavutatud, teaduspinnad 96,11% ja kõrghariduse pinnad 307,22% sihttasemest. Võib-öelda, et indikaatori sihttase oli tõenäoliselt alaplaneeritud. Andmetest nähtub, et väljundindikaatorid saavad aastaks 2015 suure tõenäosusega täidetud. Rakenduskavas on toodud, et prioriteetse suuna raames kaasajastatakse 20-25% teaduse ja 5-8% kõrghariduse kasutuses olevast pinnast. Infrastruktuuri meetme raames esitatud taotlustes toodud andmete põhjal kaasajastatakse (või rajatakse uued) teaduspindadest 56,2% ning kõrghariduse pindadest 18,53%.

Tabel 15. Kokkuvõttlikult informatsioon esitatud investeringuprojektide ning toetuse saajate poolt kavandatud väljund- ja tulemusindikaatorite kohta.

Objekt	Valmimise aasta	Kaasajastatav teaduse/ kõrghariduse pind m ²	Objekti kogupind	Teadlaste arv	Tudengite arv
Tallinna Ülikooli Narva mnt 27/29 teadusmaja	2011	5 417	10 553	230	
Tallinna Tehnikaülikooli teadusraamatukogu	2010	10 876,2	11 294	44	

Objekt	Valmimise aasta	Kaasajastatav teaduse/ kõrghariduse pind m ²	Objekti kogupind	Teadlaste arv	Tudengite arv
Tallinna Tehnikaülikooli keemiahoone II ehitusjärg	2011	3 803,7	5 413	70	
Tallinna Tehnikaülikooli materjali- ja tehnikateaduste hoonestik	2012	12 454,51	19 307,7	223	
Tartu Ülikooli keskkonna- ja materjalialanalüüsi teaduskeskus	2010	5 766,5	11 983	278	
Tartu Ülikooli füüsikum	2013	5 938,5	11 959,9	188	
Tartu Observatooriumi infrastruktuuri arendusprojekt	2014	2 950	2 950	70	
Eesti Biokeskuse geeni- ja biotehnoloogiakeskuse väljaarendamine	2011	2 913	4 079	120	
Eesti Kirjandusmuuseumi hoone renoveerimine ja juurdeehitus	2011	3 140	8 408,1	50	
Eesti Maaülikooli taastuvate loodusvarade teaduskeskus	2012	4 130,6	6 817,21	104	
Tartu Ülikooli siirdemeditsiini keskuse väljaarendamine	2013	4 407,7	5 958,4	100	
KOKKU TEADUS		61 797,71	98 723,31	1477	
Eesti Maaülikooli tehnikavaldkonna infrastruktuuri kaasajastamine ja ruumiprogrammi optimeerimine	2011	10 100	11 000		1200
Tartu Ülikooli Narva Kolledž	2011	4 693	5 943,5		650
Tallinna Tehnikaülikooli uus õppehoone	2010	8 730,74	10 360		4646
KELA keskus Eesti Lennuakadeemiale	2011	2 323	4 228,6		340
Tartu Tervishoiu Kõrgkooli õppehoone	2011	5 411	6 632		1175
Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli Kohtla-Järve õppehoone	2010	486	1 464,3		200
Eesti Kunstiakadeemia	2013	11 526	24 684		1350
Tallinna Ülikooli Loovalade õppehoone	2011	3 047	4 566		406
KOKKU KÕRGHARIDUS		46 316,74	68 878,4		9 967
KOKKU		108 114,45	167 601,71	1 477	9 967

Allikas: SA Archimedes (märts 2011)

Eesmärk 2.3. Eesti T&A rahvusvaheline konkurentsivõime on tõusnud

- Andmebaasis ISI Web of Science ära toodud publikatsioonid, mis on avaldatud kalendriaastal tippkeskustes töötavate teadlaste poolt. 2010. a-ks kavandatud sihttase (200) ületati juba 2008. a-l. 2010. a-l avaldati tippkeskuste teadlaste poolt 347 publikatsiooni, seega suure tõenäosusega 2015. a-ks planeeritud sihttase 300 publikatsiooni tippkeskuste kohta aastas saab ületatud.
- ERF poolt kaasfinantseeritavate tippkeskuste arv. Sihttase – 7 tippkeskust – on saavutatud ning 2010. a-l võeti vastu otsus avada 2011. a algul tippkeskuste 2. taotlusvoor, mille järel tekib Eestisse 4-5 uut teaduse tippkeskust lisaks. Seega hetkel on 2015. a sihttasemest saavutatud 100% ning võib eeldada, et sihttase ületatakse ca 50%.

7.2.4. Struktuurivahendite täiendavus

Mitmete meetmete osas on tegevuste elluviimine edukalt kombineeritud teiste riiklike rahastamisskeemidega. Näiteks meetmes „Teaduse tippkeskuste arendamine“ kuuluvad tippkeskuse koosseisu riigieelarvest rahastatud sihtfinantseeritavad teadusteemad või teistest allikatest rahastatud kõrgetasemelised uurimisprojektid. Tippkeskuste aruannete põhjal oli keskmine rahastus tippkeskuse teadlase kohta 46 514,13 eurot, millest struktuuritoetus moodustas keskmiselt 28,62%.

Tabel 16. Rahastus teaduse tippkeskuse teadlase kohta (eurodes)

Tippkeskuse (TK) nr	Kogurahastus tippkeskuse teadustöötaja kohta eurodes	Tippkeskuse rahastus teadustöötaja kohta eurodes	Tippkeskuse (SF) vahendite osakaal kogurahastusest %	Tippkeskuse teadustöötajate arv kokku (täistööaja ekvivalendina)
TK04	69 025	15 648	22,67	38,80
TK05	33 733	12 254	36,33	44,25
TK10	44 417	12 229	27,53	56,00
TK13	35 151	10 246	29,15	57,95
TK14	69 248	11 099	16,03	57,00
TK18	26 091	10 390	39,82	66,55
TK23	47 934	13 806	28,80	52,00
KESKMINE	46 514	12 239	28,62	53,22

Allikas: Archimedes

Alameetmes Väiksemahulise teaduse infrastruktuuri kaasajastamine Eesti teadus- ja arendusasutuste sihtfinantseeritavate teadusteemade raames on aparatuuriprojekti rahastamise eelduseks sihtfinantseeritava teadusteema, mille eesmärkide täitmiseks teadusaparatuuri soovitakse soetada, eelnev positiivne rahastamisotsus riigieelarvelistest vahenditest.

Alameetme Teadus- ja arendusasutuste teadusaparatuuri ja –seadmete kaasajastamine sõltub struktuuritoetuse taotlemise võimalus riigipoolse baasfinantseerimise olemasolust ja ning esitatava taotluse toetuse maht baasfinantseerimise osakaalust.

7.2.5. Hinnang rakendamisele

RÜ ja RA hinnang prioriteetse suuna rakendamisele aruandeperioodil on rahuldav. Kuigi on olnud mõningaid viivitusi veel avamata meetmete valmimisega, on 2010. a lõpu seisuga mitmete programmide ja avamata meetmete/alameetmete ettevalmistus lõppjärgus. Indikaatorite sihttasemete täituvuse osas on mõningaid kõikumisi, aga üldplaanis on seatud eesmärgid täidetud ning perioodi lõpuks on eesmärgid saavutatavad. Riigieelarves kavandatu mittetäitmine on suurel määral seotud meetmete viivitustega. Riigieelarve planeerimisel on lähtunud esialgselt meetmete avanemise ajakavast, mida aga ei täidetud.

Vähesed väljamaksed on üsna suures osas tingitud infrastruktuuri meetmest ehitatavate majade/hoonete aeglase valmimisega. Kui vaadata indikaatorit uued ja kaasajastatud pinnad T&A asutustes, on 2010. a sihttase küll täidetud, kuid 2015. a sihttase on aga üle 4 korra kõrgem. Prognoositavalt täidetakse hoonete valmimisega 2015. a sihttasemed. Kuna väljamaksetaotlused esitatakse rakendusüksusele projekti lõppedes on perioodi teisel poolel oodata ka väljamaksete osakaalu suurenemist, kuid indikaatorite ületäitmist nende arvelt ei prognoosi. Programmidenä rakendatavad meetmed, mille avamine on venis riiklike programmide viibimise tõttu antud indikaatorite täitumisse oluliselt ei panusta.

Positiivsena saab välja tuua meetmete „Rakenduskõrgharidusõppe ja õpetajakoolituse õppeinfrastruktuuri kaasajastamine“, „Energiatehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine“ ja „Väiksemahulise teaduse infrastruktuuri kaasajastamine Eesti teadus- ja arendusasutuste sihtfinantseeritavate teadusteemade raames“ toimunud avatud taotlusvoorud, kuhu esitati rohkesti projekte ja meetme „Biotehnoloogia teadus ja arendustegevuse toetamine“ määruse kinnitamise. Tulenevalt majanduse elavnemisest ja pikalt ette valmistatud projektide jõudmisest rakendus- ning lõppjärku on oodata projektide aktiivset edenemist 2011. a-l.

7.3. Prioriteetsed suunad 3 “Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud” ja 4 „Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri edendamine“

7.3.1. Meetmete (ja projektide) arv prioriteetses suunas

Transpordi meetme eelarve on 635 920 903 eurot, millest ÜF-suunal vahendeid 525 397 290 eurot ja ERF-suunal vahendeid 110 523 613 eurot.

Vabariigi Valitsus kinnitas transpordi investeeringute kava 6. märtsil 2008. a (muudetud 10. juulil 2008. a, 21. aprillil 2009. a, 18. juunil 2009. a, 15. aprillil 2010. a ja 18. novembril 2010. a). Esimesi projekte hakati rakendama 2008. a aprillis ja esimesed projektid valmisid 2010. a-l.

Tabel 17. Lepingutega kaetus investeeringute kavas 31.12.2010

Suuna nimetus	Meetme indikatiivne maht SF (EUR)	Lepingutega kaetud maht SF (EUR)*
ÜF suund	525 397 290	295 971 928
ERF suund	110 523 613	78 973 335
Kokku	635 920 903	374 945 263

Allikas: Transpordi suundade 2010. a prioriteetse suuna seirearuanne

*lepingutega kaetust esitatakse vaid investeeringute kava meetmetes, sest teistes meetmetes on see võrdne võetud kohustustega.

Projektid, millele rakendamist alustati 2008. ja 2009. a-l on järgmised:

- ERF-suund:
  1. Kärddla, Kuressaare, Ruhnu ja Tartu lennujaamade arendamise koondprojekt;
  2. Regionaalne maanteed rekonstrueerimise koondprojekt;
  3. Veerenni-Filtri tee ühendustee ehitamine Tallinnas⁵ / projekt lõppes 2010. a;
  4. Reisijate turvalisuse tagamine reisirongide tööpiirkonnas;
  5. Meresõiduohutuse tõhustamine Eesti veeteedel;
  6. Piirissaare ja Laaksaare sadamate rekonstrueerimine / projekt lõppes 2010. a;
  7. Hundipea sadama rekonstrueerimine.
- ÜF-suund:
  8. E20 Tallinn-Narva maantee Vao-Maardu teelõigu ehitus;
  9. E67 Tallinn-Pärnu-Ikla maantee Pärnu ümbersõidu ehitamine;
  10. E20 Tallinna-Narva maantee Valgejõe-Rõmeda teelõigu ehitus;
  11. E263 Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa põhimaantee Aruvalla-Kose teelõigu ja Mäo ümbersõidu projekteerimine ja ehitus;
  12. Uue veeremi soetamine (EK rahastamisotsus olemas 2010. a algusest, rongide hankeleping sõlmiti 3.08.2010);
  13. Reisiplatvormide üleviimine eurokõrgusele;
  14. Raudtee rekonstrueerimine Rail Baltica trassil;
  15. Kuivastu, Virtsu, Heltermaa ja Rohuküla sadamate rekonstrueerimine;
  16. Muuga sadama ühendusteel.

⁵ Projekt „Veerenni-Filtri tee ühendustee ehitamine Tallinnas“ lõppes 30. juunil 2010. a. Kuid kuna pärast projekti lõppu tuvastati projekti raames mitteabikõlblikke kulusid ca 31 tuhat eurot, siis toetuse tagasinõudmise protsess jätkub veel 2011. aastal. Täpsustatud lõpparuanne projekti kohta on 31.12.2010 seisuga esitamata.

2010. a-l alustati järgmiste projektide rakendamist:

- ERF-suund:
  1. Väikesaartega ühenduse pidamiseks laevade soetamine.

- ÜF-suund:
  2. Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimine Tallinnas (suurprojekt, millele on olemas siseriiklik ja EK rahastamisotsus);
  3. Raudtee ülesõidukohtade ümberehitus riigi tugimaanteel nr 39 Tartu–Jõgeva–Aravete ja riigi kõrvalmaanteedel nr 14200 Pikkjärve–Tõrve ning nr 14204 Kaarepere–Palamuse;
  4. Elektrifitseeritud raudteeliinide kontaktvõrgu rekonstrueerimine;
  5. Türi-Viljandi raudteelõigu rekonstrueerimine.

2011. a-l on kavas alustada järgmiste projektide rakendamist:

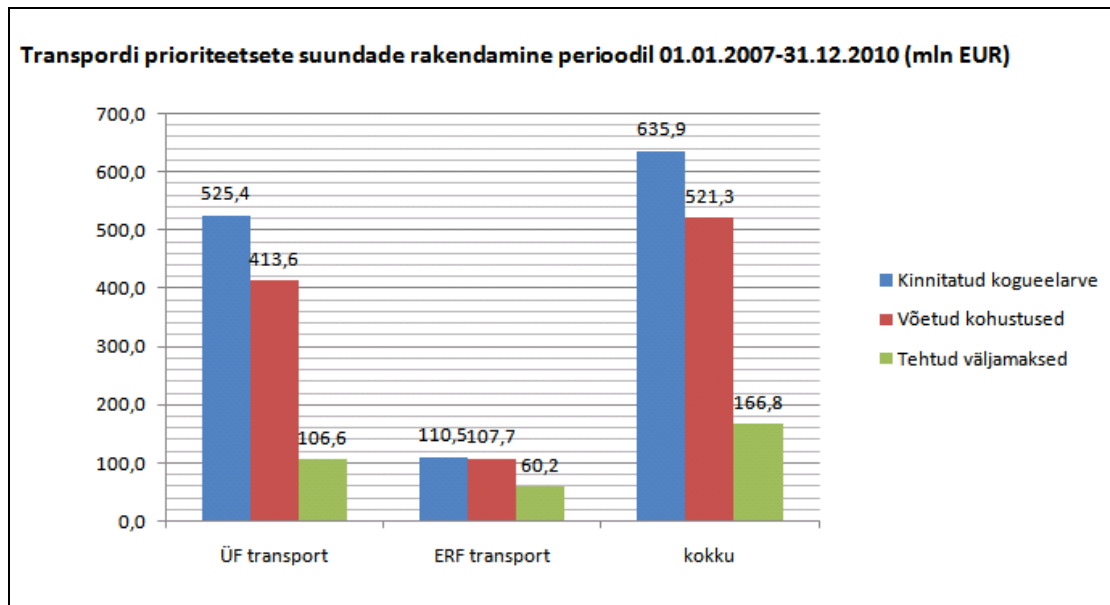
- ERF-suund:
  1. Riigile kuuluvate väikesadamate rekonstrueerimine.

- ÜF-suund:
  2. Tallinna ringtee Vao–Saue teelõigu ehitus (eeldatavasti suurprojekt);
  3. Põhimaanteed E263 Tallinn-Tartu-Luhamaa ja T3 Jõhvi-Tartu-Valga ühendav Tartu idapoolne ringtee;
  4. E264 Jõhvi-Tartu-Valga maantee Jõhvi liiklussõlme ehitus;
  5. E20 Tallinn-Narva maantee Rõmeda-Haljala teelõigu ehitus;
  6. Tallinn-Paldiski ja Keila-Riisipere raudtee rekonstrueerimine;
  7. Tartu läänepoolne ümbersõit.

Investeeringute kavas olevast 28-st projektist rakendatakse 19 projekti, lõppenud on 2 projekti.

7.3.2. Finantsprogress

Hinnang **ÜF transpordi suuna** finantsprogressile on pigem hea. Suuna toetuse eelarvest on kohustusi võetud 78,27%, lepingutega kaetud toetus 56,33% ning väljamakseid on suuna toetuse eelarvest teostatud 20,29% (Lisa 2, joonis 9). 2010. a eelarve plaanidest täideti 55,6%. Kahe projekti – Rail Baltica ja Kuivastu, Virtsu, Heltermaa ja Rohuküla sadamate rekonstrueerimine – puhul ületavad toetuse väljamaksed vastavalt 55% ja 87% projektide kogumaksumusest. Kuna ÜF-suunal on tegemist enamasti väga mahukate projektidega, mille ettevalmistamiseks kulub ka proportsionaalselt rohkem aega, siis väljamaksete hüppelist tõusu võiks prognoosida alates 2011. a teisest poolest või 2012. a algusest. Hetkeolukorda arvestades on tõenäoline, et N+2 kriteeriumit väljamaksete osas täidetakse ka järgnevatel aastatel (tabel 8).

Hinnang **ERF transpordi suuna** finantsprogressile on väga hea. Suuna toetuse eelarvest on kohustusi võetud 97,43%, lepingutega kaetud toetus 71,45% ning väljamakseid on toetuse eelarvest teostatud 54,45%. Kahe suurema projekti raames (Kärdla, Kuressaare, Ruhnu ja Tartu lennujaamade arendamise koondprojekt ja Regionaalne maanteed rekonstrueerimise koondprojekt) ületavad toetuse väljamaksed 82%. 2010. a-l valmisid 2 projekti (Piiressaare- Laaksaare sadamad ja Veerenni-Filtri ühendustee), mille puhul maksti välja üle 98% planeeritud toetusest.

Joonis 9. Finantsprogress transpordi prioriteetsetes suundades 01.01.2007-31.12.2010 (SFCS, 09.05.2011).

Hinnangud projektide finantsprogressile on valdkonniti erinevad. Raudtee projektide puhul on projektiti finantsprogress väga erinev, ERF projektidest on välja makstud 9,47% perioodi ühenduse eelarvest ning ÜF osas 25,55%. Eelkõige on esialgse finantsprogressiga mahajäämus reisijate ooteplatvormidega seotud projektides. Peamiseks põhjuseks võib nimetada, et finantsprognooside teostamisel pole toetuse saajad arvestanud võimalike probleemide esinemisega, mistõttu ilmnevad takistuste puhul koheselt ka lahknevused reaalse rahakasutuse ning prognoositu vahel.

Lennujaama projektides on hinnang finantsprogressile rahuldav. Rahastamiskava kohaselt oli 2010. a-l prognoositud väljamakseid töövõtjatele 4 247 299 EUR ulatuses, realselt maksti välja 3 266 266 EUR, mis moodustab 76,9% aasta prognoosist. Peamine põhjus, miks prognoos ebatäpseks osutus, seisnes selles, et Tartu lennujaama angaari ehitushange lükkus planeeritust poole aasta võrra edasi. Uueks tähtjaks sai 2011. a I kvartal, algselt pidid ehitustööd lõppema 2010. a lõpuks. 31.12.2010. a seisuga on välja makstud 82,71 % kogu toetusest.

Sadamate ja laevade projektides on hinnang finantsprogressile välisvahendite kasutamise osas hea: kasutatud on üle 60% vahenditest.

Maantee projektides on hinnang ÜF suuna finantsprogressile rahuldav kuna 2010 suudeti kasutada vaid alla poole planeeritud vahenditest. Samas ERF suuna hinnang on hea. Aruandlusperioodil on väljamakseid teostatud kokku (koos kaasfinantseeringuga) 93 663 735 eurot ehk 27,9% kogueelarvest. ÜF projektide väljamakseid on 2010. a-l teostatud vähem kui toetuse taotluse rahuldamise otsuses võimaldatud. Kuna regionaalse maanteede rekonstrueerimise koondprojekti kõiki ehitustöid ei olnud võimalik 2010. a-l teostada, esitas toetuse saaja projekti muudatusettepaneku. Muudatusettepanekuga soovitakse pikendada abikõlblikkuse perioodi kuni 31.12.2011 ja kasutada järelejäänud vahendeid Tallinn-Rapla-Türi km 43,2-51,4 objektil. Lõpetatud on ERF projekt Veerenni tn – Filtri tee ühendustee ehitamine Tallinnas.

7.3.3. Transpordi suundade indikaatorite ja eesmärkide täitmine.

Kõikide rakenduskava indikaatorite näitajate kohta puuduvad aruande esitamise hetkel andmed, sest 2010. a kohta pole andmed veel kättesaadavad. Vastav selgitus on lisatud tabelisse, samuti on ära toodud indikaatorite andmete allikas.

Tabel 18. Prioriteetse suuna 3. Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud ning prioriteetse suuna 4. Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine indikaatorid.

Sisu indikaatorid		2007	2008	2009	2010	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
Prioriteetne suund 3: „Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud”							
Eesmärk 3.1. Ühistranspordi osakaalu säilitamine keskkonnasäästliku reisijateveoteenuse osakaalu suurendamise kaudu							
Ühistranspordiga tehtud sõitude arv (T)	Saavutustase eesmärgist %*	75%	68%	68%	63,6% (sh 77,5% 2010.a sihttasemest)		<u>Statistikaamet</u> (maismaa-transport, sh raudtee ja bussid)
	saavutustase	205,4 mln	185,6 mln	184,7 mln	173,6 mln		
	eesmärk				224,0 mln. sõitjat	273 mln. sõitjat	
	esialgne tase	207,5 mln sõitjat (2006) täpsustatud andmetel 206,9 mln					
Reisiaja vähenemine (T)	Saavutustase eesmärgist %*	0%	0%	0%	90%		
	saavutustase	42, 74, 58, 37, 31 min valitud raudteelõikudel	42, 74, 58, 37, 31 min valitud raudteelõikudel	42, 74, 58, 37, 31 min valitud raudteelõikudel	42, 64, 58, 37, 31 min valitud raudteelõikudel, Tallinn-Tapa lõigul vähenemine 13,5%		MKM
	eesmärk					Vähene mine lõiguti 10-20%	

Sisu indikaatorid		2007	2008	2009	2010	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
	esialgne tase	Ajakulu raudteelõikudel (minutites): Tallinn-Keila 42; Tallinn-Tapa 74 (kiirrong); Türi-Viljandi 58; Keila-Riisipere 37; Keila-Paldiski 31					
Raudteeprojektide arv (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0	0	0	0		MKM
	saavutustase	0	0	0 (töös on 4)	0 (töös on 5)		
	eesmärk				Min. 2	Min. 4	
	esialgne tase	0 (2006)					

Eesmärk 3.2. Paranenud ligipääsetavus ja liiklusohutus							
Inimvigastusega ja surmaga lõppenud liiklusõnnetuste arvu vähenemine rekonstrueeritu maanteelõikudel ja liiklus-sõlmedes (T)	Saavutustase eesmärgist %*		- 291%	- 409%	436%		
	saavutustase		<p>Kasv 144% -ni ehk kasv 32 in. 2008. a hukkunuid 11; Vigastatuid 94; kokku 105</p> <p>(Kaarepere viadukt H-0, V-0; Vão-Maardu H-3, V-20; Vão-Saue H-6, V-46; Pärnu ümbersõit H-1, V-7; Valgejõe-Rõmeda H-1, V-21; Mäo möödasõit H-0, V-0; Aruvalla-Kose H-1, V-0)</p>	<p>Kasv 162%-ni lähtetase- mest e kasv 45 in. 2009.a hukkunuid 11; vigastatuid 107; kokku 118 (projektide ja teelõikude arv on kasvanud)</p> <p>(Kaarepere viadukt H-0, V-0; Vão-Maardu H-3, V-20; Vão-Saue H-6, V-48; Pärnu ümbersõit H-1, V-7; Valgejõe-Rõmeda H-1, V-21; Mäo möödasõit H-0, V-2; Aruvalla-Kose H-0, V-9)</p>	<p>Langus 34%-ni lähtetasemest e langus 48 in. 2010.a hukkunuid 2; vigastatuid 23 kokku 25</p> <p>(Kaarepere viadukt H-1, V-1; Vão-Maardu H-0, V-2; Vão-Saue H-0, V-11; Pärnu ümbersõit H-0, V-0; Valgejõe-Rõmeda H-1, V-5; Mäo möödasõit H-0, V-0; Aruvalla-Kose H-0 V-6)</p>		<p>MNT seirearuanne, http://teeregister.riik.ee/mnt</p> <p>Täpsustatud eelnevate aastate infot ja baasandmeid kuna projektide ja teelõikude arv kasvanud.</p>
	eesmärk				Vähene mine min 85%-ni lähtetasemest, s.o 62	Vähene mine min 85%-ni lähtetasemest	

	esialgne tase	2007. a hukkunuid (H) 13; vigastatuid (V) 60; kokku 73 (tulevikus rekonstrueeritavatel lõikudel: Kaarepere viadukt; Vão- Maardu; Vão-Saue; Pärnu ümbersõit; Valgejõe- Rõmeda; Mäo möödasõit H-0, V-2; Aruvalla-Kose H-0, V-9)					
Maanteeprojektide arv (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0	0	0	40% (100% 2010.a sihttasemest)		Allikas: MNT seirearuanne
	saavutustase	0	0 (töös on 7)	0 (töös on 8)	2		Mäo möödasõit ja Papiniidu sild; objektid valminud, projektid muus osas rakendamisel
	eesmärk				Min. 2	Min. 5	
	esialgne tase	0 (2006)					
Rekonstrueeritud TEN-T Liiklussõlmede arv (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0	0	0	33,3% (50% 2010.a sihttasemest)		MNT seirearuanne Mäo möödasõit
	saavutustase	0	0	0	1		
	eesmärk				Min. 2	Min. 3	
	esialgne tase	0 (2006)					

Prioriteetne suund 4: „Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine”

Eesmärk 4.1: Paranenud ühendusvõimalused maismaast eraldatud perifeersetes regioonidega

Reisijate arvu kasv regionaalsetes sadamates ja lennujaamades (T)	Saavutustase eesmärgist %*	71,1%	97,8%	82,1%	100,8% (252% 2010.a sihttasemest)		
	saavutustase	Reg. lennujaamad 37 017 Reg. sadamad 164 767 Kokku 201 784 Kasv 17,8%	Reg. lennujaamad 41 263 Reg. sadamad 171 938 Kokku 213 201 Kasv 24,4%	Reg. lennujaamad 47 392 Reg. sadamad 159 120 Kokku 206 512 Kasv 20,5%	Reg. lennujaamad 64 242 Reg. sadamad 150 274 Kokku 214 489 Kasv 25,2%		Allikad: <u>Lennuameti koduleht;</u> Lennujaamad: Kärdla, Kuressaare, Tartu, Pärnu, Kihnu, Ruhnu. AS Saarte Liinid info: Reg.sadamad kajastavad reisijate arvu Triigi, Sõru, Kihnu, Munalau, Manilau, Pärnu, Roomassaare, Ruhnu, Abruca, Piirissaare ja Laaksaare sadamates. Muudetud ka algtaset.
	eesmärk	2015 tase			10% kasv (188 461)	25% kasv (214 160)	
esialgne tase	Täpsustatud: 171 328 (2005) Sealhulgas Reg. lennujaamad 36 435 Reg. sadamad 134 893 (andmed puuduvad Piirissaare-Laaksaare ja Abruca kohta)					Allikad: Lennuameti kodulehekülj ja AS Saarte Liinid *Märkusena lisab AS Saarte Liinid, et Abruca sadamale seati hoonestusõigus nende kasuks veebruaris 2006 ehk 2005.a. andmed puuduvad. Laaksaare ja Piirissaare läksid neile üle 2007 sügisel. Rakenduskavas: 130,4 tuhat (2005)	

Projektide arv sadamates ja lennujaamades (V)	Saavutustase eesmärgist %*	-	-	-	25% (50% 2010.a sihttasemest)		
	saavutustase	0 (2006)	0	0	1		Valminud Piirissaare-Laaksaare sadama projekt
	eesmärk	2015 tase			Min. 2	Min. 4	
	esialgne tase	Lähtetase määratakse kindlaks peale projektide selgumist					
Eesmärk 4.2. Paranenud regionaalne transpordi infrastruktuur							
Reisija vähenemine (T)	Saavutustase eesmärgist %*	0%	0%	0%			Reisija vähenemisele suunatud projektid puuduvad
	saavutustase						
	eesmärk	2015 tase				Vähene mine 30% lähtetasemest	
Rekonstrueeritud reisijate platvormide arv raudteel (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0%	0%	10%	20% (23,5% 2010.a sihttasemest)		Eesti Raudtee Kokku planeeritud rekonstrueerida 39 platvormi, 2 tunnelit. 2010 seisuga kasutusluba 2 platvormi, 1 tunnel (lisaks ÜF suunas planeeritud kokku 60 platvormi, 3 tunnelit. 2010 seisuga kasutusluba 17 platvormil)
	saavutustase	0%	0%	10%	20%		
	eesmärk	2015 tase			85%	100%	
	esialgne tase	0% (2006)					

Uute ühenduste arv TEN-T võrgustikule (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0%	0%	0%	25% (50% 2010.a sihttasemest)		Filtri tee ehitus MNT seirearuanne
	saavutustase	0	0	0	1		
	eesmärk	2015 tase			Min. 2	Min. 4	
	esialgne tase	0 (2006)					

* Rakenduskava lk 99, 100, 108

M – mõjuindikaator, T – tulemusindikaator, V - väljundindikaator

Indikaatorite täitmise hetkeseis transpordi suundades (Tabel 18):

Prioriteetne suund 3: Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud

Kuna ükski prioriteetse suuna Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud projekt ei olnud 2010. a-ks lõppenud, puudub neil enamasti ka positiivne mõju seatud eesmärkide saavutamisele.

Eesmärk 3.1. Ühistranspordi osakaalu säilitamine keskkonناسäästliku reisijateveoteenuse osakaalu suurendamise kaudu

- Ühistranspordiga tehtud sõitude arv. Majandusaktiivsuse langusest tingitud transpordinõudluse vähenemise tõttu ei täidetud 2010. a sihttaset (saavutati 77,5% 2010. a sihttasemest) ning ei ole reaalne 2015. a sihttasemete saavutamine ühistranspordi kasutamise osas. Reaalne oleks 2015. a-ks jõuda tagasi 2006. a tasemele. Probleemiks on eelkõige ühistranspordi kasutamise langustrend linnades, mis moodustab ligikaudu neli viiendikku sõitjate arvust ning mille mõjutamiseks on riigil suhteliselt vähe võimalusi. Ka elluviidavate projektide valik ei toeta otseselt ühistranspordi kasutuse suurenemist linnades, kuna keskendutud on eelkõige rongiliikluse arendamisele, mida kasutatakse eelkõige regionaalseks ja linnadevaheliseks liikumiseks. Samas on ka raudteeliikluse puhul reisijate arv võrreldes algtasemega ligi 9% võrra vähenenud (sihttaseme saavutamiseks oleks aga kõikide transpordiliikide reisijate arv pidanud 8% võrra kasvama). Langus on siiski oluliselt väiksem kui linnatranspordis (-20%). Rongliiklust häirisid 2010. a-l oluliselt raudtee remonttööd, mis jätkuvad ka järgnevatel aastatel ning mõjuvad reisijate arvule kindlasti negatiivselt. Samas moodustavad rongireisijad väga väikse osa (alla 3%) reisijate koguarvust, mistõttu investeeringud raudteeliiklusesse (mis tulenevalt eesmärgist tõsta keskkonناسäästliku reisijateveo osakaalu on seatud prioriteediks) ja sellest tulenevad muutused rongiga reisijate arvus mõjutavad ühistranspordi kasutajate koguarvu minimaalselt. Seega võib öelda, et eesmärgi mõõtmiseks seatud indikaatori valik ei ole olnud õnnestunud ning selle täitmise iseloomustamiseks sobivad paremini muutused eri transpordiliikide sõitjakäibes. Nähtub, et rongiliikluse osakaal on juba praegu (s.t enne raudteeprojektide elluviimist) mõnevõrra suurenenud. Kui

kogu ühistranspordi sõitjakäive on võrreldes baastasemega (2006) vähenenud ligi 23%, siis rongide puhul kõigest 3%, mille tulemusel on raudtee osakaal sõitjakäibes tõusnud 7,6%-i juurest 9%-ni.

Ühistranspordi kasutamise suurendamiseks linnades on koostöös Tallinna linnaga plaanis investeringute kavasse lisada projekt Tallinna trammiliikluse kaasajastamiseks, mis sisaldab infrastruktuuri rekonstrueerimist transpordisektorisse lisanduvatest ÜFi vahenditest ning uute trammide soetamist muudest vahenditest. Selle projekti elluviimine aitab kaasa ühistranspordi tehtud sõitude arvu suurenemisele ning seeläbi seatud eesmärgile lähemale jõuda. Projekti maht ei ole aga siiski selline, mis võimaldaks prognoosida eesmärgi täitmist plaanitud ulatuses

- Reisijate vähenemine. Sihttase määratakse vastavalt rakenduskavale pärast projektide valikut (indikatiivsena on rakenduskavas toodud eesmärgiks märgitud 45%, mis on aga ebareaalne ning ei oleks ka investeringuvajadust arvestades mõistlik). Eelmise seirearuande esitamise ajal oli ÜFist otsustatud rahastada Tallinn-Tapa raudteelõigu rekonstrueerimist ning uue veeremi kasutuselevõttu, mille puhul seati eesmärgiks reisijate vähenemine 10%. Olgugi, et kumbki projekt ei ole veel lõpetatud, on Tallinn-Tapa raudteelõigul tehtud tööd vähendanud reisiaega kiirrongide puhul 10 min (13,5%) ja tavarongide puhul 9 min (9,6%) võrra, saavutades seega sellel raudteelõigul seatud sihttaseme. Kõikide projektide planeeritavast ajasäästust annab see 30%.

Praeguseks on ÜFist rahastatavate projektide nimekirja lisandunud Türi-Viljandi ning Tallinn-Paldiski/Riisipere raudteelõikude rekonstrueerimine, mille puhul võib raudtee praegusest viletsamast seisukorrast tingituna seada eesmärgiks reisijate vähenemise vastavalt 15 ja 20%.

Reisirongiliikluse kaasajastamiseks tehtavad investeeringud ei piirdu ainult ÜFi ja ERFi projektidega. 2010. a-l lõpetatakse Tartu-Valga raudtee rekonstrueerimine, mida rahastavad Eesti Raudtee, TEN-T programm ning Valga linn. ÜFist rahastatavatele elektrirongidele lisaks on riigi oma vahendite abil plaanis soetada diiselrongid kogu Eesti rongiliikluse arendamiseks.

Eesmärk 3.2. Paranenud ligipääsetavus ja liiklusohutus

- Inimvigastusega ja surmaga lõppenud liiklusõnnetuste arvu vähenemine rekonstrueeritud maanteelõikudel ja liiklussõlmedes. Ligipääsetavuse ja liiklusohutuse suurendamine on prioriteetse suuna eesmärkidena 2015. a-ks saavutatavad, viimast toetavad ka üldised positiivsed arengud liiklusohutuse vallas. Mitmed objektid olid 2010. a-l töös, mis tulenevalt kehtestatud liikluspiirangutest on toonud nendel lõikudel kaasa olulise õnnetuste arvu vähenemise ning seatud eesmärgid vigastatute ja hukkunute vähendamise osas on mitmekordselt ületatud – rekonstrueeritavatel teelõikudel ja liiklussõlmedes toimunud liiklusõnnetustes vigastatute ja hukkunute koguarv on vähenenud 436% võrra. Tööde lõppedes tõenäoliselt sarnast liiklusohutuse taset hoida ei õnnestu, ent seatud eesmärgid peaksid siiski olema saavutatavad.

Prioriteetne suund 4: Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine

Eesmärk 4.1: Paranenud ühendusvõimalused maismaast eraldatud perifeersetes regioonidega

- **Reisijate arv regionaalsetes sadamates ja lennujaamades.** Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamise eesmärgina seatud ühendusvõimaluste parandamine maismaast eraldatud perifeersetes regioonidega on toodud indikaatori põhjal saavutatav – 2010. a-l oli reisijate arv regionaalsetes sadamates ja lennujaamades kokku 214 489, millega täidetakse ka 2015. a-ks seatud sihttaset. Olulised on siinkohal Tartu lennujaama arendamiseks tehtud investeeringud võimaldamaks regulaarlendude käivitamist. 2009. a suvel alustatigi lendudega Stockholmi ja Riiga. Stockholmi lendudest ollakse praeguseks küll loobunud, et ent Estonian Air alustas selle asemel lende Tartu ja Tallinna vahel. Kui vaadelda eraldi regionaalseid sadamaid, siis reisijate arv on võrreldes baasaastaga 9% võrra langenud, ent selle võib kanda majanduslangusest tingitud liikumisaktiivsuse vähenemise arvele.
- **Rekonstrueeritud reisijate platvormide arv raudteel.** Saavutatud on 23,5% 2010. a sihttasemest. Kokku on planeeritud rekonstrueerida 39 platvormi ja 2 tunnelit, 2010. a seisuga on kasutusluba kahel uuel platvormil ja ühel tunnelil. Lisaks on ÜF transpordi suunas planeeritud rekonstrueerida kokku 60 platvormi ja 3 tunnelit, millest 2010. a seisuga on kasutusluba 17 platvormil. Rakenduskava 2015. a eesmärkide saavutamiseks jätkatakse projektide elluviimist ning reisijate platvormide rekonstrueerimist.

7.3.4. Struktuurivahendite täiendavus

Riigi maanteedehoiu vahendid tulevad valdavas osas riigieelarvest. Maanteedehoiuks eraldatakse summa, mis vastab 75%-le kütuseaktsiisi laekumisele, millest vaid osa kaetakse struktuurivahenditest (nt 2009. a oli kogu maanteedehoiu eelarve üle 185 mln euro, millest ca 40 mln moodustasid ÜFi ja ERFi vahendid).

Raudteetranspordi arendamisel on kasutatud täiendavalt TEN-T vahendeid Tartu-Valga raudteeliini rekonstrueerimiseks, millest tulenevalt paraneb reisijateveoteenuse kvaliteet ka piirkondades, kus pole infrastruktuuri arendamiseks rakendatud struktuuritoetusi. Tartu-Valga raudteeliini rekonstrueerimise projekti kogueelarve on 39 814 000 eurot, mida EL toetab TEN-T fondist 10 750 000 euro ulatuses, valdava osa ülejäänud summast kattis EVR Infra omavahenditest.

Riigieelarve vahenditest rahastatakse Koidula raudteepiirijaama ehitust, mis parandab läbilaskevõimet Tartu-Orava liinil ning vabastab Tartu raudteejaama senisest tollijaama funktsioonist, muutes ta senisest reisijakeskemaks. Koidula raudteepiirijaama ehitustööd toimuvad 2009-2011 ning kogu projekti kogumaksumus on ligikaudu 50 mln eurot.

Riik rahastab ka uue veeremi soetamist raudteele. ÜFi vahendeid kasutatakse üksnes elektrirongide väljavahetamiseks, diislrongide ostu rahastamiseks kasutatakse riigieelarve vahendeid, mis kokku moodustab üle poole kogu reisirongide väljavahetamisele kuluvast summast.

7.3.5. Hinnang rakendamisele

RA hinnang meetme rakendamisele aruandeperioodil on üldjoontes hea. Investeeringute kavast olevast 28-st projektist rakendatakse 19 projekti, lõppenud on kaks projekti (Piiressaare ja Laaksaare sadamate rekonstrueerimine ning Veerenni-Filtri tee ühendustee ehitamine) ning ühenduse osaluse väljamakseid on teostatud 166,8 mln eurot ehk 26,23%. Kohustustega on kaetud 81,97% suundade koondmahust. 2010. a lõpuks on väljamaksete osas saavutatud N+2 kriteerium, mis annab alust eeldada, et projektid viiakse ellu ettenähtud ajaraamis (tabel 8).

Indikaatorite osas on mahajäämus projektide arvu tulemusindikaatorites, sest mitmed projektid valmivad hiljem kui rakenduskava planeerimise hetkel kavandatud oli. Samas on väga positiivses suunas arenenud indikaator „Inimvigastusega ja surmaga lõppenud liiklusõnnetuste arvu vähenemine rekonstrueeritud maanteelõikudel ja liiklus-sõlmedes“, mis on altasemest langenud 34% ning indikaatori sihttase on ületatud.

7.4. Prioriteetne suund 5 „Infoühiskonna edendamine“

7.4.1. Meetmete arv prioriteetses suunas

Suunda rakendatakse kolme meetmega. Suunas on läbi viidud 9 taotlusvooru ning kinnitatud 3 investeringute kava.

Tabel 19. Infoühiskonna suuna meetmed

Meetme nimetus	Rakenduskeem	Meetme kinnitamise aeg	Meetme indikatiivne maht SF (EUR)
Infoühiskonna teadlikkuse tõstmise programm	Programm	19.12.2007	3 195 582
Infoühiskonna edendamine avatud taotluste kaudu	Avatud taotlemine	28.04.2008	33 873 174
Infoühiskonna edendamine investeringute kava kaudu	Investeringute kava	määrus- 11.12.2007 kavad- 16.06.2008, 28.05.2009 ja 01.07.2010	25 564 660
Kokku			62 633 416

Allikas: MKM

Tabel 20. Lepingutega kaetus investeringute kavas 31.12.2010

Suuna nimetus	Meetme indikatiivne maht SF (EUR)	Lepingutega kaetud maht SF (EUR)*
Infoühiskonna investeringute kavad	25 564 660	13 514 778
Kokku	25 564 660	13 514 778

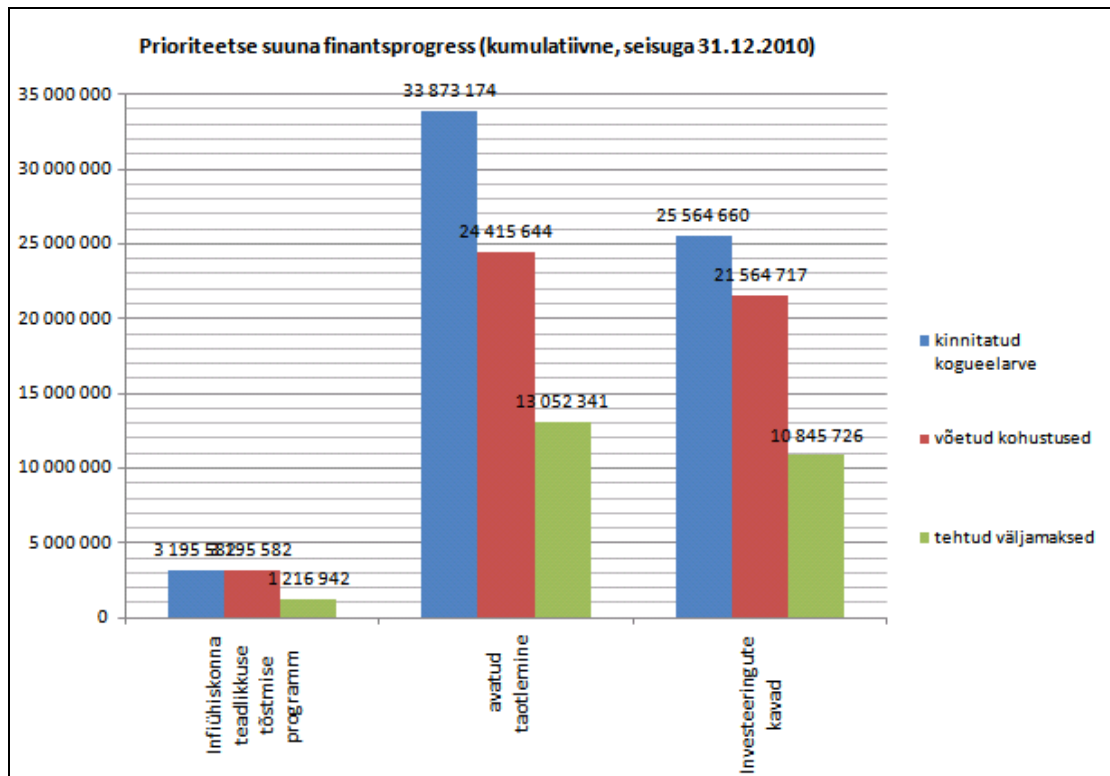
Allikas: Infoühiskonna suuna 2010. a prioriteetse suuna seirearuanne

*lepingutega kaetust esitatakse vaid investeringute kava meetmetes, sest teistes meetmetes on see võrdne võetud kohustustega.

Aruandeperioodil kinnitas Vabariigi Valitsus 2010-2011. a investeringute kava üldmahus 5,8 mln eurot. Kahel korral muutis Vabariigi Valitsus 2009. a investeringute kava, pikendati projektide kestust ja arvati projekt investeringute kavast välja. Ühe korra muudeti ka 2008. a investeringute kava pikendades oma projektide kestust.

7.4.2. Finantsprogress

Infoühiskonna suunas on hinnang finantsprogressile väga hea, suuna eelarvest on kohustustega kaetud 78,5% ja väljamakseid on tehtud 40,1% ulatuses (Lisa 2, joonis 10). 2010. a planeeritud väljamaksetest täideti 94,97%. Viimased väljamaksed meetmetele tehakse 2013. a.

Joonis 10. Finantsprogress Infoühiskonna suunas 01.01.2007-31.12.2010 (SFCS, 09.05.2011).

7.4.3. Infoühiskonna suuna indikaatorite ja eesmärkide täitmine.

Indikaatori andmete allikas ning andmete kogumise selgitus on lisatud tabelisse.

Tabel 21. Prioriteetse suuna 5. Infoühiskonna edendamine indikaatorid.

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
Eesmärk 5.1. Infoühiskonna võimaluste kasutus ja ligipääsetavus on suurenenud							
Interneti kasutajate osakaal (M)	Saavutustase eesmärgist %*		85%	91%	95% (112% 2010.a sihttasemest)		Statistikaamet
	Saavutustase/kontrolltase		67%	71%	74%		
	Eesmärk				66%	78% (2015)	
	esialgne tase	53% (2005)					
Interneti kasutamine kodus (M)	Saavutustase eesmärgist %*		123%	128%	127,7% (176,9% 2010.a sihttasemest)		Statistikaamet
	Saavutustase/kontrolltase		89%	92%	92%		
	Eesmärk				52%	72% (2015)	
	esialgne tase	36% (2005)					
Avaliku sektori kodu- lehekülgede ja portaalide vastavusse viimine veebi-käideldavuse (WAI – Web Accessibility Initiative ⁶) põhimõtetega (T)	Saavutustase eesmärgist %*				9,98%		Valitsusasutuste koduleheküljed. EK DG-Infso uuring „EU E-Government Benchmarking 2010“
	Saavutustase/kontrolltase	7% (2006)	N/A	N/A	9,98%		
	Eesmärk				100%	100% (2015)	
	esialgne tase	7% (2006)					

⁶ WAI- Web Accessibility Initiative põhimõtted- tehnilised põhimõtted, mida tuleks järgida, et suurendada erivajadustega inimestele interneti kättesaadavust (nt brauser, kodulehed jmt).

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
Infoühiskonnaga seotud projektide arv (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0	13,3%	80%	67% (133% 2010.a sihttasemest)		RIA, 2008.a voorude „Teabe kättesaadavuse parandamine“ ja „Eesti uue põlvkonna lairiba-võrgu arendamine maapiirkondades“ projektide arv
	Saavutustase/kontrolltase		4	24	20		
	Eesmärk				15	30 (2015)	
	esialgne tase	0 (2006)					
Eesmärk 5.2. Avaliku sektori teenuste pakkumine on läbipaistev ja tõhusalt toimiv							
Avaliku sektori e-teenuseid kasutavate inimeste rahulolu riigi e-teenustega (M)	Saavutustase eesmärgist %*	0	76,6%		97% (106% 2010.a sihttasemest)		EMORi uuring (2009 a uuring lõkkus 2010 a algusesse, nii et realselt viidi uuring läbi 2010a alguses)
	saavutustase/kontrolltase	-	59%	N/A	75%		
	Eesmärk				71%	77% (2015)	
	esialgne tase	67% (2005)					
Riigihanked e-keskkonnas (T)	Saavutustase eesmärgist %*	0			69,3% (104% 2010.a sihttasemest)		Riigihanke menetlusprotseduur enne lepingu sõlmimist (Riigihangete register). EK DG-Info uuring „EU E-Government Benchmarking 2010“
	saavutustase/kontrolltase	-	N/A	N/A	52%		
	Eesmärk				50%	75% (2015)	
	esialgne tase	0					
E-arveldamine (T)	saavutustase eesmärgist %*	0			86%		e-arvete vastuvõtmine asutustes ehk riigiga e-arveldamine- KOV, maavalitsused, ministeeriumid, ametid jmt. MKMi uuring „Ülevaade avaliku sektori toimimisest digitaalse dokumenditöö tõhusamiseks“ 2011
	Saavutustase/kontrolltase	-	N/A	N/A	86%		
	Eesmärk				100%	100% (2015)	
	esialgne tase	0% (2005)					

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
Paberivaba avalik haldus (T)	Saavutustase eesmärgist %*		49,2%	215,5%	88% (176% 2010. a sihttasemest)		Avaliku sektori asutuste osakaal, kes kasutavad elektroonilist dokumentihaldussüsteemi-KOV, maavalitsused, valitsusasutused. MKMi uuring „Ülevaade avaliku sektori toimimisest digitaalse dokumentitöö tõhusdamiseks“ 2011. 2008-2009.a andmed põhinevad vanal andmete kogumise viisil, kus arvestati DVK-s vahetatud dokumentide mahtu).
	saavutustase/kontrolltase	-	49,2% (4 920 DVK-s vahetatud dokumentide arv)	215,5% (21 540 DVK-s vahetatud dokumentide arv)	88% (definiitsiooni muutus; DVK-s 39 829 dokumenti ehk 398%)		
	Eesmärk				50%	100% -10 000 vahetatud dokumenti (2015)	
	esialgne tase	Min 42% MV 33% Ametid 11%					
Infoühiskonnaga seotud projektide arv (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0	0%	90%	253% (507% 2010.a sihttasemest)		RIA. Kõik ülejäänud infoühiskonna projektid, mis ei ole Eesmärgi 5.1. Infoühiskonna võimaluste kasutus ja ligipääsetavus on suurenenud all
	Saavutustase/kontrolltase	-	0	54	152		
	Eesmärk				30	60 (2015)	
	esialgne tase	0 (2006)					

M – mõjuindikaator, T – tulemusindikaator, V - väljundindikaator

Indikaatorite hetkeseis infoühiskonna suunas (tabel 21):

Eesmärk 5.1. Infoühiskonna võimaluste kasutus ja ligipääsetavus on suurenenud

- Interneti kasutajate osakaal, 2010. a sihttase täideti 112%. Statistikaameti andmete kohaselt oli 2010. I kvartali seisuga Eestis 16-74 aastaste seas internetikasutajaid 74%. Rakenduskavas püstitatud eesmärk internetikasutajate osakaal 78% 16-74-aastaste seas on seega peaaegu täidetud ning tõenäoliselt 2015. a-ks ka täidetakse. Kui 16–34-aastastest kasutasid arvutit ja interneti peaaegu kõik, siis vanuse kasvades internetikasutajate osatähtsus väheneb. 55–64 aastastest kasutasid 2010. a I kvartalis arvutit ja interneti pooled, 65–74 aastastest veerand. Samas oli 65–74 aastaste hulgas arvuti- ja internetikasutajate osatähtsus eelmise aasta sama ajaga võrreldes kümme protsendipunkti tõusnud⁷.
- Interneti kasutamine kodudes. Indikaatori 2015. a sihttase on täidetud 127,7%-liselt. Samas on indikaator on aegunud, sest tehnika arenemine ning interneti kättesaadavuse suurenemine (k.a. mobiiltelefonides) vähendab interneti kasutust kodudes.
- Avaliku sektori kodulehekülgede ja portaalide vastavavusse viimine veebi-käideldavuse (WAI – Web Accessibility Initiative) põhimõtetega. Avaliku sektori veebilehtede vastavuse uuring WCAG põhimõtetele valmis 2011. a I kvartalis ning kaardistas muuhulgas ka 2008. a-l toimunud avatud taotlusvooru „Teabe kättesaadavuse parandamine“ käigus toetuse saanud projektide mõju antud indikaatoriga fikseeritud sihttasemele. 2010. a toimus neli kahepäevast veebide kasutajasõbralikkuse ja ligipääsetavuse (sh WCAG nõuete) koolitust, avaliku sektori veebide eest vastutajatele ning teadlikkuse tõstmisega jätkatakse ka 2011.a-l. Indikaatorist on täidetud 9,98%. Indikaatori sihttase (100%) on üle prognoositud ning seda ei täideta. Valitsusasutuste teadlikkus WAI põhimõtetest on madal. Probleem on üle-euroopaline ning ka vooru korraldamine ei aidanud.
- Infoühiskonnaga seotud projektide arv. Indikaatori 2010. a kontrolltase on ületatud (saavutus 113%), 2015. a sihttasemest on täidetud 67%, „Inimeste teadmiste ja oskuste suurendamine nende infoühiskonda kaasamiseks“ voorus kinnitatakse umbes 10 projekti ning seega indikaatori 2015. a sihttase täidetakse. 2010. a sihttase on ületatud, sest taotlusvoorud viidi läbi perioodi algusaastatel, et toetuse saajad jõuaksid projekte ellu viia. Enamus suuna vahenditest on 2010. a lõpuks projektidega kaetud.

Infoühiskonna suuna rakendamiseks kinnitatakse iga-aastaselt täpsem „Eesti infoühiskonna arengukava 2013“ rakendusplaan. Rakendusplaanis on inimeste teadmiste, oskuste ja osalusvõimaluste suurendamise eesmärgile seatud rakenduskavast täpsemateks eesmärkideks teabe digitaalne kättesaadavus ning elanike võimekus vajaliku teabeni jõudmises. Rakendusplaanis on seatud ka lisaindikaatorid (tabel 22).

⁷ Statistikaamet (<http://www.stat.ee/38009>)

Tabel 22. Infoühiskonna rakendusplaani Eesmärk 5.1. Infoühiskonna võimaluste kasutus ja ligipääsetavus on suurenenud indikaatorid.

Indikaator	2009	2010	2011	2013
Arvutikasutajate arv kodudes (arvutite omamine kodudes leibkonniti)	Kava 62% Tegelik 66% ⁸	Kava 69% Tegelik 69% ⁹	Indikaatorit enam ei kasutata	Indikaatorit enam ei kasutata
Erinevatele elanike gruppidele korraldatud IKT lahenduste kasutamise koolitustel osalenute arv (kasvavalt)	103 280 ¹⁰	Kava 150 000 Tegelik 126 392 ¹¹	Indikaatorit enam ei kasutata	Indikaatorit enam ei kasutata
Avalike e-teenustest teadlike elanike osakaal (Eesti elanikud vanuses 16-74 aastat)	58% ¹² (2008) (15-74-aastased)	Kava 67% Tegelik 59% ¹³	69%	75%

Allikas: „Eesti Infoühiskonna arengukava 2013“ rakendusplaani 2010. a aruanne

Rakenduskava indikaatoritele lisaks kogutava indikaatori Erinevatele elanike gruppidele korraldatud IKT lahenduste kasutamise koolitustel osalenute arv (tabel 22) kajastab nii SF programmi Infoühiskonna teadlikkuse tõstmine kui ka avatud taotlusvooru „E-keskkonnas olevate teenuste kasutamiseks teadmiste ja oskuste taseme tõstmine sh tugevate autentimisvahendite ja digitaalallkirja kasutamise õpetamine“ toetuse saanud projektide raames läbiviidud koolitusi. SF programmi „Infoühiskonna teadlikkuse tõstmine“ raames viidi 2010. a-l läbi 58 koolitust-infopäeva ja üks infoühiskonna konverents, kus osales kokku üle 2045 inimese. Anti välja eesti- ja ingliskeelne infoühiskonna arenguid tutvustav aastaraamat, valmis riigi infosüsteemi võimalusi tutvustav interaktiivne juhend era- ja avalikule sektorile, poliitikakujundajatele ja meedia esindajatele. November nimetati hea e-teenuse kuuks ning kuulutati välja konkurss *Eesti parim e-teenus 2011*. Konkursile esitati 71 taotlust, mis on läbi aegade kõrgeim tulemus, võitjad 8-kategoorias selgusid märtsis. Võitjatel on võimalus osaleda rahvusvahelisel e-teenuste konkursil World Summit Award.

Programmi üks prioriteete on tõsta elanike aga ka avaliku sektori ja ettevõtjate teadlikkust turvalisest Interneti kasutusest. Tegevussuuna raames koolitati aasta jooksul kokku üle 450 IT-spetsialisti, info- ja küberturbe eksperdi. Aasta lõpus alustati IT-teemalise TV-sarja väljatöötamist, mis jõudis Eesti televaatajateni 2011. a kevadhooajal.

2010. a üks eesmärke oli ka lairibavõrgu arendamine Eestis, mis loob eeldused eraisikute, ettevõtete ja asutuste liitumisele lairibavõrguga ning saada soovi korral andmeside kiiruseks vähemalt 100 Mbit/s. Selleks oleks vajalik välja ehitada fiiberoptiline baasvõrk arvestusega, et 98% majapidamistest, ettevõtetest ja asutustest asuvad baasvõrgu liitumispunktile lähemal kui 1,5 km.

⁸ Statistikaamet, 2009.aasta I kvartal

⁹ Statistikaamet, 2010.aasta I kvartal

¹⁰ Info koolitajatelt. Detsember 2009 (Lisaks 3 097 170 veebikülastust veebidele support.sk.ee ja www.id.ee)

¹¹ Info koolitajatelt. Detsember 2010 (Lisaks 3,5 mln veebikülastust veebidele support.sk.ee ja www.id.ee)

¹² Saar Poll, Avaliku sektori e-teenused, detsember 2008

¹³ TNS Emor Kodanike rahulolu riigi poolt pakutavate avalike e-teenustega, jaanuar 2010

Tabel 23. Infoühiskonna rakendusplaani indikaatorid

Indikaator	2009	2010	2011	2015
Väljaehitatud uute ühenduspunktide arv (summeeritult) Selgitus: ühenduspunktid on sideteenusepakkujate võrdsed võimalused loodavale võrgule juurdepääsuks.	Ei mõõdetud	30 ¹⁴	400	2000
Väljaehitatud fiiberoptiline baasvõrk kilomeetrites (summeeritult) Selgitus: baasvõrk võimaldab saada vähemalt 100 Mbit/s kiirusega ühendust ühendpunktist.	Ei mõõdetud	100 ¹⁵	1200	6400

Allikas: „Eesti Infoühiskonna arengukava 2013“ rakendusplaani 2010. a aruanne

2010. a lõpuks oli „Üle-eestilise lairiba internetiühendust võimaldava jätkusuutliku infrastruktuuri rajamine“ ehk EstWin I etapp hästi rakendunud. Samas peab tähelepanu juhtima asjaolule, et rahaline kate puudub EstWin II etapile hinnanguliselt 40 mln euro osas. EstWin II haaraks endas 3900 km fiiberoptilist baasvõrku ja 1200 ühenduspunkti. EstWin I rajatakse kolme ministeeriumi koostöös kolmest rakenduskavast:

1. Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava infoühiskonna suunas on taotluste rahastamisotsused tehtud 3.5 mln euro ulatuses.
2. Põllumajandusministeerium on vastu võtnud Maaelu arengukava meetme 3.2 Külade uuendamine ja arendamine alameedet 6,4 mln euro ulatuses. Taotluste vastuvõtmine algas aprillis 2011.
3. Siseministeerium võttis vastu Elukeskkonna arendamise rakenduskava prioriteetse suuna 4 Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng raames meetme määruse 12,8 mln euro ulatuses.

Eesti edusammud infoühiskonna arengus on silmapistvad e-valitsuse valdkonnas ja mõnede e-äri näitajate, sh ettevõtete internetiühenduste poolest. Kuid üldiselt ollakse nõrk maapiirkondades kiire lairibaühenduses ja e-kaubanduses. Kasutatav tehnoloogia ei suuda teenuste ja vajaduste arenguga sammu pidada. Olemasolev baasvõrk ei ole eelkõige maapiirkondades ehk näitkeks väikelinnade vahel suuteline toetama kiireid lairibateenuseid, sest suures osas Eestist ei ole kiirete internetiühenduste rajamine teenuseosutajatele majanduslikult tasuv. Prognoositava madala nõudluse tõttu on operaatorid seni otsustanud neis piirkondades kiirete lairibateenuste ehitamise mitte investeerida ning selle tulemuseks on „digitaalne lõhe“ linna- ja maapiirkonna vahel. Seetõttu võeti kasutusele riiklikke riigiabi meetmeid konkurentsiseaduse tähenduses kiire lairibaühenduse kasutuselevõtuks maapiirkondades. Riigiabi antakse üksnes piirkondades, kus praegu uue põlvkonna lairiba juurdepääsuvõrgu infrastruktuur puudub ja mille puhul on ebatõenäoline, et erainvestorid ehitaksid sellised võrgud, nii et need oleksid lähema kolme aasta jooksul täielikult kasutusvalmis.

Kahtlemata on vajaliku lairiba infrastruktuuri kättesaadavus kohalike omavalitsuste jaoks oluline ettevõtete piirkonda meelitamise, kaugtöö, tervishoiuteenuste osutamise ning hariduse ja avalike teenuste parandamise juures. Seega kiire baasvõrgu loomine praegu mitte teenindavates piirkondades vähendab oodatavalt turutõrkeid operaatorite jaoks ning julgustab neid laiendama kiire lairiba juurdepääsuvõrgu katvust maapiirkondades.

¹⁴ Eesti Lairiba Arendamise Sihtasutuse statistika (seisuga 15.02.2011)

¹⁵ Eesti Lairiba Arenduse Sihtasutuse statistika (seisuga 15.02.2011)

Eesmärk 5.2. Avalik sektori teenuste pakkumine on läbipaistev ja tõhusalt toimiv

- Avaliku sektori e-teenuseid kasutavate inimeste rahulolu riigi e-teenustega. 2010. a sihttase saavutati 106%-liselt) ning 2015. a sihttaseme täituvus on 97%. 2010.a sügisel alustati kaks aastat vältava suurprojektiga riigi otsustusprotsessides osalemise võimaluste laiendamise ja e-demokraatia tegevuste elluviimisega. Kavas on läbi viia e-demokraatia olukorra monitooring ja analüüs Eestis, koostada poliitikasoovitusi, tutvustada e-kaasamise/e-osaluse oskusi ja võimalusi ning levitada Eesti e-demokraatia alast kogemust rahvusvahelisel areenil. Projekt kestab 2012. a. Programmi üheks olulisemaks teavitustegevuseks võib nimetada riigiportaali eesti.ee teavituskampaaniat, mille käigus uuendati eesti.ee logo ning pöörati senisest enam tähelepanu maapiirkondade elanike teavitamisele, kes reaalselt riigiportaali e-teenuseid vajavad. Kampaania raames toimus riigiportaali võimalusi tutvustav ringsõit 8 Eesti linnas. Üks eesmärke oli kutsuda inimesi üles aktiveerima oma @eesti.ee e-posti aadress, mis on ametlik suhtlusvahend riigi ja kodaniku vahel.

Infoühiskonna rakendusplaanis mõeldakse lisaks inimeste rahulolule ka ettevõtete rahulolu riigi poolt pakutavate e-teenustega:

Tabel 24. Infoühiskonna rakendusplaani „Eesmärk 5.2. Avalik sektori teenuste pakkumine on läbipaistev ja tõhusalt toimiv“ indikaatorid.

Indikaator	2009	2010	2011	2013
Ettevõtete rahulolu riigi poolt osutatavate e-teenustega (% nendest, kes e-teenust või teenuseid on kasutanud)	Kava 91% Tegelik 88% ¹⁶	Kava 91% 2010. a uuringut läbi ei viidud	92%	95%

Allikas: „Eesti Infoühiskonna arengukava 2013“ rakendusplaan 2010. a aruanne

Ettevõtete rahulolu riigi poolt osutatavate e-teenustega 2010. a ei uuritud, kuid 2009.a-l oli 88% ettevõtetest rahul (tabel 24).

Avalike teenuste sh infoteenuste arendamist on SFist toetatud pidevalt. Näiteks on SF toetatud Kohalike omavalitsuste universaalne teenusteportaali, Kohaliku omavalitsuse volikogu/valitsuse infosüsteemi, Uue elektroonilise Riigi Teataja infosüsteemi (eRT) loomist ning ka erinevaid Eesti Rahvusringhäälingu, Eesti Rahvusraamatukogu ja Eesti Rahva Muuseumi projekte.

- Riigihanked e-keskkonnas. Saavutatud on 104% 2010. a sihttasemest ehk 52% riigihangete menetlusprotseduuridest toimub e-keskkonnas. Projekti „E-hangete süsteemi arendamine“ finantseeriti 2009. a investeeringute kavast. Projekti tulemusena avati 1.veebbruaril 2011. a veebipõhine e-riigihangete keskkond, mis pakub innovaatilist töövahendit e-riigihangete korraldamiseks ja hangetel osalemiseks. Süsteem võimaldab hankeid ette valmistada, elektroonilisi pakkumusi koostada ja esitada ning neid menetleda. 2013. a-st jõustub riigihangete seaduses kohustus võimaldada 50% ulatuses riigihangete mahust elektrooniliste pakkumuste esitamist¹⁷.
- E-arveldamine. Täidetud on 86% 2010. a (ja ka 2015. a sihttasemest). RIA arendas enamlevinud dokumendihaldussüsteemidele ja raamatupidamissüsteemidele e-arve oskuse ning dokumendivahetuskeskuse edasiarendus võimaldab nüüd suhtlust e-

¹⁶ TNS Emor Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamine Eesti ettevõtetes, jaanuar 2009

¹⁷ Rahandusministeeriumi hallatav veebipõhine e-riigihangete keskkond ei ole kohustuslik. Kasutada võib ka teisi lahendusi, mis võimaldavad samaväärset funktsionaalsust

arve operaatoritega. Seejärel sõlmis RIA e-arvete operaatoritega koostöölepe, mis võimaldab avalikul sektoril e-arveid saada ilma kuludeta ja tulevikus ka kahepoolset suhtlust erasektoriga. Lisaks korraldati SF Infoühiskonna teadlikkuse programmi raames avaliku sektori asutuste (sh kohalike omavalitsuste) dokumendihalduse ja raamatupidamise spetsialistele kaks e-arvete infopäeva.

Rakendusplaanis mõeldakse peale rakenduskava indikaatorite e-ärikeskkonna loomist ja arendamist ka indikaator „Ühtse kontaktpunkti eesti.ee unikaalsete külastajate arv“:

Tabel 25. Infoühiskonna rakendusplaanindikaatorid.

Indikaator	2009	2010	2011	2013
Ühtse kontaktpunkti eesti.ee unikaalsete külastajate arv (eestikeelne ja ingliskeelne ettevõtete vaade)	Rakendus on väljatöötamisel	Kava 10 000 Tegelik 330 330 (sh 5038 ingl k) ¹⁸	468 000	720 000

Allikas: „Eesti Infoühiskonna arengukava 2013“ rakendusplaan 2010. a aruanne

Ühtne kontaktpunkt portaali eesti.ee ettevõtjate avati 1. jaanuaril 2010. Olemas on nii eesti- kui ka ingliskeelne info ettevõtlusega tegelemise kohta Eestis ning samm-sammulised juhendid tegevuslubade ja registreeringute taotlemise kohta. Viimaseid lisatakse ja täiendatakse pidevalt. Kogu info on täiendatud linkidega seotud õigusaktidele, asutustele ning täiendavatele infoallikatele. Lisaks töötab töörühm välja nõuete kogumit, mille alusel saab edaspidi erinevaid ettevõtlust puudutavaid registreid eesti.ee-ga liidestama hakata, võimaldades kasutada registreid teenuseid ka inglise keeles. Teenustest on ettevõtjatel võimalik teha päringuid üle X-tee, siseneda majandustegevuse registrisse ning kasutada erinevaid e-vorme riigiasutustega suhtlemiseks.

2010. a alguses viidi läbi eurole ülemineku taotlusvoor, eesmärgiks korrastada riigiasutuste kasutuses olevaid infosüsteeme euro kasutusele võtmiseks. Vooruga toetati 19 projekti.

2010. a loodi ühtne aruandluskeskkond, mis teeb andmete sisestamise ja edastamise ettevõtjatele oluliselt lihtsamaks, sest kõikide nõutud andmete esitamiseks on üks kindel koht, vorm ja viis. Riigiasutustele muutus ettevõtlusandmete töötlemine samuti lihtsamaks ja kiiremaks, sest need on koheselt käideldavad ja kättesaadavad X-tee kaudu. Projekt puudutab enam kui 120 000 ettevõtjat.

- Paberivaba avalik haldus. Täidetud 88% 2015. a sihttasemest ehk 100%-ist. Eesmärgiks on, et kogu avalik sektor oleks paberivaba. Kuni 2009. a-ni loendati DVK-s vahetatud dokumente, mille arv on võrreldes algtasemega kordades kasvanud. 2010. a-st mõeldakse indikaatori saavutustasemes avaliku sektori asutuste osakaalu, kes kasutavad elektroonilist dokumendihaldussüsteemi.
- Infoühiskonnaga seotud projektide arv. 2010. a-ks saavutati 253% seatud sihttasemest ning eesmärgiga oli seatud 152 projekti planeeritud 60-st. Projektide arv on planeeritust korduvalt suurem, sest paljud projektid tehakse väiksemate osadena. Varasemate kogemuste põhjal võib eeldada, et suure-eelarvelised IT arendusprojektid võivad venida ning seetõttu on mõistlik projektid ellu viia järk-järguliselt ning etapiviisiliselt, mis tagab projektide suurema koosvõime ja koostoime. Seetõttu on projektide arv suurem.

¹⁸ Eesti.ee statistika (8.12.2010)

E-ID laiaulatuslikku kasutuselevõttu iseloomustavad järgmised rakendusplaani indikaatorid:

Tabel 26. Rakendusplaani prioriteedi „E-ID laiaulatuslik kasutuselevõtt” eesmärged iseloomustavad indikaatorid.

Indikaator	2009	2010	2011	2013
Isikute arv, kes on andnud digitaalallkirja (unikaalsed allkirjastajad)	Kava 250 000 Tegelik 231 628 ¹⁹	Kava 350 000 Tegelik 351 800 ²⁰	450 000	600 000
Isikute arv, kes on kasutanud kehtivuskinnitust (unikaalsed kehtivuskinnitused)	Kava 300 000 Tegelik 251 797 ²¹	Kava 350 000 Tegelik 365 975 ²²	450 000	600 000

Allikas: „Eesti Infoühiskonna arengukava 2013“ rakendusplaani 2010. a aruanne

Unikaalsete digiallkirjastajate ja kehtivuskinnitust kasutanud isikute arv on püsinud prognoositud tempos. Peaaegu aastaga on lisandunud 120 172 uut unikaalset digiallkirjastajat ning 114 178 unikaalset kehtivuskinnituse kasutajat (tabel 26).

2010. a-l algasid ettevalmistused mobiil-ID muutmiseks riikliku garantiiga elektrooniliseks dokumendiks. 2011. a veebruarist hakkas Politsei- ja Piirivalveamet väljastama mobiil-ID sertifikaate, mis võimaldavad mobiil-ID-d muuhulgas kasutada ka e-valimistel.

7.4.4. Struktuurivahendite täiendavus

Kõige selgem täiendavus suuna tegevustes on „Üle-eestilise lairiba internetiühendust võimaldava jätkusuutliku infrastruktuuri rajamine“ kontekstis. Nimelt on kolm nõ „kiire interneti“ meetet seotud järgnevalt.

4. MKM vastustab „Eesti infoühiskonna arengukava 2013“ ja selle rakendusplaani ning Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava prioriteetse suuna 5. Infoühiskonna edendamise elluviimise eest.
5. Põllumajandusministeerium vastustab Maaelu arengukava 2007-2013 meetme 3.2 Külade uuendamine ja arendamine elluviimise eest.
6. Siseministeerium vastutab osaliselt Elukeskkonna arendamise rakenduskava prioriteetse suuna 4 Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng meetme Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine elluviimise eest.

7.4.5. Hinnang rakendamisele

Hinnang suuna rakendamisele on hea, suuna vahenditest on projektidega kaetud 78,5% ning rakendamine on olnud plaanipärane. Interneti kasutamise indikaatorites on 2010. a lõpu seisuga saavutatud juba 2015.a sihttasemed. Eesmärgi 5.2. „Avaliku sektori teenuste pakkumine on läbipaistev ja tõhusalt toimiv“ indikaatoritest jäi 2010.a sihttaseme saavutamata vaid e-arvelduste puhul, kus saavutati seatud 100% asemel 86%. Seega indikaatorite sihttasemetest on enamus täidetud või saavutatakse 2015. a-ks. Probleemseks jääb avaliku sektori kodulehekülgede vastavusse viimine EL veebi-käideldavuse põhimõtetega.

¹⁹ Sertifitseermiskeskus. Oktoober 2009

²⁰ Sertifitseermiskeskus. detsember 2010

²¹ Sertifitseermiskeskus. Oktoober 2009

²² Sertifitseermiskeskus. detsember 2010

7.5. Prioriteetne suund 6 Horisontaalne tehniline abi ja Prioriteetne suund 7 Tehniline abi.

7.5.1. Meetmete arv prioriteetses suunas

Kummaski suunas rakendatakse ühte meetet.

Tabel 27. Horisontaalse tehnilise abi ja Tehnilise abi meetmed

Meetme nimetus	Rakenduskeem	Meetme kinnitamise aeg	Meetme indikatiivne maht SF (EUR)
Tehniline abi	Avatud taotlemine	14.05.2007	1 402 733
Horisontaalne tehniline abi			28 553 498
KOKKU			29 956 231

Allikas: RM

2010. a kasutati aktiivsemalt pigem horisontaalse tehnilise abi vahendeid kui rakenduskava kesksest tehnilist abi. Põhjus on toetavate tegevuste eripäras, sest horisontaalsetest vahenditest kaetakse personali- ja administratiivkulud, koolitus-, lähetus ja IT kulud; tehnilisest abist rahastatakse pigem uuringuid ja hindamisi, mida viiakse läbi harvemini.

7.5.2. Finantsprogress

KA hinnang taotletud **horisontaalsetele tehnilise abi** vahendite kasutamisele on hea, kuna perioodil 2007-2010 on HTA-s projektide kinnitatud eelarvetest tehtud väljamakseid 73%. Kogu prioriteedi mahust moodustavad väljamaksed aga kõigest 29% (Lisa 2). Hinnang **tehnilise abi vahendite** kasutamise osas on rahuldav, sest alates 2007. a-st on selles meetmes tehtud väljamakseid vaid 5% ulatuses. Antud prioriteetsete suundade puhul võib järeldada, et vahendeid jätkub personali- ja üldkulude katteks programmiperioodi administreerimisaja lõpuni, sealhulgas hindamistele ja uuringutele, millised on päevakajalised programmiperioodi teisel poolel.

Tehnilise abi suundades mõjutab järgnevatel aastatel vahendite kasutamist tehnilise abi määruse muudatus, mille kohaselt 2011. a-st liiguvad rakenduskava tehnilise abi meetme ja prioriteetse suunaga seotud kulud horisontaalse tehnilise abi alla. Seega jääb rakenduskava tehnilisest abist abikõlblikeks tegevusteks vaid kogu rakenduskava puudutavad tegevused seoses teavitamisega, seirega, hindamiste ja uuringutega. Nii jäävad rakenduskava tehnilise abi vahendite kasutusprotsendid endiselt madalaks, sest ühte meetet puudutavad tegevused ja rakenduskava ülesed tegevused on lubatud rahastada horisontaalsest tehnilisest abist.

7.5.3. Horisontaalne tehniline abi ja Tehniline abi suundade indikaatorite ja eesmärkide täitmine

Kõikidel suundade indikaatoritel on teada 2010. a saavutustase.

Tabel 28. Prioriteetsete suundade Horisontaalne tehniline abi ja Tehniline abi indikaatorid.

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
Prioriteetne suund 6: Horisontaalne tehniline abi							
Eesmärk 6.1. Eesti rahva teadlikkuse kasv struktuurivahenditega kaasnevatest võimalustest							
Struktuurivahendite kodulehel registreeritud külastuste arv (T)	Saavutustase eesmärgist %*	125%	240%	264%	351% (370% 2010.a sihttasemest)		Kasutusstatistika, mida loeb veebimootor: http://www.struktuurifondid.ee/admin/kasutus/
	Saavutustase	149 873 ²³	289 187	316 549	421 267		
	Eesmärk	120 000 aastas (2015)					
	esialgne tase	90 000 aastas (2006)			114 000 aastas	120 000 aastas	
Avalikkuse teadlikkus struktuurivahenditest (T)	Saavutustase eesmärgist %*	53,3%	93,3%	71,1%	115,6% (140,5% 2010.a sihttasemest)		Avaliku arvamuse uuring (2010): http://www.struktuurifondid.ee/uuringud
	Saavutustase	24%	42%	32%	52%		
	Eesmärk	45% (2015)					
	esialgne tase	28% (2006)			37%	45%	
Eesmärk 6.2. Kasvav kogemustevahetus ning suurem rakenduskavade elluviimisel tekkinud parimate praktikate levik							
Horisontaalsete hindamiste arv (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0%	0%	20%	60% (150% 2010.a sihttasemest)		Hindamisaruanded on kättesaadavad aadressil: http://www.struktuurifondid.ee/hindamisaruanded/
	Saavutustase	0	0	1	3		
	Eesmärk	5 (2015)			2	5	
	esialgne tase	-					

²³ Mai–detsember 2007

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2015	Saavutustaseme andmete allikas ja kommentaar
Eesmärk 6.3. Personali kogemuste ning kompetentsi kasv							
Koolituste ning kursuste arv, mis on suunatud struktuurivahendite administratsioonile ning mida korraldab või koordineerib korraldusasutus (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0%	19,1%	35,9%	50,9% (124,4% 2010.a sihttasemest)		Koolitusel osalejate registreerimislehed, kumulatiivne
	Saavutustase	0	42	79	112		
	Eesmärk	220 (2015)			90	220	
	esialgne tase	-					
Prioriteetne suund 7: Tehniline abi							
Eesmärk 7.1. Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava on tulemuslikult ellu viidud							
Avalikkusele ja potentsiaalsetele taotlejatele suunatud oluliste rakenduskavaspetsiifiliste meediaürituste ja infopäevade arv (V)	Saavutustase eesmärgist %*	144%	878%	1378%	2022%		Kumulatiivne. Arvestatud on rakenduskava meetmete teavitusüritusi ning infopäevi. Täidab juhtministeerium.
	Saavutustase	13	79	124	182		
	Eesmärk	9 (2015)			0	9	
	esialgne tase	0	0%	0%	0%		
Prioriteetse suuna spetsiifiliste hindamiste arv (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0%	0%	0%	100%		Täidab juhtministeerium
	Saavutustase	0	0	0	0		
	Eesmärk	12 (2015)			0	12	
	esialgne tase	0 (2006)					

M – mõjuindikaator, T – Tulemusindikaator, V – Väljundindikaator

Prioriteetne suund 6: Horisontaalne tehniline abi (tabel 28):

Eesmärk 6.1. Eesti rahva teadlikkuse kasv struktuurivahenditega kaasnevatest võimalustest

- Struktuurivahendite kodulehel registreeritud külastuste arv. Kodulehe www.struktuurifondid.ee külastatavus on alates 2007. a-st näidanud stabiilset kasvu. 2010. a-ks seatud indikaatori vahetase on rohkem kui kolmekordselt ületatud (370%), ulatudes üle 400 000 külastuse. Sihttase oli alaplaneeritud. Statistika sisaldab kõiki külastusi, k.a otsingurobotite poolt läbiviidavaid infootsinguid. Detailse statistikaga on võimalik tutvuda lehel <http://www.struktuurifondid.ee/admin/kasutus/>.

- Avalikkuse teadlikkus struktuurivahenditest. Teadlikkust struktuuritoetustest mõõdetakse iga-aastase avaliku arvamuse uuringu kaudu, mille uuringu raport on avalikult kättesaadav (<http://www.struktuurifondid.ee/uuringud>). 2010. a augustis läbi viidud küsitluse tulemuse kohaselt oli 52% küsitletutest teadlikud või midagi kuulnud struktuuritoetustest ning võrdluseks võib tuua 2009. a, kui küsitluse protsent oli 32. Seega on toimunud teatav tõus teadlikkuses ning tulemusega on täidetud nii eesmärgi kontrolltase (37%) kui ka perioodiks ettenähtud lõpptase (45%), ühtlasi on olnud teavitustegevus tõhus ja toimiv. Kindlasti on sellele oma panuse andnud ka mitme RA koostööprojektid kommunikatsioonitegevuses. Nii kodulehe külastuste kui avalikkuse teadlikkuse tõus on seotud üksteisega, sest mida aktiivsem meediakajastus, seda enam tuntakse huvi ka taotlemiste ja võimaluste vastu ning need numbrid kajastusid ka saavutustasemes.

Eesmärk 6.2. Kasvav kogemustevahetus ning suurem rakenduskavade elluviimisel tekkinud parimate praktikate levik

- Horisontaalsete hindamiste arv. Saavutusena võib välja tuua ka kahe planeeritud hindamise toimumist, mis viidi läbi 2010. a-l: struktuurivahendite valikukriteeriumite vahehindamine ja rakenduskavade kommunikatsiooniplaani hindamine. Seega on 2010. a sihttase ületatud.

Eesmärk 6.3. Personali kogemuste ning kompetentsi kasv

- Koolituste ning kursuste arv, mis on suunatud struktuurivahendite administratsioonile ning mida korraldab või koordineerib korraldusasutus. Koolituste ning kursuste arv ületati, kolme aasta peale on toimunud 112 koolitust, mis on 124,4% 2010. a sihttasemest ning 50,9% 2015. a sihttasemest. 2010. a-l toimus 33 koolitust. Koolitusi korraldatakse struktuurivahendite administratsiooni vajadusi arvestades ning sellest tulenevalt toimus enim koolitusi struktuuritoetuse kesksüsteemi ja operatiivsüsteemi kasutajatele. Asjakohased oli ka koolitused riigiabi ja riigihangete teemadel. Uudsena viidi läbi infopäevi riigihangete teemadel, ja seda piirkonnakeskustes, kus osalejaid oli neil koolitustel kokku 562.

Prioriteetne suund 7: Tehniline abi (tabel 28):

Eesmärk 7.1. Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava on tulemuslikult ellu viidud

- Avalikkusele ja potentsiaalsetele taotlejatele suunatud oluliste rakenduskavaspetsiifiliste meediaürituste ja infopäevade arv. Infopäevi on 2010. a lõpuks toimunud 182, mis on tunduvalt üle 2015. a-ks seatud eesmärgi. Võib öelda, et seatud sihttase on liiga madal, sest infopäevi ja meediaüritusi toimub tunduvalt rohkem. Infopäev korraldatakse iga meetme avamisel, seega ületab ainuüksi meetmete infopäevade arv seatud sihttaseme.
- Prioriteetse suuna spetsiifiliste hindamiste arv. 2010. a-ks ei olnud plaanis ühtegi hindamist läbi viia, suuna põhised hindamised toimuvad 2011. a-l. 2015. a sihttase jääb tõenäoliselt saavutamata, sest ettevõtluse suuna erinevate valdkondade meetmed koondatakse ühise hindamise alla. Samuti on ühine hindamine ka transpordi prioriteetsetel suundadel. Lisaks hinnatakse ka infoühiskonna suunda.

7.5.4. Hinnang rakendamisele

KA hinnang taotletud horisontaalse tehnilise abi vahendite kasutamisele on hea, kuna aruandlusperioodil on horisontaalses tehnilises abis projektide kinnitatud eelarvetest tehtud väljamakseid 73%. Hinnang tehnilise abi vahendite kasutamise osas on rahuldav, sest alates 2007. aastast on selles meetmes tehtud väljamakseid vaid 5% ulatuses, mis on kasutamiseefektiivsuse poolest väga madal. Tehnilise abi projektide kinnitatud eelarvetest 818 530 eurot on väljamaksete osakaal kõigest 63 763 eurot. Põhjuseks võib olla vahendite liiga optimistlik planeerimine ja rakendamise jooksul vähene reaalne kasutamine.

Üldjoontes on vahendite kasutusosakaal optimaalne, arvestades, et vahendeid peab administreerimiskuludeks jätkuma 2015. aasta lõpuni. Samuti tuleb arvestada asjaolu, et 2008. aastal olid kasutusel ka perioodi 2004–2006 tehnilise abi vahendid ning osa perioodi 2007–2013 ettevalmistavaid tegevusi rahastati perioodi 2004–2006 vahenditest.

8. SUURPROJEKTIDE RAKENDAMINE

8.1. Suurprojektide indikatiivne loetelu

Rakenduskava meetmetes on 2010. a lõpu seisuga rakendamisel viis suurprojekti, kõik ÜF transpordi suunast.

Tabel 29. Suurprojektid

Suurprojekti nimetus	Euroopa Komisjoni poolt tehtud rahastamisotsuse kuupäev (heakskiidetud projektide puhul)	Indikatiivne suurprojekti taotluse EKle esitamise aeg (planeeritavate projektide puhul, vähemalt kvartali täpsusega)	JASPERS ekspertide kaasamine (jah/ei)
1. Uue veeremi soetamine	EK otsus K(2010)535 27.01.2010	Esitati EK-le 16.01.2009. MKM esitas taotluse RMile uuesti 13.02.2009 kuna eelmine taotlus lükati tagasi. EK-le esitati taotlus uuesti 16.02.2009.	ei
2. E20 Tallinn-Narva maantee Vão-Maardu teelõigu ehitus	EK otsus K(2010)1628 19.03.2010	EKle esitatud 17.06.2009.	jah
3. Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimine Tallinnas	EK otsus K(2010) 6297 13.09.2010	Esitati EK-le 18.12.2009.	jah
4. E263 Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa põhimaantee Aruvalla-Kose teelõigu ja Mäo möödasõidu projekteerimine ja ehitus	EK otsus K(2010) 8464 3.03.2011	EK-le esitati 05.02.2010.	jah
5. Tallinna ringtee Vão-Saue teelõigu ehitus	-	Projekti mahu ja ulatuse muutmise kavandamisel.	ei

Allikad: MKM, SFC2007 (08.03.2011)

8.2. Suurprojektide rakendamine aruaruandlusperioodi lõpu seisuga

2010. a lõpu seisuga oli suurprojektides tehtud väljamakseid 48 705 000 eurot ühenduse osaluse eelarvest ning kokku 60 950 000 eurot ehk 16,1% investeeringute kogumaksumusest.

Tabel 30. Suurprojektide rahastamistabel (kumulatiivne) 31.12.2010.

Suurprojekti nimi	Suurprojekti eelarve allikate lõikes				Tehtud kulud			
	Investeeringu kogumaksumus (a)=b+c+d	EL osalus (b)	Eesti avaliku sektori osalus (c)	Erasektori osalus (d)	Tehtud kulud (EL osalus) (e)	Tehtud kulude osakaal investeeringu maksumusest (EL osalus) (f)=(e)/(b)*100	Tehtud kulud kokku (kõik allikad) (g)	Tehtud kulude osakaal investeeringu kogumaksumusest (%) (h)=(e)/(a)*100
E263 Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa põhimaantee Aruvalla-Kose teelõigu ja Mäo möödasõidu projekteerimine ja ehitus	106 640 000	86 670 000	19 970 000	0	22 910 000	26,4%	29 520 000	21,5%
Uue veeremi soetamine	83 090 000	70 620 000	12 470 000	0	13 515 000	19,1%	15 900 000	16,3%
E20 Tallinn-Narva maantee Vao-Maardu teelõigu ehitus	107 210 000	81 210 000	26 000 000	0	7 130 000	8,8%	8 910 000	6,7%
Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimine Tallinnas	80 810 000	67 930 000	12 880 000	0	4 970 000	7,3%	6 620 000	6,2%

Allikad: SFCS (4.03.2011), RÜde seirearuanded, suurprojektitaotluste vormi punkt H.2.2

- Aruvalla-Kose projekteerimis-ehituse riigihanke vaidlustused on takistanud lepingu sõlmimist töövõtjaga. Mäo möödasõit valmis 2010.a.
- Uue veeremi soetamine. Projekti rakendamisel on võrreldes taotluse punktis D.1 fikseeritud ajakavaga mõningane mahajäämus. Aruandeperioodi lõpu seisuga pidi olema hankemenetlus läbi viidud, hankeleping sõlmitud ning esimene testrong tootmises. Hoolimata

mahajäämusest on aruandeperioodi lõpuks hankeleping sõlmitud, lepingujärgne ettemaks tootjale teostatud. Esimene testrong saabub esialgselt kavandatud 2011.a asemel 2012. a. Projekti taotluse edastamine EKle viibis, kuivõrd taotluse ning selle uuringute valmimisele järgnevalt telliti veel täiendavad uuringud, selgitamiseks välja, milline on vajadus diislrongide järele. Uuringute tulemusena hangitakse koos projekti raames soetatavate elektrirongiga ka vajalikud diislrongid. Täiendavalt on projekti rakendamist seganud riigihankemenetluse käigus tehtud vaidlustused. Projekt viiakse ellu ettenähtud mahus, sõlmitud hankelepingu täitmise graafiku kohaselt saavutatakse projekti eesmärgid kuuajalise viivitusega võrreldes projektitaotluses kirjeldatuga.

- E20 Tallinn-Narva maantee Vao-Maardu teelõigu ehitus. Mahajäämus on raudtee tunneli 2.1 ehitamisel. Töövõtjal on peaaegu valmis vajalikud dokumendid ning on lootust saada peatselt ka ehitusluba raudtee kaitsetsoonis. Augustis 2010 saadi osaline töö luba ASilt EVR Infra raudtee tsoonis töötamiseks. Inseneri poolt esitatud prognoosi kohaselt on projekti eelarve ületatud 0,06-0,13 mln euro ulatuses. Sellest tulenevalt analüüsitakse kõikide täiendavate tööde vajadust väga suure hoolega eesmärgiga püsida eelarve piirides. Vaidluste lahendamise komisjonis on lahendamisel rajatise 2.1 ekspertiisi tasumise ja 6,3/10 KV elektripaigaldise küsimused.
- Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimine Tallinnas. Esialgne riigihanke tulemus vaidlustati kvalifitseerimise, pakkumuse vastavaks ja edukaks tunnistamise otsuse osas. Vaidlustuskomisjon otsustas vaidlustuse rahuldada ning selle tulemusel tegi hankija uued otsused pakkuja kvalifitseerimise ning pakkuja kvalifitseerimata jätmise, vastavaks tunnistamise ning edukaks tunnistamise kohta. Edukaks tunnistati pakkumuse maksumuse poolest järgmine.

8.3. Mahukate projektide elluviimine

Mahuka projektina käsitletakse neid projekte, mille eelarve (EL osalus) moodustab üle 1% rakenduskava eelarvest (EL osalus). Mahukaid projekte on ettevõtluse suunas (3), T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suunas (2) ja transpordi suundades (7).

Tabel 31. Mahukate projektide rakendamine perioodil 2007-2010

Mahukas projekt (nimi)	Projekti kestvus (kuu täpsusega)	Projekti eelarve (EL osalus) EUR	Projekti väljamaksed (EL osalus) EUR	Rakendamise seis aruandlusperioodi lõpus (ettevalmistavas faasis, rakendamisel, lõppenud)*
Eesti kui reisisihti suurendamine	71	19 513 620	7 229 701	Aktsepteeritud
Ettevõtluslaenu riiklike tagatiste ja kapitalilaenu programm	69	17 832 628	17 832 628	Aktsepteeritud
Ettevõtjate laenukapitali kättesaadavuse parandamise täiendav tugiprogramm	76	70 302 813	70 302 813	Aktsepteeritud

Mahukas projekt (nimi)	Projekti kestvus (kuu täpsusega)	Projekti eelarve (EL osalus) EUR	Projekti väljamaksud (EL osalus) EUR	Rakendamise seis aruandlusperioodi lõpus (ettevalmistavas faasis, rakendamisel, lõppenud)*
Tartu Ülikooli keskkonna- ja materjali-analüüsi teaduskeskus	35	17 383 968	17 383 968	Lõpetatud
Kuivastu, Virtsu, Heltermaa ja Rohuküla sadamate rekonstrueerimine	50	27 566 281	25 548 609	Aktsepteeritud
Raudtee rekonstrueerimine Rail Baltica trassil (Tallinna-Tartu lõik)	33	35 382 623	19 473 520	Aktsepteeritud
Valgejõe-Rõmeda teelõigu ehitus ja remont	34	24 446 206	2 640 834	Aktsepteeritud
Väo-Maardu teelõigu ehitus	47	51 129 319	7 126 068	Aktsepteeritud
Pärnu ümbersõidu ehitus	33	24 286 426	6 996 993	Aktsepteeritud
Elektrifitseeritud raudteeliinide kontaktvõrgu rekonstrueerimine	28	14 827 502		Aktsepteeritud
Kärdla, Kuressaare, Ruhnu ja Tartu lennujaamade arendamise koondprojekt	71	15 466 619	12 791 928	Aktsepteeritud
Regionaalne maanteed rekonstrueerimise koondprojekt	21	39 708 946	34 832 635	Aktsepteeritud
Kokku		357 846 952	222 159 699	

Allikad: SFCS (21.04.2011)

* 1) „Ettevalmistamistavas faasis” - ehitust/soetamist ei ole alustatud, projekti sisutegevused ei ole alanud. Projekti aktiivset faasi valmistatakse ette – käimas on, eeluuringud, hankedokumentide ettevalmistamine või esimene hange

2) Rakendamisel – ehitustegevus toimub, vähemalt osa projekti põhitegevustest toimuvad.

9. TEAVITAMINE JA KOMMUNIKATSIOON

9.1. Hinnang teavitustegevustele sh parimad näited

2010. a kommunikatsioonitegevusi võib pidada väga heaks, kuna avaliku arvamuse uuring näitas eelmise aastaga võrreldes paranenud teadlikkust struktuurifondidest ning täiendav uuring toetuse saajate hulgas üha kasvavat rahulolu kommunikatsioonitegevustega toetuste taotlemisel (uuringu tulemustest täpsemalt punkti 8.3. Kommunikatsiooniplaani hindamise kokkuvõtte all)

2010. a algas suure meediapoolse huviga MKMi poolsete meetmete vastu, kuna 2009.a-l maksti MKMi haldusalas välja struktuuritoetusi 101% planeeritud mahust. Aasta jooksul käisid meediast korduvalt läbi mitmed suurprojektid nagu näiteks Ülemiste ristmiku ehitus, Mäo liiklussõlme avamine ning uute rongide ost. Paratamatult köidavad avalikkust aga negatiivsed uudised, mistõttu pälvis enim tähelepanu Aruvalla-Kose teelõigu hankega seotud küsimused. Kuna hankega seoses kajastati enamasti ka projekti rahastust Euroopa Liidu poolt, siis vaatamata teema negatiivsele toonile teab suur osa auditooriumist nüüd Aruvalla-Kose teelõigu rahastamisallikat.

Toetatud projektidele tähelepanu tõmbamiseks ja kaksiklogo tähenduse tutvustamiseks algatas MKM 2010. a suvel raadiomängu, mille korraldamise olid kaasatud RM ning KKM. Kampaania hõlmas lisaks Majanduskeskkonna arendamise rakenduskavale ka Inimressursi arendamise rakenduskava ning Elukeskkonna arendamise rakenduskava alla kuuluvaid valdkondi. Kampaaniasse oli kaasatud kolm raadiokanalit (Elmar, Uno ja Kuku), Eesti populaarseim uudisteportaal Postimees.ee ning sotsiaalmeedia (blogi Toetustasku, Facebook, Twitter). Kampaania käigus tuli osalejatel teha endast pilt struktuuritoetust saanud objekti juures struktuurifondide kaksiklogo kõrval ning laadida see üles Postimehe pildikeskkonda. Kampaaniat reklaamiti sotsiaalmeedias, veebibännerite ja raadioreklaamidega ning kaks korda nädalas räägiti kampaaniast otse-eeetris ja tehti intervjuusid osalejatega. Kokku laeti kampaanialehele üles 2229 pilti 348 erineva kasutaja poolt. Nii korraldajate, partnerite kui ka osalejate hinnangul oli tegemist väga õnnestunud kampaaniaga, mis ühelt poolt pakkus meelelahutust ning teisalt pani osalejaid märkama tuhandeid struktuurifondide logosid teedel, majades küljes, kodulehekülgedel jm. Märkimisväärne on ka antud projekti kuluefektiivsus, millele aitas muuhulgas kaasa toetuse saajate kaasamine auhindade väljapanemisel. Kampaania edukust silmas pidades võib seda pidada 2010. a kõige olulisemaks teavitussürituseks.

Aasta alguses tellis MKM nelja eduka projekti kohta videolood, mida näidati ETV-s Terevisiooni saates. Hiljem on videoid kasutatud ka sotsiaalmeedias. Klipid on kättesaadavad YouTube'i kanalist <http://www.youtube.com/toetustasku> . Koostöös teleseriaali Õnne 13 tegijatega kirjutati stsenaariumisse sisse ettevõtlustoetuse taotlemine EASist.

2010. a mais korraldas MKM koostöös EASi ja KredExiga maakondlike ajalehtede ajakirjanikele ühepäevase struktuurifondide teemalise infoseminari. Eraldi maakondlike ajakirjanike seminar oli vajalik selleks, et anda meeldetuletavalt maakonna ajakirjanikele terviklik ülevaade struktuurifondide eesmärkidest,

toetatavatest valdkondadest ning teavitustöö olulisusest struktuurifondidega seoses. Seminaril osalesid kuue maakonna ajakirjanikud.

2010. a-l jätkas MKM blogi Toetustasku kasutamist uudiste ja kokkuvõtete edastamiseks ning läbi kommentaaride blogi külastajatega suhtlemiseks. Uue formaadina alustati ettevõtjate kogemuste kajastamist toetuste taotlemisel ning lugejate suure huvi tõttu taoliste artiklite vastu jätkame kogemuste jagamist kindlasti ka käesoleval aastal. 2010. a-l oli Toetustasku blogil kokku 8 278 unikaalset külastajat, sh uute külastajate osakaal 2009. a-ga võrreldes oli 64,7%.

2010. a-l viidi KA, RAde ja RÜde koostööna läbi mitmeid teavituspunkte ning esmakordselt osaleti ka EK Eesti Esinduse korraldataval Euroopa Päeval oma väljapanekuga. Iga-aastase traditsioonina ilmus eesti- ja venekeelsena üle-eestilises levis ajakiri, mis seekord kandis pealkirja „Euroopa Liidu toetused Eestis”. Aasta viimases kvartalis alustati KA eestvedamisel ja koostöös teiste RAdega struktuurifondide kodulehe www.struktuurifondid.ee uuendamiseiga. Leht valmis 2011. aasta mais.

Edukate kommunikatsioonitegevustega paistsid silma ka kõik RÜd. Eksporditoetuste alase teadlikkuse tõstmiseks avaldas EAS eksporditeemalist informatsiooni erinevate kanalite kaudu:

- Ajakirjas Saldo eksporditeemalised artiklid (5 artiklit)
- Ilmus 5 edulugu toetuse saajate edusammudest
- Otsepostituskampania korraldamine ekspordivaldkonna klientide leidmiseks
- Ekspordivaldkonna toetuste reklaamide ilmutamine
- Arvamusartiklid erinevates väljaannetes (6 unikaalset artiklit)
- Pressiteated ekspordi arendamise taotluste vastuvõtu alustamise ja sihtturu nõustamistoetuste kohta
- Intervjuu Vikerraadiole Ekspordi arendamise toetuste kohta

Samuti käivitati ekspordiblogi, milles ilmus 11 artiklit. Läbi edulugude tõsteti varasemast rohkem esile ka edukaid eksporditõõre, innustamaks potentsiaalseid ning tegutsevaid eksporditõõre nende kogemustest õppima.

Tehnoloogiatoetuste valdkonnas korraldas EAS 2010. a teisel poolaastal iga kuu infopäeva, kus tutvustati meetmete võimalusi. Lisaks toimus ettevõtjatele kaks koolituspäeva äriuuringu läbiviimiseks.

KredExis toimus järjepidev teavitustegevus nii pressiteadete, artiklite kui ettevõtete edulugude näol, mis on KredExi hinnangul kõige parem viis jõuda usaldusväärse sõnumiga sihtgrupini. Aasta jooksul esineti 17 korral üle Eesti kokku 544 kuulajale. KredExi kodulehekülge kaasajastati ning täiendati ajakohase infoga. Keskenduti pigem lugudele elust enesest ning positiivse sõnumi levitamisele läbi ettevõtja, mis toimib tavareklaamist oluliselt paremini.

Tähtsaimaks sündmuseks **Tallinna Lennujaama** teavitustegevustes oli Kuressaare ja Tartu lennujaamas navigatsiooniseadme ILS (instrument landing system) kasutuselevõtt, millega seonduv temaatika oli aasta läbi meedia kõrgendatud tähelepanu all. Artikleid ilmus kohalikes lehtedes nagu Saarte Hääl ja Tartu Postimees.

Tehnilise Järelevalve Ameti rakendatud projektidest on meedias rohkelt kajastust leidnud uue veeremi soetamise projekt. Üldiselt on laiem meediakajastus keskendunud eelkõige projektide heakskiitmise faasile. Reisiplatvormide ümberehitamise ja Rail Baltica trassi rekonstrueerimise projektide raames on eeldatav meediakajastuse oluline kasv projektide lõpule viimise järel, kuhu on kavandatud nii toetuse saaja kui ka Tehnilise Järelevalve Ameti täiendav teavitus projektide valmimise kohta, millest omakorda võib oodata täiendavat meediahuvi projektide elluviimise osas.

Maanteeameti hinnangul kajastas Eesti meedia 2010. a-l MNT tegemisi rohkem kui 4600 korral, millest teede ehitust ja remonti puudutavaid lugusid oli ligikaudu viiendik. Kõige positiivsemat tähelepanu pälvisid sügisel valminud suurobjektid Kukruse-Jõhvi (2004-2006 ÜF programmiperiood) ja Mäo liiklussõlm, millest räägiti kogu ehitusperioodi. Samuti pälvisid mõlemad objektid eraldi tunnustuse – nii Kukruse-Jõhvi kui Mäo liiklussõlme valmimine valiti kummaski maakonnas aasta teoks. Valdavalt positiivseks jäi ka seni ehituses oleva Loo-Maardu objektiga seotud kajastused.

Regionaalsete objektide kajastamist, mis on samuti olnud väga aktiivne, iseloomustab MNT regioonide juhtide aktiivne esinemine kohalikus meedias. Üldjuhul ongi regioonide juhid ise kohalike teetööde ja -remondi kõneisikuteks.

Iga-aastase teavituse raskuspunkt on varakevadelisel pressikonverentsil, kus MNT annab täieliku ülevaate samale aastale kavandatud teetöödest. Sealt saadav info on oluline teetöid kajastavatele ajakirjanikele, kes saavad artikleid aegsasti planeerida. Ajakirjanduse suur huvi nii kohalike teetööde kui ka suurobjektide ehituse vastu tagab nende piisava kajastuse, kuigi sõltuvalt objektist on MNT rakendanud ka täiendavat kommunikatsioonitegevust (vahelehed, trükised, avalikud tutvustused jne). Kommunikatsiooni planeeritud tegevuskava on seni täiel määral ellu viidud ning seda on tegevuse käigus täiendatud.

RIA jätkas plaanipäraseid programmilisi kommunikatsioonitegevusi, mida toetati teavitustegevustega voorude avanemisel. MKMi ja RIA koostöös valmis E-riigi teater, mille eesmärk oli selgitada e-teenuste arendamise positiivseid ja negatiivseid aspekte – kas, milleks ja kuidas erinevaid e-teenuseid arendada. Etendus koosnes kolmest osast: näidend, selgitus ning kohapealsed ülesanded publikule.

HTM korraldas kaks teabepäeva, kus tutvustati "Teaduse infrastruktuuri teekaarti 2010" ning riikliku tähtsusega teaduse infrastruktuuri kaasajastamise investeeringukava koostamist (osalejaid kokku ca 150).

Archimedes korraldas väikesemahulise teadusaparatuuri taotlusvooru läbiviimisel kolm infopäeva, neist esimesel oli osavõtjaid 95 (kokku ligi 150). Energiatehnoloogia taotlusvooru infopäevast võttis osa 39 inimest. Archimedes korraldab iga taotlusvooru avanemisel üldjuhul kaks infopäeva, ühe Tartus ja teise Tallinnas, ning neil teevad ettekande ja osalevad arutelus ka HTMi esindajad. Archimedese korraldusel toimus ka teaduse tippkeskuste seminar, kus käsitleti seni saavutatud tulemusi.

Teaduse infrastruktuuri teekaardi ja selle alusel riikliku tähtsusega infrastruktuuri arendamine leidis kajastust eri väljaannetes ja ka teadussaates „Kukkuv õun“ (Kuku raadio). Samas saates leidis käsitlust ka energeetika ja energiatehnoloogia taotlusvoor, kus sõna said potentsiaalsed taotlejad. Erinevates väljaannetes kajastati Tartu Ülikooli

Geenivaramu sekveneerimisplatvormi kasutuselevõttu, mis on ERFi toetusel ostetud teadusaparatuuri hulgas kallimaid. Samuti on ajakirjanduses, sh üleriigilistes ajalehtedes ja televisioonis käsitlust leidnud olulisemate objektide (Eesti Kunstiakadeemia uus hoone, TLÜ teadusmaja, TÜ Narva Kolledži uus maja) ehitustööde järg.

Kommunikatsioonitegevuste üldist taset võib pidada heaks. Eraldi mainimist väärib hea koostöö teiste asutustega ning positiivsest kogemustest lähtuvalt on plaanis ühiseid projekte ette võtta ka edaspidi. 2011. a-l on plaanis võrreldes varasemate aastatega rohkem rõhku panna venekeelse elanikkonna teadlikkusele ning uue perioodi plaanidele.

Tabel 32. Teavitustegevused perioodil 2007-2010.

Näitaja (tegevus)	2007	2008	2009	2010	Kokku
1. Teavitussüritused	13	66	45	58	182
2. Meediakajastused (sh trükimeedia, TV, raadio, <i>online</i> -meedia)*	3	32	195	231	461
3. Ametlikud teated ja pressiteated	6	64	121	76	267
4. Internet (sh koduleht, blogi, Twitter jmt)	4	22	45	99	170
5. Trükimaterjalid	-	-	5	14	19
6. Kampaniad/ projektid	-	-	16	37	53
7. Uuringud ja teised tegevused	0	0	1	1	2

*2007-2009. a andmeid on täiendatud seoses metoodika ühtlustamisega (metoodika erinevused toodi välja 2010. a-l läbi viidud MARK kommunikatsiooniplaani vahehindamise raportis).

Allikas: 2010.a prioriteetsete suundade seirearuanded

9.2. Avaliku arvamuse 2010. a uuringu kokkuvõte

Augustis ja septembris viis Turu-uuringute AS KA tellimusel läbi avaliku arvamuse uuringu. Küsitluse põhjal on 88% Eesti elanikest kursis, et riik saab EList toetusrahasid. Võrreldes varasema aastaga on teadlikkus tõusnud 4%. Struktuuritoetuse mõistega on tuttavad 52%, mis on võrreldes eelmise aasta 32%-ga võrreldes tunduvalt kasvanud. Eurotoetuse mõju Eesti arengule hindavad vastajad valdavalt positiivseks (87%), sealjuures 31% peab seda väga positiivseks.

Küsitletavatele esitatud fondide nimedest oli kõige tuntum ERF, mida teadis 61% nendest, kes on struktuuritoetustest varem kuulnud. ESFi teadis 48% ja ÜFi 30%. Testküsimusena pakuti vastajatele välja ka Euroopa Haridusfondi nime, mida teadis kõikide küsitletavate hulgast 36%. Üllatuslik tulemus võib tähendada seda, et erinevate struktuurifondide nimede vahel on tavainimesel raske orienteeruda või ei peeta fondide nimesid oluliseks.

Rakenduskavadest oli kõige tuntum Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava, mida teadis 37% kõigist vastajatest, Elukeskkonna arendamise rakenduskava teadis 24% ning Inimressursi arendamise rakenduskava 12% kõigist vastajatest.

Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava

Pakutud valikvastustega küsimuse korral teatakse eurotoetust saavatest valdkondadest kõige paremini teid/raudteid/sadamaid (tuntus 89%). Ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonda teadis 79%, teadus- ja arendustegevust 75%, infoühiskonda 60%, turismi

53%, energiamajandust 52% ning ühistransporti 31% nende hulgast, kes on midagi struktuurivahenditest varem kuulnud. Ühistranspordi madal protsent tuleneb tõenäoliselt suuremate projektide pildile tulekust alles 2010. a teises pooles. Võrreldes 2009. a-ga on teadlikkus kõigist Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava valdkondadest valdavalt tõusnud või jäänud samale tasemele.

Sarnaselt eelmiste aastatega oli ka 2010. a-l toetusega vähem kursis peamiselt kolm elanikkonna rühma - mitte-estlased, madalama haridustasemega inimesed ja Virumaa elanikud. Lähtuvalt uuringu tulemustest on 2011. a prioriteetseks tegevuseks venekeelse elanikkonna teadlikkuse tõstmine. Valdkondadest vajab meedias esile tõstmist ühistransport.

9.3. Kommunikatsiooniplaani hindamise kokkuvõte

2010. a oktoobrist kuni detsembrini viis CPD OÜ koos AS EMORiga läbi Euroopa Liidu struktuurivahendite kommunikatsiooniplaanide ja nende täitmise vahehindamise kõigi kolme rakenduskava ning kommunikatsioonistrateegia kohta. Hindamise käigus viis AS EMOR Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava osas läbi ka rahulolu uuringu toetuse saajate hulgas.

Kommunikatsiooniplaanide osas hinnati plaanide asjakohasust ja seatud eesmärkide, strateegia, sihtrühmade, sõnumite ja valitud kommunikatsioonikanalite vastavust plaani üldistele eesmärkidele. Plaanide osas hinnati ka elluviimise tõhusust ja tulemuslikkust, indikaatorite ja sihttasemete asjakohasust ning mõjuindikaatorite 2010. a sihttasemete täitmist, et leida sobivaimad viisid ja vajadused info edastamiseks. Vahehindamise soovitusena toodi välja, et kommunikatsiooniplaanides tuleks suuremat tähelepanu pöörata tegevuste planeerimisele ja elluviimisele eelkõige sihtgruppide ja kanalite fokuseerimisele ning koostööle kommunikatsioonivõrgustikus.

Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava

Hindamise käigus läbi viidud intervjuude põhjal võib järeldada, et kommunikatsioonitegevused vastavad reeglina kommunikatsiooniplaani eesmärkidele. Samas leiti, et kommunikatsiooniplaanis toodud eesmärgid on pigem üldised, mistõttu informatsiooni edastamist hõlmavad tegevused haakuvad eesmärkidega enamikul juhtudest. Kommunikatsioonitegevused on reeglina suures osas operatiivsed ning neid ei ole võimalik või otstarbekas pikemalt ette planeerida. Sellest tulenevalt on kommunikatsioonitegevusi viidud kokkuvõttes läbi selgelt rohkem, kui kommunikatsiooniplaanis esialgselt planeeritud.

Kommunikatsioonistrateegia ja kommunikatsiooniplaani elluviimine näitab, et on üsna hästi jõutud sihtgruppideni. Infopuuduse üle ei kurdeta, küll on aga potentsiaalsetele taotlejatele ja toetuse saajatele problemaatiline kohati isegi liigne infotulv. Kommunikatsioonis on kasutatud palju erinevaid kanaleid korraga, et jõuda võimalikult laiate sihtrühmadeni. Seetõttu esineb vajadus määratleda sihtrühmasid kitsamalt ning valida nende eripärast lähtuvalt kanalid. Üldiselt peetakse info liikumist heaks ja infot kättesaadavaks, selle sisu aga kohati raskesti loetavaks. Tuleks uurida lähemalt sihtgruppide vajadusi ja eelistusi, millist infot üldse soovitakse saada ning saadud tulemustest tegevuste planeerimisel lähtuda. Kanalitena on kasutatud

põhiliselt internetti, trükimeediat, televisiooni ja raadiot ning info saajad hindavad kõige kõrgemalt infokirju ja teabepäevadel edastatavat informatsiooni.

Hindajate sõnul tuleks eesmärkide ja indikaatorite osas kitsamalt määratleda sihtrühmi, millest tulenevalt on võimalik olla kanalite valikus spetsiifilisem ja järgida info edastamise juures just sihtrühmale sobivaimat keelekasutust ning stiili. Ehkki eelpool nimetatud tegevused võivad administratiivset koormust esialgu tõsta, siis pikemas perspektiivis see tänu sihtgrupi teadlikkuse tõusule taas langeb.

Toetuse saajate rahulolu uuring

Uuringu eesmärk oli hinnata toetuse saajate rahulolu projekti rahastamist puudutava info kättesaadavuse ja sisukuse ning tugistruktuuride tegevuse osas. Kokku küsitleti 296 asutuse esindajaid nii äriühingutes, mittetulundusühingutes, sihtasutustes, riigiasutustes, kohalikes omavalitsustes, instituutides ning koolides.

Uuringu tulemusena selgus, et:

- toetuse saajate rahulolu informatsiooni kättesaadavusega on suhteliselt kõrge – 50% uuringus osalenutest on info kättesaadavusega väga ning 35% pigem rahul;
- suhteliselt kõrge (keskmiselt üle 6 palli kümnepallisüsteemis) on toetuse saajate rahulolu ka kasutatud infoallikate sisukusega. Enim ollakse rahul rakendusüksuse töötaja ja/või kodulehega, samuti infopäevade ja seminaride sisukusega;
- üle poole (59%, sh 32% kindlasti ning 27% pigem) vastajate jaoks on viimase kahe aasta jooksul taotlemise tingimuste info muutunud arusaadavamaks, ligi kolmandik (32%) ei osanud aga küsimusele vastata.

Negatiivse poolena tõi 23% toetuse saajatest välja kas liigse bürokraatia, keerulise ning aeganõudva taotlusprotsessi või keeruka terminoloogia.

9.4. Indikaatorite sihttasemete täitmine

2010. a-ks oli seatud kontrolltase ka kommunikatsiooniplaani indikaatoritele, mille saavutustasemed on kättesaadavad suuna seirearuanetest, meediamonitooringust ning kommunikatsiooniplaanide hindamise aruandest.

Eesmärk 1. Avalikkuse teadlikkus EL struktuuritoetustest rahastatavate projektide kasust Eesti majandusarengule on tõusnud

Tabel 33. Kommunikatsiooniplaani eesmärk 1 indikaatorid

INDIKAATOR	SELGITUS	ALGTA SE JA AASTA	KONT- ROLL- TASE	TÄITMI- NE 2010	SIHT- TASE JA AASTA
Avalikkusele ja potentsiaalsetele toetuse saajatele suunatud oluliste rakendusspetsiifiliste meediaürituste ja infopäevade arv	Oluliste, rakenduskava rakendamisega otseselt seotud meediaürituste ja infopäevade arv Allikas: RA seirearuanne	1 (2007)	4 (2010)	182	9 (2015)
Meedia- kajastuste arv aastas	Avaldatud artiklid, pressiteated, uudised, blogid	1200 (2007)	1200 (2010)	461 Meediaka	1200 (2015)

	<p>Allikas: RA meediamonitoring – märksõnad majandusarenguga seoses (MKM ja HTM haldusala T&A valdkond): toetefondid, toetefond, euroraha, eurorahad, struktuurfondid. Kajastub tõenäoliselt 2 programmiperioodi.</p> <p>Kanalid: Uudisteagentuurid (peamiselt BNS), online-kanalid, kohalikud lehed, päevalehed, nädalalehed, maakonnalehed, telekanalid, raadiokanalid, ajakirjad, infolehed.</p>		<p>jastused Lisaks: 170 internet (koduleht, blogid, twitter) Raadio 18 Kokku 649</p>	
Teadlikkus rakenduskavas toetavatest valdkondadest	<p>Vastajad on teadlikud EL struktuuritoetustest rahastatud valdkondadest</p> <p>Allikas: KA poolt läbiviidav EL struktuuritoetuste teadlikkuse uuring või RA poolt läbiviidav fookusgrupi uuring.</p>	<p>Valdkonnad: Teed/raudtee/sadam: Ettev ja innovats: Teadus & Arendus: Infoühiskond: Turism: Energiamajandus: Ühistransport:</p>	<p>2008: 86% 75% 74% 53% - 49% 30%</p>	<p>2010: 89%; 79%; 75%; 60%; 53%; 52%; 31%.</p>

Eesmärk 2. Potentsiaalsete toetuse saajate teadlikkus EL struktuuritoetuste saamise võimalustest ja info saamise allikatest on tõusnud

Tabel 34. Kommunikatsiooniplaani eesmärk 2 indikaator

INDIKAATOR	SELGITUS	TÄITMINE 2010
Meetmeid ja selle tulemusi tutvustavate infoseminaride arv aastas	<p>Potentsiaalsetele toetuse saajatele suunatud infoürituste arv aastas. Sõltub eeskätt avanevate meetmete arvust.</p> <p>Allikas: RÜ ja RA seirearuanne</p>	182

Eesmärk 3. Toetuse saajate rahulolu projekti rahastamist puudutava info kättesaadavuse ja sisukuse ning tugistruktuuride tegevuse osas on tõusnud

Tabel 35. Kommunikatsiooniplaani eesmärk 3 indikaator

INDIKAATOR	SELGITUS	TÄITMINE 2010 (EMOR)
Toetuse saajate ja kasusaajate teadlikkus	<p>Teadlikkuse uuring meetme sihtrühma hulgas, nt fookusgrupi uuring (uuring võiks haarata kõik rakendamise aspektid – taotlemine, juhendamine, nõustamine, kontroll jne)</p> <p>Allikas: RÜ maine uuring või RA poolt läbi viidud fookusgrupi või laiema valimiga uuring 2009. a-l. Võrdluseks viiakse läbi sarnane uuring 2010. a-l.</p>	<p>Kommunikatsiooniplaanide vahehindamise käigus tegi hindaja ettepaneku Eesmärk 3 täpsemaks mõõtmiseks, mille tulemused on välja toodud järgmises tabelis.</p>

Kommunikatsiooniplaanide hindamise raames tehtud ettepanekud uute võimalike indikaatorite osas toetuse saajate rahulolu mõõtmiseks ja 2010. a uuringu tulemused:

Tabel 36. Kommunikatsiooniplaani eesmärk 3 soovitatud indikaator

INDIKAATOR	SELGITUS	TÄITMINE 2010 (EMOR)
Toetuse saajate rahulolu projekti rahastamist puudutava info kättesaadavuse osas	Väga rahul ja pigem rahul	85%
Toetuse saajate rahulolu info sisukuse osas	Hinnang 10 palli süsteemis	6

10. ETTEPANEKUD JA SOOVITUSED

- RA-de ettepanek: Lähtuvalt käesolevaks kujunenud olukorrast ning tegevuste täpsustumisest on tekkinud vajadus mitmete indikaatorite täpsustamiseks. Kuna 2011. a on vahehindamise aasta, siis lähtuvalt hindamistulemustest võib tekkida vajadus meetmetele eraldatud vahendite ümbersuunamiseks.
- EK soovitus aastakoosolekul: peaks jälgima, et paikvaatluste puhul oleks tasakaalustatud suurte ja väikeste projektide kontrollimine, sest ainuüksi mõne suure projekti kontrollimine annab juba suure rahalise kaetavuse, kuid oluline on ka väikeseid projekte kontrollida.
- EK soovitus aastakoosolekul: riskide osas jälgida mitte ainult seda, kas väljamaksed saavad tehtud ja raha jätkub, vaid ka seda, kas seatud eesmärgid saavutatakse ja indikaatoreid täidetakse (nii erinevate meetmete osas kui ka üldises plaanis).

2009. a seirearuande ettepanekud:

- EK soovitus seirekomisjoni koosolekul: Lisaks horisontaalsetele teemadele tuleks tõhusamalt hinnata ka meetmete panust energiasäästu.

Vastus: lisainfo seirearuande peatükis 3.8. Panus horisontaalsetesse teemadesse ja maakondlik jaotus.

- EK soovitus seirekomisjoni koosolekul: Läänemere strateegiat on seirearuandes liiga vähe kajastatud. Oleks soovitav lisada seirearuandesse peatükk Läänemere strateegiast suundade ja valdkondade tasandil, vaid selle peatükiga oleks seirearuanne EK poolt aktsepteeritav. Samuti oleks hea lisada metoodika peatükk.

Vastus: Seirearuandesse on lisatud peatükk 3.7. Panus Läänemere strateegiasse, mis on kokkuvõtte 15.märtsil EK-le esitatud majanduskeskkonna arendamise rakenduskava Läänemere strateegia aruandest (<http://www.struktuurifondid.ee/laanemerestrategie/>).

- EK soovitus seirekomisjoni koosolekul: Taustaselgitus meetme määruse muudatustest võiks aruandes olla põhjalikum. Anda aruandes lisaks tehtud muudatustele ka ülevaade, miks muudetakse meetmete määruseid. Soovitavalt lisada analüüs, miks toetuskeem töötab ja/või ei tööta, mida saaks tõhusamalt teha ja mis on meetmetes tehtud ja plaanis? See info võiks edaspidi sisalduda aruandes.

Vastus: määruste põhimõttelistest muudatustest on antud ülevaade peatükis 3.3. Suured muudatused valdkondlikes prioriteetides strateegiates või valdkonnaspetsiifilistes õigusaktides. Uutest ettevõtluse meetmetest on lühiülevaade punktis 6.1.1. Meetmete arv prioriteetses suunas.

- EK soovitus seirekomisjoni koosolekul: Järelevalve osas peaks töö olema sisulisem ning paikvaatlusi peaks rohkem läbi viima, samuti peaks järelevalvet aruandes rohkem kajastama.

Vastus: Järelevalve peatükis on antud ülevaade 2010. a paikvaatlustest ja järelevalve tegevustest.

LISAD

LISA 1: TAOTLUSTE ARV (KUMULATIIVNE)

Tabel 37. Rakendamine prioriteetsetes suundades 01.01.2007-31.12.2010.

Aasta	Prioriteedi kood	Vastavaks tunnistatud taotluste arv*	Rahuldatud taotluste arv**	Rahuldatud taotluste / vastavaks tunnistatud osakaal	EL Fond	Kohustustega kaetud summad	Lõpetatud projektid ***	Katkes-tatud projektid ****	Väljamaksed	Mitteabi-kõlblikud kulud	Keskmine projekti elluviimise aeg (kuudes)
2007	Prioriteetne suund 5 Infoühiskonna edendamine	1	1	100%	ERF	3 195 582	0	0	5 964		
2008	Prioriteetne suund 1 Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime	442	204	46%	ERF	74 420 714	0	0	9 477 637		20,4
	Prioriteetne suund 2 Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu	26	8	31%	ERF	39 658 273	0	0	4 331 494		
	Prioriteetne suund 3 Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud	4	1	25%	ÜF	27 566 281	0	0	1 682 553		
	Prioriteetne suund 4 Regionaalse tähtsusega transpordiinvesteeringud	2	1	50%	ERF	1 792 722			415 791		27,1
	Prioriteetne suund 5 Infoühiskonna edendamine	3	3	100%	ERF	3 917 784	0	0	1 834 226		25,7
	Prioriteetne suund 6 Tehniline abi	1	1	100%	ERF	127 823					10,5

Aasta	Prioriteedi kood	Vastavaks tunnistatud taotluste arv*	Rahuldatud taotluste arv**	Rahuldatud taotluste / vastavaks tunnistatud osakaal	EL Fond	Kohustustega kaetud summad	Lõpetatud projektid ***	Katkestatud projektid ****	Väljamaksed	Mitteabi-kõlblikud kulud	Keskmine projekti elluviimise aeg (kuudes)
2009	Prioriteetne suund 1 Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime	970	628	65%	ERF	209 668 009	140	13	115 109 357	793	11,5
	Prioriteetne suund 2 Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu	23	9	39%	ERF	48 425 502	0	0	25 474 711		13,3
	Prioriteetne suund 3 Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud	7	8	114%	ÜF	306 407 574	0	0	42 547 901		
	Prioriteetne suund 4 Regionaalse tähtsusega transpordiinvesteeringud	5	6	120%	ERF	86 539 529	0	0	29 498 955		
	Prioriteetne suund 5 Infoühiskonna edendamine	92	74	80%	ERF	16 591 000	0	0	7 335 024		22,9
	Prioriteetne suund 6 Tehniline abi	3	3	100%	ERF	275 140	1	0	47 856		13,6
2010	Prioriteetne suund 1 Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime	1095	733	67%	ERF	71 799 022	590	23	60 801 977	258 651	8,8
	Prioriteetne suund 2 Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu	310	172	55%	ERF	74 832 611	30	0	14 285 709	105 325	22,7

Aasta	Prioriteedi kood	Vastavaks tunnistatud taotluste arv*	Rahuldatud taotluste arv**	Rahuldatud taotluste / vastavaks tunnistatud osakaal	EL Fond	Kohustustega kaetud summad	Lõpetatud projektid ***	Katkestatud projektid ****	Väljamaksed	Mitteabi-kõlblikud kulud	Keskmine projekti elluviimise aeg (kuudes)
	Prioriteetne suund 3 Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud	3	4	133%	ÜF	79 633 914	0	0	62 367 633		
	Prioriteetne suund 4 Regionaalse tähtsusega transpordi-investeeringud *5*5*6*7	2	1	50%	ERF	19 347 795	1	1	30 262 340		
	Prioriteetne suund 5 Infoühiskonna edendamine	85	98	115%	ERF	25 471 577	28	5	15 935 794		12,9
	Prioriteetne suund 6 Tehniline abi	3	3	100%	ERF	415 567	3	0	15 907		
Kokku		3077	1958	64%		1 090 086 418	793	42	421 434 829	364 769	13,2

Allikaks SFCS 09.05.2011

* meetme nõuetele vastavaks tunnistatud taotluste arv

** taotluse rahuldamise otsuse saanud taotluste arv

*** projektid, mille kohta on esitatud lõpparuanne ja millele MA on kõik väljamaksed teostanud (v.a garantii KredExi puhul)

**** katkestatud projektideks loetakse projektid, mis on katkestatud pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist.

*5 sisaldab projekti „Väikesaartega ühenduse pidamiseks laevade soetamine“ indikatiivses kogumahas 19 347 795 €. Projekti osale on tehtud rahastamisotsus Ruhnu laeva soetamiseks summas 3 801 600 €, menetlemisel on Kihnu ja Vormsi parvlaevade soetamise taotlus.

*6 31.12.2010 seisuga on lõpetatud 2 projekti: „Päärissaare ja Laaksaare sadamate rekonstrueerimine“ ja „Veerenni-Filtri tee ühendustee ehitamine Tallinnas“

*7 „katkestatud projekte“ ei ole, tegemist oli fondi vahetusega 2010. a-l; SFCS ei võimalda fondi vahetada ilma projekti katkestamata. Fond vahetati enne projektile väljamaksete teostamist.

*8 Fondivahetuse tõttu on mõned taotlused mitu korda vastavaks tunnistatud. Vastavaks tunnistatud taotlusi peaks olema sama palju kui rahuldatud taotlusi.

LISA 2. KUMULATIIVNE FINANTSTEAVE 2007-2010

Tabel 38. Finantstabel perioodi 01.01.2007 – 31.12.2010 kohta.*

	Perioodi 2007-2013 kogueelarve rakenduskava finantstabeli põhjal ¹			Kinnitatud programmide/projektide eelarved (EUR) ²				Tehtud abikõlblikud kulud (rakendusüksuse poolt tehtud väljamaksete aluseks olevad kulud, EUR) ³			
	EL osalus 1.1	Eesti avaliku sektori osalus 1.2	Erasektori osalus 1.3	EL osalus 2.1	Eesti avaliku sektori osalus 2.2	Erasektori osalus 2.3	Kinnitatud programme/projektide eelarved protsendina perioodi kogueelarvest (%) 2.4 $(2.1+2.2+2.3)/(1.1+1.2+1.3)*100$	EL finantseering 3.1	Eesti avaliku sektori finantseering 3.2	Erasektori finantseering 3.3	Tehtud abikõlblikud kulud protsendina perioodi kogueelarvest (%) 3.4 $(3.1+3.2+3.3)/(1.1+1.2+1.3)*100$
Prioriteetne suund 1 Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime	424 309 434	8 972 444	182 934 129	355 887 744	59 890 949	263 134 326	110,2%	185 388 970	54 125 054	82 504 486	52,3%
Prioriteetne suund 2 Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu	310 223 307	54 745 290	0	162 916 386	49 666 525	80 219	58,3%	44 091 914	26 100 717	14 091	19,2%
Prioriteetne suund 3 Strateet-	525 397 290	92 717 169	0	413 607 768	76 039 234	2 256 081	79,6%	106 598 087	19 876 884	87 348	20,5%

	Perioodi 2007-2013 kogueelarve rakenduskava finantstabeli põhjal ¹			Kinnitatud programmide/projektide eelarved (EUR) ²				Tehtud abikõlblikud kulud (rakendusüksuse poolt tehtud väljamaksete aluseks olevad kulud, EUR) ³			
	EL osalus 1.1	Eesti avaliku sektori osalus 1.2	Erasektori osalus 1.3	EL osalus 2.1	Eesti avaliku sektori osalus 2.2	Erasektori osalus 2.3	Kinnitatud programme/projektide eelarved protsendina perioodi kogueelarvest (%) 2.4 $(2.1+2.2+2.3)/(1.1+1.2+1.3)*100$	EL finantseering 3.1	Eesti avaliku sektori finantseering 3.2	Erasektori finantseering 3.3	Tehtud abikõlblikud kulud protsendina perioodi kogueelarvest (%) 3.4 $(3.1+3.2+3.3)/(1.1+1.2+1.3)*100$
gilise tähtsusega transpordiinvesteeringud**											
Prioriteetne suund 4 Regionaalse tähtsusega transpordiinvesteeringud	110 523 614	0	0	107 680 046	2 600 231		99,8%	60 177 086	995 185	0	55,3%
Prioriteetne suund 5 Infoühiskonna edendamise	62 633 416	0	0	49 175 943	284 965	553 490	79,9%	25 115 009	220 537	453 031	41,2%
Prioriteetne suund 7 Tehniline abi	1 402 733	5 038 853	0	818 530	0		12,7%	63 763	0	0	1,0%
Prioriteetne suund 6 Horisontaalne	28 553 498	0	0	11 524 540	2 033 742		47,5%	8 414 117	1 484 844	0	34,7%

	Perioodi 2007-2013 kogueelarve rakenduskava finantstabeli põhjal ¹			Kinnitatud programmide/projektide eelarved (EUR) ²				Tehtud abikõlblikud kulud (rakendusüksuse poolt tehtud väljamaksete aluseks olevad kulud, EUR) ³			
	EL osalus 1.1	Eesti avaliku sektori osalus 1.2	Erasektori osalus 1.3	EL osalus 2.1	Eesti avaliku sektori osalus 2.2	Erasektori osalus 2.3	Kinnitatud programme/projektide eelarved protsendina perioodi kogueelarvest (%) 2.4 $(2.1+2.2+2.3)/(1.1+1.2+1.3)*100$	EL finantseering 3.1	Eesti avaliku sektori finantseering 3.2	Erasektori finantseering 3.3	Tehtud abikõlblikud kulud protsendina perioodi kogueelarvest (%) 3.4 $(3.1+3.2+3.3)/(1.1+1.2+1.3)*100$
tehniline abi											
Kokku	1 463 043 292	161 473 756	182 934 129	1 101 610 958	190 515 646	266 024 117	86,2%	429 848 946	102 803 221	83 058 956	34,1%
Kokku	1 807 451 177			1 558 150 721			86,2%	615 771 122			34,1%

Allikas: SFCS 05.04.2011

1. Prioriteetsete suundade eelarved rakenduskava finantstabeli põhjal.

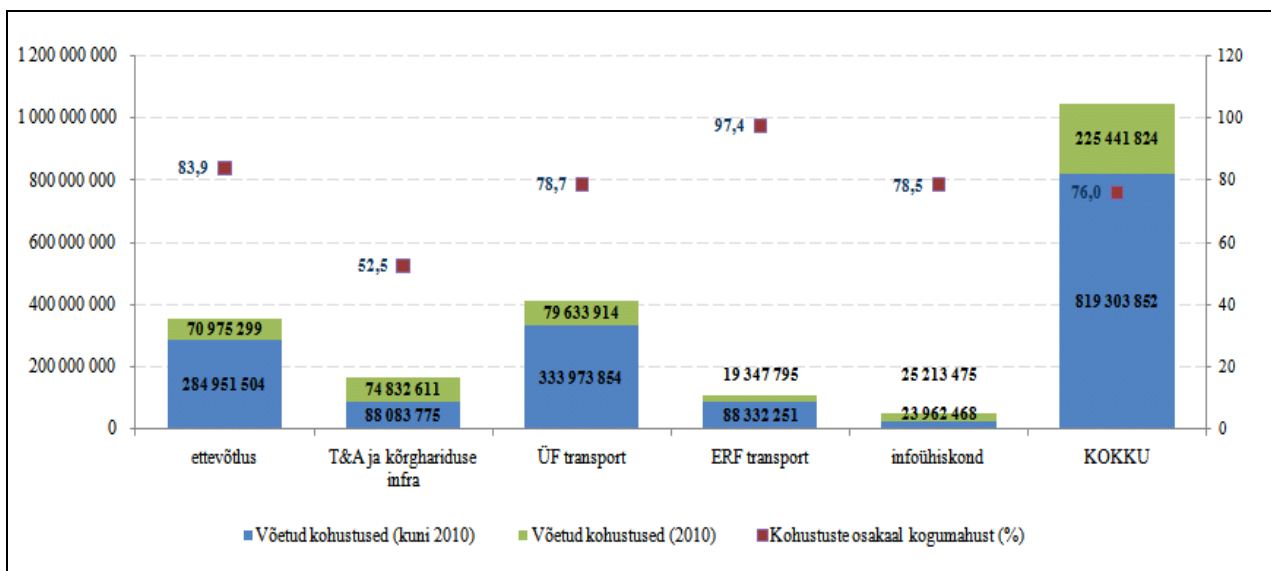
2. Kinnitatud, sh juba lõpetatud programmide/projektide eelarved ilma mitteabikõlblike kuludeta ning katkestatud projektide eelarveteta (allikas: SFCS)

3. Toetuse saaja poolt tehtud ja RÜ poolt hüvitatud abikõlblikud kulud. Sisaldab EL, Eesti avaliku sektori ja erasektori finantseeringut. Osaliselt tasutud kuludokumentide alusel tehtud väljamaksetel, kus toetuse saaja ei ole veel esitanud kulude tasumist tõendavaid dokumente, tuleb kajastada vaid omafinantseeringu osa vastavates veergudes (3.2 või 3.3). Ettemaksete korral riigiabiskeemides tuleb kajastada abikõlblikku EL osalust veerus 3.1 ning omafinantseeringut vastavalt kuludokumentide esitamisele veergudes 3.2 ja 3.3 Ettemaksed riigiasutustele kajastatakse vastavates veergudes (3.1; 3.2 ja 3.3) vastavalt kuludokumentide esitamisele (allikas SFCS).

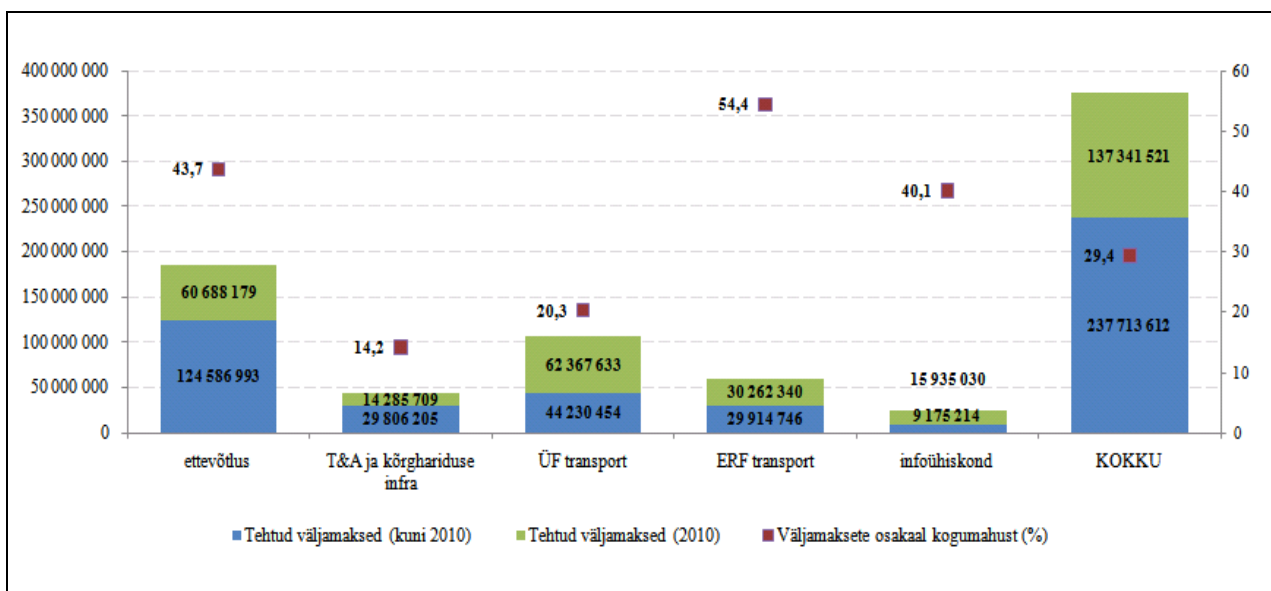
* Seirearuandes esitatud info, sealhulgas prioriteetsete suundade struktuurivahendite poolne toetusmaht vastab muudetud rakenduskavadele.

** sisaldab projekti „Väikesaartega ühenduse pidamiseks laevade soetamine“ indikatiivses kogumahus 19 347 795 €. Projekti osale on tehtud rahastamisotsus Ruhnu laeva soetamiseks summas 3 801 600 €, menetlemisel on Kihnu ja Vormsi parvlaevade soetamise taotlus.

Kuna avaliku ja erasektori võetud kohustused ja tehtud väljamaksed on planeeritud avaliku ja erasektori osalusest suuremad, siis on planeeritud kogumahust ettevõtluse suunas kohustusega kaetud 100,20% (Tabel 39. Samas EL osalusest on kohustustega kaetud 83,9% ning väljamaksetest 43,7% (Tabel 39, joonis 2).

Joonis 11. Rakenduskavas võetud kohustused perioodil 01.01.2007-31.12.2010.

Joonis 12. Rakendusava väljamaksed perioodil 01.01.2007-31.12.2010.

Tabel 39. Sertifitseeritud abikõlblikud kulud perioodil 01.01.2007-31.12.2010.

Prioriteetne suund / meede	Perioodi 2007-2013 kogueelarve rakenduskava finantstabeli põhjal			Sertifitseeritud abikõlblikud kulud	Avaliku sektori panus	Sertifitseeritud abikõlblikud kulud protsendina perioodi kogueelarvest (%)	Laekumised Euroopa Komisjonilt ilma ettemakseteta/ EL osalus	%
	EL osalus	Eesti avaliku sektori osalus	Erasektori osalus					
3.1 Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime	424 309 434	8 972 444	182 934 129	307 864 212	232 774 935	35,9%	204 193 585	48,1%
3.2 Eesti teadus- ja arendustegevuse konkurentsivõime tugevdamine	310 223 307	54 745 290	0	64 523 212	64 517 954	20,8%	52 212 876	16,8%
3.3 Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud	525 397 290	92 717 169	0	116 504 118	116 504 118	22,2%	99 028 501	18,8%
3.4 Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine	110 523 614	0	0	57 942 796	57 942 796	52,4%	46 955 174	42,5%
3.5 Infoühiskonna edendamine	62 633 416	0	0	22 576 712	22 142 333	36,0%	19 512 173	31,2%
3.6 Tehniline abi	1 402 733	5 038 853	0	60 796	60 796	4,3%	60 176	4,3%
3.7 Horisontaalne tehniline abi	28 553 498	0	0	9 498 448	9 498 448	33,3%	7 373 919	25,8%
Kokku	1 463 043 292	161 473 756	182 934 129	578 970 294	503 441 380	28,9%	429 336 404	29,3%

Allikas: SFCS 02.05.2011

LISA 3: TAOTLEMISE JA RAKENDAMISE SEIS MAAKONDADE LÖIKES

Tabel 40. Taotlemise ja rakendamise seis maakondade lõikes 01.01.2007-31.12.2010.

Maakond		Rahuldatud taotluste arv	%	Kinnitatud projektide eelarve (EUR)	%	Tehtud väljamaksed (EUR) *	%
Harju maakond	Absoluutsummana	1 018	52,00%	573 898 735	37,20%	137 563 792	22,34%
	Inimese kohta	0,0019		1 096,74		262,89	
Hiiu maakond	Absoluutsummana	8	0,40%	4 177 915	0,30%	1 491 594	0,24%
	Inimese kohta	0,0008		412,92		147,42	
Ida-Viru maakond	Absoluutsummana	56	2,90%	43 890 973	2,80%	7 072 071	1,15%
	Inimese kohta	0,0003		257,09		41,43	
Jõgeva maakond	Absoluutsummana	14	0,70%	11 402 416	0,70%	2 452 390	0,40%
	Inimese kohta	0,0004		308,82		66,42	
Järva maakond	Absoluutsummana	18	0,90%	7 984 437	0,50%	3 692 783	0,60%
	Inimese kohta	0,0005		220,52		101,99	
Lääne maakond	Absoluutsummana	23	1,20%	2 464 327	0,20%	911 785	0,15%
	Inimese kohta	0,0008		89,44		33,09	
Lääne-Viru maakond	Absoluutsummana	32	1,60%	24 012 371	1,60%	6 457 787	1,05%
	Inimese kohta	0,0005		356,4		95,85	
Põlva maakond	Absoluutsummana	14	0,70%	7 554 809	0,50%	5 744 101	0,93%
	Inimese kohta	0,0004		242,34		184,25	
Pärnu maakond	Absoluutsummana	47	2,40%	37 921 194	2,50%	13 838 854	2,25%
	Inimese kohta	0,0005		428,18		156,26	
Rapla maakond	Absoluutsummana	20	1,00%	1 478 126	0,10%	1 105 647	0,18%
	Inimese kohta	0,0005		40,29		30,14	
Saare maakond	Absoluutsummana	29	1,50%	7 434 093	0,50%	4 141 442	0,67%
	Inimese kohta	0,0008		213,35		118,85	
Tartu maakond	Absoluutsummana	329	16,80%	154 202 188	10,00%	62 156 278	10,10%
	Inimese kohta	0,0022		1 032,38		416,37	
Valga maakond	Absoluutsummana	16	0,80%	5 057 942	0,30%	539 729	0,09%
	Inimese kohta	0,0005		147,61		15,75	
Viljandi maakond	Absoluutsummana	38	1,90%	14 826 760	1,00%	1 901 166	0,31%
	Inimese kohta	0,0007		265,35		34,02	
Võru maakond	Absoluutsummana	14	0,70%	4 325 375	0,30%	202 014	0,03%
	Inimese kohta	0,0004		113,61		5,31	
Üleriiklikud/ maakondade vahelised projektid**	Absoluutsummana	304	15,35%	657 519 060	42,20%	366 439 690	59,51%
	Inimese kohta	0,0002		490,34		273,27	
Kokku	Absoluutsummana	1 980	100,00%	1 558 150 721	100,00%	615 711 122	100,00%
	Inimese kohta	0,0015		1 161,99		459,17	

** sisaldab projekti „Väikesaartega ühenduse pidamiseks laevade soetamine“ indikatiivses kogumalus 19 347 795 €. Projekti osale on tehtud rahastamisotsus Ruhnu laeva soetamiseks summas 3 801 600 €, menetlemisel on Kihnu ja Vormsi parvlaevade soetamise taotlus.

Allikas: SFCS (09.05.2011).

LISA 4. VAIDED

Tabel 41. Esitatud vaided meetmete lõikes perioodil 01.01.2007-31.12.2010.

Meede	Vaide sisu*	Esitamise sagedus**	RA / RÜ poolne otsus vm tegevused vaide suhtes***	Edasikaebamised****
Ettevõtluse suund		90		
Ühisturunduse toetus	Taotluse mitterahuldamise otsuse vaidlustamine. Taotleja vaidlustas projektide hindamise tulemused.	1	MKMi otsus vaide rahuldamise kohta. EAS võttis taotluse uuesti menetlusse.	-
	Taotluse mitterahuldamise otsuse vaidlustamine. Taotleja vaidlustas projektide hindamise tulemused.	1	Vaide otsus puudub esialgu veel.	-
	Vaidlustati taotluse mittevastavaks tunnistamise otsus.	1	MKMi otsus vaide mitterahuldamise kohta	-
Välismessi-toetus	Taotluse mitterahuldamise otsuse vaidlustamine. Taotleja vaidlustas projektide hindamise tulemused.	1	MKMi otsus vaide mitterahuldamise kohta	-
	Taotluse mitterahuldamise otsuse vaidlustamine. Taotleja vaidlustas projektide hindamise tulemused.	1	MKMi otsus vaide rahuldamise kohta. EAS hindas taotluse uuesti ja taotlus rahuldati.	-
	Taotluse mitterahuldamise otsuse vaidlustamine. Taotleja vaidlustas projektide hindamise tulemused.	1	MKMi otsus vaide rahuldamise kohta. EAS hindas taotluse uuesti. Klient vaidlustas uue otsuse.	-
	Vaidlustati taotluse mittevastavaks tunnistamise otsus.	1	MKMi otsus vaide mitterahuldamise kohta	-
	Vaidlustati taotluse mittevastavaks tunnistamise otsus.	1	MKMi otsus vaide rahuldamise kohta. EAS vaatas taotluse uuesti üle ja see rahuldati.	-
	Varasema vaide kordusvaie. Vaidlustati uuesti hindamistulemused.	1	MKMi otsus vaide mitterahuldamise kohta	-
Tööstusettevõtja tehnoloogia-investeeringu toetus	Taotleja mittevastavaks tunnistamise otsuse vaidlustamine	1	MKMi otsus vaide rahuldamise kohta. EAS võttis taotluse uuesti menetlusse.	-
	Taotluse mitterahuldamise otsuse vaidlustamine. Taotleja vaidlustas projektide hindamise tulemused.	23	MKMi otsus vaide mitterahuldamise kohta	-
	Taotluse mitterahuldamise otsuse vaidlustamine. Taotleja vaidlustas projektide hindamise tulemused.	1	MKMi otsus vaide rahuldamise kohta. EAS hindas taotluse uuesti ja taotlus rahuldati.	-

Meede	Vaide sisu*	Esitamise sagedus**	RA / RÜ poolne otsus vm tegevused vaide suhtes***	Edasikaebamised****
	Taotluse mitterahuldamise otsuse vaidlustamine. Taotleja vaidlustas projektide hindamise tulemused.	1	MKMi otsus vaide rahuldamise kohta. EAS vaatas taotluse uuesti läbi.	-
	Taotluse mitterahuldamise otsuse vaidlustamine. Taotleja vaidlustas projektide hindamise tulemused.	6	MKMi otsus vaide rahuldamise kohta. EAS võttis taotluse uuesti menetlusse.	-
	Taotluse mittevastavaks tunnistamise otsuse vaidlustamine	5	MKMi otsus vaide mitterahuldamise kohta.	-
	Vaidlustati otsus taotluse rahuldamata jätmise otsuse kehtetuks tunnistamise ja taotluse menetluse uuendamise kohta	1	MKMi otsus vaide mitterahuldamise kohta	-
	Vaidlustati taotleja mittevastavaks tunnistamise otsus.	1	MKMi otsus vaide mitterahuldamise kohta	-
	Vaidlustati taotluse mittevastavaks tunnistamise otsus.	1	MKMi otsus vaide mitterahuldamise kohta	-
	Vaidlustati taotluse mittevastavaks tunnistamise otsus.	2	MKMi otsus vaide rahuldamise kohta. EAS vaatas taotluse uuesti läbi ja rahuldab taotluse.	-
	Vaidlustati taotluse mittevastavaks tunnistamise otsus.	1	MKMi otsus vaide rahuldamise kohta. EAS vaatas taotluse uuesti läbi.	-
	Varasema vaide korduvvaie. Taotleja vaidlustas projekti hindamise tulemused.	1	MKMi otsus vaide mitterahuldamise kohta.	-
Turismitoodete arendamise väikeprojektide toetamine	Taotluse mitterahuldamise otsuse vaidlustamine. Taotleja vaidlustas projektide hindamise tulemused.	5	MKMi otsus vaide mitterahuldamise kohta	-
Innovatsiooni-osakute toetusmeede	Taotluse mitterahuldamise otsuse vaidlustamine. Taotleja vaidlustas projektide hindamise tulemused.	1	MKMi otsus vaide mitterahuldamise kohta	-
Loomemajanduse tugistruktuuride toetus	Taotluse mitterahuldamise otsuse vaidlustamine. Taotleja vaidlustas projektide hindamise tulemused.	2	MKMi otsus vaide mitterahuldamise kohta	-
	Taotluse mitterahuldamise otsuse vaidlustamine. Taotleja vaidlustas projektide hindamise tulemused.	2	MKMi otsus vaide rahuldamise kohta. EAS hindas taotluse uuesti	-

Meede	Vaide sisu*	Esitamise sagedus**	RA / RÜ poolne otsus vm tegevused vaide suhtes***	Edasikaebamised****
Eksporditurunduse toetus	Taotluse mitterahuldamise otsuse vaidlustamine. Taotleja vaidlustas projektide hindamise tulemused.	4	MKMi otsus vaide mitterahuldamise kohta	-
	Taotluse mitterahuldamise otsuse vaidlustamine. Taotleja vaidlustas projektide hindamise tulemused.	2	MKMi otsus vaide rahuldamise kohta. EAS hindas taotluse uuesti	-
	Taotluse mitterahuldamise otsuse vaidlustamine. Taotleja vaidlustas projektide hindamise tulemused.	1	MKMi otsus vaide rahuldamise kohta. EAS hindas taotluse uuesti ja taotlus rahuldati.	-
	Taotluse mitterahuldamise otsuse vaidlustamine. Taotleja vaidlustas projektide hindamise tulemused.	2	MKMi otsus vaide rahuldamise kohta. EAS võttis taotluse uuesti menetlusse.	-
	Vaidlustati tagasinõudmise otsus.	1	MKMi otsus vaide rahuldamise kohta. EAS vähendas tagasinõutavat summat.	-
	Vaidlustati tagasinõudmise otsus. Varasema vaidekorduvvaie.	1	MKMi otsus vaide mitterahuldamise kohta	-
	Vaidlustati taotleja mittevastavaks tunnistamise otsus.	1	MKM saatis haldusasja faktiliste asjaolude täpsustamiseks EASile uueks otsustamiseks. EAS tegi taotluse menetlemiseks ennistamisest keeldumise otsuse.	-
	Vaidlustati taotleja mittevastavaks tunnistamise otsus.	1	Peale taotlejapoolsete puuduste (varasema tagasinõude võlg) kõrvaldamist tegi EAS rahuldamise otsuse.	-
Ettevõtja turismiturunduse toetamine	Taotluse mitterahuldamise otsuse vaidlustamine. Taotleja vaidlustas projektide hindamise tulemused.	1	MKMi otsus vaide rahuldamise kohta. EAS võttis taotluse uuesti menetlusse.	-
Teadus- ja arendustegevuse projektide toetamine	Taotluse mitterahuldamise otsuse vaidlustamine. Taotleja vaidlustas projektide hindamise tulemused.	1	MKMi otsus vaide mitterahuldamise kohta.	-
	Taotluse mitterahuldamise otsuse vaidlustamine. Taotleja vaidlustas projektide hindamise tulemused.	1	MKMi otsus vaide rahuldamise kohta. EAS hindas taotluse uuesti	-
	Taotluse mitterahuldamise otsuse vaidlustamine. Taotleja vaidlustas projektide hindamise tulemused.	4	MKMi otsus vaide rahuldamise kohta. EAS võttis taotluse uuesti menetlusse.	-

Meede	Vaide sisu*	Esitamise sagedus**	RA / RÜ poolne otsus vm tegevused vaide suhtes***	Edasikaebamised****
	Vaidlustati EASi toetuse väljamaksmisest osalise keeldumise otsus.	1	MKMi otsus vaide mitterahuldamise kohta	-
	Varasema vaide korduvvaie. Taotlejad vaidlustasid projektide hindamise tulemused.	4	MKMi otsus vaide mitterahuldamise kohta.	-
Teadmiste- ja tehnoloogia-siirde baasfiinantseerimise ja eriprojektide toetamine	Taotluse mitterahuldamise otsuse vaidlustamine. Taotleja vaidlustas projektide hindamise tulemused.	2	Vaide esitaja võttis vaide tagasi	-
T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suund		2		
Energiatehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine	Vaidlustati toetuse taotluse rahuldamata jätmise otsus, taotleti otsuse kehtetuks tunnistamist ja ettekirjutuse tegemist asja uueks hindamiseks ja otsustamiseks.	2	Vaided vaadati RA poolt läbi ja tehti otsused jätta vaided rahuldamata.	-
Transpordi ERF suund		1		
Transpordi ERF suund	Struktuuritoetuse osalise tagasinõudmise otsuse vaidlustus	1	Vaided vaadati RA poolt läbi ja tehti otsus jätta vaie rahuldamata.	-
Infoühiskonna suund		10		
Avatud taotlemine	Eeltaotluse mittevastavaks tunnistamine	10	Vaided vaadati RÜ poolt läbi ja tehti otsused jätta vaided rahuldamata.	3 kaevati edasi, lahendatakse 2011

Tabeli allikas: Prioriteetsete suundade 2010. a seirearuanded.

* Esitada lühidalt vaiete sisu ehk millist otsust või tegevust taotleja vaidlustas (nt taotluse menetlusse võtmine; taotluse uuesti hindamine; hindamise uuesti läbivaatamine jms). Prioriteetse suuna tasandil saab vaiete sisu juures välja tuua kõige suurema sagedusega vaide lühikirjelduse.

** Esitamise sagedus – mitu vaiet on kokku nimetatud vaide sisuga esitatud (arv) (nt kui on viis erinevat vaiet, siis kirjutada need üksteise alla. Kui meetmes on kolm ühesuguse sisuga vaiet, siis kirjutatakse see vaie ainult korra ja sageduse lahtrisse kirjutatakse kolm.

*** Millised tegevused on RA või RÜ poolt (ära märkida kelle poolt) ellu viidud vaide läbivaatamiseks (nt. vaided vaadati läbi ja otsustati rahuldamata jätta; 4-st esitatud vaidest rahuldati 2).

**** Kas vaiete osas toimus ka edasikaebamisotsuseid (arv).

LISA 5: TEAVE ABIKÕLBLIKE KULUDE JAOTUMISE KOHTA SEKKUMISVALDKONDADESSE

Vastavalt EK määruse (EÜ) nr 1828/2006 lisa II, osale C, eurodes.

Tabel 42. Toetuste jagunemine sekkumisvaldkondade vahel perioodil 01.01.2007-31.12.2010

Sekkumisvaldkonna koodid				Projekti eelarve EL osaluse summa (EUR) *
Prioriteetne valdkond	Rahastamise vorm	Territoriaalne mõõde	Majandustegevuse valdkond	
01	01	00	00	170 066
01	01	00	06	14 478
01	01	00	18	22 089
01	01	01	00	7 783 788
01	01	01	06	929 174
01	01	01	08	191 535
01	01	01	10	7 624 036
01	01	01	16	26 853 433
01	01	01	18	7 915 034
01	01	01	19	7 661 403
01	01	01	22	7 693 952
01	01	05	06	33 873
02	01	00	18	162 916 387
03	01	00	00	1 292 570
03	01	00	18	639 116
03	01	01	00	681 805
03	01	01	01	3 196
03	01	01	03	12 463
03	01	01	06	22 879
03	01	01	11	3 196
03	01	01	12	19 762
03	01	01	13	26 644
03	01	01	16	26 792
03	01	01	18	1 625 527
03	01	01	19	3 140
03	01	01	22	49 352
03	01	03	00	3 164
03	01	03	16	1 388 454
03	01	05	00	193 729
03	01	05	06	3 196
04	01	00	00	1 474 224
04	01	01	00	3 506 284
04	01	01	01	3 193
04	01	01	04	17 836
04	01	01	05	162 464
04	01	01	06	952 167
04	01	01	08	28 760
04	01	01	12	25 565
04	01	01	13	17 333
04	01	01	15	3 196
04	01	01	16	3 268 724
04	01	01	18	26 204
04	01	01	19	503 570
04	01	01	20	3 196
04	01	01	22	65 669
06	01	00	00	313 382

Sekkumisvaldkonna koodid				Projekti eelarve EL osaluse summa (EUR) *
Prioriteetne valdkond	Rahastamise vorm	Territoriaalne mõõde	Majandustegevuse valdkond	
06	01	00	08	12 974
06	01	01	00	12 077
06	01	01	04	3 196
06	01	01	06	134 348
06	01	01	12	340 541
06	01	01	18	19 160
06	01	01	22	22 369
06	01	05	00	14 075
06	01	05	06	10 846
06	01	05	12	200 099
08	01	00	00	19 429 241
08	01	00	03	4 467 487
08	01	00	04	58 618
08	01	00	05	1 239 304
08	01	00	06	38 533 055
08	02	00	15	83 085 143
08	02	01	15	17 832 628
09	01	00	00	25 638 428
09	01	00	01	32 403
09	01	00	03	6 679
09	01	00	04	119 984
09	01	00	05	95 867
09	01	00	06	571 202
09	01	00	11	121 066
09	01	00	12	120 846
09	01	00	13	144 792
09	01	00	14	16 473
09	01	00	16	124 335
09	01	00	18	18 911
09	01	00	19	25 565
09	01	00	20	317 590
09	01	00	21	159 215
09	01	00	22	635 115
09	01	01	00	15 000 879
09	01	01	03	406 621
09	01	01	04	447 193
09	01	01	05	455 555
09	01	01	06	7 286 222
09	01	01	07	516 694
09	01	01	08	38 347
09	01	01	10	493 736
09	01	01	11	95 867
09	01	01	12	299 011
09	01	01	13	1 150 118
09	01	01	15	105 167
09	01	01	16	3 331 800
09	01	01	18	233 622
09	01	01	19	405 644
09	01	01	21	12 885
09	01	01	22	1 905 195
09	01	03	00	54 772
09	01	03	05	315 481
09	01	03	06	288 512
09	01	05	00	1 487 771

Sekkumisvaldkonna koodid				Projekti eelarve EL osaluse summa (EUR) *
Prioriteetne valdkond	Rahastamise vorm	Territoriaalne mõõde	Majandustegevuse valdkond	
09	01	05	03	338 238
09	01	05	05	112 172
09	01	05	06	1 707 450
09	01	05	13	92 768
09	01	05	16	21 605
09	01	05	22	47 224
13	01	00	17	49 175 943
16	01	01	11	10 142 779
16	01	05	11	33 147 869
17	01	05	11	35 382 623
19	01	01	11	67 575 000
21	01	05	11	186 532 537
22	01	01	11	1 637 837
22	01	05	11	43 799 292
25	01	01	11	47 933 736
29	01	03	11	15 466 619
30	01	01	11	16 877 724
30	01	03	11	19 347 795
30	01	05	11	29 359 002
32	01	03	11	14 085 000
57	01	00	00	7 951 381
57	01	00	11	41 316
57	01	00	14	1 152 941
57	01	00	16	25 426 507
57	01	00	17	35 142
57	01	00	19	174 702
57	01	00	20	481 305
57	01	00	22	7 150 657
85	01	00	00	11 524 540
86	01	00	00	818 530
Kokku				1 101 610 958

Allikas: SFCS (09.05.2011).

Prioriteetne valdkond		
Kood	Nimetus	Projekti eelarve EL osaluse summa (EUR)*
01	TTA-alane tegevus uurimiskeskustes	66 892 862
02	TTA infrastruktuur (sealhulgas rajatised, seadmed ja uurimuskustevaheline kiire võrguühendus) ja konkreetse tehnoloogia oskuskeskused	162 916 387
03	Tehnosiire ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete (VKEde) vaheliste koostöövõrgustike, VKEde ja muude äriühingute, ülikoolide, igat liiki keskharidusjärgsete õppeasutuste, piirkondlike ametiasutuste, uurimiskeskuste ning teadus- ja tehnoloogiakeskuste (teadus- ja tehnopargid, tehnoloogiakeskused jne) vaheliste koostöövõrgustike parandamine	5 994 983
04	Abi teadusuuringuteks ja tehnoloogia arendamiseks, eelkõige VKEdes (sealhulgas juurdepääsuks TTA teenustele uurimiskeskustes)	10 058 383
06	Abi VKEdele keskkonnahoidlike toodete ja tootmisprotsesside edendamiseks (tõhusa keskkonnajuhtimissüsteemi kasutuselevõtmine, saastamist vältiva tehnoloogia juurutamine ja kasutamine, keskkonnasäästliku tehnoloogia kasutamine äriühingute tootmisprotsessis)	1 083 068
08	Muud investeeringud äriühingutesse	164 645 477

Prioriteetne valdkond		
Kood	Nimetus	Projekti eelarve EL osaluse summa (EUR)*
09	Muud meetmed teadusuuringute ja uuenduste ning ettevõtluse ergutamiseks VKEdes	64 799 021
13	Kodanikele mõeldud teenused ja rakendused (e-tervishoid, e-valitsus, e-õpe, e-osalus jne)	49 175 943
16	Raudteed	43 290 648
17	Raudteed (üleeuroopaline transpordivõrk TEN-T)	35 382 623
19	Raudteeveerem (TEN-T)	67 575 000
21	Kiirteed (TEN-T)	186 532 537
22	Riigisisesed teed	45 437 129
25	Linnatransport	47 933 736
29	Lennujaamad	15 466 619
30	Sadamad	65 584 521
32	Siseveeteed (TEN-T)	14 085 000
57	Muu toetus turismiteenuste parandamiseks	42 413 950
85	Ettevalmistamine, rakendamine, seire ja kontroll	11 524 540
86	Hindamine ja uuringud; teave ja teavitamine	818 530
Kokku		1 101 610 958

Rahastamise vorm		
Kood	Nimetus	Projekti eelarve EL osaluse summa (EUR) *
01	Tagastamatu abi	1 000 693 187
02	Abi (laen, intressitoetus, tagatised)	100 917 771
Kokku		1 101 610 958

Territoriaalne mõõde		
Kood	Nimetus	Projekti eelarve EL osaluse summa (EUR) *
00	Ei kohaldata	445 749 570
01	Linnad	272 427 222
03	Saared	50 949 796
05	Maapiirkond (välja arvatud mäestikud, saared või hõreda ja eriti hõreda asustusega alad)	332 484 370
Kokku		1 101 610 958

Majandustegevuse valdkond		
Kood	Nimetus	Projekti eelarve EL osaluse summa (EUR) *
00	Ei kohaldata	97 350 705
01	Põllumajandus, jahindus ja metsandus	38 792
03	Toiduainete ja jookide tootmine	5 231 488
04	Tekstiili ja tekstiiltoodete tootmine	646 829
05	Transpordivahendite tootmine	2 380 843
06	Mujal liigitamata tootmine	50 487 403
07	Energeetiliste maavarade all- ja pealmaakaevandamine	516 694
08	Elektri-, gaasi-, auru- ja soojaveearustus	271 616
10	Side	8 117 772
11	Transport	521 549 259

Majandustegevuse valdkond		
Kood	Nimetus	Projekti eelarve EL osaluse summa (EUR) *
12	Ehitus	1 005 824
13	Hulgi- ja jaekaubandus	1 431 654
14	Hotellid ja restoranid	1 169 414
15	Finantsvahendus	101 026 133
16	Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	60 441 651
17	Avalik haldus	49 211 085
18	Haridus	173 416 050
19	Inimeste tervishoid	8 774 023
20	Sotsiaaltöö, ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus	802 090
21	Keskonnaga seotud tegevus	172 099
22	Mujal liigitamata teenindus	17 569 533
Kokku		1 101 610 958

Asukoha valdkond		
Kood	Nimetus	Projekti eelarve EL osaluse summa (EUR) *
00	Eesti (NUTS sihtala 2)	1 101 610 958
Kokku		1 101 610 958

**LISA 6: NÕUKOGU (EÜ) MÄÄRUSE 1083/2006 artikli 67 JÄRGNE
RAHASTAMISTABEL**

Tabel 43. Rakenduskava prioriteetsed suunad rahastamisallikate lõikes eurodes.

Prioriteetne suund		Toetuse saajate poolt tehtud abikõlblikud kulud kokku (1)	Avaliku sektori osalus (2)	Erasektori osalus	Rakendusüksuse poolt tehtud väljamaksete aluseks olevad kulud kokku (3)	Maksed Euroopa Komisjonilt (4)
3.1	ERDF tüüpi kulud	316 591 354	234 098 928	82 492 426	321 981 322	204 166 657
	ESF tüüpi kulud	37 189	25 129	12 060	37 189	26 928
3.2	ERDF tüüpi kulud	70 205 242	70 191 153	14 090	70 205 242	52 211 619
	ESF tüüpi kulud	1 479	1 478	1	1 479	1 257
3.3	CF tüüpi kulud	126 562 319	126 474 972	87 348	126 562 319	99 028 501
	Ei kohaldu	0	0	0	0	0
3.4	ERDF tüüpi kulud	61 172 271	61 172 271	0	61 172 271	46 955 174
	ESF tüüpi kulud	0	0	0	0	0
3.5	ERDF tüüpi kulud	25 788 577	25 335 545	453 031	25 788 577	19 512 173
	ESF tüüpi kulud	0	0	0	0	0
3.6	ERDF tüüpi kulud	63 763	63 763		63 763	60 176
	ESF tüüpi kulud	0	0		0	0
3.7	ERDF tüüpi kulud	9 898 961	9 898 961		9 898 961	7 373 919
	ESF tüüpi kulud	0	0		0	0
ESF tüüpi kulud ERDF meetmetes (5)		38 668	26 607	12 061	38 668	28 185

Allikas: SFCS (09.05.2011)

1. Sisaldab EL, Eesti avaliku sektori ja erasektori finantseeringut. Abikõlblikud kulud, mis on toetuse saajate poolt tehtud (sh omafinantseering) ning RÜ poolt välja makstud. Ei sisalda ettemakseid riigiabiskeemides ega riigiasutustele. Osaliselt tasutud kuludokumentide alusel tehtud väljamaksete korral sisaldab toetuse saaja poolt tasutud omafinantseeringut.

2. Sisaldab nii EL finantseeringut, kui ka Eesti avaliku sektori finantseeringut.

3. Sisaldab EL, Eesti avaliku sektori ja erasektori finantseeringut. Toetuse saaja poolt tehtud ja RÜ poolt hüvitatud abikõlblikud kulud. Sisaldab tehtud ettemakseid riigiabiskeemides (omafinantseeringut kajastada kuludokumentide esitamisel). Ettemaksed riigiasutustele ja osaliselt tasutud kuludokumentide alusel tehtud väljamaksed kajastatakse kuludokumentide esitamisel.

Andmed võrduvad esimese tabeli tehtud abikõlblike kulude andmetega ja MA aasta I kvartalis esitatud kuluaruande andmetega.

4. Andmed on ilma EK ettemakseteta ja edastatakse MAst, RÜd antud veergu ei täida.

5. Kulud, mis on tehtud ERFi vahenditest, kuid ESFi reeglitele vastavalt (EK Regulatsioon Nr 1083/2006 Artikkel 34 (2)). Selliste kulude maht ei tohi programmiperioodi lõpuks ületada 10% prioriteetse suuna kuludest.

LISA 7. TUUMIKINDIKAATORITE SAAVUTUSTASEMED KUMULATIIVSELT*

Tabel 44. Tuumikindikaatorid, kumulatiivne 01.01.2007-31.12.2010.

Tuumikindikaatorid**	2007	2008	2009	2010
loodud töökohtade arv	0	0	184	1143
millest loodud töökohtade arv meestele	0	0	80	613
millest loodud töökohtade arv naistele	0	0	104	504
T&A projektide arv	0	0	0	578
transpordiprojektide arv	0	0	0	21
ajasääst rahalises väärtuses (Eurodes) / aastane sääst reisijate ja kaupade käibest uutel ja rekonstrueeritud maanteedel prioriteetne suund	0	0	0	0
ajasääst rahalises väärtuses (Eurodes) / aastane sääst reisijate ja kaupade käibest uutel ja rekonstrueeritud raudteedel	0	0	0	0
projektide raames rajatud uute teekatete pikkus kilomeetrites	0	0	7,1 km***	14,6 km***
projektide raames rekonstrueeritud teekatete pikkus kilomeetrites	0	0	39,1 km***	117,3 km ***
infoühiskonna projektide arv	0	0	81	176

Allikas: Prioriteetsete suundade 2010. a aruanded

* Rakenduskava lk 139

** KredExil ei ole 2010. a lõpu seisuga lõppenud projekte, sest KredExi fondimeetmetes loetakse projektiks finantsinstrumenti kui programmi ning ükski programm tervikuna 2010. a lõpu seisuga lõppenud ei olnud.

*** saavutused projekti rakendamise käigus 2009. ja 2010. a lõpuks (Maanteeamet)

Lisaks otseselt projekti käigus loodud töökohtadele on investeeringutel hõivele ka kaudne positiivne mõju aidates kaasa olemasolevate töökohtade säilitamisele ja täiendavate uute töökohtade loomisele. Nt transpordi suundades suurendavad projektid vajadust tööjõu järgi ehitusvaldkonnas, kuid SF mõistes neid töökohti tuumikindikaatorites ei loeta, sest tõenäoliselt ei looda püsivat töökohta.

LISA 8. FINANTSTABEL RAKENDUSKAVA PANUSEST LMS-I

Tabel 45. Finantstabel rakenduskava panusest LMSi

Country: Estonia Convergence (objective 1) Programme Operational Programme for the Development of Economic Environment 2007-2013 Total ERDF+CF amount of the programme: 1 404 628 046 EUR (ERDF 879 230 756 EUR+ CF 525 397 290 EUR)			
Main Priority areas of the strategy	ERDF+CF amount of projects in link with the Strategy	ERDF+CF amount of financing flagship projects identified in the action plan of the strategy	ERDF+CF amount of other projects contributing to the strategy
R&D (priority area no 7)	0	0	0
Innovation (priority area no 7)	98 357 602	0	30 060 027
Energy	0	0	0
Transport (priority area no 11):	199 718 228	67 395 672	232 421 102
Incl. ERDF	72 865 632	0	15 466 619
Incl. CF	126 852 596	67 395 672	216 954 483
Environment	0	0	0
Other: (priority area no 6, 8, 12)	268 658 696		1 453 758
Total ERDF+CF	566 734 526	67 395 672	2634 887

Tabel 46. Share of ERDF investments contributing to priority areas of the strategy (sum of flagship projects+ other projects contributing to the strategy)

Main Priority areas of the strategy	ERDF/ CF amount
R&D (priority area no 7)	0
Innovation (priority area no 7)	30 060 027
Energy	0
Transport (priority area no 11):	299 816 774
Incl. ERDF	15 466 619
Incl. CF	284 350 155
Environment	0
Other: (priority area no 6, 8, 12)	1 453 758
Total ERDF+CF	1 067 643 948

LISA 9. STRUKTUURIVAHENDITE VALIKUKRITEERIUMITE HINDAMINE, SOOVITUSED MAJANDUSKESKKONNA ARENDAMISE RAKENDUSKAVAS (AUGUST 2010).

Tabel 47. Struktuurifondide valikukriteeriumite hindamise tulemused.

Meede	Soovitus	Vastutaja	Tähtaeg	Hinnang soovitusele nõustumine/mittenõustumine + põhjendus	Edasine tegevuskava
1. Ettevõtluse suund					
3.1.7 Teadus- ja arendustegevuse projektide toetamine	Lisaks võimaldaks töötav seiresüsteem anda jooksva ülevaate toimuvast (nt kas eelistused toovad kaasa toetuste liigse/soovitava kontsentreerumise ühe tegevusvaldkonna ettevõtetele jne).	MKM	jooksvalt	meetmete sisumonitoringuga on juba alustatud, seire kord kvartalis	
3.1.7 Teadus- ja arendustegevuse projektide toetamine	Koguda taotlejatelt tagasisidet uue hindamissüsteemi kohta ja süsteemi tagasisidest lähtuvalt vajadusel kohendada.	EAS	jooksvalt	Nõustume tehtud soovitusega	Koostöös EASiga ja analüüsiks piisava hulga rahastamisotsuste olemasoleva tagasiside küsitluse.
3.1.7 Teadus- ja arendustegevuse projektide toetamine	Suurema riskitasemega ja teadusasutuste poolt elluviidavate rakendusuringute puhul tuleks analüüsida, kas tingimused, mis on seotud ettevõtjate kaasamisega ning projekti mõju prognooside esitamisega kaasatud ettevõtete majandustulemustele juba taotlusfaasis täidavad oma eesmärgid. Nt võiks uurida, kas olemasolev süsteem tagab tõepoolest pikaajalised suhted teadusasutuse ja kaasatud ettevõtja vahel ning kas projekti tulemusi kasutavad algselt kaasatud ettevõtted. Kogutud infost lähtuvalt vajadusel kaaluda täiendavate koostöösidemete ja prognooside esitamist uuringu mõnes hilisemas faasis (eeldusena järgmise makse saamiseks).	MKM	jooksvalt	Ei nõustu. 1. Ettevõtja kaasamine teadusasutuse arendustegevuse projektidesse juba rakendusuringu faasis on vajalik, et vastavalt meetme eesmärgile tagada olukord, kus rahastaks üksnes neid projekte, mille tulemused on kasutatavad lähtudes ettevõtjate reaalsest vajadusest uute toodete, teenuste ja tehnoloogiate turule toomisel. Eelnev TA projektide rahastamiskogemus näitab, et teadusasutuste, kelle tegevus on ennekõike suunatud uue teadmise loomisele, võimekus kaasata ettevõtjatest partnerid hilisemates arendustegevus faasides, on väga madal. Ühtlasi lähendab ettevõtja ja teadusasutuse koostöös läbi viidud terviklik arendusüksik vastastikust arusaama erinevate osapoolte ootustest ja tekkivadõivatest probleemidest, mis omakorda on edukaks eelduseks jätkuvaks pikaajaseks koostööks. 2. Ettevõtjate majandustulemuste prognoosid ei ole teadusasutuste rakendusuringu projektide rahastamise või mitterahastamise otseks aluseks. Pigem suunab prognooside tegemine ettevõtjat läbi mõtlema ja ajaliselt ning kaasnevate kulutuste aspektist lähtudes ette planeerima rakendusuringutele järgnevaid etappe (nt. toote-	

Meede	Soovitus	Vastutaja	Tähtaeg	Hinnang soovitusele nõustumine/mittenõustumine + põhjendus	Edasine tegevuskava
				arendus, tootmiskorraldus, toote turustamine jms). Ühtlasi on antud teadmine ettevõtjale vajalik ka ettevõtte kui terviku arengu kujundamisel, sealhulgas näiteks tasakaalustatud tooteportfelli koostamisel või pikaajaliste investeeringute planeerimisel.	
3.1.10 Ühisturunduse toetamine	Korrastada on tarvis monitooringusüsteemi ning parandada RAde ja –üksuse koostööd meetme väljatöötamisel ning suurendada ministeeriumi rolli meetme juhtimisel.	MKM/EAS	Jooksvalt	EAS esitab MKMile kvartaalselt ülevaadet	
3.1.10 Ühisturunduse toetamine	On soovitatav läbi mõelda meetme kokkukirjutamine teiste sarnaseid tegevusi toetatavate meetmetega (näiteks välismessitoetus, eksporditurundus).	MKM	Koheselt	1.nov 2010 on taotlemiseks avatud ühine ekspordi toetamise meede	
3.1.10 Ühisturunduse toetamine	Hindamismetoodika dokument vajab põhjalikku korrastamist koos alakriteeriumide täpsema seletuse ja kaalude väljatoomisega.	MKM	Koheselt	1.nov 2010 on taotlemiseks avatud ühine ekspordi toetamise meede, mille hindamiskriteeriumid on selgemad ja põhjalikumad	
3.1.15 Klastrite arendamise toetamine	Reguleerida tuleb hindamissüsteemi dubleerivate tegevustega projektide valikul – rahuldada kõrgema koondhinde saanud taotlus või liita projektid.	MKM/EAS	Järgmise määruse muudatusega	Leiaime, et sellist eraldi klauslit pole vaja, et dubleerivate tegevustega (sama valdkonna projektide) hindamise korral rahuldada kõrgema koondhinde saanud projekt. Piisab sellest, kui paneme taotluse rahuldamise otsusesse tingimuse, et projekti rahastamine toimub ainult juhul, kui projekti kaasatakse tegevusi dubleeriv kooslus. Tihti juba eelnõustamisel saadakse teada, missugused taotlused on sisse tulemas ning vajadusel tehakse soovituslik liitumissetpanek. Kuna Eesti on nii väike, siis ei ole võimalik väga saadagi täiesti dubleerivate tegevustega samas valdkonnas tegutsevate koosluste klastriprojekte.	Jätaks määrusesse vastava punkti sisse kirjutamata ning reguleeriks seda rahastamisotsuste tingimuste väljatoomisel.

Meede	Soovitus	Vastutaja	Tähtaeg	Hinnang soovitusele nõustumine/mittenõustumine + põhjendus	Edasine tegevuskava
3.1.15 Klasterite arendamise toetamine	Et tagada konkurentsivõime suurendamine ja mõju majandusele, tuleks meetme puhul tasakaalustada toetuste jagamist eel- ja täistaotluste vahel. S.t. muuta eeltaotluste rahuldamise kriteeriumid rangemaks või lõpetada eeltaotluste taotlusvoorud ning täistaotluste kriteeriumid ning tingimused vähemnõudlikumaks ning suunata kasutamata osa eelarvest täistaotluste rahuldamiseks.	MKM	Järgmise määruse muudatusega/ Koheselt	Eeltaotlusvoorude ning täistaotlusvoorude korraldamisel on väga korralikult järgitud seda, et me kogu raha eeltaotlustele välja ei jaha ning neid hiljem täistaotluste rahast ilma ei jäta. Eeltaotlusvoore enam sellel rahastamis perioodil plaanis korraldada pole, kuna arvatavasti ei jõuaks nad enam täistaotlusteni. Pealegi on enam olulisi sektoreid ja valdkondi juba klasteriprojektidega kaetud. Vaatamata sellele, et eeltaotlusvoore enam plaanis korraldada pole, ei poolda kindlasti eeltaotluste kriteeriumite karmistamist. Sellega "tapame" esiteks igasuguse koostöö initsiatiivi juba alguses ära ning teiseks läheb see vastuollu meie kogu klasterite kontseptsiooni, tekkimis- ja toimimismehhanismidega, mille alusel tuleb alguses klasteritele anda võimalus ebamääras keskkonnas ning veel ebaselgete tegevuse juures määratleda oma ühised huvid, testida idee teostavust ning panna paika konkreetne tegevuskava. Arvestades Eesti olukorda, kus koostöö ei ole tavaline ja iseenesest mõistetav nähtus, tuleb igasugustki initsiatiivi toetada (see, et ettevõtted juba kokku tulid ja koostööd otsustasid teha ning taotluse esitasid, on juba suur samm edasi). Täistaotluste kriteeriumid ja tingimused ei saa olla vähemnõudlikumad, kuna esiteks on siin juba mitmeid kordi suuremad summad mängus ning teiseks anti neile juba eeltaotluse faasis võimalus oma tegevused konkreetset määratleda, oma ühise idee teostatavust testida ning seega ERF raha investeerimine antud klasteriprojekti peab olema selgelt põhjendatud, otstarbekas ja laiemat majanduslikku mõju avaldav.	Ei näe vajadust teha määruses soovitatud muudatusi.

Meede	Soovitus	Vastutaja	Tähtaeg	Hinnang soovitusele nõustumine/mittenõustumine + põhjendus	Edasine tegevuskava
3.1.15 Klasterite arendamise toetamine	Tähelepanu tuleb pöörata ka inimeste koolitamisele, mille tagajärjel muutuks klasterispetsiifiliste projektide kirjutamine efektiivsemaks.	MKM	Jooksvalt	Eesmärgiks ei ole koolitada ettevõtteid selles, kuidas klasteriprojekte paremini kirjutada, vaid oluline on ikka tõsta nende kompetentsi ja oskusi koostööprojektide juhtimisel, erinevate osapoolte kaasamisel, motiveerimisel jne. Samuti on väga oluline pöörata tähelepanu juba täna koolitatud klasterijuhtide võrgustiku arendamisele, et võimaldada neil läbi ürituste oma kogemuste vahetamist ning üksteiselt õppimist. Klasteriprojekti võib konsultant ka valmis kirjutada.	Tänaseks oleme läbi viinud juba 4 klasterijuhtide koolitust ning lähimal ajal rohkem plaanis korraldada neid pole. Küll on aga plaanis mitmeid võrgustumisüritusi (sügisel) tänaseks juba toetatud eel- ja täisklasterite ning nende juhtidele, eesmärgiga just soodustada üksteiselt õppimist ning teiseks pakkuda neil uusi teadmisi ja kompetentse läbi erinevate workshopide korraldamise.
3.1.15 Klasterite arendamise toetamine	Suurendada võib teavitustööd toetuse võimalustest, et ettevõtjad ja muud sihtgrupi organisatsioonid oleksid antud meetmetest ja selle tegevustest teadlikumad.	EAS	Koheselt	Peab mainima, et EAS on klasterite osas väga head teavitustööd teinud ning ka ajakirjanduses on klasteriteema väga palju tähelepanu pälvinud. Aga jah, teavitustööd võib alati veel teha. Pigem on meie eesmärgiks nüüd teavitada ettevõtteid ka 2011. a-l avanevast uuest Läänemere regiooni piiriülesest klasteriprogrammist BSR Star ehk tõsta ettevõtete teadlikkust ja võimalust osaleda piiriülestes koostööprojektides.	Tallinna Ettevõtlusnädalal on plaanis läbi viia eraldi EAS-i ja MKM-i klasterite seminar, mis koosneb kahest osast: interaktiivsest klasterite ABC rollimängust ning teiseks lühikesest infotunnist erinevatest koostöömeetmetest.
3.1.19 Tugipakett – alameede Allutatud laen	Võiks kaaluda laenu tasuta (ilma leppetrahvita) ülesütlemise võimalust piisavalt pika etteteatamise ajaga, mis võimaldaks KredExil laenu ülesütlemise mõju kogu laenuportfelli riskidele maandada nt uute rahapaigutuste näol.	KredEx	jooksvalt	Võtame teadmiseks.	

Meede	Soovitus	Vastutaja	Tähtaeg	Hinnang soovitusele nõustumine/mittenõustumine + põhjendus	Edasine tegevuskava
3.1.19 Tugipakett – alameede Krediidiliin pankadele	Kuna lepingud pankadega on sõlmitud, ei saa meetmetingimusi enam oluliselt muuta, mistõttu pole ka ettepanekuid väga palju võimalik teha. Tulevikule mõeldes oleks oluline käesoleva meetme raames kogetu õppetunnina jäädvustada.	MKM	jooksvalt	Võtame teadmiseks.	
3.1.19 Tugipakett – alameede Krediidiliin pankadele	On selge, et meede ei kata pankade jaoks riskantsemate ettevõtete vajadusi (väikeettevõtted, ettevõtted väljaspool suuremaid linnu), kelle vajadustele vastata soovides tuleks tõsiselt kaaluda mikrokrediidi meetme ellukutsumist, mille osas MKM on ka samme astunud. Sellisel meetmel oleks ka lisanduvus suurem.	MKM	jooksvalt	Meede on väljatöötamisel. Samas tuleb arvestada, et KredEx töötab isetasuvuse põhimõttel ehk et 0% intressiga väga riskantseid laene tõenäoliselt andma ei hakata.	
3.1.23 Rahvusvaheliste ürituste ja konverentside toetamine	On soovitatav mõelda läbi erinevate valikukriteeriumide sätestamine ürituste ja konverentside hindamiseks.	MKM/EAS	Järgmise määruse muudatusega	määrus jõustus 9.nov.2011, milles kehtivad üritustele ja konverentsidele erinevad nõuded.	Meetme määruse muudatused peaksid see nädal (33.nädal 2010) jõudma eÕigusesse.
3.1.23 Rahvusvaheliste ürituste ja konverentside toetamine	Muuta tuleb arvulisi hindamisvahemikke, et paremini eristada projekte eriti väliskülastajate arvu hindamisel, sest esimene taotlusvoor näitas, et paljud projektid toovad kaasa kordades rohkem külastajaid kui on tarvis maksimumpunktide saamiseks. Hindamislävendit tuleb tõsta.	MKM/EAS	Järgmise määruse muudatusega	määrus jõustus 9.nov.2011	Meetme määruse muudatused peaksid see nädal (33.nädal) jõudma eÕigusesse.
3.1.23 Rahvusvaheliste ürituste ja konverentside toetamine	Et saavutada alaeesmärgi täitumist, tuleb suurendada kriteeriumi 1.3 kaalu.	MKM/EAS	Järgmise määruse muudatusega	Kriteeriumi osakaale ei suurendatud, sest siis oleks alahinnatud meetme eesmärki - Eestit külastavate väliskülastajate ööbimiste arvu suurendamine ja sihtkoha rahvusvahelise tuntuse suurendamine. Oluline on, et korraldatavad üritused on hästi ettevalmistatud ning taotlejal on võimekus rahvusvahelist üritust korraldada.	
3.1.23 Rahvusvaheliste ürituste ja konverentside toetamine	Hindamise paremaks mõistmiseks tuleks lahti kirjutada kriteerium 1.1.	MKM/EAS	Järgmise määruse muudatusega	Hindamismetoodikat muudeti. Alakriteerium 1.1: mõju Eesti kui reisisihi rahvusvahelise tuntuse suurenemisele on uues hindamismetoodikas täiendatud ning kirjutatud lahti: 1.1.1. Turundustegevuste efektiivsus ja ulatus 1.1.2. Rahvusvahelised meediakajastused 1.1.3. Lisandväärtus ning toodete ja teenuste tuntuse suurenemine välisurgudel	

Meede	Soovitus	Vastutaja	Tähtaeg	Hinnang soovitusele nõustumine/mittenõustumine + põhjendus	Edasine tegevuskava
T&A ja kõrghariduse infrastruktuuri suund					
3.2.7 Energiatehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine	Soovitame ka plaanitavates biotehnoloogia ja IKT programmides vältida paralleeltegevusi, kus üks programm ainult koordineerib ja seab prioriteete ning teine meede rahastab. Sellisel viisil on tegevuse eesmärgid kõikidele osapooltele oluliselt arusaadavamad, tegevus tulemuslikum ning administratiivne koormus nii toetuste taotlejatele kui taotluste hindajatele väiksem.	MKM	jooksvalt	Riiklikud teadus- ja arendustegevuse programmid (riiklik TA programm) on oma olemuselt mitmete ministereeriumide vahelised koostööprogrammid, kus ühes kindlas valdkonnas koondatakse kokku erinevate ministereeriumide võimekus, rahalised vahendid ning arendusvajadused. Teisisõnu, kõik programmis osalevad ministereeriumid (ETP näitel- MKM, HTM, KKM, PõM) panustavad programmi elluviimisesse vastavalt võimekusele oma olemasolevate horisontaalmeetmetega, läbi osaeelarvete või suunatud taotlusvoorude. Näiteks on MKM planeerinud oma TA projektide meetmes ETP arendussuundade rahastamiseks 150 MEEKi suuruse osaeelarve. Riikliku TA programmi strateegiliseks juhtimisorganiks olev juhtkomitee, mis on moodustatud programmi kuuluvate ministereeriumite ja nende RÜde vastavat otsustusõigust omavatest töötajatest, otsustab ühiselt, millised meetmed ja millises rahalises mahus on vajalikud programmi eesmärkide elluviimiseks. Tulenevalt eelmainitust ei saa nõustuda tehtud soovitusega.	
Transpordi suunad					
3.3.1/ 3.4.1 Transpordi infrastruktuuri arendamine	Meetme eesmärkide selguse mõttes oleks määruses hea välja tuua, mis on täpselt eesmärgid, mida ERF ja ÜF suunad ellu viivad. Strateegias võiks samuti välja tuua konkreetsema eesmärgi antud meetme kohta, kuna mõlemad väga üldised.	MKM	Järgmise määruse muudatusega	Strateegiadokumendid on koostatud piisavalt pika perioodi peale, et ei saa välistada uute oluliste projektide esile kerkimist, mida oleks mõistlik rahastada ÜF-ist või ERF-ist.	Meetme määruse muutmine selles osas puudub kuna perioodiks 2007-13 on meetme eelarve juba projektidega kaetud. Järgmise programiperioodi osas täna tegevuskava veel puudub.
3.3.1/ 3.4.1 Transpordi infrastruktuuri arendamine	Projektide hindamisel oleks valikuprotsessi läbipaistvuse huvides oluline protokollida ka lühike põhjendus projektidele antud hindamispunktide kohta või mis jäi puudulikuks.	MKM	jooksvalt	Kehtivad hindamiskriteeriumid kirjeldavad olemasolevat infot projekti kohta võimalikult täpselt. Lõplik hinne koosneb alahinnetest, mille väärtused on põhjalikult lahti kirjutatud ning hindeid antakse väga kitsaste kriteeriumite kohta. St. et hinne iseenesest näitabki ära, miks hindamisel olevat projekti nii kõrgelt või madalalt hinnati.	Oluliste eriarvamuste puhul lisatakse protokoll põhjendused.

Meede	Soovitus	Vastutaja	Tähtaeg	Hinnang soovitusele nõustumine/mittenõustumine + põhjendus	Edasine tegevuskava
3.3.1/ 3.4.1 Transpordi infrastruktuuri arendamine	Muuta läbipaistvamaks kogu valikuprotsessiga seotud dokumentatsioon nii, et dokumentidest selguks projektidele antud algsed punktisummad, punktisummat pärast teatud muudatuste sisseviimist, samuti punktisummasid pärast investeeringute kava nimekirja Vabariigi Valitsuse istungil või kabineti nõupidamisel arutamist.	MKM	jooksvalt	Kogu valikuprotsessiga seotud dokumentatsioon on piisavalt läbipaistev: protokollides on kirjas projektile antavad skoorid ja lühike selgitus muudatuste puhul.	Võimalusel saab jooksvalt järgnevate investeeringu ettepanekute hindamisel/ investeeringu kava muutmisel protokollis esitatavat infot täpsustada.
3.3.1/ 3.4.1 Transpordi infrastruktuuri arendamine	Oleks soovituslik ametlikule ka hindamiskomisjoni koosseisu arvata väliseksperte.	MKM	jooksvalt	Eeldused välisekspertide kaasamiseks on loodud. Senini pole olnud vajadust väliseksperte kaasata.	Väliseksperte kaasatakse vajadusel, st juhul kui hindamiskomisjon näeb, et projekti kohta on vajalik küsida sõltumatut välist ekspertseisukohta.